

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри _____

(підпис) (ініціали,
прізвище)
“ ” _____ 2018р.

Магістерська дисертація

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності _____ 035 Філологія

на тему: «Образ жінки у англійському романі: гендерний, концептуальний і перекладознавчий аналіз»

Виконала: студентка __2__ курсу, групи ЛА-71мп

Рябуха Ксенія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник _____ к. філол. н., доц. Ткачик О.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____ к. філол. н., доц. Беззубова О.О.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Студентка _____
(підпис)

Київ 2018

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність 035 Філологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2018 р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студенту

Рябусі Ксенії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема дисертації «Образ жінки у англійському романі: гендерний, концептуальний і перекладознавчий аналіз»

науковий керівник дисертації Ткачик О.В., к. філол. н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Термін подання студентом дисертації _____

3. Об'єкт дослідження гендерно-зумовлена лінгвістична репрезентація жіночих персонажів у романах авторів-жінок і авторів-чоловіків

4. Предмет дослідження гендерно-марковані одиниці мови та мовлення на позначення жіночих персонажів у класичних англійських романах авторів-чоловіків та авторів-жінок, що утворюють узагальнену концептуальну модель гендерної ідентичності жінки, та специфіка перекладу зазначених одиниць українською мовою

5. Перелік завдань, які потрібно розробити 1) надати визначення основних понять гендерної лінгвістики (гендер, стереотип, гендерний стереотип, фемінізм, сексизм, андроцентризм); 2) надати визначення основних понять когнітивної лінгвістики (концепт, концепт-маркер, фрейм, концептуальне поле, концептуальний вузол, концептуальний аналіз); 3) розглянути особливості реалізації мовного андроцентризму та розглянути особливості прояву гендерних стереотипів на рівні мовлення; 4) провести концептуальний аналіз засобів вираження гендерних стереотипів у мові та мовленні жіночих персонажів; 5) розглянути концептуальне поле WOMAN у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок; 6) провести перекладознавчий аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові та мовленні жінки.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу 1000 гендерно маркованих одиниць в оригіналі та перекладі

7. Орієнтовний перелік публікацій двоє тез на міжнародних конференціях та одна стаття, опублікована у науковому журналі «Вісник МДУ. Серія: Філологія».

8. Консультанти розділів дисертації*

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання вида в	завдання прий няв

9. Дата видачі завдання

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	Обґрунтування теоретичних передумов дослідження	до 20.12.2017	вик.
2.	Формування програми й методики дослідження	до 20.05.2018	вик.
3.	Аналіз експериментального матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження	до 10.11.2018	вик.

Студентка _____ К.О. Рябуха

(підпис)

Науковий керівник дисертації _____ О.В. Ткачик

(підпис)

РЕФЕРАТ

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, чотирьох додатків, загальних висновків, списку використаних джерел, який налічує 84 пункти. Загальний обсяг складає 254 сторінки.

В сучасному світі посилюється дослідницький інтерес до проблеми відображення і представлення чоловіка і жінки в комплексі їх гендерних ознак. Гендер стосується не тільки жінок або чоловіків як окремих індивідів, а й характеризує відносини між ними як соціально-демографічними групами та гендерні відносини у цілому – те, як реалізуються соціальні ролі жінок і чоловіків, дівчат та хлопців, як вони соціально вибудовуються. Гендерні відношення в мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, що відкладають відбиток на поведінку особистості, у тому числі і на мовну, і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика тексту допомагає виявити відображення у свідомості носіїв мови гендерних стереотипів.

Актуальність магістерської дисертації полягає у необхідності дослідження гендерної презентативності жінки в англійських романах через призму світобачення авторів-чоловіків та авторів-жінок для проведення порівняльного аналізу стереотипної мовної представленості жінки, що утворюють автори текстів, які є представниками різних статей.

Мета даної роботи полягає у вивченні стереотипних характеристик, якими наділені чоловіки та жінки та їх реалізація на рівні мови і мовлення, а також у порівняльному аналізі чоловічих та жіночих стереотипних уявлень про жіночий образ в літературі, шляхом дослідження специфіки гендерно маркованих одиниць у мові та мовленні жінки в англійському романі.

Мета дослідження передбачає вирішення таких **завдань**:

- надати визначення основних понять гендерної лінгвістики (гендер, стереотип, гендерний стереотип, фемінізм, сексизм, андроцентризм);

- надати визначення основних понять когнітивної лінгвістики (концепт, концепт-маркер, фрейм, концептуальне поле, концептуальний вузол, концептуальний аналіз);
- розглянути особливості реалізації мовного андроцентризму та розглянути особливості прояву гендерних стереотипів на рівні мовлення;
- провести концептуальний аналіз засобів вираження гендерних стереотипів у мові та мовленні жіночих персонажів;
- розглянути концептуальне поле WOMAN у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок;
- провести перекладознавчий аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові та мовленні жінки.

Об'єктом дослідження є гендерно-зумовлена лінгвістична репрезентація жіночих персонажів у романах авторів-жінок і авторів-чоловіків.

Предметом дослідження виступають гендерно-марковані одиниці мови та мовлення на позначення жіночих персонажів у класичних англійських романах авторів-чоловіків та авторів-жінок, що утворюють узагальнену концептуальну модель гендерної ідентичності жінки, та специфіка перекладу зазначених одиниць українською мовою.

Методи дослідження. Методика дослідження визначена завданнями, матеріалом та спрямованістю роботи і має комплексний характер. У роботі використано:

1. Метод аналізу для визначення властивостей функціонування андроцентризму мови та прояву гендерних стереотипів у мовленні чоловіків та жінок.
2. Метод синтезу для поєднання різних елементів та аспектів предмету дослідження до єдиного цілого.
3. Метод описового аналізу для пояснення особливостей основних понять та їх функціонування.

4. Методі індукції для дослідження окремих характеристик та понять предмету дослідження і на основі отриманої інформації виведення загальних висновків.
5. Метод дедукції для дослідження загальних рис гендерних стереотипів та їх проявів на різних мовних рівнях.
6. Метод суцільної вибірки для виокремлення певної кількості гендерно маркованих одиниць дослідження.
7. Метод інтерпраційного дослідження, який полягає в огляді даної проблеми у сучасній літературі.
8. Метод компаративного аналізу для співставлення гендерних особливостей чоловіків та жінок.
9. Фреймовий метод когнітивного моделювання для проведення концептуального аналізу образу жінки.
10. Кількісний метод для підрахунку частоти вживання гендерно маркованих одиниць дослідження.

Теоретичне значення даного дослідження полягає в систематизації понять і основних положень гендерної лінгвістики, зокрема теоретичне розуміння гендерних стереотипів, а також висвітлення основних характеристик, якими наділені жіночі персонажі у романах авторів-чоловіків та авторів-жінок на рівні мови та мовлення.

Практична цінність даної магістерської дисертації полягає в можливості використання результатів роботи в подальших дослідженнях, пов'язаних із репрезентацією жінки в англомовній картині світу, в курсах з гендерології, гендерної лінгвістики, соціології, психології тощо.

Апробація роботи. Основні положення магістерської дисертації було висвітлено у виступах на I Міжнародній науково-практичній конференції «Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти» (Київ 2018) на тему «The image of a woman in the English novel: corpus analysis» та на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному

контексті» (Ужгород 2018) на тему «Гендерні дослідження у лінгвістиці: методи і перспективи».

Публікації. Результати роботи опубліковано у статті «Gender representation in nomination of a woman in the novels of male and female authors» у науковому журналі «Вісник МДУ. Серія: Філологія» (Маріуполь 2018).

Ключові слова: : гендер, концепт, концептуальний аналіз, когнітивна лінгвістика, гендерно марковані номінації, концептуальне поле, концепт-маркер, концептуальний вузол, фрейм.

ABSTRACT

The master's dissertation consists of introduction, three chapters, conclusions to each chapter, four appendices, general conclusions, list of references that includes 84 points. The paper amounts to 254 pages.

A research interest in the problem of representing men and women in the complex of their gender attributes is growing in the modern world. Gender concerns not only women or men as separate individuals, but also characterizes the relations between them as socio-demographic groups and gender relations in general – how the social roles of women and men, girls and boys are realized, how they are socially built. Gender relations in language are fixed in the form of language stereotypes, which influence the behavior of an individual, including processes of their speech realization and speech behavior. Text linguistics helps to reveal gender asymmetry in the language and speech that renders corresponding stereotypes reflected in the minds of native speakers.

The significant **topicality** lies in the need to examine the gender representation of women in English novels through the prism of the worldview of male and female authors in order to conduct a comparative analysis of the stereotypical linguistic representation of women that authors of different sexes form.

The purpose of this study is to study stereotypical characteristics of men and women and their implementation at the language and speech level and to conduct comparative analysis of male and female stereotypical images about the female characters in the literature by examining the specifics of the woman's representation in the English novel.

Achieving this goal involves the solution of the following **tasks**:

- to provide a definition of the basic concepts of gender linguistics (gender, stereotype, gender stereotype, feminism, sexism, androcentrism);
- to provide a definition of the basic concepts of cognitive linguistics (concept, concept marker, frame, conceptual field, conceptual unit, conceptual analysis);
- to consider the peculiarities of the implementation of language androcentrism and to consider the peculiarities of the manifestation of gender stereotypes at the speech level;

- to conduct a conceptual analysis of the means of expressing gender stereotypes at the language and speech level;
- to consider the WOMAN conceptual field in the novels of male and female authors;
- to conduct a translation analysis of gender-marked units in the language and speech of a woman.

The **object** of the present study is gender-conditioned linguistic representation of female characters in the novels of female authors and male authors.

The **subject** is gender-marked units of language and speech marking female characters in the classical English novels of male and female authors, forming a generalized conceptual model of gender identity of a woman, and the specifics of the translation of these units in Ukrainian.

The research was based on the use of the following **methods**:

1. The method of analysis for determining the properties of the functioning of androcentrism of language and the manifestation of gender stereotypes in speech men and women.
2. The method of synthesis to combine various elements and aspects of the subject of research into a single whole.
3. The method of descriptive analysis to explain the features of the basic concepts and their functioning.
4. The method of induction for the study of individual characteristics and concepts of the subject of research and on the basis of the information obtained, the conclusion of general conclusions.
5. The method of deduction for the study of common features of gender stereotypes and their manifestations at different language levels.
6. A continuous sampling method to identify a certain number of gender-labeled units.
7. The method of an interagency study, which is to review this problem in modern literature.

8. The method of comparative analysis for comparing gender specifics of men and women.
9. Framing method of cognitive modeling for conceptual analysis of a woman's image.
10. Quantitative method for calculating the frequency of the use of gender-labeled units of research.

The **theoretical value** of this master's dissertation is to systematize the concepts and basic provisions of gender linguistics, in particular the theoretical understanding of gender stereotypes, as well as the coverage of the main characteristics that women's characters have in the novels of male and female authors at the level of language and speech.

The **practical value** of this paper is the possibility of using the results of work in further research related to the representation of women in the English-speaking world, in courses on gender, gender linguistics, sociology, psychology, etc.

The results of the conducted research were presented at the First International Scientific Conference «Languages of professional communication: linguocultural, cognitive, discursive, translation-based and methodological aspects» (Kyiv 2018) on «The image of a woman in the English novel: corpus analysis" and at the third International scientific conference «Modern trends in education and science in interdisciplinary context» (Uzhhorod 2018) on «Gender studies in linguistics, methods and perspectives».

Key words: *gender, concept, conceptual analysis, cognitive linguistics, gender-marked nominations, conceptual space, type, conceptual unit, frame.*

ВСТУП

В сучасному світі посилюється дослідницький інтерес до проблеми відображення і представлення чоловіка і жінки в комплексі їх гендерних ознак. Гендер стосується не тільки жінок або чоловіків як окремих індивідів, а й характеризує відносини між ними як соціально-демографічними групами та гендерні відносини у цілому – те, як реалізуються соціальні ролі жінок і чоловіків, дівчат та хлопців, як вони соціально вибудовуються. Гендерні відношення в мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, що відкладають відбиток на поведінку особистості, у тому числі і на мовну, і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика тексту допомагає виявити відображення у свідомості носіїв мови гендерних стереотипів.

Саме інтерес гендерної проблематики в мові взагалі та в певних видах текстів зокрема, а саме як жінка зображена в творах авторів-чоловіків та авторів-жінок спонукає нас до даного дослідження, адже художні тексти, написані представниками різної статі, здатні передати образ окремого індивіда як зі сторони власне їхньої статі, так і зі сторони іншої статі.

Теоретичною базою слугували роботи таких лінгвістів як P.Brown, S.Levinson, S.U.Philips, E.S.Bogardus, J.Butler, R.Lakoff, G.Rubin, E.Goffman, P.Fishman, O.Jespersen, D.Tannen, Н.М.Григоріва, А.В. Кириліну, О.Л.Бессонову, О.О.Вороніну, В.І.Карабана, Н.Д.Борисенко, А.П.Мартинюка, І.І.Морозову, С.Павличко, О.В.Ткачик та інших, і у нашому дослідженні ми спираємось на думку Дж.Лакоффа про те, що гендерні уявлення, як і інші форми знань, організовані у вигляді ментальних структур, є ідеалізованими когнітивними моделями [5, с. 140].

Актуальність магістерської дисертації полягає у необхідності дослідження гендерної презентативності жінки в англійських романах через призму світобачення авторів-чоловіків та авторів-жінок для проведення порівняльного аналізу стереотипної мовної представленості жінки, що утворюють автори текстів, які є представниками різних статей.

Мета даної роботи полягає у вивченні стереотипних характеристик, якими наділені чоловіки та жінки та їх реалізація на рівні мови і мовлення, а також у порівняльному аналізі чоловічих та жіночих стереотипних уявлень про жіночий образ в літературі, шляхом дослідження специфіки гендерно маркованих одиниць у мові та мовленні жінки в англійському романі.

Мета дослідження передбачає вирішення таких **завдань**:

- надати визначення основних понять гендерної лінгвістики (гендер, стереотип, гендерний стереотип, фемінізм, сексизм, андроцентризм);
- надати визначення основних понять когнітивної лінгвістики (концепт, концепт-маркер, фрейм, концептуальне поле, концептуальний вузол, лексема, концептуальний аналіз);
- розглянути особливості реалізації мовного андроцентризму;
- розглянути особливості прояву гендерних стереотипів на рівні мовлення;
- провести концептуальний аналіз засобів вираження гендерних стереотипів у мові та мовленні жіночих персонажів;
- розглянути концептуальне поле WOMAN у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок;
- провести перекладознавчий аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові та мовленні жінки.

Об'єктом дослідження є гендерном марковані одиниці мови та мовлення жіночих персонажів авторів-чоловіків та авторів-жінок.

Предметом дослідження виступає класичний англійський роман авторів-чоловіків та авторів-жінок, що є джерелом гендерно маркованих одиниць у мові та мовленні жіночих персонажів, та специфіка їх перекладу.

Методи дослідження. Методика дослідження визначена завданнями, матеріалом та спрямованістю роботи і має комплексний характер. У роботі використано метод аналізу та синтезу, метод описового аналізу, індуктивно-дедуктивний метод, метод суцільної вибірки, метод інтерпретаційного дослідження та компаративного аналізу, фреймовий метод когнітивного моделювання, а також кількісний аналіз.

Фактичним матеріалом дослідження слугують 40 книг: з них 20 книг належать авторам-чоловікам: *The Indiscretion of the Duchess* by Antony Hope; *Can you forgive her* by Anthony Trollope; *The way we live now* by Anthony Trollope; *Sybil* by Benjamin Disrael; *Vivian Grey* by Benjamin Disrael; *Great Expectations* by Charles Dickens; *Little Dorrit* by Charles Dickens; *Odd women* by George Gissing; *Diana of the Crossways* by George Meredith; *The woman who did* by Gran Allen; *The portrait of a Lady* by Henry James; *What Maisie Knew* by Henry James; *Scarlet Letter* by Nathaniel Hawthorne; *Lorna Doone* by R.D. Blackmore; *Far From the Madding Crowd* by Thomas Hardy; *Tess of the d'Urbervilles* by Thomas Hardy; *The Return of the Native* by Thomas Hardy; *The Law of a Lady* by Wilkie Collins; *The Woman in White* by Wilkie Collins; *Vanity Fair* by William Thackeray, та 20 – авторам жінкам: *Mistress and Maid* by Dinah Craik; *Leonora* by Maria Edgeworth; *Dora Thorne* by Charlotte M. Brame; *The Mill on the Floss* by George Eliot; *Agnes Grey* by Anne Bronte; *Lady Audley's Secret* by Mary Braddon; *Little Women* by Louisa May Alcott; *Persuasion* by Jane Austen; *Wives and Daughters* by Elizabeth Gaskell; *Mary Barton* by Elizabeth Gaskell; *Villette* by Charlotte Bronte; *The Wanderer* by Fanny Burney; *Emma* by Jane Austen; *Middlemarch* by George Eliot; *Sense and Sensibility* by Jane Austen; *Wuthering Heights* by Emily Bronte; *The Tenant of Wildfell Hall* by Anne Bronte; *North and*

South by Elizabeth Gaskell; Pride and Prejudice by Jane Austen; Jane Eyre by Charlotte Bronte, а також 1000 гендерно маркованих одиниць дослідження (з них 250 – гендерно марковані одиниці у мові жінки у творах авторів-чоловіків, 250 – гендерно марковані одиниці у мові жінки у творах авторів-жінок, 250 – гендерно марковані одиниці у мовленні жінки у творах авторів-чоловіків та 250 – гендерно марковані одиниці у мовленні жінки у творах авторів-жінок).

Теоретичне значення даного дослідження полягає в систематизації понять гендерної лінгвістики, зокрема гендерних стереотипів, висвітлення основних характеристик, якими наділені жіночі персонажі у романах авторів-чоловіків та авторів-жінок на рівні мови та мовлення.

Практична цінність даної магістерської дисертації полягає в можливості використання результатів роботи в подальших дослідженнях, пов'язаних із репрезентацією жінки в англomовній картині світу.

Апробація роботи. Основні положення магістерської дисертації було висвітлено у виступах на I Міжнародній науково-практичній конференції «Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти» (Київ 2018) та на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті» (Ужгород 2018).

Публікації. Результати роботи опубліковано у науковому журналі «Вісник МДУ. Серія: Філологія» (Маріуполь 2018).

Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, резюме англійською мовою, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ І

ПРОЯВИ АНДРОЦЕНТРИЗМУ НА РІВНІ МОВИ І МОВЛЕННЯ

Однією з найважливіших проблем сучасної лінгвістики є дослідження комунікативної взаємодії жінки та чоловіка у співвідношенні з параметрами мови. Гендерний статус учасників спілкування впливає не лише на стратегію і тактику мовленнєвого спілкування, а й на його тональність, стиль, характер, що в свою чергу є важливим в оцінці процесів суспільного функціонування та розвитку суспільства. Проблематика визначення гендерних категорій до недавнього часу сприймалась як другорядний соціальний та психологічний фактор у лінгвістиці та знаходилась на периферії суспільної самосвідомості. Однак, проблеми, пов'язані з гендерною диференціацією свідомості набувають все більшої актуальності. Тому гендерний вимір стає важливим об'єктом вивчення багатьох наукових галузей, зокрема лінгвістики.

1.1. Поняття гендеру, стереотипу та гендерного стереотипу.

Розуміння міжособистісних взаємостосунків як багатовимірної психологічної системи неможливе без аналізу особливостей гендерної складової, що виявляється найбільш яскраво в гендерних стереотипах.

Термін «гендер» був введений у вживання в поведінкових і соціальних науках з метою відрізнити поняття, що позначається їм, від поняття статі. Термін запозичений з англійської мови, де гендер означає граматичний рід. У соціології гендер розуміється як соціально-сконструйоване ставлення, пов'язане з

категоризацією індивідів по ознаці статі [10, с.24]. Такий поділ понять було перейнято феміністською літературою, щоб підкреслити, що анатомія не є доля, оскільки стать задається біологічно, а гендер створюється культурою [26, с.116]. «Чоловічий» і «жіночий» — приклад розмежування по статевій ознаці, тоді як «маскулінний» і «фемінний» — приклад гендерного опису. Традиційно гендер визначають як соціокультурну стать, тобто психосоціальні аспекти статі на відміну від біологічних. Людина будує свою гендерну поведінку на основі усвідомлених і неусвідомлених установок, уявлень, стереотипів і життєвого досвіду.

Слово гендер використовують з 14-го століття в якості граматичного терміну - тобто роду іменника (чоловічий, жіночий, середній та спільний у деяких мовах). В сенсі різниці між чоловіком і жінкою це слово також використовується з 14-го століття, проте у загальний вжиток увійшло лише з середини 20 століття [46].

У сучасному розумінні термін гендер був уведений у науковий обіг американським психоаналітиком Робертом Столлером наприкінці 60-х років XX ст. Цей вчений запропонував використовувати для позначення соціальних і культурних аспектів статі поняття гендер, яке до того використовувалося тільки для позначення граматичного роду і тому не викликало жодних конотацій з біологією [39, с.14].

Згідно з визначенням, запропонованим Е.В. Анісімовим, гендер – це соціальна стать, що визначає поведінку людини в суспільстві і те, як ця поведінка сприймається. Це та рольова поведінка статей, яка визначає відносини особистості з іншими людьми: друзями, колегами, однокласниками, батьками, випадковими перехожими і т.д. [2, с.11].

Згідно з визначенням, запропонованим в Основи теорії гендеру: Навчальний посібник (2004), гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним,

економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі [1, с.11].

В роботах М. Розальдо, Л. Ламфере, Р. Унгер, А. Рич, Г. Рабин поняття гендер трактується як набір угод, якими суспільство трансформує біологічні статеві відмінності в продукт людської активності [13, с.4].

На відміну від категорії *sexus* гендерний статус і, відповідно, гендерна ієрархія і гендерно зумовлені моделі поведінки задаються не природою, а конструюються суспільством, пропонуються інститутами соціального контролю та культурними традиціями. Гендерні відносини є важливим аспектом соціальної організації. Вони особливим чином виражають її системні характеристики і структурують відносини між суб'єктами [13, с.4]. *English Dictionary* характеризує гендер як стан буття чоловіком або жінкою (зазвичай використовується з посиланням на соціальні і культурні відмінності, а не на біологічні) [46].

Також *Oxford English Dictionary* пропонує таке визначення гендеру як лінгвістичного терміну: гендер - це кожен з родів (зазвичай чоловічий, жіночий, середній, спільний) іменників і займенників, що відрізняються різними закінченнями, які вони мають і які вони вимагають в словах синтаксично пов'язаних з ними. Граматичний рід зазвичай дуже слабо пов'язаний з природними відмінностями статі [46].

З вище зазначеного можна зробити висновок, що термін "гендер" використовується для опису соціальних, культурних, психологічних аспектів жіночого у порівнянні з чоловічим, тобто при виділенні всього, що формує риси, норми, стереотипи, ролі, типові і бажані для тих, кого суспільство визначає як жінок і чоловіків [13, с.4].

Отже, гендер має різні значення залежно від того, з якої точки зору його розглядати:

- З точки зору біології, гендер – це біологічно зумовлений поділ організмів на самців та самиць (для людей - на чоловіків та жінок).
- З точки зору соціології, гендер - це те, як суспільство трактує біологічні статеві відмінності.
- З точки зору психології, гендер - це те, як особистість трактує свою власну стать. Статеві-рольові стереотипи людини не завжди збігаються з біологічним гендером, тоді виникають гендерні інверсії.
- З точки зору лінгвістики, гендер - приналежність певного іменника або займенника до чоловічого, жіночого, середнього або спільного роду.

Досліджуючи поняття «гендер» не можливо уникнути питання про стереотипність ставлення до поведінки та мовлення представників різних статей, їх роль у сім'ї, суспільстві тощо. Стереотип — це думка про особисті якості групи людей, що може бути надмірно узагальненою і неточною. З їхньою допомогою людина сприймає, «класифікує» інших людей по їхній приналежності до тієї або іншої групи, соціально-економічному класу або по їхніх фізичних характеристиках (стать, вік, колір шкіри тощо), наприклад підлітки, жінки/чоловіки, політики, безробітні тощо. Стереотипи часто породжують занадто умовне й спрощене уявлення про людей та формують очікування й установки у відношенні інших.

Поняття «стереотип» почало свій шлях з чисто негативного його розуміння як «традиційної нісенітниці» [29, с.125] та уявлення про нього як про «необхідне зло», що економить час при сприйнятті [28, с.286]. Визначення Д.Олпорта було визнано класичним: «стереотип – це перебільшене переконання, що асоціюється з категорією» [27, с.265]. Іноді під стереотипами розуміють «сталі форми поведінки, що часто повторюються» [1;3]. У світлі нових досліджень здається обґрунтованим говорити про те, що «стереотип є формою раціонального пізнання світу, яке спрощує і прискорює обробку інформації» [5, с.45], що це особлива форма збереження знань і оцінок, тобто концепт орієнтуючої поведінки [20, с.95]. Для нашого дослідження

найбільш адекватним є визначення стереотипів як спрощених ментальних репрезентацій різних категорій людей, що перебільшують схожість між ними та ігнорують відмінності [18, с.286].

Стереотипізацію обумовлено особливостями людського мислення. Дослідники визначають декілька причин виникнення стереотипів: схильність особистості робити умовиводи на основі свого власного культурного досвіду, помилки у дедуктивному мисленні та зведення воєдино різнорідних характеристик як таких, що обов'язково супроводжують одна одну.

Згідно з А.В.Кирилліною, загальними властивостями стереотипів є ознаки і атрибути, що містяться у стереотипах, використовуються мовцями для оцінки віднесеності предметів/осіб до того чи іншого класу на основі сімейної схожості [13, с.120].

Вираження наступних функцій: когнітивна (генералізація при упорядкуванні інформації), афективна (протиставлення «свого» і «чужого»), соціальна (розрізнення «внутрішньогрупового» та «зовнішньогрупового») [13, с.96].

Беручи до уваги афективну та соціальну функції, О.А.Леонтович розрізняє екзостереотипи, які формуються у представників однієї культури про представників іншої, та ендостереотипи, тобто уявлення про самих себе [18, с.291].

Стосовно мовлення можна виділити декілька видів стереотипів: расові, етнічні, географічні, гендерні, соціальні, політичні, професійні [6, с.290]. Гендерний стереотип є окремим випадком стереотипу, що відбиває культурно і соціально обумовлені думки та пресупозиції про ознаки, атрибути і норми поведінки представників обох статей у мові [13, с.98]. Кожне суспільство у певний період свого історичного розвитку формує стереотипні стандарти фемінінності і маскуліності, інакше кажучи, стереотипи "типової жінки" та «типового чоловіка», тобто риси, норми, ролі, типові або бажані для тих, кого суспільство виділяє як жінок або чоловіків.

А.П. Мартинюк трактує гендерний стереотип як історично зумовлене, мінімізоване, типізоване і структуроване у вигляді фрейму уявлення, що склалося у колективній свідомості певного лінгвокультурного соціуму, про атрибути, що є властивими або невластивими індивіду, якого соціум кваліфікує чоловіка або жінку, а еталон – як уявлення про атрибути, що є бажаними чи небажаними для цього індивіда [19, с.160].

Гендерний стереотип є явищем культурного порядку та формується під впливом історичних умов. Гендерний стереотип має соціальну природу, є продуктом соціально-культурних норм та очікувань. Такі характеристики змінюються з часом та залежно від країни, її культурного, економічного, політичного, ідеологічного середовища. Гендерні стереотипи засвоюються в процесі соціалізації, через систему розподілу матеріальних цінностей та влади, моральні норми та приписи, що існують в суспільстві на конкретному історичному проміжку.

Гендерний стереотип виконує ряд функцій [16, с.88]:

- 1) Соціальна функція – відбиває детерміновану залежність між об'єктами різного статусу, різних класів, видів і груп, між частиною і цілим;
- 2) Пояснювальна функція – застосовується для інтерпретації поведінки чоловіка або жінки за допомогою поширених гендерних стереотипів про чоловічі і жіночі якості;
- 3) Регулятивна функція – зв'язується з відмінностями, які спостерігаються в поведінці людей різної статі.
- 4) Диференційна функція – з її допомогою мінімізуються відмінності між членами однієї групи і максимально зростають відмінності між членами різних груп.
- 5) Ретрансляційна функція – відображає роль інститутів і агентів соціалізації – сім'ї, школи, однолітків, літератури, мистецтва, засобів масової інформації тощо. Через такі соціальні інститути суспільство висуває до індивіда

певні очікування з приводу того, яким йому бути і що робити, щоб відповідати нормативним уявленням про свою стать.

б) Захисна функція – з її допомогою можна виправдати нерівне становище чоловік і жінок у сім'ї та суспільстві.

Стосовно вивчення типових уявлень щодо образів чоловіків та жінок було проведено багато досліджень, які виявили безліч цікавих фактів. Наприклад, після проведення дослідження Є. Зуйкової та Р. Єрусланової [44], було виявлено, що жінка в масовій свідомості сприймається як носій естетичної функції (вродлива, акуратна, приваблива, жіночна, добра, гуманна тощо), в порівнянні з якою забудькуватість, нестриманість, істеричність, депресивність, заздрість, балакучість видаються зовсім не важливими. А чоловіку, не зважаючи на ряд достоїнств (кмітливність, впевненість, захисник, діловитість, компетентність, цілеспрямованість тощо), приписують агресію, грубість, жорстокість, тупуватість, егоїзм та самовпевненість.

Спираючись на аналіз дослідників феміністично-соціологічного напрямку (С. де Бовуар, Дж.Батлер, С.Оксамитна, С.Павличко та ін.) можна говорити про наступні стереотипи:

- Політичний аспект: патріархальний устрій суспільства, де всі сфери влади (армія, бізнес, промисловість, освіта) належать чоловікам, які відповідно мають вищий суспільний статус.

- Антропологічний аспект: міф та релігія - статеві функції жінки нечисті, табу жінці доторкатися до ритуальних предметів, оточення цноти витонченими ритуалами і заборонами, спорт як чоловіча солідарність, фалічна культура (міфологія: скринька Пандори, релігія: біблійне гріхопадіння жінки, народна мудрість у прикметах: жінка на кораблі - це зло), міф про материнство складається з трьох частин: всі жінки мають бути матерями, всі матері потребують дітей, всі діти потребують матерів;

- Сімейно-соціальний аспект: в традиційному патріархаті батько має повну владу над дружиною та дітьми, спорідненість визначається лише по чоловічій лінії, статус дитини і жінки визначає чоловік.
- Статевий аспект: жіноча сексуальність слугує не жіночим, а чоловічим потребам. Для чоловіків статеві відносини символізують змагання за владу. Чоловіча зрада сприймається як невелике відхилення від моральних норм, в той час як поведінка зрадженого чоловіка передбачає побиття дружини.
- Класовий аспект: наслідком класового поділу є протиставлення однієї жінки іншій, раніше це були матрона і повія, тепер - жінка, яка робить кар'єру, та хатня господиня.
- Економічний аспект: сучасні статистичні дослідження свідчать про вищий рівень оплати праці чоловіків. Жінки працюють у сфері послуг, медицині, сфері світи (дошкільні заклади - 67%, шкільні - 53%, вищі навчальні заклади - 48%, наука - 44%).
- Освітній аспект: всі справжні досягнення у сфері науки, техніки, мистецтва робляться чоловіками [22, с.250], [30, с.19], [37, с.523].

Серед стереотипів психологічного характеру можна виділити наступні пункти:

1. Жінкам приписується емоційність, чутливість, сексуальна привабливість, дівчата «соціальніші» за хлопців, саме у жінок прослідковується тенденція до нормативної поведінки незалежно від їхнього соціального положення.
2. Засоби масової інформації створили два образи жінки: "жінка-ікона" - дружина, мати, опора родини і країни, національна святиця і Берегиня та «шикарна жінка» - красу, одяг, погляди і спосіб життя якої рекламують журнали типу Cosmopolitan і Vogue.

3. Коло інтересів жінки включає такі теми як кухня, мода, здоров'я, секс, косметика, крій і шиття.

4. Чоловічі психологічні якості здебільшого пов'язані з боротьбою за владу та її утриманням, норма статусу визначається величиною заробітку чоловіка та його успіхами у професійній діяльності.

5. В чоловіків страждає саморозкриття комунікативної діяльності, вони не розкриваються і не звертаються до сторонніх за допомогою. Емоційна скам'янілість вимагає від них самостійного розв'язання особистих проблем.

6. Чоловічій сексуальності властива більша екстенсивність, предметність, котра не пов'язана з емоційною близькістю і переживається не як суб'єктивні взаємини, а як завоювання і досягнення (поведінковий тип - Дон-Жуан).

7. Батьківство - це передусім заборона; це мати дозволяє, пестує, втішає, вона відчуває свою дитину частиною себе, а іноді навіть захищає дітей від батька; виховання дітей – це суто жіноча справа [19, с.144].

Мовні стереотипи лексичного рівня характеризуються:

1. Чоловіки частіше вживають сленгові форми та ненормативну лексику, що характеризує їх як схильних до авторитарності та агресивності у комунікації.

2. Вживанням жінками обмеженого вокабуляра, багатьох інтенсифікаторів, евфемізмів, а також більш частотним використанням лексики, пов'язаної з вираженням таких почуттів як кохання та печаль. При цьому жінкам властиве уникнення слів та виразів, що передають гнів та ворожість.

До фонологічних характеристик прираховується більш традиційна/правильна вимова та вживання іноземних акцентів.

На синтактико-прагматичному рівні відмічаються наступні особливості:

1. Жінки частіше використовують роздільне питання, питальну інтонацію у стверджувальних реченнях, модальні дієслова (could, should, may) та інші лексичні одиниці (more or less, like), що підкреслюють їх невпевненість [21, с.84].

2. У мовленні жінки тяжіють до норми більше, ніж чоловіки, і більше притримуються правил мовленнєвого спілкування.

3. Жінки розцінюють життя як спільноту індивідів, де мовлення використовується для того, щоб спробувати уникнути ізоляції, отримати підтримку та досягти взаєморозуміння [40, с.187].

4. Чоловіки у розмові більш агресивні, а жінки більш схильні до мовленнєвої взаємодії: вони частіше намагаються запропонувати тему для розмови, але їм це вдається набагато рідше, ніж чоловікам. Роль жінки у суспільстві – підтримувати розмову чоловіків на задану ними тему і не намагатися висловити свою точку зору. Відхилення від цього стереотипу жіночої мовленнєвої поведінки викликає у чоловіків негативну оцінку [37, с.531].

5. Хлопці відрізняються від дівчат тим, що більш прямо констатують факти і висловлюють свою думку або пропонують свої поради та пояснення частіше, ніж дівчата [21, с.84].

6. Чоловіки висувають набагато більше вимог, ніж жінки, зупиняючи свій вибір на наказовому способі, в той час як жінки висловлюють прохання, використовуючи особливо модульовану інтерогативну форму речення (Would you mind shutting the door?) або, навіть, декларативне підрядне речення (I wonder if you would be so kind as to shut the door).

7. Жінки більш ввічливі, що також є частиною стереотипу про їх жіночість та ніжність, тому вони частіше використовують такі маркери

ввічливості, як please та thanks, а також речення з багаторівневою модальністю, як наприклад: I was wondering if you could possibly just do me a small favour if you wouldn't mind.

Гендерні стереотипи формуються в процесі соціалізації під впливом гендерної ідентифікації особистості, наслідування зразкам гендерної поведінки і відповідного підкріплення, структуризації гендерного досвіду, засвоєння соціальних очікувань суспільства щодо статевих ролей і конвенціональних вимог до статевої адекватності поведінки [28, с.160].

Позитивним у дії гендерних стереотипів вважають підтримку міжособистісного й міжгрупового взаєморозуміння й співробітництва. Культурні стереотипи повинні бути одночасно ригідні й гнучкі, щоб, з однієї сторони забезпечувати стійкість уявлень, з іншого боку — не зупиняти розвиток суспільства.

Гендерні стереотипи можуть негативно позначатися на самореалізації чоловіків і жінок, виступати бар'єром у розвитку індивідуальності. Дотримання гендерних стереотипів часто пов'язане з механізмами повинності, тобто самореалізація й самовираження неможливе, якщо діяльність виконується на підставі почуття обов'язку. У подібній ситуації не враховуються особисті інтереси, губиться почуття «Я», формується покірність і залежність. Подібне самовідчуття й самосприйняття не відповідає ідеям самореалізації й вільного вибору [29, с.154].

Навіть індивід, який визнає свою незалежність від гендерних стереотипів, може їх дотримуватись на несвідомому рівні. Так гендерні уявлення перетворюються в пророцтва, які самостійно виконуються. Пророцтво, яке самостійно виконується — це неусвідомлене, внутрішнє переконання людини, установка стосовно будь-яких об'єктів або подій, яке реалізуються в реальній поведінці. Маючи неусвідомлювані установки стосовно самого себе, індивід зовні заявляє незалежність від гендерного стереотипу, але вносить його у своє життя, реалізує стереотипне уявлення [29, с.157].

1.2. Соціально психологічні особливості прояву гендерно-обумовленої поведінки.

Гендерні стереотипи відбивають погляди суспільства на поведінку, яка очікується від чоловіків або від жінок. Наприклад:

- Справжні чоловіки повинні: приховувати свої переживання, бути лідерами, незалежними ні від кого, фізично витривалими, не бути сентиментальними, не розкисати тощо.
- Справжнім жінкам личить бути терплячими, мудрими, сентиментальними, ніжними, тендітними, без нахилів керівника тощо.

Таким чином, гендерні стереотипи – це наше розуміння чоловічої і жіночої традиційної гендерної ролі, суспільні погляди на те, як повинні себе поводити жінка і як чоловік; що вважати чоловічим, а що – жіночим; якими видами діяльності можуть чи не можуть займатися жінки, якими – чоловіки; які професії є жіночі, які – чоловічі тощо. Наприклад, підсвідомість багатьох людей і сьогодні підтримується й живиться гендерними стереотипами: «політика – чоловіча справа», «політика – сфера не для жінок», «жінка – не для політики» тощо. Через це так мало жінок є у владних структурах, й вони не мають впливу на прийняття важливих рішень. І це при тому, що більша половина населення в нашій країні – жінки.

Особливо страждають права жінки, бо не реалізується право її вільного вибору: ким бути, як будувати своє життя, що в ньому вважати головним. Гендерні стереотипи підтримують традиційну суспільну думку, що головне призначення жінок – подобатися чоловікам, бути матір'ю, «берегинею» домашнього вогнища [11, с.84].

Між тим суспільна думка жорстко нав'язує упередження, що жінка може бути щаслива, тільки реалізувавши себе як мати, що жінка не може бути хорошим керівником, бізнес-леді, політиком. Тому жінки зазвичай мають більш низький соціальний ранг, менше влади й прибутків. У них нижчий рівень добробуту, менше особистої свободи. Отже існує гендерна дискримінація жінки як особистості.

Таким чином гендерні стереотипи не дають жінкам і чоловікам можливості реалізувати свій багатий людський потенціал, обмежують права людини і ведуть до гендерної дискримінації – порушення прав людини за статевою ознакою. Конституційне закріплення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків не знімає повністю проблеми реальних гендерних перетворень. Необхідно також докласти величезних зусиль для подолання гендерних стереотипів у суспільній свідомості. Гендерні особливості формуються на різних соціально обумовлених рівнях, які утворюють комунікативну поведінку індивідууму. «Під комунікативною поведінкою розуміємо сукупність норм і традицій спілкування народу, вікової, професійної та ін. групи» [25, с.106].

Розкрити гендерні ознаки в процесі мовної комунікації можливо за рахунок детального опису комунікативної поведінки за певними характеристиками, насамперед комунікативної привітності, емоційності, здатності до підтримки комунікативного контакту, співвідношенням вербального й невербального спілкування, жестикуляцією, мімікою, гучністю, темпом спілкування тощо.

Отже, гендерним особливостям в процесі мовної комунікації належить значна роль, і головним критерієм комунікативної поведінки є саме стереотипні уявлення про комунікативні ролі чоловіка й жінки в просторі міжмовної комунікації.

Збіг або змішування різних соціальних і комунікативних гендерних ролей вважають загрозою віковим суспільним установкам, чинниками руйнування жорсткої ієрархічної моделі або відхиленням від норми [17, с.68].

Особливо актуальними є ці знання в сучасному міжкультурному просторі, що керуються світовими процесами глобалізації. При цьому «важливо встановити місце гендерного концепту в цілісній картині світу, а також з'ясувати специфіку віддзеркалення в мові стереотипів, пов'язаних зі статтю» [8, с.64]. Але, як свідчить досвід міжкультурної комунікації, суспільні процеси та устрої неспроможні подолати вікові традиції, що по-різному виявляються в мовній комунікації на певних етапах.

1.3. Поняття андроцентризму та його відображення в мові: фонологічний, фонетичний, морфологічний та лексичний рівні.

Належність людини до певної статі відіграє важливу роль у процесі формування особистості, на що впливає багато чинників, серед яких одне з чільних місць належить мові. Кожен народ має власний життєвий досвід, що закріпився в мові та культурі. Суспільство приписує жінкам та чоловікам різні ролі, різні норми поведінки, а також формує в них різні сподівання – і все це відбито в мові. Мова, як відомо, не лише відбиває та відтворює зміни в суспільстві, а й, у свою чергу, здатна впливати на ці зміни. Наприклад, те, як мова репрезентує чоловіків і жінок, має велике значення, оскільки це, в свою чергу, впливає на формування ставлення в суспільстві до обох статей та на усталення стереотипів.

Термін «андроцентризм» широко використовується теоретиками гендерного підходу та феміністками для критики соціального світу культури, де характеристики чоловічого та жіночого є різноплановими, дихотомічно розведеними та ієрархічно структурованими. Андроцентризм являє собою не тільки картину світу, представлену крізь призму чоловічого досвіду, але й міцну статеву ієрархію, де все жіноче мислиться та представляється, як «чуже», «інше» або взагалі не береться до уваги [10, с.156].

Мова відіграє особливу роль у відтворенні андроцентризму, оскільки мовна картина світу фіксує і відтворює світ із чоловічої точки зору. У рамках феміністської лінгвістики виділяють наступні ознаки андроцентризму:

- 1) Ототожнення понять людина і чоловік (у багатьох мовах вони позначаються одним словом);
- 2) мовна норма, гендерно не є нейтральною, – ієрархічна і несе в собі оціночні категорії; більше того, чоловічі мовні форми, які використовуються як норми мови, сприяють маргіналізації та ігнорування жінок у мовній картині світу;

3) поділ мови на норми чоловічого та жіночого засновано на реальній соціальній гендерній асиметрії; відображає її, а потім закріплює через мовне відтворення [10, с.156].

Андроцентризм мови може проявлятися як на фонологічному, фонетичному, морфологічному та лексичному рівнях. Дослідники стверджують, що в сфері фонетики особливості мови проявляються наступним чином: жінкам властиво переважання голосних звуків над приголосними, чоловікам притаманне переважання приголосних над голосними звуками. Жіночій емоційній промові властиво використання мелодійних модуляцій, тоді як для чоловіків характерно особливе використання лексико-граматичних засобів [3, с.169].

Дослідження фонологічних варіантів на фонологічному рівні привели до висновку, що вони певною мірою служать соціолінгвістичний маркерами гендеру. Незалежно від віку, раси, регіону жінки демонструють явну тенденцію до вживання стандартної і престижної вимови, ніж чоловіки тієї ж раси, того ж віку або соціальної групи. В експериментах, які враховують контекст, жінки швидше переходять до більш престижних форм в формальному стилі.

На фонетичному рівні при вивченні інтонації було виявлено, що жінки використовують більш динамічні інтонаційні контури, у них більш широкий тональний діапазон і більш швидкі і помітні зміни гучності і швидкості мови, тобто мова з великою різноманітністю інтонації асоціюється з жіночою промовою, а з меншою ідентифікується як мова чоловіча. Саллі Макконнел-Гінет зазначає, що динамічні моделі асоціюються з емоційністю і природністю, в той час як використання вузького інтонаційного спектра оцінюється як прояв контролю і стриманості, тобто чоловічі мовні моделі можуть сприйматися як «метафора контролю, а жіночі – як показник нездатності контролювати себе» [36, с.35]. МакКоннелл-Гінет вважає, що інтонаційні моделі виконують прагматичні функції, тобто жінки, використовуючи широкий інтонаційний спектр, привертають і утримують увагу співрозмовника. Жінки більше за чоловіків мають потребу в цьому

засобі зважаючи на свою соціальну слабкість і більш частих контактів з маленькими дітьми, які ще не пройшли необхідну соціалізацію та нечутливі до вербальних сигналів [36, с.38].

Той факт, що жінки використовують характерне для питань підвищення тону в кінці стверджувальних пропозицій інтерпретується по-різному; наприклад, Р. Лакофф вважає, що це пов'язано з коливаннями і невпевненістю, а МакКоннелл-Гінет і Памела Фішман роблять акцент на прагматичних функціях такого тону. Вони припускають, що таким чином жінки прагнуть забезпечити реакцію співрозмовника, оскільки людина, якій задають питання, імовірно повинна на нього відповісти [31, с.416].

Розглядаючи морфологічний рівень, необхідно зазначити, що рід є граматичною категорією, властивою різним частинам мови і складеною в розподілі слів за двома або трьома класами, традиційно відносними з ознаками статі або їхньої відсутності. Ці класи прийнято називати чоловічий, жіночий і середній рід. Категорія роду є характерною рисою граматичного ладу індоєвропейських мов. Розвиток аналітизму в англійській мові призвів до руйнації словозміни і втраті пологових протиставлень в іменах. Таким чином, рід перетворився в сховану категорію, що виявляється тільки через анафоричні займенники *he, she, it* («він», «вона», «воно»).

У дихотомії чоловічий – жіночий рід у сучасній англійській мові, на відміну від української мови, у якій рід імен іменників пізнається або за їхнім значенням, або за їхнім закінченням, рід імен іменників пізнається тільки за їхнім значенням. Назви осіб чоловічої статі ставляться до чоловічого роду; замість них уживається займенник *he*: – *Where is your brother? – He is in the library.* Назви осіб жіночої статі ставляться до жіночого роду; замість них уживається займенник *she*: *My sister said that she would go there tomorrow.* Ряд імен іменників, що позначають живі істоти, може ставитися як до чоловічого, так і до жіночого роду: *pupil, friend, teacher, cousin, wolf* і т. д. Коли хочуть зазначити, до якої статі відноситься особа або тварина, тоді до іменника додається слово, що вказує на стать: *a boy – friend, a girl – friend; a he – cousin, a she – cousin; a*

he – wolf, a she – wolf. Ряд імен іменників жіночого роду утворюється від відповідних іменників чоловічого роду шляхом додавання суфікса – ess: host – hostess; poet – poetess [33, с.358].

Таким чином, із наведених вище класичних положень гендерної ознаки в англійській мові, очевидно, що, як і в багатьох індоєвропейських мовах, нейтральними словами, що позначають осіб обох статей, є слова чоловічого роду. Утворення слів жіночого роду провадиться від слів чоловічого роду, наприклад, із додаванням деяких суфіксів.

Оскільки слово «man» в англійській мові має два значення – human being або male human being, вважається, що використання слова «man» як пологового терміна призвело до винятку з повсякденного частотного вжитку слова «woman», що є наслідком перекрученого уявлення заниженої ролі жінки в англійському товаристві. Як приклад, що ілюструє це положення, приводиться твердження, що несе в собі деякою мірою елемент невідповідності реальної дійсності: «As with other mammals, men suckles his young». (Тут «man» перекладається як «людина»). У цьому випадку мові, що використовує гендерні ознаки, надається пов'язаним із визначеними стереотипами ролі чоловіків і жінок в англійському товаристві. Використання для позначення осіб жіночої статі слів, що ставляться до живих істот на більш ранній стадії їхнього розвитку, посилює стереотипний погляд на упередження, відповідно до якого розум жінки знаходиться на менш просунутому щаблі формування.

Спектр образливих слів, які вказують на статеву належність жінок занесений до багатьох документів. Проте саме афікси, що використовуються на позначення жіночої статі, та провокують виникнення точки зору, що жінки – це відхилення від універсальної чоловічої норми [33, с.359]. Форма жіночої статі вважається позначеним поняттям, а чоловічої – непозначеним. Існує ряд різних афіксів, які вживаються для звертання до жінок, такі як «lady» та «-ess», «-ette», «-enne», «trix», вони мають конотативне значення, якого не мають поняття чоловічої статі, ці конотації загалом є принизливими та банальними. Такі поняття як «lady poet» –

«жінка поет», «lady doctor» – «жінка лікар» та інші загалом додають відтінку аматорства до образу людини, яку вони описують. Жінки поети рідко заробляють письменництвом на життя. Цікаво, що необхідність позначення жіночої статі виникає і за допомогою більш прийняттого слова «woman» – «жінка» (як у «woman writer» – «жінка письменник»), чого не відбувається з чоловіками, яких називають просто «writer» – «письменник». Поняття «actress» – «актриса», «authoress» – «авторка», «hostess» – «господиня», «stewardess» – «стюардеса», «poetess» – «поетеса», «comedienne» – «комедійна актриса», «aviatrix» – «льотчиця» і т.і. мають як раз той самий несерйозний відтінок, особливо при порівнянні з чоловічими поняттями (порівняйте «aviator» - «льотчик» та «aviatrix» – «льотчиця»). Багато з них, якщо звернутися до етимології, є зменшувальними формами від чоловічих понять, наприклад, «-ette» може означати «менший ніж» або «менше ніж». Цікаво відмітити, що такі поняття як «usherette» – «білетерка» не мають еквіваленту чоловічої статі. Такі терміни складають певну дилему для досліджень феміністок, більшість теоретиків вважають, що цих термінів слід уникати, через їх тривіальні конотації.

В «царстві» тварин, родовий іменник, який використовується на позначення групи тварин частіше за все співпадає з тим, який вживають для окремого самця, наприклад, ми говоримо про лева, як про тварину, та про поведінку лева (окрема особина), водночас, якщо ми говоримо про самку лева, ми вживаємо позначене поняття «lioness» – «левиця» [12, с.136]. Логічніше б було використовувати родові поняття в усіх випадках, однак, оскільки в цьому родовому понятті вже зашифрована чоловіча особина, здається, що жіноча присутність в мові підпадає під загрозу знищення. Для деяких теоретиків ці позначенні терміни, хоч і мають в собі негативний шифр, однак все ж демонструють присутність жінок в мові [12, с.136].

Що стосується лексичного рівня, то вокабуляр значно відрізняється від вимови та граматики, оскільки люди свідомо обирають і вживають ті чи інші слова. Крім того, слова несуть елементи референціального змісту, що не властиво ні вимовою, ні

граматики. Тому боротьба з сексизмом в мові сконцентрувалася переважно в сфері лексики.

Багато дослідників займалися лексичними відмінностями в чоловічого та жіночого мовлення, відзначаючи, що певні слова або категорії слів частіше зустрічаються в мові тих чи інших. Деякі семантичні області є гендерно залежними; наприклад, колірні терміни з більшою точністю вживаються жінками. Жінка з більшою ймовірністю буде вживати слова *magenta*/яскраво-червоний або *turquoise*/бірюзовий там, де чоловік обійдеться словами *red*/червоний і *blue*/синій. Що стосується інших лексичних категорій, то передбачається, що чоловіки і жінки знають значення слів, що мають відношення до областей, які є культурними гендерними стереотипами (наприклад, доводення для жінок, спорт і техніка для чоловіків) [34, с.82].

Іншою сферою лексичної диференціації є модифікатори (прикметники і прислівники). З часів появи глави «Жінка» в книзі О. Есперсена «Мова» (1922) багато вказували на схильність жінок до вживання інтенсифікаторів типу *very*, *so*, *extremely* і так званих «порожніх» прикметників: *wonderful* і *lovely*.

О. Есперсен інтерпретував це явище як жіночу схильність до перебільшень і як показник лінгвістичної і когнітивної поверховості [33, с.351]. Дане пояснення показує підкреслене культурне упередження негативно інтерпретувати жіноча поведінка. Проте, прикметники типу *lovely* не є безглуздими, - вони висловлюють емоційні особисті судження (оцінки) і їх вживання жінками санкціоновано тим, що суспільство традиційно асоціює емоційність з жіночою статтю. Від чоловіків очікують стриманості в прояві почуттів, тому вони уникають подібних слів.

На закінчення варто зробити висновок про те, що мова й товариство завжди складали нерозривну єдність. У результаті зміни ролі чоловіка і жінки в сучасному товаристві в ряді країн деякі англomовні мовознавці пропонують ввести визначні зміни як у лексичну, так і в граматичну матерію мови, що, на нашу думку, дуже обґрунтовано насамперед привнесенням у мову категорії більшої нейтральності з

позиції гендера. У зв'язку з інтенсивним функціонуванням гендерної ознаки в сучасній англійській мові на рівні фонетики, лексики і морфології лінгвістам варто звертати особливу увагу на фіксацію важливих мовних і мовленнєвих змін, пов'язаних із зміною уяви про рольові функції чоловіків і жінок у сучасному товаристві.

1.4. Відображення гендерних стереотипів у мовленні: стратегії, тактики.

Гендерна диференціація є актуальною проблемою, тому що чоловіки і жінки володіють цілим спектром біологічних, психологічних і соціальних особливостей. Діалогічна взаємодія є найбільш вдалим об'єктом для розгляду гендерних особливостей в сфері мовленнєвої поведінки. Діалогічна мова розуміється як особливий вид мовленнєвої діяльності, що характеризується ситуативністю, наявністю двох або більше комунікантів, як правило, швидкою реакцією, особистою спрямованістю або адресованістю. Д. Таннен були запропоновані наступні характеристики жіночого і чоловічого мовленнєвого спілкування:

1) Ведення розмови – чоловіки і жінки по-різному бачать мету спілкування. Розмова для чоловіків служить засобом для обміну інформацією. Для жінок розмова – це взаємодія зі співрозмовником. Жінки схильні звертати увагу на деталі, оскільки вважають це проявом інтересу. Чоловіків це ж навпаки може дратувати.

2) Статусні позиції – чоловікам властиво маніпулювати статусом, на початку бесіди вони встановлюють свою позицію (частіше доміную) і прагнуть її зберегти. Жінкам характерні розмови в близькому колі або серед людей, які мають відповідний соціальний статус.

3) Сфера спілкування – жінки віддають перевагу особистій бесіді ніж виступу на публіці, чоловіки навпаки.

4) Теми обговорення – жінки віддають перевагу бесіді особистого характеру, вони більше схильні до пліток і обговорення особистого життя або

зовнішнього вигляду. Найбільш часті теми для обговорення у чоловіків: футбол, політика, положення на біржі. Ведення особистої бесіди нехарактерно для чоловіків.

5) Стиль слухання чоловіків і жінок – чоловіки сфокусовані на отриманні інформації, для жінок важливіше налагодити контакт зі співрозмовником. [42, с.566].

Дослідження гендеру та його взаємовідносин з мовою і мовленням націлене на виявлення семантичних, синтаксичних, фонетичних відмінностей в реалізації мовленнєвих актів жінками і чоловіками. Таким чином, перш за все, необхідно позначити лінію мовленнєвої поведінки обох статей, що, найчастіше, розуміється нами як «комунікативна стратегія», а також правила і норми, яким вони слідують або яких дотримуються в тій чи іншій ситуації.

Спостереження за комунікативною поведінкою чоловіків і жінок у моногамних і гетерогамних групах надали можливість визначити деякі найбільш стереотипізовані гендерні стратегії й тактики, що залежать від різних типів інтерпретації світу й відображають гендерні особливості в комунікативних процесах [47].

Як показала практика, переважна більшість жінок у мовній комунікації дотримуються стилю співробітництва, а чоловіки – конкуренції, відповідно кожен з них використовує специфічні способи комунікації: жінки, як правило, дотримуються по черговості мовлення, чоловіки тяжіють до самоствердження, встановлення домінування.

Головною ж відмінністю вважають ставлення до зворотного зв'язку: існує думка, що жінка сприймає зворотне повідомлення не стільки як реакцію на повідомлення як таке, скільки як знак взаєморозуміння; чоловіки ж сприймають його як інформацію, що може не збігатися з їх розумінням, і тому як таке, що підлягає сумніву, а інколи – як помилкове [48].

Однією з найбільш відомих робіт в цій області стала праця Дебори Таннен «Ти мене просто не розумієш. Жінки і чоловіки в діалозі» [41, с.186]. Автор аналізує комунікативні невдачі в спілкуванні осіб різної статі і пояснює їх різними вимогами, що пред'являються суспільством до чоловіків і жінок, а також специфікою соціалізації в дитячому і підлітковому віці, коли спілкування відбувається переважно в одностатевих групах. Під впливом цих факторів у чоловіків і жінок виробляються різні мотиви поведінки, різні стратегії і тактики спілкування. Мовленнєва поведінка чоловіків, як правило, націлена на досягнення і збереження незалежності і високого статусу. Від жінок суспільство очікує неконфліктності, поступливості, емоційності. Ці відмінності ведуть, згідно з концепцією Д. Таннен, до відмінностей в цілях спілкування і в інтерпретації висловлювань. Одні і ті ж висловлювання можуть інтерпретуватися з позиції статусу або з позиції підтримки взаємозв'язку, солідарності і допомоги. Промовляючи одні й ті ж фрази, чоловіки і жінки можуть керуватися різними мотивами і по-різному інтерпретувати слова співрозмовника. Наприклад, надання допомоги можна витлумачити як прояв солідарності і зміцнення взаємозв'язку. Але можна побачити в допомозі і натяк на те, що той, хто допомагає, демонструє свою перевагу і намагається домінувати у відносинах. Крім того, в кожній культурі існують традиції і ритуали спілкування, чи не однакові для чоловіків і жінок. Так, під час застілля слово частіше надається чоловікам. Навряд чи жінка виконає роль тамади. У зв'язку з цим Д. Таннен говорить про гендерлект – соціально та культурно обумовлених особливостей спілкування чоловіків і жінок. Теорія гендерлекту не знайшла загальної підтримки в лінгвістиці, однак треба визнати, що модель, розроблена Д. Таннен, володіє пояснювальною силою, про що свідчить висока популярність цієї праці.

Великий інтерес представляє дослідження гендеру в професійній комунікації. Так, в результаті тривалої роботи німецьких лінгвістів з дослідження гендерної специфіки професійного спілкування [41, с.205] встановлено, що чоловіки і жінки виявляють тенденції до різних стилів ведення полеміки. Чоловіки рідше погоджуються з критикою, частіше вдаються до іронії, посиленнях на авторитети,

використовують менше мовних засобів, що виражають невпевненість, і в результаті справляють враження більш компетентних і впевнених в собі і своїй правоті фахівців.

Вважається загальноприйнятим явищем, що чоловіки роблять вибір на користь «комунікативного співробітництва» [41, с.210]. З точки зору соціологічного знання в аналізі мовленнєвої поведінки жінки чільним фактором є її статус у суспільстві, соціальній групі, а саме: беручи участь нарівні з чоловіками в суспільному виробництві, жінка реалізує себе і в іншій сфері, пов'язаній з її особливою соціальною роллю матері у вихованні підростаючого покоління. Тому вона, жінка, не завжди має можливість в повній мірі реалізувати свої можливості і права, нарівні з чоловіком.

Беручи до уваги це нетеоретичну, але фактичну нерівність, Е. М. Бакушева вважає, що це пояснює деяке «відставання» жінок від чоловіків не тільки в плані професійної кваліфікації і ступеня соціально-громадської активності, але також і в галузі мовленнєвої комунікативної компетенції. Все вищесказане обумовлено наступними фактами: 1) Занижений соціальний статус не дозволяє жінці скористатися домінуючою комунікативною стратегією; 2) щоб домогтися високої ефективності спілкування жінка змушена вдатися до більш гнучкої манери спілкування, протилежної домінування, а саме: поважаючи і підтримуючи співрозмовника, обережно переконати його в правильності і коректності її думки, в бажаності, а не обов'язковості виконання її бажання [41, с.215].

Отже, в конкретній мовленнєвій ситуації реалізуються багато аспектів гендерних досліджень. Чітке позначення статусу мовця дозволяє пояснити причини мовленнєвої поведінки в тій чи іншій ситуації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

У першому розділі було розглянуто гендерну асиметрію мови і мовлення та соціально психологічні особливості прояву гендерних стереотипів. Мова відіграє особливу роль у відтворенні андроцентризму, оскільки мовна картина світу фіксує і відтворює світ із чоловічої точки зору. Виділяють наступні ознаки андроцентризму:

1. Ототожнення понять людина і чоловік (у багатьох мовах вони позначаються одним словом).
2. Мовна норма, гендерно не є нейтральною, – ієрархічна і несе в собі оціночні категорії; більше того, чоловічі мовні форми, які використовуються як норми мови, сприяють маргіналізації та ігнорування жінок у мовній картині світу;
3. Поділ мови на норми чоловічого та жіночого засновано на реальній соціальній гендерній асиметрії; відображає її, а потім закріплює через мовне відтворення.

Андроцентризм мови може проявлятися як на фонетичному та фонологічному рівні, так і на морфологічному та лексичному. Варто зробити висновок про те, що мова й товариство завжди складали нерозривну єдність. У результаті зміни ролі чоловіка і жінки в сучасному товаристві в ряді країн деякі англомовні мовознавці пропонують ввести визначні зміни як у лексичну, так і в граматичну матерію мови, що, на нашу думку, дуже обґрунтовано насамперед привнесенням у мову категорії більшої нейтральності з позиції гендера. У зв'язку з інтенсивним функціонуванням гендерної ознаки в сучасній англійській мові на рівні фонетики, морфології і лексики лінгвістам варто звертати особливу увагу на фіксацію важливих мовних і мовленнєвих змін, пов'язаних із зміною уяви про рольові функції чоловіків і жінок у сучасному товаристві.

Не варто забувати про те, що мова насамперед залежить від мовлення і відображається у ньому. Розкрити гендерні ознаки в процесі мовної комунікації

можливо за рахунок детального опису комунікативної поведінки за певними характеристиками, насамперед комунікативної привітності, емоційності, здатності до підтримки комунікативного контакту, співвідношенням вербального й невербального спілкування, жестикуляцією, мімікою, гучністю, темпом спілкування тощо.

Отже, гендерним особливостям в процесі мовної комунікації належить значна роль, і головним критерієм комунікативної поведінки є саме стереотипні уявлення про комунікативні ролі чоловіка й жінки в просторі міжмовної комунікації.

РОЗДІЛ II

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ З ПОЗИЦІЇ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Виявлення механізмів мислення, зокрема процесів створення і функціонування гендерних стереотипів у свідомості, є одним із завдань когнітології. Предметом її вивчення є свідомість у специфічному ракурсі – як інструмент для роботи з інформацією. Проблему концептуалізації мовної дійсності, з одного боку, та вербалізації концептуальних даних, з іншого, розробляє когнітивна лінгвістика, яка виникла у сфері когнітології. У контексті когнітивної лінгвістики йдеться про зв'язок мови та мислення, зокрема про пояснення й інтерпретацію механізмів передачі концептів мовними засобами, тобто процесу вербалізації, категоризації і репрезентацію концептів через певні значення, граматичні форми та синтаксичні структури.

2.1. Когнітивна лінгвістика та її основні поняття

Когнітивна лінгвістика, засновниками якої були такі вчені як Н. Хомський, Дж. Лакофф, Л. Талмі, І. Філмор та ін., - дисципліна, що дозволяє усвідомити мовні особливості людини і зрозуміти як її мова і висловлювання впливають не тільки на поведінкові і комунікативні аспекти його життя, а й на внутрішні психологічні процеси і стани [1].

У сферу життєвих інтересів когнітивної лінгвістики входять «ментальні» основи розуміння і продукування мовлення з точки зору того, як структури мовного знання представляються («репрезентуються») і беруть участь в переробці інформації. На відміну від інших дисциплін когнітивного циклу, в когнітивній лінгвістиці розглядаються когнітивні структури і процеси, які властиві людині. А саме, на першому плані знаходяться: системний опис і пояснення механізмів людського засвоєння мови і принципи структурування цих механізмів. Центральне завдання когнітивної лінгвістики формулюється як опис і пояснення внутрішньої когнітивної структури і динаміки мовця-слухача. Мовець-слухач розглядається як система

переробки інформації, що складається з кінцевого числа самостійних компонентів (модулів) і співвідносить мовну інформацію на різних рівнях. Мета когнітивної лінгвістики полягає в дослідженні такої системи і встановлення найважливіших принципів її, а не тільки в систематичному відображенні явищ мови. Для когнітивістів важливо зрозуміти, якою має бути ментальна репрезентація мовного знання і як це знання «когнітивно» переробляється, тобто яка є «когнітивна дійсність» [].

Когнітологія є комплексною наукою. Як зауважив К. Стеннінг, «складіть разом логіку, лінгвістику, психологію і комп'ютерну науку — і ви отримаєте когнітивну науку» []. Значення мови для когнітології є надзвичайно великим, бо саме через мову можна об'єкти-візувати розумову (ментальну, мисленнєву) діяльність, тобто вербалізувати («ословити») її. З іншого боку, вивчення мови — це опосередкований шлях дослідження пізнання, бо когнітивні й мовні структури перебувають у певних співвідношеннях.

Саме тому когнітивна лінгвістика стала провідною науковою дисципліною в межах когнітології. Вона досліджує, як пов'язані мовні форми зі структурами людських знань, а також те, як вони представлені в голові людини. Зокрема, предметом когнітивної лінгвістики є проблема ролі мови у процесах пізнання й осмислення світу, в проведенні процесів його концептуалізації й категоризації (підведення явища, об'єкта, процесу тощо під певну рубрику, категорію; утворення і виділення самих категорій, тобто членування зовнішнього і внутрішнього світу людини й упорядковане подання різноманітних явищ через зведення їх до меншого числа розрядів і об'єднань), проблема співвідношення концептуальних систем із мовними, наукової та звичайної (буденної) картин світу з мовною [].

Когнітивісти висунули кілька теорій і ввели в науковий обіг нові поняття і, відповідно, терміни. Новою є когнітивна теорія категоризацій — теорія систематизації значень слів у мовній свідомості людини, яка здійснюється у межах сформованої в її свідомості наївної картини світу. В її основу покладено ідею Б. Уорфа про членування світу на категорії за допомогою мови []. Виділення такої категорії можливе лише тоді,

коли для її назви у мові є відповідне слово. Когнітивний погляд на категоризацію ґрунтується на припущенні, що здатність людини до категоризації пов'язана з її досвідом та уявою, особливостями сприйняття, культурою, а також зі здатністю створювати образи, метафори, метонімії тощо.

На думку Е. Рош, категоризація є одним із найважливіших складників механізму пізнання і полягає в тому, що для кожного слова окреслюється семантичне коло споріднених слів за «принципом родинної подібності» та встановлюється узагальнювальний репрезентант (прототип) []. Метою категоризації є пояснення нового через уже відоме та структурування картин світу за допомогою узагальнень. Категорія – когнітивна структура, концептуальний клас, що складається з елементів – членів категорії, об'єднаних «родинною подібністю». Об'єкти – члени категорії не є рівноправними: всередині кожної категорії одні об'єкти є психологічно більш значущими, ніж інші. Людина сприймає будь-яку семантичну категорію як таку, що має центр і периферію і, відповідно, «більш прототипічних» і «менш прототипічних» представників. Наприклад, прототипічним птахом для європейців є горобець, а страус і курка є периферією; яблуко – прототипічний фрукт, а банан – периферія; прототипом стільця є стілець для стола, а не крісло в перукарні чи стілець для фортепіано. Правда, в різних етносів прототипи можуть не збігатися. Так, для американців прототипом птаха є малинівка (вільшанка), а прототипом фрукта – апельсин. Отже, прототип – це такий центральний член категорії, який є її найкращим, найяскравішим представником, головним репрезентантом. Навколо такого прототипу в свідомості індивіда об'єднуються всі інші об'єкти, що входять до категорії [Rosen 1977].

Дещо іншу концепцію прототипів запропонувала австралійська дослідниця польського походження А. Вежбицька. Прототипами, на її думку, є не самі об'єкти, а їх ідеалізовані, еталонні образи, ментальні утворення, які не належать до об'єктів, що піддаються спостереженню, але які концептуально відображають суттєві властивості нашого уявлення про об'єкт (типова чашка, типове вікно, типовий велосипед, типова школа тощо). Так, наприклад, до прототипу «велосипед» не належать такі предмети,

як фари і дзвінок. Деякі дослідники (Р. Фрумкіна) вважають, що назване Вежбицькою прототипом правильніше йменувати стереотипом і говорити, відповідно, про стереотипний образ певного об'єкта.

Із теорією катетеризації пов'язане поняття ментальних репрезентацій, під якими розуміють умовні функціонально визначені структури свідомості та мислення людини, що відтворюють реальний світ у свідомості, втілюють знання про нього і почуття, які він викликає, відображають стани свідомості та процеси мислення [Штерн 1998: 214—215]. Процеси свідомості й мислення розглядаються як оперування ментальними репрезентаціями. На думку американського мовознавця А. Пайвіо, ментальні процеси у свідомості опосередковані не тільки мовою (словесними формами), а й уявою (образами). Порівняльний аналіз мови й уяви як засобів репрезентації показує, що хоча вони в багатьох випадках виконують різні функції, однак гармонійно доповнюють одна одну. За Дж. Фодором, ментальна репрезентація є специфічною мовою мислення. Відчуття, які виникають у людини в процесі взаємодії з довкіллям, спричинені інформацією, що надходить до неї сенсорними каналами (зоровим, слуховим, тактильним). Сенсорні механізми перетворюють ці матеріальні стимули на символічні утворення, які і є ментальними репрезентаціями.

Основним семантичним поняттям у когнітивній лінгвістиці є «концепт», і саме цим когнітивна лінгвістика найбільшою мірою відрізняється від інших напрямів дослідження семантики (логічного, структурного тощо). Поняття концепту поки що не має однозначного визначення. Під ним розуміють ментальний прообраз (нерозчленоване уявлення про об'єкт), ідею поняття і навіть саме поняття. Він має двоїсту сутність — психічну та мовну. З одного боку, це ідеальний образ, чи, точніше, прообраз, що уособлює культурно зумовлені уявлення мовця про світ, з іншого — він має певне ім'я у мові.

Проблему концепту підняв С. О. Аскольдов 1928 р. у статті «Концепт и слово». Під концептом автор розумів «мисленнєве утворення, яке замінює нам у процесі мислення необмежене багатство предметів одного й того ж роду», тобто загальне

родове поняття відносно конкретних родових понять одного класу [1, 267–279], проте вивчення цієї теоретичної побудови так і не почалося.

В. В. Жайворонок вважає, що за концептом стоїть не лише предметна співвіднесеність, предметний зміст, а й слово – ім'я реалії [3, 23–35]. О. О. Селіванова кваліфікує концепт як інформаційну структуру свідомості, організовану певним способом одиницю пам'яті, яка у своєму складі має сукупність знань про об'єкт пізнання [7, 112]. Автори “Краткого словаря когнитивных терминов” розглядають концепти як ідеальні абстрактні одиниці ментальних та психічних ресурсів свідомості, смисли, які відображають зміст досвіду і знання, зміст результатів усієї діяльності людини в процесі пізнання нею навколишнього середовища у вигляді певних одиниць, квантів знання. При цьому відзначається, що зміст концепту включає інформацію про те, що індивід знає, думає, уявляє той чи інший фрагмент світу. Концепти підводять усе під певні, утворені суспільством, категорії та класи.

У результаті аналізу сукупності концептів як структур уявлення знань людини про навколишній світ було виявлено, що концепти неоднотипні за способом своєї організації. Й. А. Стернін виділяє такі структурні типи концептів: однорівневий, який включає лише чуттєве ядро, один базовий шар (предметні образи (М. М. Болдирев), концепти-уявлення); багаторівневі, які складаються з декількох когнітивних шарів, що різняться за рівнем абстракції та поступово нашаровуються на базовий шар; сегментні, що являють собою один базовий чуттєвий шар, оточений декількома сегментами, рівноправними за ступенем абстракції [8, 58–65]. Когнітивними ці шари називають тому, що вони відображають певний результат пізнання зовнішнього світу, тобто результат когніції. Сукупність базового шару і додаткових когнітивних ознак складають та визначають його структуру [8, 58–65].

Загалом у сучасній лінгвістиці існують різноманітні типології концептів. Так, наприклад, розрізняють концепти за ступенем конкретності – абстрактності змісту; за вираженням у мові виділяють вербалізовані та невербалізовані концепти; за ступенем стійкості та частотою актуалізації – стійкі (актуальні) та нестійкі (неактуальні).

Відомі ще з філософії типи концептів за своїм змістом та ступенем абстракції – уявлення та поняття – доповнились уявленнями, схемами, фреймами, сценаріями та низкою інших типів. Уявлення – узагальнені чуттєві образи предметів або явищ, відображають сукупність наочних, зовнішніх ознак [8, 63]: стіл – предмет меблів, що являє собою широку поверхню, закріплену на одній або декількох ніжках. Схема – просторово-контурний графічний мисленнєвий образ (загальні контури, схематичне уявлення), проміжний тип абстракції: схематичний образ людини – голова, тулуб, руки, ноги. Поняття – концепт, який у своєму складі має найбільш суттєві, об'єктивні, логічно конструйовані характеристики, наприклад, піала – кругла посудина для пиття у вигляді невеликої розширеної доверху чашки без ручки.

А. Вежбицька розрізняє концепт-мінімум, концепт-максимум і енциклопедичний додаток (доповнення). Концепт-мінімум — це неповне знання смислу слова (мовцеві відома реалія, але далеко не все, що її стосується; у життєвій практиці вона для нього не є важливою або ж він з нею ніколи не стикався). Концепт-максимум охоплює всебічне (повне) знання мовцем смислу слова (реалія йому відома в усіх аспектах), у тому числі енциклопедичні відомості, професійні знання про реалію []. Так, якщо для мешканця України концепт «яблуко» є концептом-максимумом, то концепт «ківі» є концептом-мінімумом (мовці не знають, на куші чи на дереві ростуть ці фрукти, як ці рослини доглядають, як вони цвітуть, коли дозрівають плоди тощо).

Упорядковане поєднання концептів у свідомості людини становить її концептуальну систему. Ці концепти можуть бути картиноподібні й мовоподібні. Концептосистему, таким чином, не можна зводити до ментального лексикону, тобто системи вербалізованих (ословлених) знань, яку ще називають внутрішнім лексиконом, тезаурусом, мовною пам'яттю. Концептосистема і ментальний лексикон перебувають у відношенні «ціле — частина», оскільки концептосистема — це єдиний рівень представлення знань, що поєднує мовну, сенсорну й моторну інформацію [Селіванова 1999: 71].

Концептосистема не є стабільною. Навпаки, вона динамічна, весь час змінюється під впливом постійного процесу пізнання. Водночас слід зазначити: концептосистеми в різних людей не збігаються, що залежить не тільки від їхнього інтелектуального рівня, а й від життєвої практики.

Компонентами концептосистеми є фрейми та прототипи. Прототипи – образи типових членів певних категорій, категоріальні концепти, фактично ядро концепту: їжа – хліб, картопля, квітка – троянда. Фрейм (від англ. frame «каркас, остов», «будова, структура, система», «рамка», «окремий кадр фільму» та ін.) — це структура, що репрезентує стереотипні, типізовані ситуації у свідомості (пам'яті) людини і призначена для ідентифікації нової ситуації, яка ґрунтується на такому ж ситуативному шаблоні.

Поняття фрейму введено М. Мінським у 1974 р. За Мінським, фрейм – це ієрархічно впорядкована репрезентація певної стандартної ситуації дійсності. У пам'яті людини зберігається великий набір різноманітних фреймів, які актуалізуються під час сприймання нових сцен. Як і вся концептосистема, фрейм має мовну й позамовну сутність. Він репрезентує у свідомості людини стереотипну ситуацію і зв'язки цієї структури з деякими іншими видами інформації, наприклад, як користуватися фреймом і що робити, коли певні плани не здійснилися [].

Фрейм не є закритою структурою. Він може доповнюватися шляхом поглиблення інформації про ситуацію, образного (символічного, метафоричного та ін.) уявлення про неї.

Отже, якщо когнітивну лінгвістику розуміти як лінгвістику психоментальної діяльності людини, то її можна кваліфікувати як галузь наукових знань, де вивчаються організаційні і функціональні особливості ментально-мовного простору. Дослідницька увага науковців, що займаються досить розгалуженою проблематикою когнітивної лінгвістики, зосереджується на концептах – особливих за своєю природою психоментальних одиницях, що є носіями найрізноманітнішої інформації про концептуальну картину світу, повна або часткова експлікація якої здійснюється мовними засобами.

Сьогодні дослідження когнітивної лінгвістики виступає як необхідний теоретичний складник, важливий етап у вивченні таких понять як мова та мислення, мова та культура. У сучасних лінгвістичних працях продовжується розробка досить розгалуженої проблематики цього дослідницького напрямку. Триває опрацювання багатьох загальнотеоретичних питань когнітивної лінгвістики, що визначає перспективу подальшого наукового дослідження у цій галузі.

2.2. Соціолінгвістичний підхід до вивчення функціонування гендерних стереотипів

Сьогодні починають з'являтися гендерні дослідження, виконані в руслі когнітивної лінгвістики [9; 12]. Особлива увага в цих роботах, на думку М. В. Усманова, приділяється тому, в якій мірі і як проявляється залежність форми подань знань і їх організації від біосоціальних параметрів [14]. Справа в тому, що дійсно гендерна специфіка когнітивної сфери представляє особливий інтерес для лінгвістів, в тому числі і для представників гендерної лінгвістики. Це пов'язано перш за все з тим, що дослідники прагнуть зрозуміти, яким чином репрезентуються уявлення про навколишній світ в залежності від гендерного фактора і встановлюють «гендерні стереотипи в сприйнятті дійсності через мовні одиниці і форми» [14, с. 28]. Однак відомо, що гендер є особливою соціальною групою, на яку впливає ціла система факторів: від соціальної приналежності людини [7], мовної ситуації [3; 5] до індивідуальних установок людини на визначення своєї гендерної ідентичності [10, с. 53]. Внаслідок багатогранності категорії «гендер» необхідно вести лінгвістичні дослідження в рамках соціоконструктивістського підходу [2; 6; 17; 18; 19], в рамках якого «гендер» розуміється не як біологічна номінація статі людини, а як соціально і індивідуально конструйована реальність. В рамках цього підходу можна стверджувати, що гендер в соціолінгвістичному розумінні - це система стереотипів, цінностей, установок, які формують поведінку і життєдіяльність людини в суспільстві. Причому ця система будується як за рахунок соціальних (загальних для всіх індивідів) уявлень про те, які є і повинні бути атрибути мужності і жіночності,

так і за рахунок індивідуальних уявлень, які відображають установки окремих індивідів. Реальний індивід являє собою, таким чином, сукупність уявлень суспільства про статеві відмінності і індивідуальних уявлень людини про самого себе і про інших як представників певної статі.

Як відомо, такі характеристики людини, як вік, стать, національність, соціальний стан і т. п., оцінюються в кожній культурі і мові по-своєму. Ведуться різні дослідження на матеріалі словникових дефініцій, фразеологізмів і на матеріалі, отриманому в ході асоціативних експериментів з носіями мови. Однак незважаючи на те, що задається в якості предмета дослідження - уявлення про соціальні характеристики, або мовні характеристики людини - використовується термін гендерний стереотип. Ми ж пропонуємо розмежувати два поняття: гендерний мовний стереотип і гендерний мовленнєвий стереотип. Так, гендерний мовний стереотип - це певні уявлення носіїв мови про чоловічі і жіночі якості, що знаходять своє відображення в мові. По суті це лексеми, якими позначаються соціальні характеристики людини, які не тільки несуть певне смислове навантаження, але і володіють власними конотаціями, що зумовлюють вживання цих слів в переносному значенні і формують їх мовні стереотипи.

За П.А. Кубряковою, гендерний мовний стереотип - це «стандартне уявлення про що-небудь, стандартне розуміння мовного вираження, що включає в себе весь набір актуальних для мовців конотацій» [8, с. 224]. Подібне трактування, з одного боку, включає вивчення гендерних стереотипів в колі проблем лексикології та лексичної семантики; з іншого боку, дозволяє використовувати чисто лінгвістичні методи дослідження: аналіз матеріалів словників різних типів, розгляд функціонування лексем у текстах, дані асоціативних експериментів. Маючи ж справу з асоціативним матеріалом, отриманому в ході експериментів на виявлення уявлень про мовну поведінку індивідів, неправомірно користуватися терміном гендерний стереотип або гендерний мовний стереотип. В даному випадку ми вже маємо справу з функціонуванням гендерних мовленнєвих стереотипів в свідомості носіїв мови.

Гендерний мовленнєвий стереотип - це певний образ мовленнєвої поведінки чоловіків/жінок, що функціонує в свідомості індивідів. Таке трактування вже включає вивчення гендерних стереотипів в коло проблем соціолінгвістики і дозволяє врахувати вплив соціальних страт на особливості функціонування гендерних мовленнєвих стереотипів в свідомості носіїв мови.

Гендерний мовний та мовленнєвий стереотипи мають ядерну структуру. Ядро гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів являє собою готову когнітивну схему, якою зручно оперувати носію мови в ситуації спілкування з іншими носіями мови обох статей. Однак когнітивна діяльність людини набагато ширше рамок ядра даних стереотипів і може призводити до реформації оціночного компонента, а також до певного розширення семантичного змісту гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів: «Будь-яка гендерна репрезентація активує і супроводжує процес відбору, структурування та формування значень стереотипу, наділення їх новим змістом. Взаємодія процесів конструювання та інтерпретації гендеру при активній участі реципієнта призводить до виробництва нових значень, і таким чином здійснюється безперервне конструювання гендерної ідентичності як на індивідуальному чи груповому рівні, так і в масштабах всього соціуму» [13, с. 252].

Таким чином, ядро гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів виступає еталоном, на який орієнтуються всі члени лінгвокультурної спільноти. У ньому відображена і втілена в повній мірі узагальнена модель наївних знань носіїв мови, що характеризується досить високим ступенем абстрагування. Периферія ж гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів не є еталоном. Периферія гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів формується в індивідуальних міркуваннях індивідів. На периферії гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів знаходяться всі індивідуальні уявлення носіїв мови. Однак жорстких кордонів між ядром і периферією немає. Структура гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів відображає той факт, що індивід засвоює створені до нього гендерні стереотипи, пропускаючи її через призму свого індивідуального досвіду.

Таким чином, гендерні уявлення людини про різні аспекти (від психологічних до соціальних ролей) і про мовну поведінку один одного включають в себе не тільки стереотипні (тобто соціально-колективні), але і особисті уявлення про «мужність» і «жіночність», також і про «мужність» і «жіночність» в мовленнєвій поведінці, сформованій в ході суб'єктивного досвіду. Виходячи з цього положення людина може не тільки відтворювати існуючі в суспільстві гендерні стереотипи, а й трансформувати їх, і навіть руйнувати їх.

Ядерна структура гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів відображає динамічну характеристику гендерних стереотипів в цілому, відображає їх включеність в процес пізнання людиною лингвокультурної реальності. Структура гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів дозволяє спостерігати і описувати результати гендерної стереотипізації. На основі вербалізованих реакцій, які є одним з можливих способів репрезентації мовної свідомості індивідів, можливо моделювати одиниці мовної свідомості - гендерний мовний та мовленнєвий стереотипи, які фіксують результати дії основних пізнавальних процесів людини.

Наявність у гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів ядерної структури свідчить про збереження колективних, спільних структуроутворюючих елементів мовної свідомості носіїв мови. Ядерна структура гендерного мовного та мовленнєвого стереотипів говорить про певну стабільність мовної свідомості всіх носіїв мови.

На думку як чоловіків, так і жінок, мова чоловіків характеризується грубістю, використанням ненормативної лексики, логічністю розповіді, упевненістю, спокоєм і стислістю/лаконічністю. Найголовнішими ознаками мови жінок виявляються емоційність, жестикуляція і різноманітність лексики. Так, в мовній свідомості самих жінок мова жінок характеризується ввічливістю, коректністю, тактовністю і поступливістю. У жіночій мовній свідомості спостерігається тенденція до "фемінізації" власного мовленнєвої поведінки. Жінки надто невпевнені в своїй мовленнєвій поведінці і що їм необхідно проявляти «активність» в мові. У той же час

в мовній свідомості чоловіків жіночу мовленнєву поведінку не можна назвати ввічливою і коректною. На думку чоловіків, жінки запальні, використовують ненормативну лексику. Самі чоловіки вважають свою промову розважливою. Однак в жіночому мовній свідомості функціонує інший гендерний мовленнєвий стереотип. Жінки головним чином відзначають той факт, що мова чоловіків неемоційна і характеризується необдуманістю, безтактністю і неввічливістю.

Отже, очевидно, що дійсно гендерна ментальність має рівень загальних і індивідуальних уявлень. У нашому випадку і чоловіки і жінки виділяють одні і ті ж ознаки і характеристики мови чоловіків і жінок. Однак виявилось, що індивіди мають також свою «інтерпретацію» гендерних мовних стереотипів. Аналізуючи таким чином ментальні уявлення чоловіків і жінок про самих себе (в нашому випадку стереотипи про мовленнєву поведінку один одного) і виділяючи в структурі стереотипу ядро (загальні уявлення) і периферію (індивідуальні уявлення), ми можемо отримати уявлення про особливості гендерної ментальності і про те, які гендерні мовні стереотипи склалися в лінгвокультурному співтоваристві і як вони функціонують в гендерній мовній свідомості індивідів. Багато сучасних стереотипних уявлень про мовленнєву поведінку людей в залежності від їх статі говорять про зміну ментальних уявлень про мужність і жіночність. Така зміна свідчить про те, що традиційні характеристики, приписувані чоловікам і жінкам, не є перманентними, вони складаються в менталітеті суспільства, але внаслідок суспільних змін (наприклад, внаслідок фемінізації) можуть значним чином трансформуватися.

Таким чином, результати аналізу функціонування гендерних мовленнєвих стереотипів в свідомості чоловіків і жінок дозволяють зробити висновок про те, що гендер - це соціолінгвістична змінна. Відзначимо, що виділення методологічних принципів вивчення гендерних феноменів є першочергово важливим при аналізі функціонування фактора «гендер» в когнітивній сфері людини. Справедливо буде зауважити, що одним з таких методологічних принципів є соціолінгвістичний підхід при вивченні гендерних стереотипів, тобто визнання того, що стать (гендер)

необхідно розуміти як соціально і культурно конструйований феномен, який схильний до динаміки. Такий підхід в цьому випадку органічно вписується в дослідження сучасної гендерної лінгвістики, яка визнає сьогодні необхідність комплексних статистичних методик вивчення прояву гендерного фактора в мові та мовленні. Однак варто зазначити, що дані методики прийнятні і ефективні в разі роботи над збалансованими вибірками інформантів за статтю, віком, освітою, місцем народження, що в значній мірі робить вивчення гендерного фактора правомірним і відповідним сучасним методологічним принципам гендерних досліджень в лінгвістиці.

2.3. Процес категоризації та роль стереотипізації гендерних особливостей

Існування соціально маркованих гендерних стереотипів відіграє суттєву роль у категоризації знань, прискоренні пізнання у процесі сприйняття нової інформації щодо представників обох статей. Загальноприйняті гендерно марковані категорії визначають те, як складається індивідуальна картина світу в процесі пізнавальної діяльності людини. Основна проблема полягає в тому, що мають на увазі під принципом категоризації і внутрішньою структурою категорії [].

Категоризація визначається як «підведення речі, явища, процесу і будь-який аналізованої сутності під певну рубрику досвіду або знання і визнання її (цієї сутності) членом цієї категорії» [Кубрякова 2004: Додати 307]. Поняття категоризації розкриває те, якими знаннями ми володіємо і яким чином ми їх застосовуємо в процесі використання мови як засобу спілкування, а також отримання і зберігання інформації.

На думку Дж. Лакофф, до категоризації слід ставитися дуже серйозно, оскільки поза здатності до категоризації людина не змогла б забезпечити собі адекватне існування ні в матеріальному світі, ні в соціальній, ні в інтелектуальній сферах життя. У нас є категорії для всього, про що тільки можна подумати. Відповідно зміна самого поняття категорії означає зміну нашого розуміння світу, всієї області наших знань [Lakoff 1987: 9].

Прототипний підхід кардинально змінив уявлення про фундаментальну людську здатність до категоризації. В рамках традиційного підходу мислення розглядалося як маніпулювання абстрактними символами, що не залежить від самої людини, його природи, специфіки сприйняття, культури. На відміну від нього, теорія прототипів ґрунтується на припущенні, що категоризація спирається, з одного боку, на особливості сприйняття, рухової активності і культури, і, з іншого боку, на властивості метафори, метонімії та ментальну образність.

Ідеї теорії прототипів розвиває в своїх роботах Дж. Лакофф, який стверджує, що в основі категоризації лежать когнітивні моделі, загальні для всіх людей. Виникнення прототипного підходу до формування категорій прийнято пов'язувати з роботами Е. Рош, яка сформулювала на початку 70-х рр. його основні принципи, хоча сам термін «прототип» і деякі ідеї цього підходу виникли в кінці 60-х рр. в результаті досліджень принципів категоризації колірного простору.

Отже, категоризація розуміється як розумовий процес, який пронизує всю пізнавальну діяльність суб'єкта, об'єднує об'єкти в категорію по будь-якою ознакою, а гендерна категоризація, в свою чергу, розуміється нами як процес і результат об'єднання об'єктів в категорію за гендерною ознакою.

Гендерна категоризація («приписування» статі, а потім і роду) є неминучою базовою практикою повсякденного взаємодії. Зазвичай вона являє собою «неусвідомлений фон комунікації» [Гриценко 2005: Додати 177].

Гендерні уявлення, як і інші форми знань, організовані у вигляді ментальних структур, які Дж. Лакофф назвав ідеалізованими когнітивними моделями (ІКМ). Вони використовують різні принципи структурування:

1. Пропозиціональні моделі.
2. Схематичні моделі образів.
3. Метафоричні моделі.
4. Метонімічні моделі [Lakoff 1987: 113-114].

В ході гендерної категоризації джерелом прототипному ефекту, як правило, служать метонімічні моделі, де категорія представлена одним з її членів або субкатегорією. Найбільший інтерес для нас представляють ті метонімічні моделі, в яких член категорії або субкатегорія використовуються для подання категорії в цілому в процесі суджень, умовиводів, оцінок.

Розглянемо гендерну категоризацію людських істот в англійській мові, яка є актуальною для нашого дослідження. Системна гендерна категоризація людських істот в англійській мові представлена в семантичному аналізі С. Ромейн, згідно з яким люди можуть бути розділені на категорії відповідно до відмінностей за віком: ADULT - CHILD, і за статтю: - MAN, WOMAN [Romaine 2000: 112].

Таблиця 2.3.1

Аналіз семантичної структури слів man, woman, boy, girl

MAN	WOMAN	BOY	GIRL
+animate	+animate	+animate	+animate
+human	+human	+human	+human
+adult	+adult	-adult	-adult
+male	-male	+male	-male

Однак члени цієї класифікації не мають однакового статусу, і це означає, що категоризація людських істот здійснюється на основі прототипного принципу. Найкращий зразок категорії називається прототипом категорії. Прототип має найбільш повний набір концептуальних ознак, які дають уявлення про суть всієї категорії. Інші концепти розташовані на різній відстані від прототипу: більш типові розташовані ближче до нього, менш типові - на периферії категорії.

Аналіз словникових дефініцій допомагає усвідомити, що MAN є найбільш репрезентативним членом категорії HUMAN BEING. Ця категорія є метонімічною моделлю, в якій субкатегорія MAN (adult male human being) здатна до заміщення всієї категорії відповідно до дефініції male: used to refer to all human beings, including both males and females. Таким чином, прототипом людської істоти вважається дорослий чоловік.

Відповідно до теорії прототипів, категоризація природних об'єктів здійснюється на декількох рівнях. Крім базового рівня репрезентації сутностей (в нашому випадку - MAN, WOMAN) існує ще два рівня - вище і нижче базового. Ці рівні служать для подання як більш абстрактних, так і більш конкретних сутностей. На нижчому рівні, концепту MAN відповідають композиціональні концепти типу Oxford man, gambling man, businessman, horseman. На цьому рівні роль метонімічного прототипу проявляється у відсутності паралелізму в парних категоріях. Так, дослідники відзначають, що іменників з компонентом woman зустрічається в п'ятнадцять разів менше, ніж з компонентом man. Частотність таких іменників, як chairwoman, businesswoman, congresswoman, horsewoman, в 30 разів менше, ніж відповідних номінацій з компонентом man, на мільйон одиниць [Сєрова 2010: Додати 207].

На більш високому рівні, створеному «досягненнями уяви», даний концепт пов'язаний з концептом MASCULINITY. Субкатегорія WOMAN також має свій аналог, а саме, FEMININITY. Ці абстрактні субкатегорії представлені як кластери ознак і відображають абстрагуючу діяльність людської свідомості.

Таким чином, в процесі категоризації об'єктів актуалізується три рівня - базовий, нижчий і вищий. Буденна свідомість оперує базовим рівнем, що не вимагає спеціальних, теоретичних знань про об'єкти. Нижчий і вищий рівні припускають наявність додаткових, спеціальних знань і виконують функцію узагальнення, виділення найбільш яскравих особливостей або функцію уточнення, деталізації і

конкретизації відповідно. Між рівнями категоризації немає жорстких кордонів, і можлива наявність перехідних зон між базовими і небазовими категоріями.

Результат гендерної категоризації частково представлений в мові у вигляді мовної категорії роду, що типово для індоєвропейських мов. Для відображення категоризації за статтю в цих мовах існує тричленна або двочленна система граматичного або природного роду.

Різноманітні експерименти з вивчення категорії роду дозволяють стверджувати, що, незважаючи на відсутність репрезентативної системи гендерних маркерів, категоризація в цій області високо актуальна для носіїв англійської мови. Крім одухотворених іменників, які автоматично категоризуються за ознакою біологічної статі референта, в мові є величезна кількість неживих і абстрактних іменників, які можуть вводитися в поле гендерної репрезентації через апеляцію до вищого рівня в зв'язку з приписуванням референту ознак, які традиційно вважаються маскулініними або фемінніними.

Наприклад, красиві і граціозні тварини співвідносяться з жіночим родом, а сильні і агресивні - з чоловічим родом. Причому, використання цих ознак для гендерної категоризації одночасно поміщає об'єкт в поле негативної, або позитивної репрезентації. Приписування ознак жіночого роду може здійснюватися на підставі негативних характеристик, таких, як підступність або слабкість. Приписування ознак чоловічого роду буває позитивним при підкресленні таких якостей, як сила і мужність. Кореляція роду іменника та когніції, швидше за все, спирається на складні непрямі зв'язки між уявленнями про поле і рід в мовах і культурах і здійснюється на основі гендерного символізму [Foundalis 2002: Додати 4].

2.4. Фрейми як структури репрезентації стереотипних знань.

Новий погляд на мову як найважливішу «когнітивну складову людського мозку» багато в чому змінив методи, цілі і завдання лінгвістичних описів, в яких все більше зміцнюється думка про те, що зрозуміти природу мови можна лише виходячи

з людини і його світу в цілому. У зв'язку з цим розгляд мовних проблем на сучасному етапі розвитку когнітивної лінгвістики проводиться в тісному зв'язку з вивченням діяльності, свідомості, мислення і мозку людини як «здійснює мовно процеси в усьому їх різноманітті». Даний принцип впливає і на методи вивчення мовних систем, в яких стали розкриватися глибинні рівні і стоять за ними структури знання. Основна ж частка цих знань зберігається в пам'яті людини у вигляді різного роду структур - когнітивних моделей. «За визнанням багатьох фахівців, мова являє собою найкраще свідчення існування в нашій голові різноманітних структур знання про світ, в основі яких лежить така одиниця ментальної інформації, як концепт.

Концепти різного типу (образи, уявлення, поняття) або їх об'єднання (картинки, гештальт, схеми, діаграми, пропозиції, фрейми і т.п.) народжуються в процесі сприйняття світу, вони створюються в актах пізнання, відображають і узагальнюють людський досвід і осмислену в різних типах діяльності зі світом дійсність. Мова виявляє, об'єктивує те, як побачив і зрозумів світ людський розум, як він категоризується свідомістю» [2. С. 37]..

В якості однієї з когнітивних структур знання, що лежить в основі семантики мовних одиниць, багатьма дослідниками виділяються фрейми. Слідом за Ч. Філмора під фреймом ми розуміємо особливу структуру знань, «складова, необхідна попередня умова нашої здатності до розуміння пов'язаних між собою слів» [3. С. 224]. Фрейм є одним з ефективних засобів опису лексичного значення різних частин мови.

У когнітивній лінгвістиці, як відзначають вчені, існують два підходи до поняття фрейму: фрейм як структура знання, частина когнітивної системи людини і фрейм як структура представлення знання, інструмент уявлення когнітивної структури. Значущим сьогодні, є постулат про те, що за кожною мовною одиницею стоїть певна структура знань. Мовні значення передають лише частина наших знань про світ. Основна ж частка цих знань зберігається в пам'яті людини у вигляді різного роду структур - когнітивних моделей, сценаріїв, схем, пропозицій і т.п.

Так, наприклад, Ф. Джонсон-Лерд виділяє такі ментальні репрезентації, як образи (images), пропозиції (propositions), ментальні моделі (mental models), фрейми (frames), просторові моделі (spatial models), кінематичні моделі (kinematic models) і ін. Дані структури, здатні по-різному відображати ситуацію, представляють собою якесь обумовлене культурним досвідом узагальнення, схематизацію ситуацій, що дає ключ до їх розуміння і усвідомлення ролей їх учасників.

За допомогою фреймів можна описувати найбільш характерні уявлення в сприйнятті мовної особистості. З одного боку, фрейм може бути базою для формування контекстних очікувань, з іншого – за допомогою фрейму створюються певні умови потенційних інтерпретацій. Слід зауважити, що фреймами властива внутрішня структура, елементи якої репрезентовані складною конфігурацією слотів і ознак та їхніми значеннями. Комбінація слотів не є звичайним переліком ознак певної сутності; вони відображають стереотипні знання про цю сутність.

У навчанні іноземної мови для спеціальних цілей значущим представляється уявлення фрейму як структури, що має центральну частину - ядро, щодо якого на рівній відстані розташовані слоти, що фіксують ті концепти, сукупність яких і створює образ концепту, представленого ядром фрейму.

За Т.В. Дроздовою [6. С. 204], ця структура фрейму здається нам найбільш прийнятною, оскільки ми виходимо з того, що концепти-ознаки, що формують поняття, спочатку рівнозначні, і лише людська думка при створенні імені концепту вибирає з них ті, які вважає найважливішими в певний момент і в певному контексті. Таким чином, фрейм співвідноситься з набором пропозицій, з чого випливає, що різні на рівні поверхневого змісту вербальні структури можуть реферувати до одного і того ж фрейму.

На відміну від простого набору асоціацій, фрейм містить у собі основну, характерну/типову та потенційно можливу інформацію, асоційовану з тим чи іншим концептом [60, с. 16]. Лексичні одиниці різних рівнів, передаючи той чи інший концепт, активують і відповідний когнітивний контекст, чи фрейм, як модель

буденного знання про основні концепти; відповідно фреймові структури можуть виступати своєрідною основою лексичної категоризації мовних одиниць згідно з тематичним принципом [29, с. 62-63]. Фреймова модель відтворює в лексичній системі відношення між концептом і його реалізаціями.

Суть когнітивного підходу до мови ґрунтується на переконанні в тому, що мовні засоби є відображенням когнітивних структур. Когнітивне моделювання за допомогою фреймових структур дозволяє поглибити уявлення про зміст стереотипних знань гендерної тематики, а також визначити когнітивні механізми, на яких ґрунтується гендерна компетенція.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Одним із завдань когнітології є процес створення і функціонування гендерних стереотипів. Когнітивна лінгвістика, що виникла у сфері когнітології, розробляє проблему концептуалізації мовної дійсності та вербалізації концептуальних даних. У контексті когнітивної лінгвістики йдеться про зв'язок мови та мислення, зокрема про пояснення й інтерпретацію механізмів передачі концептів мовними засобами, тобто процесу вербалізації, категоризації і репрезентацію концептів через певні значення, граматичні форми, синтаксичні структури.

Концепти є ідеальними сутностями, які формуються у свідомості людини: безпосередньо з її чуттєвого досвіду, із безпосередніх операцій людини з предметами, із її предметної діяльності, із розумових операцій людини з іншими, вже існуючими у її свідомості концептами – такі операції можуть призвести до створення нових концептів; із мовного спілкування (концепт може бути повідомленим, його можна пояснити людині у мовній формі); із самотійного пізнання значень мовних одиниць, які засвоюються людиною. Об'єктивація когнітивної структури, якою є концепт чи сукупність концептів, відбувається у слові, яке, у свою чергу, виконує певну функцію у дискурсі та тексті.

Отже, відповідно до когнітивного підходу мовні засоби є відображенням когнітивних структур. Матеріальною базою концепту, його виразником є слово, а структура семантичних ознак значення слова відбиває основу структури концепту.

Серед властивостей концепту можна відзначити наступні: концепт знаходить своє вираження в мові за допомогою слів (зазвичай іменників, дієслів або словосполучень, найчастіше позначають нематеріальні або збірні явища з багатою історією і численними значеннями); концепт загальнонародний, один і той же концепт має одні й ті самі висловлювання для всіх носіїв даної мови, і навпаки – одні й ті ж слова є вираженням одних і тих же концептів; вираження концепту завжди мають надлишкове смислове навантаження по відношенню до контексту вживання, укладаючи в собі додаткову інформацію, фонову або нефактичну; вираз концепту

несе в собі емоційну складову, що виражається в наявності у позначається явища прихованої загальновідомою оцінки.

На основі вищевикладеного визначення і властивостей концепту можна визначити поняття «концептуальне поле», як сукупність всіх знакових (в тому числі і мовних) виразів концепту. У центрі такого поля знаходяться найуживаніші варіанти, відповідне значення яких не залежить від контексту. Такі поля, об'єднуючись і перетинаючись, утворюють сферу ментальності носіїв цієї мови. Відмінність полів концептів від семантичних полів полягає в тому, що семантичне поле – це сукупність мовних одиниць, об'єднаних якоюсь загальною семантичним ознакою; іншими словами - мають певний нетривіальний компонент значення (спочатку в ролі таких лексичних одиниць розглядали одиниці лексичного рівня – слова; пізніше в лінгвістичних працях з'явилися описи семантичних полів, що включають також словосполучення і пропозиції), а концептуальне поле об'єднане усією сукупністю засобів вираження конкретних концептів. Безліч різноманітних об'єднань (включень і перетинів) всіх семантичних полів являє собою систему мови, а безліч об'єднань концептуальних полів утворює систему ментальності. Найчастіше концептуальні поля утворюються на підставі семантичних, але не навпаки: поле концепту – це вже своєрідна «сума» всіх семантичних відносин на мовному рівні.

Кожен концепт завжди має свої певні маркери, тобто слова чи словосполучення, за допомогою яких ми одразу розуміємо, про яке явище чи образ йде мова. Так, наприклад, концептом концептуального поля WOMAN є «mother», а його маркерами можуть бути «loving», «caring», «keeper» чи «patient». Концепт-маркер може також бути виражений лексемою – словом, яке має різну лексичну та граматичні форму (наприклад, *beauty*, *beautiful*).

Пріоритетною серед методик концептуального аналізу у сучасній науковій літературі також вважаємо методику фреймового моделювання (М.Мінський, Ч.Філлмор, С.А.Жаботинська). М.Мінський вважає, що фрейм є «особливою структурою даних для когнітивного показу стереотипних ситуацій у рамках

загального контексту знань про світ, тобто мінімально структурована необхідна інформація, яка однозначно визначає певний даний клас предметів».

Фрейми – це моделі для виміру і опису знань (ментальних репрезентацій), що зберігаються в пам'яті людей . На думку О. О.Селіванової, фрейм застосовується в когнітивній науці для фіксації вербально невербальної інформації у вигляді структури інформаційних даних, в якій відображені набуті емпіричним шляхом знання про деяку стереотипну ситуацію і про текст, який її описує. Фрейм зображають у вигляді структури вузлів та відношень. Фрейм – це структура, що концентрує інформацію у вузлах (слотах) і реляційних дугах, що сполучають ці вузли і «пронизані пропозиціями». Фрейм можна розуміти як цілісний набір пропозицій.

РОЗДІЛ III

ОБРАЗ ЖІНКИ У КЛАСИЧНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ РОМАНІ У СПРИЙНЯТТІ АВТОРІВ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Англійська класична література, яка бере свій початок з Вікторіанської епохи, подарувала світу нові теми, прийоми і мотиви. Твори англійських письменників XIX століття стали фундаментом для багатьох літературних відкриттів літератури XX століття. Кінець століття, так званий, *fin de siècle*, став переломною епохою, автори якої стали новаторами і законодавцями нових літературних течій і нової прози.

Однією з основних тем в літературному процесі Вікторіанської епохи стала жіноча тема. Становище жінки в сім'ї, її права і можливості, дозвіл на розлучення і емансипація - ці ідеї характерні для соціально-культурної свідомості Англії XIX століття. Також дана тема створила багато мовних та мовленнєвих стереотипів, які є досить розповсюдженими і до сьогодні. Дане дослідження образу жінки, а саме з точки зору авторів чоловіків та авторів жінок, допомогло нам отримати розуміння місця жінки в суспільстві XIX століття, її роль в прогресі, а також до визначення специфіки питання про її права і свободи.

3.1 Становище жінки у Англії XIX століття

Становищу жінки вікторіанської Англії важко було позаздрити. Згідно із законом вона не розглядалася окремо від свого чоловіка, більш того, всі її статки вважалися після укладення шлюбу статками чоловіка. При цьому наслідувати нічого жінка не могла. Будь-які фінансові рішення жінка повинна була приймати лише за згодою свого чоловіка, якщо ж їй необхідно було працювати, щоб прожити, то для жінки середнього класу і вище існував обмежений спектр професій (гувернантка або компаньйонка). З народження дівчаток вчили підкорятися волі чоловіка, терпіти всі його недоліки (пияцтво, розпусту, пристрасть до азартних ігор, розорення сім'ї).

Вихованням дівчаток займалися матері або гувернантки, а синів виховували чоловіки [].

Розлучення було також делікатним питанням. В цілому британські жінки вважалися юридично неповноцінними громадянами країни: їх права на спадщину і володіння майном були обмежені, розлучення було практично неможливе. Процедура розірвання шлюбу надавала безліч переваг чоловікам, і за 200 років парламент схвалив тільки чотири позови мешканок Великобританії. Отримати його було практично неможливо, а після нього жінка була б вигнана з пристойного товариства. До 1857 року розлучення в Англії був неймовірно складною і дорогою процедурою і включало в себе кілька етапів. Однак роздільне проживання розлученням не вважалося, адже формально чоловік і жінка все ще перебували в шлюбі, а тому не могли одружитися або вийти заміж повторно. При роздільному проживанні також чоловік був зобов'язаний виплачувати жінці щорічну допомогу.

Зрада була найпопулярнішою причиною розлучення, однак далеко не завжди вдавалося отримати розлучення з цієї причини. Якщо зрада відбувалася з боку жінки, то чоловікові було достатньо знайти двох свідків і сплатити судові витрати. У разі чоловічого адюльтеру самого факту зради було недостатньо, потрібні були обтяжуючі обставини, наприклад, інцест. У рідкісних випадках шлюб міг бути анульований на увазі того, що він не був справжнім. Основною причиною була неможливість виконання подружнього обов'язку .

Главою сім'ї завжди був чоловік. Доля жінки – створювати в будинку затишок і атмосферу комфорту і тепла, щоб чоловікові хотілося туди повертатися. Жінкам доводилося дуже багато працювати, навіть якщо у них і були домашні слуги. Миття вікон, заготівля овочів і фруктів, пошиття штор та одягу для близьких, - все це доводилося робити багатьом вікторіанкам, проте жодна з них не могла сказати про свою втому, так як це б принизило її в очах суспільства. Чоловіки ж вважали, що жінки вважають за краще проводити весь свій час вдома через те, що він затишний, в дійсності ж жінки могли б посперечатися з цим.

«На чолі середньостатистичної вікторіанської сім'ї стоїть патріарх, який пізно одружився на цнотливій нареченій. Він має рідкісні і стримані статеві стосунки зі своєю дружиною, яка, виснажена постійними пологами і негараздами шлюбу з такою важкою людиною, проводить більшу частину свого часу лежачи на дивані. Перед сніданком він влаштовує тривалі сімейні молитви, для зміцнення дисципліни поре різками своїх синів, наскільки можливо тримає дочок ненавченими і ні про що необізнаними, виганяє вагітних покоївок без оплати і рекомендацій, таємно утримує коханку в якомусь тихому закладі і, ймовірно, відвідує малолітніх повій. Жінка ж заклопотана по господарству і дітьми, а коли чоловік чекає від неї виконання подружніх обов'язків, «лягає на спину, закриває очі і думає про Англію» - адже більше від неї нічого не потрібно, бо «леді не рухаються» []. Ця іронічна цитата дуже точно показує стан жінки як в суспільстві, так і в сім'ї. Жінка – це домашній ангел, турботливий, господарський і беземоційний.

Така жорстка система моральних норм і правил поведінки приводила в глухий кут багатьох, хто бажав влаштувати своє особисте щастя. В наслідок цього, близько 40% англійок «середнього класу» Вікторіанської епохи воліли залишатися незаміжніми. Більш того, демографічна ситуація в країні також не грала жінкам на руку. Друга половина XIX століття (1870 роки) відзначилась змінами демографічної ситуації. Була високою чоловіча смертність, а також йшла активна еміграція чоловіків шлюбного віку, тому жінки залишалися в більшості. Заміжжя для вікторіанських жінок ставало серйозною проблемою, особливо для представниць середніх шарів. До 1870 г. з кожних 1000 жінок у віці від 20 до 25 років 652 залишалися незаміжніми, а до 1901р. ця цифра зросла до 726. Не випадково одним з жіночих образів вікторіанської Англії стала стара діва, яких спостерігалось дійсно багато [].

Саме тому в другій половині XIX століття зароджується феміністичний рух. Феміністський рух в XIX столітті складали в основному представниці середніх класів. Жінки робітничого класу, в силу подвійного тягара сім'ї і важкої роботи на виробництві, залишалися відносно пасивними. Знатні і заможні жінки вважали за

краще залишатися під заступництвом чоловіків. Перших феміністок (суфражисток) хвилювали проблеми, з якими доводилося стикатися самотнім жінкам, а також різні аспекти стану англійок в шлюбі. Вони вимагали допустити жінок до вищої та професійної освіти, розгляд реформи про гарантії приватної власності англійок, розширенні їх юридичних прав, припинення насильства в сім'ї, захисту материнства. Потім до цих вимог приєдналося бажання мати право голосу на виборах і політичне рівноправ'я з чоловіками.

Аргументації суфражисток будувалися навколо моделі жіночності, що поєднувала в собі вікторіанські уявлення про вроджену високу моральність жінки, її скромності і дбайливості, а також її інтелект і особисту незалежності. Як більш законослухняні і сумлінні, ніж чоловіки, більш чутливі і благородні від природи, жінки, на думку феміністок, створені для більш активної громадської діяльності. Британські суфражистки протиставляли свою філософію ідей англійських феміністів старшого покоління, які вважали розум і інтелект, здатність раціонально мислити - якості, традиційно описувані як «чоловічі», - вищими людськими чеснотами, до яких повинні прагнути жінки».

3.2. Відображення гендерних стереотипів жінки у мові.

Для концептуального аналізу образу жінки у класичному англійському романі, а саме відображення типових гендерних стереотипів у мові жінки, у сприйнятті авторів чоловіків та жінок було відпрацьовано 40 книг: з них 20 книг належать авторам чоловікам та 20 – авторам жінкам. Період та місце написання книг є однаковими: Англія XIX століття. Для проведення даного аналізу був створений власний корпус із зазначених вище 40 книг, який був оброблений за допомогою корпус-менеджера AntConc – системою керування текстовими та лінгвістичними даними.

У процесі аналізу матеріалу подається структура концептуального поля ЖІНКА за допомогою методу когнітивного моделювання. Фрейм жінки у творах чоловіків авторів та жінок авторів об'єднані можливістю виділити спільні слоти. У нашому

дослідженні було виокремлено 5 відповідних семантико-асоціативних блоків: слот суб'єктної номінації, характеристики зовнішності, чуттєво-емоційної та інтелектуально-вольової сфери психіки, а також слот професійно-духовної діяльності. У межах кожного слота вважаємо за доцільне виділити групи другого і третього порядку – концептуальні вузли (блоки), які далі розгалужуються на концептуальні угруповання. Аналіз базується на точних підрахунках кількості вживань концептів-маркерів, установлений перелік яких формує слоти виділених у дослідженні базових концептуальних полів з урахуванням гендерної специфіки кожного випадку.

Відповідні дані наведено у дужках після описуваного концепту через знак опозиції, наприклад *beautiful* (50::150), де перше число вказує на кількість вживань у книгах чоловіків авторів стосовно фемінного актанта і друге – у книгах жінок. Важливо зауважити, що зміст концепту може бути виражений лексемами, які належать до різних частин мови або мають різні лексичні та граматичні форми. Подібні випадки враховувались у дослідженні при проведенні підрахунків і вважаються різними способами вираження одного концепту-маркера.

Для дослідження відображення гендерних стереотипів жінки в мові у класичному англійському романі у сприйнятті авторів чоловіків та жінок було виокремлено п'ять семантико-асоціативних блоків []:

- слот суб'єктної номінації,
- слот характеристики зовнішності,
- слот чуттєво-емоційної,
- інтелектуально-вольової сфери психіки,
- слот професійно-духовної діяльності.

На підставі дослідження кількісної представленості кожного з концептів-маркерів (встановлений перелік яких формує вказані слоти), зроблено висновки про сфери найбільшої та найменшої гендерної диференціації жінки у творах чоловіків та жінок авторів.

3.2.1. Гендерна презентативність у номінації жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок.

Для проведення аналізу гендерно-маркованих когнітивних пріоритетів англійців, що прослідковується у кількісному та якісному способі номінації жінки у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок, нами було виділено чотири концептуальні вузли: 1) жінка як така, 2) власна номінація, 3) родинні стосунки, 4) соціальний статус [8, с. 208-2011].

До концептуального вузла, що презентує гендерно марковану **назву жінки як такої** належить 13 концептів-маркерів, які становлять 4039 випадків уживання у досліджуваних романах авторів-жінок та 5947 – у авторів-чоловіків. Серед них 2 стилістично-нейтральні лексичні одиниці: *woman* ‘жінка’, *girl* ‘дівчина’, 4 позитивно-нейтральні: *maid* ‘незаймана дівчина’, *lass* ‘дівчина, кохана жінка’, *maiden* ‘неодружена жінка’, *belle* ‘красуня’, та 7 негативних: *hussy* ‘жінка легкої поведінки’, *slut* ‘груб. потаскуха’, *bitch* ‘груб. шльондра’, *jade* ‘відьма’, *termagant* ‘груба, сварлива жінка’, *quean* ‘безсоромна, нагла, невихована дівчина’, *flapper* ‘груб. дівчина легкої поведінки’.

Рис.3.2.1.1.

Гендерно-маркована назва жінки як такої у романах авторів-чоловіків та авторів-жінок.

AntConc 3.4.4w (Windows) 2014

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files

Concordance Concordance Plot File View

Word Types: 11 Word Tokens: 11

Rank	Freq	Word
1	3763	woman
2	1595	girl
3	406	maid
4	136	maiden
5	16	hussy
6	11	jade
7	6	belle
8	6	lass
9	4	slut
10	2	bitch
11	2	termagant

Search Term ☒ Words ☐ Case ☐ Regex

Start Stop Sort

Sort by ☐ Invert Order

Sort by Freq

Total No. 20

Files Processed

AntConc 3.4.4w (Windows) 2014

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files

Concordance Concordance Plot File View

Word Types: 13 Word Tokens: 13

Rank	Freq	Word
1	2012	woman
2	1478	girl
3	340	maid
4	68	lass
5	61	maiden
6	51	belle
7	9	hussy
8	5	slut
9	4	bitch
10	4	jade
11	4	termagant
12	2	quean
13	1	flapper

Search Term ☒ Words ☐ Case ☐ Regex

Start Stop Sort

Sort by ☐ Invert Order

Sort by Freq

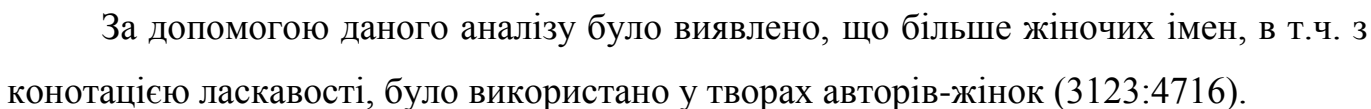
Total No. 20

Files Processed

Виходячи з даних, зображених на Рис.3.2.1.1. Гендерно маркована назва жінки як такої у романах авторів-чоловіків та авторів-жінок, було проведено підрахунок кількості вживань даних гендерно маркованих назв: *woman* (3763::2012), *girl* (1595::1478), *maid* (406::340), *lass* (6::68), *maiden* (136::61), *belle* (6::51), *hussy* (16::9), *slut* (4::5), *bitch* (0::4), *jade* (11::4), *termagant* (2::4), *quean* (0::2), *flapper* (0:1). Можна зробити висновок, що у творах авторів-чоловіків зустрічається більше негативних гендерно-маркованих номінацій: *hussy* (16), *jade* (11); а у творах авторів-жінок більше позитивної номінації жінки як такої: *belle* (51), *lass* (68).

Також нами була розглянута **власна номінація жінки** у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок, а саме звернення до жінок за допомогою імен з нейтральною та пестливо-ласкавою конотацією. У цьому нам допомогла загальна добірка імен жінок XIX століття: *Abbie, Abby, Addie, Addy, Allie, Bab, Babbie, Becca, Becky, Bede, Bella, Bess, Bessie, Betsey, Beth, Betty, Biah, Biddy, Biddie, Briney, Caddie, Callie, Carrie, Cassie, Cindy, Clara, Cleda, Clemmie, Con, Connie, Crece, Crese, Crecy, Delia, Delphia, Dimmis, Dolly, Dot, Donia, Dosia, Edie, Ellen, Elly, Elsie, Essie, Etta, Fally, Fanny, Frankie, Flora, Flossie, Frankie, Fronie, Gen, Gerty, Ginny, Gussie, Hatty, Hepsy, Hermie, Hetty, Hitty, Jenny, Judy, Julie, Kate, Kay, Kersty, Kitty, Kizzie, Leafy, Lena, Lecta, Letty, Libbie, Lisa, Livy, Liza, Liz, Lizzie, Lollie, Lottie, Lou, Lucy, Lynne, Mabel, Madge, Maida, Mallie, Mamie, Manda, Mandy, Margie, Mate, Mattie, Mellie, Meg, Maggie, Mena, Mima, Mimi, Mina, Minnie, Myra, Mitty, Mollie, Nabby, Nan, Nancy, Nannie, Nell, Nellie, Nettie, Neva, Nonie, Nora, Orolia, Patsy, Patty, Peggy, Peddie, Peddy, Penny, Phil, Phoenie, Phosey, Pheney, Phosy, Polly, Pru, Prue, Puss, Rana, Reenie, Rena, Retta, Rilla, Rita, Sadie, Sally, Sene, Silla, Sissie, Sophie, Sukey, Tabby, Tallie, Tempy, Tennie, Tenty, Thea, Thenie, Thirza, Tilly, Tina, Torie, Trudy, Viney, Viny, Waity, Winnet, Winnie, Zubia, Zubie* [10]. За допомогою програми AntConc ми прослідкували, скільки разів ці імена зустрічались у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок. Для дослідження було обрано 164 найпоширеніших імен жінок.

Власна номінація жінки у творах авторів-жінок

Концептуальний вузол *позначення жінки через її родинні зв'язки* також утворюється гендерно-маркованими номінаціями. Основними компонентами жіночого концептуального вузла у творах авторів-жінок є *mother* (3055) і *sister* (1100), тобто такі, де на перший план виступає зв'язок жінки з її дітьми, її братами та сестрами; у творах авторів-чоловіків – *mother* (3055) та *wife* (2177), тобто такі, де на перший план виступає зв'язок жінки з чоловіком, її одружений статус.

Рис. 3.2.1.3.

Родинні стосунки у творах авторів-жінок та авторів-чоловіків

AntConc 3.4.4w (Windows) 2014

File Global Settings Tool Preferences Help

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Word Types: 5 Word Tokens: 7527 Search Hits: 0

Rank	Freq	Word
1	3185	mother
2	1744	sister
3	1570	wife
4	986	daughter
5	42	grandmother

Corpus Files

Anne Bronte Agnes Gr
Anne Bronte The Tena
Charlotte Bronte Jane
Charlotte Bronte Villett
Dinah Craik Mistress a
Dora Thorne Dora Th
Elizabeth Gaskell Nor
Elizabeth Gaskell Mar
Elizabeth Gaskell Wive
Emily Bronte Wutherin
Fanny Burney the Wan
George Eliot Middlem
George Eliot The Mill
Jane Austen Emma.txt
Jane Austen Persuasio
Jane Austen Pride and
Jane Austen Sense and
Louisa May Alcott Littl
Maria Edgeworth Leor
Mary Braddon Lady Ai

Search Term: Words Case Regex Advanced Search Only 0
Sort by: Invert Order Sort by Freq

Total No. 20
Files Processed

AntConc 3.4.4w (Windows) 2014

File Global Settings Tool Preferences Help

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Word Types: 5 Word Tokens: 7376 Search Hits: 0

Rank	Freq	Word
1	3055	mother
2	2177	wife
3	1100	sister
4	1006	daughter
5	38	grandmother

Corpus Files

Anthony Hope the indi
Anthony Trollope can
Benjamin Disraeli Sybil
Benjamin Disraeli Vivian
Charles Dickens Great
Charles Dickens Little I
George Gissing Odd v
George Meredith Diar
Gran Allen the woman
Henry James The port
Henry James What Ma
Nathaniel Hawthorne :
R. D. Blackmore Lorna
Thomas Hardy Far fro
Thomas Hardy Tess.txt
Thomas Hardy The ret
Wilkie Collins the law c
William Thackeray vanit

Search Term: Words Case Regex Advanced Search Only 0
Sort by: Invert Order Sort by Freq

Total No. 29
Files Processed

У концептуальному вузлі номінацій, що відображають **соціальний статус жінки** спостерігається найбільша дискримінація жіночої статі. Для аналізу було виділено 8 маркерів: *lady*, *madam*, *queen*, *landlady*, *princes*, *Missis*, *Ms*, *Mrs*.

Таблиця 3.2.1.1.

Гендерно-марковані компоненти вузла номінацій соціального статусу

кількість номінацій у творах		жіночі персонажі
авторів-чоловіків	авторів-жінок	
359	124	queen
60	9	princess
5360	4298	lady
184	330	madam
112	44	landlady
4162	3255	Miss
7	95	Missis
3	3	Ms
6131	5035	Mrs
16378	15159	Всього

Виходячи з даних наведених у Таблиці 3.2.1.1., можна зробити висновок, що автори-чоловіки більше звертають увагу на соціальний статус, аніж автори-жінки.

Таблиця 3.2.1.2.

Суб'єктна номінація концептуального поля WOMAN

концептуальні вузли	кількість номінацій у творах			
	авторів-жінок	%	авторів-чоловіків	%
жінка як така (13 концептів)	4039	12,8	5947	18,1
власна номінація (164 концепти)	4716	15	3123	9,5
родинні стосунки (5 концептів)	7527	24	7376	22,5
соціальний статус (8 концептів)	15159	48,2	16378	49,9
Всього	31441	100	32824	100

Порівнюючи способи номінації концептуального поля WOMAN слід зазначити, що найбільша гендерна диференціація спостерігається у концептуальному вузлі, що описує соціальний статус жінки: у авторів-чоловіків (49,9%), у авторів-жінок (48,2%) та її родинні стосунки: у авторів-чоловіків (22,5%), у авторів-жінок (24%). Автори-чоловіки більше акцентують увагу на соціальний статус жінки, її заміжнє положення та стереотипно жіночі ролі матері та дружини в той час як автори-жінки більше дають акцент на родинні стосунки, її піклування про свою родину, чоловіка, дітей та братів і сестер.

3.2.2. Характеристика зовнішності жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок.

Зовнішність жінки була проаналізована з точки зору її загальних фізичних характеристик (концептуальний вузол «загальні фізичні ознаки») та рис зовнішності (концептуальний вузол «риси зовнішності»).

Так як жіноча краса стереотипно полягає в її слабкості, витонченості та молодості, елементи концептуального блоку «загальні фізичні ознаки» були розділені на три групи – краса, сила та вік.

Для аналізу концептуальної групи «краса» було виділено 18 концептів: з них 12 – позитивних (*beautiful* ‘гарний’, *pretty* ‘симпатичний’, *sweet* ‘милий’, *nice* ‘хороший’, *lovely* ‘чудовий’, *smooth* ‘гладенька шкіра’, *graceful* ‘витончений’, *attractive* ‘привабливий’, *curvy* ‘пишний’, *gorgeous* ‘чудовий’, *slim* ‘стрункий’, *petite* ‘мініатюрний’) та 6 – негативних (*fat* ‘товстий’, *plain* ‘простий’, *skinny* ‘худорлявий’, *horrid* ‘жахливий’, *gross* ‘вульгарний’, *ugly* ‘потворний’).

Рисунок 3.2.2.1.

Концептуальна група «краса» у творах авторів чоловіків та жінок

Rank	Freq	Word
1	817	pretty
2	721	beautiful
3	411	sweet
4	393	plain
5	258	nice
6	185	lovely
7	170	fat
8	140	horrid
9	137	ugly
10	106	smooth
11	99	graceful
12	54	gross
13	50	attractive
14	50	gorgeous
15	25	slim
16	5	petite
17	3	skinny

За допомогою програми було встановлено: *beautiful* (721::685), *pretty* (817::1343), *sweet* (411::703), *nice* (258::315), *lovely* (185::262), *smooth* (106::124), *graceful* (99::145), *attractive* (50::57), *curvy* (0::0), *gorgeous* (50::34), *slim* (25::15), *petite* (5::21), *fat* (170::85), *plain* (393::366), *skinny* (3::3), *horrid* (140::74), *gross* (54::46), *ugly* (137::106). У творах авторів чоловіків найбільше зустрічалися негативні концепти для опису зовнішності, а у творах жінок – позитивні.

До концептуального угруповання «сила» входять такі концепти, як: *strong* (673::878), *weak* (267::263), *stout* (124::77), *burly* (11::1), *slender* (33::46). Дані концепти знайшли своє відображення найбільше у творах чоловіків авторів для опису сильних сторін чоловічих персонажів. Для опису жіночої слабкості був використаний концепт *weak*. Жінки автори у свою чергу описують сильні сторони жінки за допомогою концепту *strong*, але не для опису її фізичної сили, а для опису сили духу та характеру жіночих персонажів.

Рисунок 3.2.2.2.

Концептуальна група «сила» у творах авторів чоловіків та жінок

The image contains two screenshots of the AntConc 3.4.4w (Windows) 2014 interface. Both screenshots show the 'Concordance' tab with a search term of 'strong' and 'weak' respectively. The left screenshot shows results for 'strong' with 5 word types and 1265 word tokens. The right screenshot shows results for 'weak' with 5 word types and 1265 word tokens. Both screenshots show a list of authors and their works in the 'Corpus Files' pane on the left, and a table of concordance results in the main pane. The table has columns for Rank, Freq, and Word. The results are sorted by frequency in descending order.

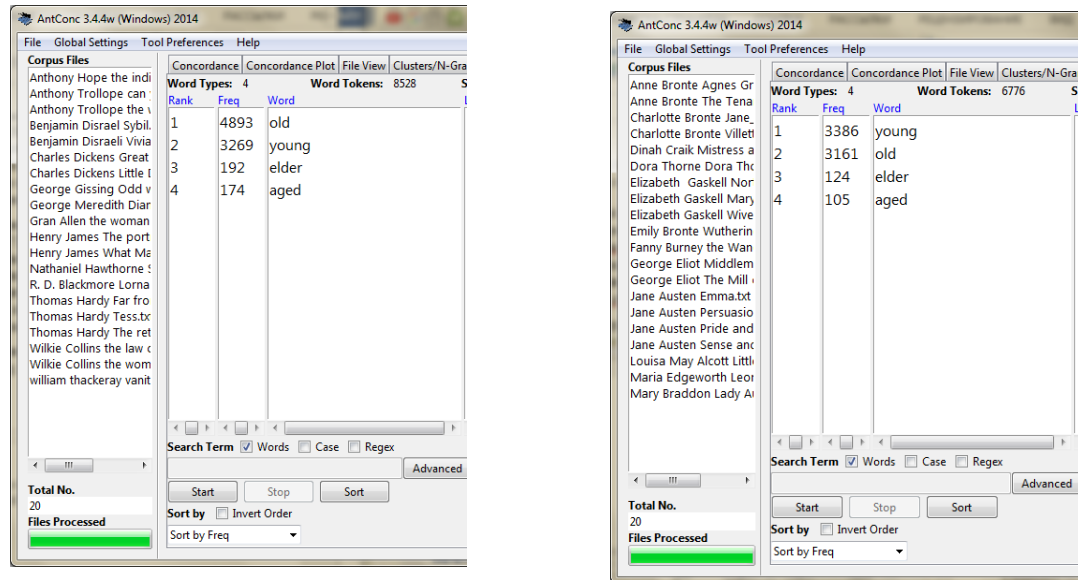
Rank	Freq	Word
1	673	strong
2	267	weak
3	124	stout
4	33	slender
5	11	burly

Rank	Freq	Word
1	878	strong
2	263	weak
3	77	stout
4	46	slender
5	1	burly

Найбільш гендерно нейтральним є концептуальне угруповання «вік», до якого входять такі концепти як: *young* (3269::3386), *old* (4893::3161), *elder* (192::124), *aged* (174::105).

Рисунок 3.2.2.3.

Концептуальна група «вік» у творах авторів чоловіків та жінок

Автори жінки найбільше поєднують концепт aged з: *mother; parents; soldier; eyes, face, man, father; elder* з: *servants, scholars; old* з: *aunt, bachelor, boy, fool, friend, gardener, king, gentleman, knight, lawyer, merchant, miller, physician, poet, woman; young* з: *baronet, bachelor, couple, fellow, folks, friend, gentleman, kinsman, ladies, officer.*

Автори жінки найбільше поєднують концепт aged з: *gentleman, parent, philosopher, minister; elder* з: *traveller, woman, sister; old* з: *clerk, colonel, family, gentleman, girl, housekeeper, lawyer, lord, lover, miss, mother, soldier, tenant, woman; young* з: *adventurer, clergyman, farmer, father, lady, man, master.*

Отже, концептуальне угруповання «вік» більше використовується у авторів чоловіків та жінок з чоловічими професіями, що є гендерно вираженою ознакою. Опис віку жінки за допомогою даних концептів є гендерно нейтральними, вони не несуть у собі гендерно стереотипного забарвлення.

Для більш детального аналізу концептуальних угруповань «краса» та «сила» («вік» не беремо до уваги, так як він є гендерно нейтральним) була використана функція програми **Clusters/N-Grams** для визначення з концептуального вузла «риси зовнішності», що деталізує характеристику жіночих персонажів.

Рисунок 3.2.2.4.

Функція Clusters/N-Grams

Rank	Freq	Range	Cluster
1	2	1	attractive a
2	1	1	attractive accomplishments
3	1	1	attractive adult
4	1	1	attractive air
5	1	1	attractive among
6	1	1	attractive an
7	3	3	attractive and
8	1	1	attractive as
9	1	1	attractive at
10	1	1	attractive goodness
11	1	1	attractive guest
12	5	4	attractive in
13	1	1	attractive influence
14	1	1	attractive merchandise
15	1	1	attractive moment
16	1	1	attractive picture
17	1	1	attractive points
18	1	1	attractive qualities
19	1	1	attractive table

Rank	Freq	Range	Cluster
761	1	1	horrid hotel
762	2	1	horrid husband
763	1	1	horrid jew
764	1	1	horrid joke
765	1	1	horrid knaves
766	1	1	horrid lines
767	4	3	horrid little
768	1	1	horrid load
769	1	1	horrid low
770	1	1	horrid major
771	3	3	horrid man
772	1	1	horrid mistaken
773	1	1	horrid morning
774	3	3	horrid mr
775	1	1	horrid muddlelist
776	1	1	horrid nephew
777	1	1	horrid nonsense
778	1	1	horrid oaths
779	1	1	horrid old

Аналізуючи дані надані програмою, були виділено 25 концептів-маркерів: *dress, earrings, eyes, face, hair, neck, nose, voice, cheeks, fingers, hands, perfume, figure, head, shoulders, brows, forehead, accent, arms, features, smile, legs, mouth, curls, dimples*. Аналіз частотності вживання даних концептів показав на які деталі зовнішності жінки найбільше звертають увагу у своїх романах автори чоловіки та автори жінки.

Рисунок 3.2.2.5.

Концептуальний вузол «риси зовнішності»

Concordance Concordance Plot File View Lists			
Word Types: 25		Word Tokens: 17282	
Rank	Freq	Word	
1	3108	eyes	
2	2981	face	
3	2379	head	
4	1663	hands	
5	1458	voice	
6	740	smile	
7	677	hair	
8	636	arms	
9	555	figure	
10	500	mouth	
11	466	dress	
12	292	legs	
13	290	fingers	
14	271	neck	
15	252	nose	
16	247	shoulders	
17	219	features	
18	203	forehead	
19	174	cheeks	
20	53	accent	
21	49	brows	
22	36	curls	
23	14	perfume	
24	10	dimples	
25	9	earrings	

Concordance Concordance Plot File View Lists			
Word Types: 25		Word Tokens: 15665	
Rank	Freq	Word	
1	2935	face	
2	2877	eyes	
3	1848	head	
4	1499	voice	
5	1363	hands	
6	795	smile	
7	727	hair	
8	592	dress	
9	557	arms	
10	317	figure	
11	293	mouth	
12	262	fingers	
13	240	cheeks	
14	237	features	
15	225	neck	
16	181	forehead	
17	165	shoulders	
18	145	nose	
19	122	curls	
20	98	accent	
21	84	legs	
22	56	brows	
23	22	perfume	
24	20	dimples	
25	5	earrings	

Таблиця 3.2.2.1.

Кількісний аналіз гендерних характеристик рис зовнішності жіночих персонажів

Жіночий персонаж					
концепти-маркери	кількість уживань у авторів чоловіків		кількість уживань у авторів жінок		концепти-маркери
	17282	100%	100%	15665	
eyes	3108	18	18,7	2935	face
face	2981	17,2	18,4	2877	eyes
head	2379	13,8	11,8	1848	head
hands	1663	9,6	9,6	1499	voice
voice	1458	8,4	8,7	1363	hands
smile	740	4,3	5,08	795	smile
hair	677	3,9	4,6	727	hair
arms	636	3,7	3,8	592	dress
figure	555	3,2	3,6	557	arms
mouth	500	2,9	2,02	317	figure
dress	466	2,7	1,9	293	mouth
legs	292	2	1,7	262	fingers
fingers	290	1,7	1,53	240	cheeks
neck	271	1,6	1,51	237	features
nose	252	1,5	1,4	225	neck
shoulders	247	1,4	1,2	181	forehead
features	219	1,3	1,1	165	shoulders
forehead	203	1,2	0,9	145	nose

cheeks	174	1	0,8	122	curls
accent	53	0,3	0,6	98	accent
brows	49	0,28	0,5	84	legs
curls	36	0,21	0,4	56	brows
perfume	14	0,08	0,14	22	perfume
dimples	10	0,06	0,13	20	dimples
earrings	9	0,05	0,03	5	earrings

Аналіз частотності вживання вищенаведених 18 концептів показав, що у творах авторів чоловіків важливими деталями зовнішності жінки є *eyes, face, head, hands* та *voice*, а у творах авторів жінок - *face, eyes, head, voice* та *hands*. Тобто автори обох статей звертають увагу на однакові деталі зовнішності жінки, проте більш детальний розгляд вказує на різницю вживання даних концептів.

Жінки автори більше звертають увагу на інші деталі зовнішності, такі як *dimples, smile, mouth* та навіть *accent*. Автори чоловіки використовують для опису рис зовнішності більше негативних прикметників: *horrid* (140::74), *gross* (54::46), *ugly* (137::106), *fat* (170::85), *plain* (393::366), а автори жінки більше акцентують увагу на описі зовнішності за допомогою позитивних прикметників: *pretty* (817::1343), *sweet* (411::703), *nice* (258::315), *lovely* (185::262), *smooth* (106::124), *graceful* (99::145), *attractive* (50::57).

Отже, аналіз слота «характеристика зовнішності» вказує на те, що автори чоловіки для опису зовнішності жіночих персонажів найбільше звертають увагу на очі, обличчя та голос, а от автори жінки більш детально описують героїнь, звертаючи увагу на такі деталі як ямочки на щічках, волосся (якого воно типу, коротке, довге накручене чи пряме), одяг, брови та навіть акцент. Чоловіки використовують більше негативних прикметників для опису жіночих персонажів, в той час як жінки надають перевагу позитивним прикметникам не тільки для опису зовнішності та фізичних характеристик, але і для опису сили характеру жінки.

3.2.3 Чуттєво-емоційна сфера жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок.

У лінгвістиці однією з найбільш дискусійних проблем опису емоцій є їхня диференціація. Цій темі присвячені роботи А.Д.Белової [17], А. Вежбицької [38], В.І.Говердовського [52], К.Е.Ізарда [80], В.І.Шаховського [195] та багатьох інших лінгвістів. Особливу увагу привертають класифікації емоцій та емоційних станів К.Ізард. Він виділяє дев'ять фундаментальних емоцій, а саме: інтерес/хвилювання, задоволення/радість, дивування, горе/страждання, гнів, огида, презирство, страх, сором/провина. За даною класифікацією у даній магістерській дисертації ми і будемо аналізувати чуттєво-емоційну сферу жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок, а саме за такими семантичними вузлами:

- вузол емоцій радості-задоволення;
- вузол смутку;
- вузол ворожості;
- вузол занепокоєння-знервованості;
- вузол приязні-відданості;
- вузол цікавості-здивування;
- вузол страху;
- вузол гідності-гордості;
- вузол сміливості-відваги;
- вузол вдячності.

У кожному семантичному вузлі за допомогою програми AntConc було виділено наступні концепти:

38 концептів вузла емоцій радості-задоволення (*love 2841::2970, happy 892::1418, glad 783::990, pleased 421::544, satisfied 236::398, joy 243::379, enjoy 161::277, delighted 220::268, grateful 155::231, gay 130::217, lively 147::181, merry 108::181, admire 99::171, amused 134::165, fortunate 114::115, cheer 59::76, spirited 53::75, fain 65::74, entertained 95::64, lucky 83::64, playful 19::58, hopeful 48::55, funny 28::53, radiant 40::39, enthusiastic 42::30, thrilled 20::29, witty 31::29, hysterical 19::28,*

adore 31::27, gleeful 1::11, humorous 33::7, delectable 3::5, hilarious 2::4, jaunty 9::2, exuberant 4::1, jocular 9::1);

24 концепти вузла смутку (*miss 4162::4812, tears 539::760, sorry 436::685, sad 361::442, sorrow 256::425, bitter 217::319, grief 201::292, unhappy 291::256, gloomy 130::140, troubled 180::127, distressed 66::118, subdued 74::109, weep 35::63, sob 33::61, disappoint 16::37, wistful 13::32, bleak 17::27, dejected 14::26, downcast 21::22, mourn 19::19, doleful 18::18, hurting 9::16, glum 9::3, heartbroken 6::1);*

19 концептів вузла ворожості (*fear 830::862, angry 420::468, wild 466::390, cruel 259::350, hate 271::297, rough 185::196, wicked 205::192, violent 157::191, rage 86::97, envy 63::88, offend 42::77, fury 80::66, revenge 102::56, frighten 89::51, furious 28::51, livid 17::27, outraged 23::11, irate 6::6, seething 6::2);*

14 концептів вузла занепокоєння-знервованості (*afraid 883::740, anxious 437::534, concerned 248::159, despair 201::250, troubled 180::127, nervous 145::147, uneasy 133::143, vexed 104::168, restless 88::156, impatient 81::170, scared 68::28, annoyed 56::102, worried 31::46, irritated 29::102);*

13 концептів вузла приязні-відданості (*kind 1542::1598, soft 356::419, tender 236::416, gentle 276::370, honest 439::238, innocent 322::234, friendly 199::213, faithful 169::145, romantic 118::105, adored 36::34, dedicated 8::18, loyal 45::11, wifely 8::9);*

9 концептів вузла цікавості-здивування (*wonder 584::739, surprised 334::377, interested 216::193, shocked 72::180, concerned 248::159, astonished 131::151, curious 257::150, inquire 110::115, amazed 67::76);*

9 концептів вузла страху (*fear 830::862, afraid 883::740, despair 201::250, suspicion 248::224, terror 199::168, horror 160::143, fright 52::56, scared 68::28, panic 27::24);*

11 концептів вузла гідності-гордості (*proud 397::488, respect 426::482, satisfied 236::398, noble 387::286, dignity 235::222, admire 99::171, glorious 88::98, modest 123::84, boast 58::57, superb 32::22, honored 10::18);*

9 концептів вузла сміливості-відваги (*courage 378::309, brave 138::137, bold 166::115, daring 58::102, heroic 26::32, fearless 10::31, courageous 22::11, valiant 15::3*);

6 концептів вузла вдячності (*thank 521::557, grace 222::258, grateful 155::231, praise 111::190, gratification 54::82, gratify 31::39*).

За допомогою даних, отриманих за допомогою програми, було проведено кількісний аналіз представлений у Таблиці. Результати дослідження свідчать про те, що автори чоловіки і жінки автори майже однаково описують свої жіночі персонажі, підтверджуючи тим самим деякі стереотипи гендерного характеру жінки. Так, наприклад, правомірним є підтвердження стереотипу про схильність жінок до різких змін настрою, тому у авторів чоловіків і авторів жінок такі протилежні емоції радості-задоволення та смутку займають майже половину жіночої емоційної сфери.

Таблиця 3.2.3.1

Кількісна характеристика концептуальних вузлів чуттєво-емоційної сфери жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок

автори чоловіки			автори жінки		
вузли концептів	кількість уживань		кількість уживань		вузли концептів
	34580	100%	100%	39201	
радості та задоволення	8303	24	26,3	10294	радості та задоволення
смутку	7123	20,6	22,3	8810	смутку
приятні та відданості	3754	10,9	9,7	3810	приятні та відданості
ворожості	3358	9,7	8,8	3455	ворожості
занепокоєння та знервованості	2684	7,8	7,4	2896	занепокоєння та знервованості
страху	2668	7,7	6,4	2495	страху
гідності та гордості	2091	6	5,9	2326	гідності та гордості
цікавості та здивування	2019	5,8	5,5	2140	цікавості та здивування
сміливості та відваги	1486	4,3	4,1	1618	сміливості та відваги

вдячності	1094	3,2	3,5	1357	вдячності
-----------	------	-----	-----	------	-----------

Також цікавим було те, що автори чоловіки у своїх романах більше наділяють своїх жіночих персонажів емоціями занепокоєння та знервованості набагато більше ніж жінки автори, а також типовими стереотипними емоціями цікавості та здивування, підтверджуючи стереотип про жіночу цікавість та допитливість. Відносно однакову картину маємо і з іншими емоціями, тому можна зробити висновок, що незважаючи на стать автора, жіночі персонажі в обох випадках наділені практично однаковим рівнем вираження чуттєвої стороною психіки.

3.2.4. Професійно-духовна діяльність жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок.

Вагому роль у становленні гендерної ідентичності відіграють соціальні фактори – наявні в суспільстві гендерні стереотипи, що виступають еталонами поведінки для осіб різних статей, формуючись на основі специфічного для різних соціумів розподілу гендерних ролей, зокрема на характерній для патріархальних і постпатріархальних культур зайнятості чоловіків у суспільних видах діяльності (публічній сфері) та традиційній домашній сфері зайнятості жінок.

Слот на відображення гендерних параметрів професійного та духовного життя жінок представлений 4 концептуальними блоками: «відпочинок та розваги», «професії», «хатня робота», «забезпечення сім'ї».

Для аналізу концептуального блоку «відпочинок та розваги», скориставшись мережею Інтернет, був знайдений список типових чоловічих та жіночих розваг вікторіанської епохи []. Дана стаття надає такі дані, що типовими розвагами для чоловіків XIX століття були: *drinking, gambling, billiards, poker, cricket, fishing, shooting, smoking, doing sports*; а для жінок: *reading, walking, playing piano, dancing, singing, sewing, croquet, skating, archery*. Дані концепти і було використано для подальшого дослідження блоку «відпочинок та розваги» і за допомогою програми AntConc було отримано дані наведені у Таблиці 3.2.4.1.

Таблиця 3.2.4.1.

Кількісна характеристика концептуальних вузлів чуттєво-емоційної сфери жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок

автори чоловіки			автори жінки		
концепти-маркери	кількість уживань		кількість уживань		концепти-маркери
	5086	100%	100%	4718	
read/reading	1370	26,9	32,7	1542	read/reading
walk/walking	1213	23,8	25,7	1214	walk/walking
play	541	10,6	9,3	438	play
drink/drinking	456	9	8,1	381	dance/dancing
dance/dancing	424	8,3	6,1	289	sing/singing
smoke/smoking	314	6,2	4,9	231	drink/drinking
sing/singing	245	4,8	3	140	piano
shoot/shooting	135	2,7	3	140	smoke/smoking
piano	125	2,5	2,4	114	sew/sewing
gamble/gambling	73	1,4	1,4	68	shoot/shooting
sport	66	1,3	1,1	50	sport
fishing	28	0,6	0,7	35	fishing
poker	24	0,5	0,42	20	poker
billiard	23	0,45	0,36	17	billiard
sewing/sew	18	0,35	0,3	14	cricket
cricket	15	0,3	0,25	12	gamble/gambling
archery	1	0,02	0,13	6	croquet
croquet	1	0,02	0,11	5	skating
skating	1	0,02	0,04	2	archery

Дані наведені у Таблиці 3.2.4.1. стосовно блоку концептів «розваги та відпочинок» відображають типові гендерні стереотипи, а саме те, що концепти *read/reading*, *dance/dancing* та *sing/singing* вказують, що у пріоритеті жінок була танцювальна-пісенна творчість, а для чоловіків у пріоритеті були *poker*, *play*, *billiard*, *shoot/shooting* та *drink/drinking*.

Концептуальний блок «професії» відображає найбільш гендерно нерівномірний розподіл, адже у XIX ст. чоловічі професії набагато перевищували жіночі у своїй кількості: *servant* (438::534), *farmer* (280::95), *clerk* (236::60), *soldier* (135::24), *priest* (91::61), *gardener* (69::33), *poet* (66::35), *driver* (65::22), *banker* (63::32), *tailor* (48::13),

butcher (34::21), *teacher* (29::85), *sailor* (23::51), *apothecary* (20::13), *actor* (15::5), *brewer* (12::2), *miller* (8::49), *weaver* (16::16), *barber* (7::8), *maid* (406::340), *nurse* (228::260), *maiden* (136::61), *governess* (122::205), *nun* (16::50), *actress* (15::20), *poetess* (3::2).

Отже, з аналізу романів авторів чоловіків та авторів жінок за допомогою програми AntConc очевидна гендерна нерівність стосовно професійної зайнятості жінки: у творах письменників обох статей зустрічаються 17 суто чоловічих професій та лише 7 жіночих. До гендерно нейтральних можна віднести лише професії як *servant* та *teacher*. Цікавим є те, що у творах чоловіків авторів використано більше чоловічих професій, а у творах авторів жінок більше жіночих.

Для аналізу гендерного аспекту концептуального блоку «хатня робота» було відібрано концепти-маркери, які є типово чоловічими: *fight* (254::82), *repair* (35::34), *mend* (26::45), *dig* (11::15), *thresh* (4::0) та типово жіночими: *iron* (219::122), *clean* (119::130), *feed* (62::46), *wash* (53::67), *sweep* (44::33), *bake* (3::3). Робота, яка вимагає фізичного навантаження виконується чоловіками, а інша – жінками.

Концептуальне угруповання «забезпечення сім'ї» включає у себе маскулінні стереотипи про те, що чоловік є главою сім'ї, який забезпечує її грошима: *money* (2368::1202), *work* (2082::2538), *buy* (151::151), *sell* (128::57); а жінка повинна сидіти вдома і піклуватися про дітей: *care* (1109::1265), *children* (691::994), *raise* (91::143), *nurture* (4::3).

Для аналізу ролі жінки у романах авторів чоловіків та авторів жінок було проведено кількісний аналіз усіх досліджених вище концептуальних блоків вузла професійно-духовної сфери. Для аналізу були використані дані лише ти видів діяльності, які належать жінці.

Таблиця 3.2.4.2.

Кількісна характеристика концептуальних вузлів професійно-духовної сфери жінки

автори чоловіки			автори жінки		
вузли концептів	кількість уживань		кількість уживань		вузли концептів
	15427	100%	100%	14503	
відпочинок та розваги	3398	22	25,5	3693	відпочинок та розваги
забезпечення сім'ї	1895	12,3	16,6	2405	забезпечення сім'ї
професії	926	6	6,5	938	професії
хатня робота	500	3,2	2,8	401	хатня робота

Підводячи підсумок даних аналізу вузла «професійно-духовна діяльність жінки» у XIX столітті підтверджувала всі стереотипи про жінок, що вони повинні сидіти вдома. Забезпечення сім'ї заключалося у вихованні дітей, а самореалізувати себе жінка могла лише в таких професіях як *maid*, *nurse* та *governess*, адже кількість та варіативність чоловічих професій перевищувала більше ніж вдвічі жіночі. Фемінні соціальні ролі XIX століття обмежені сферою їх діяльності і дані стереотипні уявлення знаходять свої підтвердження як у творах авторів чоловіків, так і у авторів жінок. Хоча кількість концептів жіночі «професії», «відпочинок та розваги» автори жінки використовують частіше за чоловіків.

3.2.5. Інтелектуально-вольова сфера психіки жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок.

Для аналізу інтелектуально-вольової сфери психіки жінки у творах авторів чоловіків та авторів жінок було відібрано такі блоки концептів:

- **знання-розум** (15413::13898): know (6905::5986), think (5582::5305), understand (1102::760), learn (247::342), remember (899::880), clever (316::234), smart (69::96), wise (193::218), witty (31::29), crafty (0::0), cunning (69::48), foxy (0::0);
- **незнання-нерозуміння** (2629::2528): ask (1419::1204), guess (165::201), forget (409::516), fool (363::216), stupid (159::197), silly (114::194);

- **активність-енергійність** (2275::2699): active (172::227), lively (147::181), eager (153::254), seek (141::285), ready (789::870), search (163::181), try (710::701);
- **потреба** (5943::6363): want (1837::1638), need (727::676), help (1063::1305), beg (280::327), wish (1577::1933), desire (459::484);
- **впевненість-воля** (2658::3261): sure (1711::2225), determined (470::562), firm (218::207), decided (259::267);
- **влада** (2025::2091): control (122::106), force (328::331), manage (168::177), lead (274::208), allow (383::364), power (750::905);
- **порядність** (1023::671): polite (114::90), honest (439::238), noble (387::286), gallant (83::57).
- **слухняність-покірність** (755::1067): obey (71::71), patient (155::224), obedient (33::28), agree (308::331), calm (188::413).
- **пасивність-бездіяльність** (405::347): useless (142::111), slow (229::173), lazy (29::59), boring (5::4).

За допомогою кількісної характеристики концептуальних вузлів інтелектуально-вольової сфери психіки жінки можна відстежити, на які аспекти звертають у своїх творах автори чоловіки та автори жінки.

Таблиця 3.2.5.1.

Кількісна характеристика концептуальних вузлів інтелектуально-вольової сфери психіки жінки

автори чоловіки			автори жінки		
вузли концептів	кількість уживань		кількість уживань		вузли концептів
	33126	100%	100%	32925	
знання-розум	15413	46,5	42,2	13898	знання-розум
потреба	5943	17,9	19,3	6363	потреба
впевненість-воля	2658	8	9,9	3261	впевненість-воля
незнання-нерозуміння	2629	7,9	8,2	2699	активність-енергійність

активність- енергійність	2275	6,9	7,7	2528	незнання- нерозуміння
влада	2025	6,1	6,4	2091	влада
порядність	1023	3,1	3,2	1067	слухняність- покірність
слухняність- покірність	755	2,3	2	671	порядність
пасивність- бездіяльність	405	1,2	1,1	347	пасивність- бездіяльність

Виходячи з результатів наведених у Таблиці, можна зробити висновок, що автори чоловіки та автори жінки найбільше звертають на інтелектуальну сферу психіки жінки, а саме на «знання-розум». У той самий час, автори жінки приділяють більшу увагу воловій сфері, а саме «активності та енергійності» жінки, а чоловіки акцентують увагу на інтелектуальній сфері «незнанні та нерозумінні». Цікавим є те, що автори жінки руйнують стереотип, що жінки є обмеженими у процесі волевиявлення, управління та контролювання, адже чисельність вживань наведених концептів перевищує на декілька позицій частотність їх вживання у авторів чоловіків.

Автори чоловіки акцентують увагу на тому, що жінки повинні бути слухняними та покірними, а також не надто активними та енергійними, а автори жінки йдуть наперекір усім упередженням, представляючи жіночі персонажі впевненими у собі. Проте незважаючи на це, концептуальні вузли «слухняність покірність» та «порядність» відображаються у творах жінок авторів набагато менше, ніж у чоловіків.

Дані наведені у таблиці є досить суперечливими наявним стереотипам про жінок, оскільки як автори жінки, так і чоловіки зображають свої жіночі персонажі з різних сторін і не можна однозначно сказати, що у тому чи іншому творі наявні певні загальноприйняті стереотипи. Так, наприклад, «пасивність-бездіяльність» займає останню сходинку як у творах чоловіків, так і творах жінок, що суперечить думці про те, що жінка не повинна заважати та лізти у справи чоловіка, повинна бути непомітною сірою мишею. А от «знання-розум» посідає першу позицію, підриваючи

стереотип про те, що чоловіки вважають жінок неспроможними до будь-якої розумової активності.

3.3. Відображення гендерних особливостей у мовленні жінки.

Як зазначає Ю.П. Маслова у своєму дослідженні мовної репрезентації гендеру [6], в сучасній лінгвістиці існує три типи конструювання гендеру – нормативний (прагнення відповідати гендерним нормам та очікуванням соціуму), маніпулятивний (експлуатація стереотипних ознак «чоловічого» та «жіночого» в мові для досягнення певної комунікативної мети) та креативний (ситуативно - специфічне конструювання гендерної ідентичності з використанням нестандартних мовних маркерів чоловічості та жіночості). Під нестандартними розуміють такі мовні особливості, які стереотипно не співвідносні з гендером, проте набувають гендерного змісту в конкретному контексті.

Типологія конструювання гендеру досить умовна, тому що мовна реальність складніша за цю класифікацію в соціальній практиці: усі три типи гендеру можуть поєднуватися. З метою досягнення відповідності мовлення встановленим гендерним нормам у мовній практиці застосовують маніпуляцію мовними нормами, які несуть певні значення - як традиційно асоційовані з гендером, так і декодовані в рамках певної ситуації. Важливою рисою гендерного дискурсу є визнання того, що гендер - це те, що індивід робить/представляє, а не те, що він/вона має. Сучасна лінгвістика виходить з положення про те, зазначає Ю.П. Маслова, що гендер - це причина того, що чоловіки та жінки по-різному використовують мову («я говорю таким чином, тому що я жінка/чоловік») [6]. На сучасному етапі гендерних досліджень питання ставиться по-іншому: чоловіки та жінки використовують мову таким чином, і не інакше, для того, щоб бути адекватно сприйнятими представниками протилежної статі. Відповідно змінюються запитання, які ставлять собі лінгвісти, зокрема, нині не ставлять питання: «Як говорять чоловіки та жінки?», а формулюють проблему по-іншому: «Які види мовних ресурсів люди використовують або можуть використати, щоб представити себе як певний тип чоловіка чи жінки?». Питання «Як говорять

чоловіки про жінок?» формулюється також по-новому: «Які типи лінгвістичних практик виражають та підтримують певні гендерні ідеології та норми?».

О.Л.Бессонова проаналізувала вплив гендерного фактора на вербалізацію ціннісних концептів у мовленнєвій поведінці чоловіків та жінок [2]. Автор вказує на те, що гендерний параметр мовної особистості може помітно впливати на сприйняття ціннісної картини світу і, внаслідок цього, на її вербалізацію у мовленнєвій поведінці. Гендерна оцінка - це вид соціальної оцінки суб'єкта чи об'єкта навколишньої дійсності, підставою якої є базова ознака «чоловіче» чи «жіноче». Основу гендерної оцінки складають особливості мислення чоловіків і жінок, що знаходять своє відображення в гендерних стереотипах. Гендерна опозиція не завжди може бути застосована для пояснення й інтерпретації всієї складності та багатогранності системи мови. Водночас вплив гендеру не можна недооцінювати, оскільки дихотомія «чоловіче»/«жіноче» знаменує собою взаємодію природного (системи мови) і вторинного (структури мови, за допомогою якої вона пред'явлена користувачам, і на яку величезний вплив має культура даного мовного співтовариства). Незважаючи на біологічну основу статі, гендер конструюється культурою - він не є наслідком статі й зовні не фіксується як стать. Культура трансформує біологічну стать і перетворює її в гендер і культурні концепти «чоловіче» і «жіноче».

Комунікативна поведінка чоловіків і жінок зумовлена нормами відповідної культури. Отримані О.Л. Бессоновою результати не дають підстав припускати наявності кардинальної різниці у мовленнєвій поведінці чоловіків і жінок, проте відмінності спостерігаються на всіх рівнях мови. На фонологічному рівні це виявляється в тембрі й силі голосу, темпі мовлення, мелодійності, виразності, чіткості артикуляції; на лексичному - у різній тематиці повідомлень, що зумовлено актуалізацією різних асоціативних полів мовної картини світу, вживанням стилістично й емоційно забарвленої, а також експресивної лексики, у різному ступені вияву оцінки, що асоціюється з відповідними гендерними стереотипами; на синтаксичному рівні - у розгорнутості чи згорнутості висловлення, ступені

дескриптивності й еліптичності висловлень, характері афірмативності й імперативності, частоті вживання питальних конструкцій; на дискурсивному - у виборі комунікативних стратегій, ступені категоричності й домінувальному характері висловлювання, прагненні до компромісу чи конфронтації, конфлікту чи до його запобігання, ступені впевненості, ввічливості, кооперативності чи конкуренції [2]. Мова не лише відображає гендерну диференціацію, яка існує у соціумі, але й конструє гендерні відмінності. З точки зору дослідників феміністичного спрямування, лінгвістичний простір здійснює свій диктат по відношенню до представників обох статей, формуючи стандартизовані уявлення про моделі поведінки та риси характеру, які відповідають поняттям «чоловіче» та «жіноче» [1].

Із погляду психології, мовлення - це засіб спілкування, частина комунікативного процесу, що відповідає за передачу змісту. Мовлення відображає соціальну й особистісну позицію, ставлення одне до одного учасників комунікації. Існує така наукова позиція стосовно стилів чоловічого і жіночого спілкування: жінки великою мірою орієнтовані на атмосферу спілкування, міжособистісні аспекти; чоловіки - на соціальні статуси та владу, вони пристосовуються до ієрархічних соціальних ролей у комунікації, для них найважливішою є інформація, факти, цифри, результати. Жінки надають перевагу партнерській, рівноправній комунікації, зорієнтовані на встановлення добрих стосунків, прагнуть до їх зміцнення, намагаються скоротити дистанцію між собою і партнером комунікації, а чоловіки цю дистанцію підтримують; чоловіки частіше обирають роль «одинокого воїна», який завойовує певну позицію, жінки значно краще почуваються в колективі, налагоджують зв'язки. Чоловіки надають перевагу асиметричній комунікації, жінки - симетричній; мовлення жінок насичене засобами опису почуттів, настроїв, емоцій - воно емоційніше за чоловіче; жінки формулюють пропозиції у вигляді питань, а чоловіки, як правило, прямо. У розмовах, дискусіях чоловіки частіше за жінок акцентують на власній позиції, жінки зорієнтовані на загальну атмосферу спілкування, їм краще вдається формування гармонійної, позитивної атмосфери

перебігу комунікації. У конфліктних ситуаціях жінки частіше, ніж чоловіки відмовляються від своїх поглядів.

Дослідники, які прагнули з'ясувати, чи існують розбіжності в мовленні жінок і чоловіків, не дійшли одностайної думки: одні вважають, що суттєвих відмінностей немає, тоді як інші твердять, що чоловік та жінка розмовляють різними мовами. До других належить Дебора Таннен, авторка праць “Це не те, що я хотіла сказати!” (1986) та “Ти просто не розумієш: жінки та чоловіки у спілкуванні” (1990), яка зазначає, що чоловіки й жінки належать до різних мовленнєвих спільнот. На її думку, в них не лише різні стилі спілкування, а й різні комунікативні цілі: жінки спілкуються, щоб зблизитися, поліпшити особистісні стосунки, а чоловіки – заради самоствердження та закріплення свого авторитету. Саме тому спілкування статей часто нагадує спілкування людей з інших країн і часто призводить до непорозуміння. Дебора Таннен вважає, що так само, як люди з різних країн розмовляють різними мовами, жінки й чоловіки розмовляють різними гендерлектами [].

Вже згадувана Робін Лакоф теж вважає, що мовлення жінок значно відрізняється від чоловічого. Головними відмінностями вважаються такі: жінки частіше за чоловіків вживають висхідну інтонацію у стверджувальних реченнях, використовують запитально-стверджувальні речення (наприклад, “Гарна погода, чи не так?”), що свідчить про їхню невпевненість у собі та неспроможність сформулювати власну думку. Дослідниця стверджує, що жінки вживають так звані “порожні” слова, для того щоб висловити почуття (наприклад, чудовий, гарний), використовують інші типово “жіночі” слова, зокрема, численні відтінки кольорів, частіше використовують емпфу, а також частіше за чоловіків ухиляються від прямої відповіді на запитання. Іншими ознаками “жіночого” мовлення є ввічливість і гіперкоректність [].

Інша дослідниця, Сьюзан Ромейн, вважає парадоксальним те, що мовлення жінок, яке є більше наближеним до стандарту та престижної норми, ніж чоловіче, вважається другорядним, тоді як мовлення чоловіків цінується набагато більше лише

тому, що в них більше влади. С. Ромейн не погоджується з думкою Р. Лакоф стосовно того, що мовлення жінок значно відрізняється від чоловічого. Зокрема, вона наводить дані досліджень, проведених у 1976-1980 роках, які показали, що в середньому жінки й чоловіки використовують приблизно однакову кількість розділових запитань [].

Крім того, С. Ромейн вважає, що при аналізі жіночого мовлення трапляються певні упередження проти жінок. Наприклад, якщо запитально-стверджувальне речення використовує жінка, це вважається свідченням невпевненості. А коли висхідну інтонацію замість низхідної використовує чоловік, його, на відміну від жінки, не вважають невпевненим, а лише ввічливим і тактовним [].

Дослідження комунікативної поведінки чоловіків і жінок не виявили суттєвих розбіжностей у спілкуванні між представниками двох статей. Зокрема, дослідники М. Сміт та Дж. Маєр (1994) виявили, що особливості спілкування як жінок, так і чоловіків суттєво залежать від ситуації спілкування, зокрема від статі співрозмовників, а також від теми розмови. Інші дослідження комунікації між статями виявили (Н. Хенлі та інші, 1985), що чоловіки розмовляють більше за жінок, бо мають більше можливостей висловити власну думку, зокрема, під час ділових зустрічей, переговорів. Чоловіки перебивають жінок частіше, а також їм краще за жінок вдається спрямовувати розмову в бажаному напрямку. Крім того, було помічено (С. Мак'Конел-Гінет, 1989), що коли говорить чоловік, його слухають уважніше як чоловіки, так і жінки, ніж мовця-жінку [].

Дослідження комунікації всередині одностатевих груп виявили, що жінки розмовляють між собою більше, ніж чоловіки. Темою розмов жінок і чоловіків стають різні речі: тоді як чоловіки говорять переважно про роботу, спорт та інші види спільної діяльності, жінки обговорюють проблеми персонального характеру. Також жінки, на відміну від чоловіків, менше говорять про себе, розмови жінок динамічніші за чоловічі. Й хоча жінки перебивають одна одну частіше, ніж чоловіки, це робиться для того, щоб підтвердити згоду з поглядом співрозмовниці, висловити співчуття або закінчити за неї фразу, коли вона не може підібрати вдалого слова.

Головну роль у процесі нерегламентованого спілкування відіграють цілісні комунікативні ситуації та застосовувані мовні стратегії і тактики. Слідом за П. В. Чернецьким, ми визначаємо комунікативну стратегію як комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети, творчу реалізацію комунікантом плану побудови своєї мовленнєвої поведінки з метою досягнення глобальної прагматичної мети спілкування [4, с. 40], а тактику – як гнучке динамічне використання мовцем наявних у нього вербальних умінь побудови мовленнєвого ходу відповідно до накресленого ним плану мовленнєвих дій з метою досягнення мовного завдання спілкування, обмеженого рамками мовленнєвої взаємодії, звичайно отримання мовленнєвого ходу у відповідь, чи невербальної реакції на свій мовленнєвий хід [4, с. 38].

Дослідження стратегій і тактик у мовленні жінки базується на типології комунікативних стратегій та тактик Тетяни Толмачової, що ґрунтується на групах мовленнєвих актів, об'єднаних схожими комунікативними функціями: обмін інформацією, оцінювання, вираження емоцій, спонування тощо. Цю типологію формують []:

1) **інформативна комунікативна стратегія** — сукупність мовленнєвих дій, націлених на повідомлення/отримання необхідної інформації, що здійснюють прямий або прихований вплив на вербальну/невербальну поведінку співрозмовника, спрямовані на усвідомлення мовцем ситуації спілкування, надаючи йому певну свободу вибору **мовленнєво-поведінкової тактики**: повідомлення інформації, вираження згоди/незгоди, запит інформації, вираження прихованого волевиявлення;

2) **оцінно-впливова комунікативна стратегія** — сукупність мовленнєвих дій, спрямованих на здійснення аксіологічного впливу на співрозмовника. **Мовленнєво-поведінкові тактики**: вербальне вираження емоційної оцінки, стану, думки, будування бажаних для мовця асоціацій та порівнянь, прагнення створити необхідну комунікативну атмосферу, апеляцію до цінностей, настанов співрозмовника, вербалізацію оцінних суджень та емоцій, що їх супроводжують;

3) **емоційно-впливова комунікативна стратегія** — сукупність мовленнєвих дій, які виражають емоційний стан співрозмовника. **Мовленнєво-поведінкові тактики** — схвалення, похвала, оцінне судження-думка, симпатія, радість, утіха, щастя тощо. Реалізуючи цей тип комунікативних стратегій, мовець намагається змінити психоемоційний стан співрозмовника або спонукати його до виконання якоїсь дії;

4) **регулятивно-спонукальна комунікативна стратегія** — тип або лінія поведінки одного з комунікантів у конкретній ситуації спілкування, що співвідноситься з планом досягнення глобальних/локальних комунікативних цілей у межах усього сценарію функціонально-семантичної репрезентації інтерактивного типу і пов'язана з інтенцією автора персуазивного (переконливого) повідомлення. Спрямована вона на керування поведінкою партнера, виражає безпосереднє спонукування до здійснення дії. **Мовленнєво-поведінкові тактики:** порада, прохання, скарга, вимога, наказ, аргументація тощо;

5) **конвенційна комунікативна стратегія**, яка може бути двох типів: **соціально-конвенційна комунікативна стратегія (мовленнєво-поведінкові тактики:** встановлення, розвиток, підтримання, розмикання контакту) і **комунікативна стратегія організації мовленнєвого висловлювання та підтримання уваги (мовленнєво-поведінкові тактики:** правила етикету, вибачення, вираження подяки, запит додаткової інформації, ввічливе комунікативне переривання, запобігання комунікативному перериванню, залучення співрозмовника до процесу спілкування, ухилення від обговорення неприємних для співрозмовника тем тощо).

3.3.1. Відображення гендерних стереотипів у стратегіях і тактиках, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків.

Для аналізу відображення гендерних стереотипів у стратегіях і тактиках, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків було відпрацьовано більше 1000 діалогів, у якій брала участь жінка, у 20 романах авторів-чоловіків. З даної кількості

діалогів було відібрано 250, які найбільше відповідали класифікації стратегій і тактик Тетяни Толмачової [1].

У досліджених 250 діалогах, було виділено 85 діалогів, що відображають регулятивно-спонукальну стратегію та тактики поради, прохання, скарги, вимоги, наказу та аргументації. Наприклад:

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (13 тактик):

"Boy! Let your behaviour here be a credit unto them which brought you up by hand!"

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання (17 тактик):

"You cannot walk home, darling, even if the air were clear. We are miles away from Trantridge, if I must tell you, and in this growing fog you might wander for hours among these trees."

"Never mind that," she coaxed. "Put me down, I beg you. I don't mind where it is; only let me get down, sir, please!"

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (18 тактик):

"I am only just up, Mr Clare, and it is too early to take me to task!" she pouted. "You need not call me Flirt. 'Tis cruel and untrue. Wait till by and by. Please wait till by and by! I will really think seriously about it between now and then. Let me go downstairs!"

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (11 тактик):

"Look here; I won't walk another inch with you, if you say any jokes about him!" Tess cried, and the colour upon her cheeks spread over her face and neck.

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу (12 тактик):

"Mr. Drummle," said Mrs. Pocket, "will you ring for Flopson? Jane, you undutiful little thing, go and lie down. Now, baby darling, come with ma!"

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (14 тактик):

"Mr. Hartright, you surprise me. Whatever women may be, I thought that men, in the nineteenth century, were above superstition."

У досліджених 250 діалогах, було виділено 80 діалогів, що відображають інформативно-комунікативну стратегію та тактики повідомлення інформації, вираження згоди/незгоди, запит інформації, вираження прихованого волевиявлення. Наприклад:

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (15 тактик):

"You don't say so, Mr. Hartright! May I hear it?"

"Are you quite sure of those words referring to my mother?" she asked.

"You said, I think, that she denied belonging to this place?"

"Yes, she told me she came from Hampshire."

"And you entirely failed to find out her name?"

"Entirely."

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження згоди/незгоди (20 тактик):

"No!" she said firmly. "The most wretched of her sex, if she must give herself in marriage when she cannot give her love."

"May she not give it in the future," he asked, "if the one object of her husband's life is to deserve it?"

"Never!" she answered. "If you still persist in maintaining our engagement, I may be your true and faithful wife, Sir Percival—your loving wife, if I know my own heart, never!"

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (32 тактики):

"Shall I play some of those little melodies of Mozart's which you used to like so much?" she asked, opening the music nervously, and looking down at it while she spoke.

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення (13 тактик):

"Churchyard!" repeated my sister. "If it warn't for me you'd have been to the churchyard long ago, and stayed there. Who brought you up by hand?"

У досліджених 250 діалогах, було виділено 60 діалогів, що відображають конвенційно-комунікативну стратегію та тактики вибачення, вираження подяки, ввічливе комунікативне переривання, залучення співрозмовника до процесу спілкування, ухилення від обговорення неприємних тем. Наприклад:

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення (14 тактик):

"I will not taunt you," said his wife in a kinder tone. "I was wrong; I am sorry; but I am very ill. It is not for myself I speak; I want not to eat; I have no appetite; my lips are so very parched. But the children, the children went supperless to bed, and they will wake soon."

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вираження подяки (16 тактик):

"You are very kind, and I am very, very thankful to have met you." The first touch of womanly tenderness that I had heard from her trembled in her voice as she said the words; but no tears glistened in those large, wistfully attentive eyes of hers, which were still fixed on me. "I have only been in London once before," she went on, more and more rapidly, "and I know nothing about that side of it, yonder. Can I get a fly, or a carriage of any kind? Is it too late? I don't know. If you could show me where to get a fly—and if you will only promise not to interfere with me, and to let me leave you, when and how I please—I have a friend in London who will be glad to receive me—I want nothing else—will you promise?"

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання (8 тактик):

"Could I speak to you for a moment, miss?" said the girl, in rather a flurried, unsettled manner.

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення співрозмовника до процесу спілкування (12 тактик):

"I have heard," she said, "and I believe it, that the fondest and truest of all affections is the affection which a woman ought to bear to her husband. When our engagement began that affection was mine to give, if I could, and yours to win, if you could. Will you pardon me, and spare me, Sir Percival, if I acknowledge that it is not so any longer?"

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від обговорення неприємних тем (10 тактик):

"Don't you be so sure o' that. From you nater 'tis my belief you've disgraced yourselves more than any o' us, and was kings and queens outright at one time."

Tess turned the subject by saying what was far more prominent in her own mind at the moment than thoughts of her ancestry—"I am afraid father won't be able to take the journey with the beehives to-morrow so early." "I? I shall be all right in an hour or two," said Durbeyfield.

У досліджених 250 діалогах, було виділено 18 діалогів, що відображають емоційно-комунікативну стратегію та тактики схвалення, похвали, оцінного судження-думки, симпатії, зміни психоемоційного стану співрозмовника та виконання дії. Наприклад:

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення (1 тактика):

"I think I may be of help to you in both cases," said Miss Halcombe, rising. "Let us go, Mr. Hartright, at once, and do the best we can together."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали (2 тактики):

"Come, come, it's getting late, and your wife's ill; you're a good soul, we'll say fi'pence a pound, and I'll throw you the scrag end in for love."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика оцінне судження-думки (4 тактики):

"I'll carry you through the pool—every Jill of you."

The whole four flushed as if one heart beat through them.

"I think you can't, sir," said Marian.

"It is the only way for you to get past. Stand still. Nonsense—you are not too heavy! I'd carry you all four together. Now, Marian, attend," he continued, "and put your arms round my shoulders, so. Now! Hold on. That's well done."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії (5 тактик):

"I hope I am not too heavy?" she said timidly.

"O no. You should lift Marian! Such a lump. You are like an undulating billow warmed by the sun. And all this fluff of muslin about you is the froth."

"It is very pretty—if I seem like that to you."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану співрозмовника (7 тактик):

"O mother, my mother!" cried the agonized girl, turning passionately upon her parent as if her poor heart would break. "How could I be expected to know? I was a child when I left this house four months ago. Why didn't you tell me there was danger in men-folk? Why didn't you warn me? Ladies know what to fend hands against, because they read novels that tell them of these tricks; but I never had the chance o' learning in that way, and you did not help me!"

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії (9 тактик):

"I hope Mr. Hartright will pay me no compliments," said Miss Fairlie, as we all left the summer-house.

"May I venture to inquire why you express that hope?" I asked.

"Because I shall believe all that you say to me," she answered simply.

У досліджених 250 діалогах, було виділено 7 діалогів, що відображають оцінно-впливову стратегію та тактики вербального вираження емоційної оцінки, створення необхідної комунікативної атмосфери, апеляції до цінностей. Наприклад:

Оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (3 тактики):

"He calls the knaves, Jacks, this boy!" said Estella with disdain, before our first game was out. "And what coarse hands he has! And what thick boots!"

Оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери (2 тактики):

"Am I pretty?"

"Yes; I think you are very pretty."

"Am I insulting?"

"Not so much so as you were last time," said I.

"Not so much so?"

"No."

She fired when she asked the last question, and she slapped my face with such force as she had, when I answered it.

"Now?" said she. "You little coarse monster, what do you think of me now?"

"I shall not tell you."

"Because you are going to tell, up-stairs. Is that it?"

"No," said I, "that's not it."

"Why don't you cry again, you little wretch?"

"Because I'll never cry for you again," said I.

Оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей (3 тактики):

"You ought to be ashamed of yourself for using such wicked words!" cried Tess with spirit, from the top of the hedge into which she had scrambled. "I don't like 'ee at all! I hate and detest you! I'll go back to mother, I will!"

Таблиця 3.3.1.1.

Стратегії, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків

Стратегії	Діалоги	
	кількість	%
Регулятивно-спонукальна	85	34
Інформативно-комунікативна	80	32
Конвенційно-комунікативна	60	24
Емоційно-комунікативна	18	7
Оцінно-впливова	7	3
Всього	250	100

Рисунок 3.3.1.1.

Зображення відсоткового співвідношення тактик, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків

Отже, з Таблиці чітко видно, що жінки у романах авторів-чоловіків надають перевагу регулятивно-спонукальній стратегії (34%) та інформативно-комунікативній стратегії (32%). Тактиками, якими найбільше користувалась жінка, згідно Рисунку були тактики запиту інформації (12,3%), скарги (6,9%), незгоди (6,9%) та прохання (6,5%). Авторів-чоловіки підтвердили стереотип того, що мовлення жінки насичене різноманітними питаннями, але повністю спростували те, що жінка надає перевагу партнерській та рівноправній комунікації, адже жінка у романах авторів-чоловіків показана завжди невдоволеною та сварливою (тактика скарги 6,9%, наказу 4,6%, незгоди 6,9%). Також відповідно до типових гендерних стереотипів жіночого мовлення, жінки надають перевагу засобам опису почуттів, настрою та емоцій. Але, аналіз показав, що автори-чоловіки не зовсім дотримуються даного стереотипу, оскільки з 250 діалогів, лише 7% належать емоційно-комунікативним стратегіям. Також низьку ланку займає оцінно-впливова стратегія 3% – тобто жінки дуже рідко виражають свою власну думку та емоційну оцінку, що також підтверджує стереотип, що жінка у 19 столітті не мала права на власну думку, а повинна була лише вести себе відповідно до правил етикету, вибачатись при кожній нагоді та виражати

подяку гоподарю, що і відображається у конвенційно-комунікативній стратегії, яка була застосована у 24% у творах авторів-чоловіків.

3.3.2. Відображення гендерних стереотипів у стратегіях і тактиках, які використовує жінка у творах авторів-жінок.

Для аналізу відображення гендерних стереотипів у стратегіях і тактиках, які використовує жінка у творах авторів-жінок було також відпрацьовано більше 1000 діалогів, у якій брала участь жінка, у 20 романах авторів-жінок. З даної кількості діалогів також було відібрано 250, які найбільше відповідали класифікації стратегій і тактик Тетяни Толмачової [1].

У досліджених 250 діалогах, було виділено 64 діалоги, що відображають оцінно-впливову стратегію та тактики вербального вираження емоційної оцінки, створення необхідної комунікативної атмосфери, апеляції до цінностей. Наприклад:

Оцінно-вплихова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (36 тактик):

“I don’t think I shall ever be afraid of you again, Bessie, because I have got used to you, and I shall soon have another set of people to dread.”

“If you dread them they’ll dislike you.”

“As you do, Bessie?”

“I don’t dislike you, Miss; I believe I am fonder of you than of all the others.”

“You don’t show it.”

“You little sharp thing! you’ve got quite a new way of talking. What makes you so venturesome and hardy?”

Оцінно-вплихова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери (9 тактик):

"Come where there is some freshness, for a few moments," he said; "that house is a mere dungeon: don't you feel it so?"

"It seems to me a splendid mansion, sir."

Оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей (17 тактик):

"From the very beginning-from the first moment, I may almost say-of my acquaintance with you, your manners, impressing me with the fullest belief of your arrogance, your conceit, and your selfish disdain of the feelings of others, were such as to form the groundwork of disapprobation on which succeeding events have built so immovable a dislike; and I had not known you a month before I felt that you were the last man in the world whom I could ever be prevailed on to marry."

У досліджених 250 діалогах, було виділено 52 діалогів, що відображають емоційно-комунікативну стратегію та тактики схвалення, похвали, оцінного судження-думки, симпатії, зміни психоемоційного стану співрозмовника та виконання дії. Наприклад:

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення (12 тактик):

"I am sick of Mr. Bingley," cried his wife.

"I am sorry to hear that; but why did not you tell me that before? If I had known as much this morning I certainly would not have called on him. It is very unlucky; but as I have actually paid the visit, we cannot escape the acquaintance now."

"How good it was in you, my dear Mr. Bennet! But I knew I should persuade you at last. I was sure you loved your girls too well to neglect such an acquaintance. Well, how pleased I am! and it is such a good joke, too, that you should have gone this morning and never said a word about it till now."

"Now, Kitty, you may cough as much as you choose," said Mr. Bennet; and, as he spoke, he left the room, fatigued with the raptures of his wife.

"What an excellent father you have, girls!" said she, when the door was shut. "I do not know how you will ever make him amends for his kindness; or me, either, for that matter. At our time of life it is not so pleasant, I can tell you, to be making new acquaintances every day; but for your sakes, we would do anything. Lydia, my love, though you are the youngest, I dare say Mr. Bingley will dance with you at the next ball."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали (9 тактик):

"Indeed I shall be very much obliged to you for your help," cried Lucy, "for I find there is more to be done to it than I thought there was; and it would be a shocking thing to disappoint dear Annamaria after all."

"Oh! that would be terrible, indeed," said Miss Steele-- "Dear little soul, how I do love her!"

"You are very kind," said Lady Middleton to Elinor; "and as you really like the work, perhaps you will be as well pleased not to cut in till another rubber, or will you take your chance now?"

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика оцінне судження-думки (7 тактик):

"Is it all over?" she asked, looking down at my face. "Have you cried your grief away?"

"I am afraid I never shall do that."

"Why?"

"Because I have been wrongly accused; and you, ma'am, and everybody else, will now think me wicked."

"We shall think you what you prove yourself to be, my child. Continue to act as a good girl, and you will satisfy us."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії (11 тактик):

"Can I help you, sir?—I'd give my life to serve you."

"Jane, if aid is wanted, I'll seek it at your hands; I promise you that."

"Thank you, sir. Tell me what to do,—I'll try, at least, to do it."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану співрозмовника (5 тактик):

"Good heavens!" she exclaimed, "he is there--he is there--Oh! why does he not look at me? why cannot I speak to him?"

"Pray, pray be composed," cried Elinor, "and do not betray what you feel to every body present. Perhaps he has not observed you yet."

Емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії (8 тактик):

"I did; and I will keep my promise, for an hour or two at least: I have no wish to go to bed."

У досліджених 250 діалогах, було виділено 50 діалогів, що відображають конвенційно-комунікативну стратегію та тактики вибачення, вираження подяки, ввічливе комунікативне переривання, залучення співрозмовника до процесу спілкування, ухилення від обговорення неприємних тем. Наприклад:

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення (11 тактик):

"You examine me, Miss Eyre," said he: "do you think me handsome?"

I should, if I had deliberated, have replied to this question by something conventionally vague and polite; but the answer somehow slipped from my tongue before I was aware—"No, sir."

"Ah! By my word! there is something singular about you," said he: "you have the air of a littlenonnette; quaint, quiet, grave, and simple, as you sit with your hands before you, and your eyes generally bent on the carpet (except, by-the-bye, when they are directed piercingly to my face; as just now, for instance); and when one asks you a question, or

makes a remark to which you are obliged to reply, you rap out a round rejoinder, which, if not blunt, is at least brusque. What do you mean by it?"

"Sir, I was too plain; I beg your pardon. I ought to have replied that it was not easy to give an impromptu answer to a question about appearances; that tastes mostly differ; and that beauty is of little consequence, or something of that sort."

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вираження подяки (16 тактик):

"Indeed I shall be very much obliged to you for your help," cried Lucy, "for I find there is more to be done to it than I thought there was; and it would be a shocking thing to disappoint dear Annamaria after all."

"Oh! that would be terrible, indeed," said Miss Steele-- "Dear little soul, how I do love her!"

"You are very kind," said Lady Middleton to Elinor; "and as you really like the work, perhaps you will be as well pleased not to cut in till another rubber, or will you take your chance now?"

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання (4 тактики):

"I am glad I happened to be awake," I said: and then I was going.

"What! you will go?"

"I am cold, sir."

"Cold? Yes,—and standing in a pool! Go, then, Jane; go!" But he still retained my hand, and I could not free it. I bethought myself of an expedient.

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення співрозмовника до процесу спілкування (9 тактик):

"I hardly know, sir; I have little experience of them: they are generally thought pleasant things."

"Generally thought? But what do you think?"

"I should be obliged to take time, sir, before I could give you an answer worthy of your acceptance: a present has many faces to it, has it not? and one should consider all, before pronouncing an opinion as to its nature."

"Miss Eyre, you are not so unsophisticated as Adèle: she demands a 'cadeau,' clamorously, the moment she sees me: you beat about the bush."

Конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від обговорення неприємних тем (10 тактик):

"Upon my word," said her ladyship, "you give your opinion very decidedly for so young a person. Pray, what is your age?"

"With three younger sisters grown up," replied Elizabeth, smiling, "your ladyship can hardly expect me to own it."

У досліджених 250 діалогах, було виділено 48 діалогів, що відображають регулятивно-спонукальну стратегію та тактики поради, прохання, скарги, вимоги, наказу та аргументації. Наприклад:

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (5 тактик):

"Infirmary!" said Elinor, "do you call Colonel Brandon infirm? I can easily suppose that his age may appear much greater to you than to my mother; but you can hardly deceive yourself as to his having the use of his limbs!"

"Did not you hear him complain of the rheumatism? and is not that the commonest infirmity of declining life?"

"My dearest child," said her mother, laughing, "at this rate you must be in continual terror of MY decay; and it must seem to you a miracle that my life has been extended to the advanced age of forty."

"Mamma, you are not doing me justice. I know very well that Colonel Brandon is not old enough to make his friends yet apprehensive of losing him in the course of nature. He may live twenty years longer. But thirty-five has nothing to do with matrimony."

"Perhaps," said Elinor, "thirty-five and seventeen had better not have any thing to do with matrimony together. But if there should by any chance happen to be a woman who is single at seven and twenty, I should not think Colonel Brandon's being thirty-five any objection to his marrying her."

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання (13 тактик):

"Dear madam, do not go. I beg you will not go. Mr. Collins must excuse me. He can have nothing to say to me that anybody need not hear. I am going away myself."

"No, no, nonsense, Lizzy. I desire you to stay where you are." And upon Elizabeth's seeming really, with vexed and embarrassed looks, about to escape, she added: "Lizzy, I insist upon your staying and hearing Mr. Collins."

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (8 тактик):

"But for my mother's sake and mine--"

"I would do more than for my own. But to appear happy when I am so miserable-- Oh! who can require it?"

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (5 тактик):

"Remember that whatever your conjectures may be, you have no right to repeat them."

"I never had any conjectures about it," replied Margaret; "it was you who told me of it yourself."

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу (11 тактик):

"Julia's hair curls naturally," returned Miss Temple, still more quietly.

"Naturally! Yes, but we are not to conform to nature; I wish these girls to be the children of Grace: and why that abundance? I have again and again intimated that I desire the hair to be arranged closely, modestly, plainly. Miss Temple, that girl's hair must be cut off entirely; I will send a barber to-morrow

Регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (8 тактик):

"He is just what a young man ought to be," said she, "sensible, good-humoured, lively; and I never saw such happy manners!-so much ease, with such perfect good breeding!"

"He is also handsome," replied Elizabeth, "which a young man ought likewise to be, if he possibly can. His character is thereby complete."

"I was very much flattered by his asking me to dance a second time. I did not expect such a compliment."

"Did not you? I did for you. But that is one great difference between us. Compliments always take you by surprise, and me never. What could be more natural than his asking you again? He could not help seeing that you were about five times as pretty as every other woman in the room. No thanks to his gallantry for that. Well, he certainly is very agreeable, and I give you leave to like him. You have liked many a stupider person."

"Dear Lizzy!"

"Oh! you are a great deal too apt, you know, to like people in general. You never see a fault in anybody. All the world are good and agreeable in your eyes. I never heard you speak ill of a human being in your life."

"I would not wish to be hasty in censuring anyone; but I always speak what I think."

У досліджених 250 діалогах, було виділено 36 діалогів, що відображають інформативно-комунікативну стратегію та тактики повідомлення інформації, вираження згоди/незгоди, запит інформації, вираження прихованого волевиявлення. Наприклад:

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (8 тактик):

"Well, then, with Miss Temple you are good?"

"Yes, in a passive way: I make no effort; I follow as inclination guides me. There is no merit in such goodness."

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження згоди/незгоди (10 тактик):

"And what is fifty miles of good road? Little more than half a day's journey. Yes, I call it a very easy distance."

"I should never have considered the distance as one of the advantages of the match," cried Elizabeth. "I should never have said Mrs. Collins was settled near her family."

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (8 тактик):

"My dear Mr. Bennet," said his lady to him one day, "have you heard that Netherfield Park is let at last?"

Інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення (10 тактик):

"My dear Miss Eliza, why are you not dancing? Mr. Darcy, you must allow me to present this young lady to you as a very desirable partner. You cannot refuse to dance, I am sure when so much beauty is before you." And, taking her hand, he would have given it to Mr. Darcy who, though extremely surprised, was not unwilling to receive it, when she instantly drew back, and said with some discomposure to Sir William:

"Indeed, sir, I have not the least intention of dancing. I entreat you not to suppose that I moved this way in order to beg for a partner."

Таблиця 3.3.2.1.

Стратегії, які використовує жінка у творах авторів-жінок

Стратегії	Діалоги	
	кількість	%
Оцінно-впливова	64	26
Емоційно-комунікативна	52	21
Конвенційно-комунікативна	50	20
Регулятивно-спонукальна	48	19
Інформативно-комунікативна	36	14
Всього	250	100

Рисунок 3.3.2.1.

Зображення відсоткового співвідношення тактик, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків

Отже, виходячи з даних наведених у Таблиці, у творах авторів-жінок жіночі персонажі надають перевагу оцінно-впливовій (26%) та емоційно-комунікативній (26%) стратегіям. Найбільшим вживанням тактик, які використовує жінка для досягнення певної комунікативної мети є тактика вербального вираження емоційно оцінки (14,2%), що підтвердило стереотип, що жінки є дуже емоційними та часто

описують свої почуття, враження та емоції. Також жінка у творах авторів-жінок використовує тактику апеляції до цінностей (6,7%), подяки (6,3%) та схвалення (4,7), що також підтверджує мовленнєвий стереотип про те, що жінки націлені на дружню атмосферу спілкування та віддають перевагу партнерству та рівноправ'ю у спілкуванні. Проте, стереотип про те, що жінка часто формує свої бажання у вигляді питань був спростований авторами-жінками, адже лише 3,1% тактик належить тактиці запиту інформації. На відміну від чоловіків-авторів, жінки-автори зображають жінок у комунікації приємним співрозмовником, який здатний підтримати розмову та створити необхідну комунікативну атмосферу. Жінки не перебивають свого співрозмовника та вміють залучити до процесу спілкування.

Таблиця 3.3.2.2.

Стратегії, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок

автори-чоловіки			автори-жінки		
стратегії	кількість діалогів		кількість діалогів		стратегії
	250	100%	100%	250	
Регулятивно-спонукальна	85	34	26	64	Оцінно-впливова
Інформативно-комунікативна	80	32	21	52	Емоційно-комунікативна
Конвенційно-комунікативна	60	24	20	50	Конвенційно-комунікативна
Емоційно-комунікативна	18	7	19	48	Регулятивно-спонукальна
Оцінно-впливова	7	3	14	36	Інформативно-комунікативна

Таблиця 3.3.2.3.

Тактик, які використовує жінка у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок

автори-чоловіки			автори-жінки		
тактики	кількість вживань тактик		кількість вживань тактик		тактики
	261	100%	100%	254	
Поради	13	5	2	5	Поради
Прохання	17	6,7	5,1	13	Прохання
Скарги	18	6,9	3,1	8	Скарги
Вимоги	11	4,2	2	5	Вимоги
Наказу	12	4,6	4,3	11	Наказу
Аргументації	14	5,4	3,1	8	Аргументації
Повідомлення інформації	15	5,7	3,1	8	Повідомлення інформації
Згоди	2	0,8	0,8	2	Згоди
Незгоди	18	6,9	3,1	8	Незгоди
Запиту інформації	32	12,3	3,1	8	Запиту інформації
Прихованого волевиявлення	13	5	3,9	10	Прихованого волевиявлення
Вибачення	14	5,4	4,3	11	Вибачення
Подяки	16	6	6,3	16	Подяки
Ввічливого комунікативне переривання	8	3,1	1,6	4	Ввічливого комунікативне переривання
Залучення до розмови	12	4,6	3,5	9	Залучення до розмови
Ухилення від неприємних тем	10	3,8	3,9	10	Ухилення від неприємних тем
Схвалення	1	0,4	4,7	12	Схвалення
Похвали	2	0,8	3,5	9	Похвали
Судження-думки	4	1,5	2,8	7	Судження-думки
Симпатії	5	1,9	4,3	11	Симпатії
Зміни психоемоційного стану	7	2,7	3,5	9	Зміни психоемоційного стану
Виконання дії	9	3,4	3,1	8	Виконання дії
Створення необхідної комунікативної атмосфери	2	0,8	3,5	9	Створення необхідної комунікативної атмосфери
Вербального вираження емоційної оцінки	3	1,1	14,2	36	Вербального вираження емоційної оцінки

Апеляції до цінностей	3	1,1	6,7	17	Апеляції до цінностей
-----------------------	---	-----	-----	----	-----------------------

Отже, можна зробити висновок, що на відміну від авторів-чоловіків, автори-жінки надавали своїм героїням типові гендерно марковані характеристики, що виражались у оцінно-впливовій (26%) та емоційно-комунікативній (21%) стратегіях. Цікавим є те, що героїні романів авторів-жінок для досягнення своєї цілі (реалізації зазначених стратегій) використовували тактики створення необхідної комунікативної атмосфери, похвали, симпатії та зміни психоемоційного стану співрозмовника, що також підтверджує стереотипність жіночого мовлення – а саме те, що жінки надають перевагу партнерській комунікації та зорієнтовані на встановлення добрих стосунків між собою і партнером. Також мовлення героїнь романів авторів-жінок є досить емоційно-забарвленим, на відміну від героїнь романів авторів-чоловіків. Також героїні використовували конвенційно-комунікативну стратегію, що виражається у тактиках вибачення, подяки та ухилення від неприємних тем, що підтверджує те, що жінки у конфліктних ситуаціях відмовляються від своїх поглядів. Цікавим є те, що автори-чоловіки підтвердили мовленнєвий стереотип, що жінки формулюють пропозиції у вигляді питань (32%), а жінки-автори, навпаки, простували (3,1%). Проте, автори-чоловіки спростували стереотип, що жінки налаштовані на встановлення добрих стосунків та прагнуть до їх зміцнення, адже переважно жіночі персонажі вдавались до тактик скарги (6,9%), вимоги (4,2%), наказу (4,6%) та незгоди (6,9%), в той час як автори-жінки зображали жінок у своїх романах приємними співрозмовницями, яким вдавалось формувати гармонійну та позитивну атмосферу перебігу комунікації, що і відображалось у тактиках схвалення (4,7%), симпатії (4,3%), створення необхідної комунікативної атмосфери (3,5%) та вербального вираження емоційної оцінки (14,2%), в той час як героїні авторів-чоловіків користувалися даними тактиками дуже рідко (0,4%, 1,9%, 0,8% та 1,1% відповідно). Тому не можна однозначно сказати, хто саме – автори-чоловіки чи автори-жінки – підтвердили всі існуючі стереотипи жіночого мовлення. Деякі були підтверджені, деякі були спростовані. Проте склалося враження, що все ж таки автори-жінки

зображають своїх героїнь більш приємними співрозмовницями, аніж автори-чоловіки.

3.4. Аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження.

Переклад є своєрідною співпрацею перекладача з автором, у якій перекладач здійснює інтерпретацію художнього твору, розшифровуючи та реконструюючи засобами іншої мови зміст, наближений, проте не тотожний баченню автора твору. У цьому контексті слушною видається така думка О.Ребрія: «Оскільки збереження структурної та семантичної близькості між вихідним та цільовим текстами може бути несумісним із забезпеченням їхньої функціональності тотожності, переклад неминуче супроводжується компенсаційними семантико-стилістичними трансформаціями, а головним творчим завданням перекладача є визначення міри доцільності трансформацій, яке відбувається з урахуванням критеріїв вмотивованості, мінімальності та обмеженості» [1].

За В.Виноградовим, перекладацька трансформація є основою більшості прийомів перекладу, яка полягає у зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [1].

У мовознавстві наявні численні спроби створення класифікації перекладацьких трансформацій. Для аналізу перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові та мовленні жінки за основу була взята класифікація перекладацьких трансформацій А.М.Фітермана та Т.Р.Левицької, які виділяють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні трансформації (дослівний переклад, членування речення, опущення і граматичні заміни); стилістичні трансформації (синонімічні та антонімічні заміни, описовий переклад, модуляція і компенсація, адаптація); лексичні трансформації (заміна, додавання, конкретизація і генералізація, цілісне перетворення).

3.4.1. Аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові жінки.

Аналізуючи переклад гендерно маркованих одиниць дослідження у мові жінки ми виявили граматичні трансформації (дослівний переклад, членування речення, опущення і граматичні заміни); стилістичні трансформації (синонімічні та антонімічні заміни, описовий переклад, модуляція і компенсація, адаптація); лексичні трансформації (заміна, додавання, конкретизація і генералізація, цілісне перетворення). Див. Додаток А і Додаток Б.

Рисунок 3.4.1.1.

Вживання перекладацьких трансформацій при перекладі гендерно маркованих одиниць у мові жінки у романах авторів-чоловіків

На діаграмі ми бачимо, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією гендерно маркованих одиниць у мові жінки у романа авторів-чоловіків є **опущення** (19%), **дослівний переклад** (17%), **граматичні заміни** (14%), **модуляція** (13%) та **синонімічний переклад** (10%).

Наприклад: *His manner did not encourage the poor woman.* (Його поведінка не підбадьорила бідну жінку).

«*Has your mother been told?*» (-Чи ти розказав свої матері цю новину?)

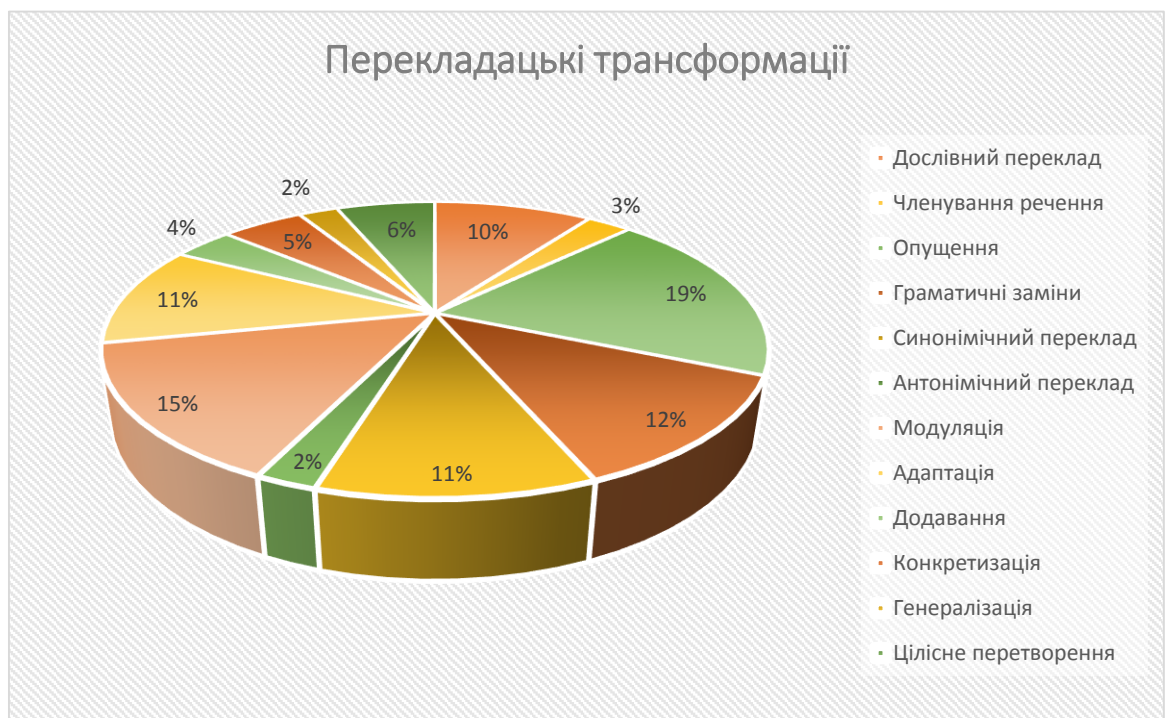
A royal princess had remarked him, and kissed him, and asked his name in Kew Gardens. (Принцеса представилась і поцілувала його, і запитала його ім'я в Кью Гарденс).

«*Can you read, madam? Look at this envelope.*» (-Чи можете ви прочитати це, пані? Подивіться на цей конверт).

The slim figure was well fitted in a costume of pale blue, cheap but becoming. (Струнка фігура добре підходила до блідо-блакитного костюму, дешевого, але вишуканого).

Рисунок 3.4.1.2.

Вживання перекладацьких трансформацій при перекладі генедрно маркованих одиниць у мові жінки у романах авторів-жінок

На діаграмі ми бачимо, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією гендерно маркованих одиниць у мові жінки у романа авторів-чоловіків є **опущення** (18%), **модуляція** (14%), **граматичні заміни** (12%) та **синонімічний переклад** (10%).

Наприклад: *«Upon my word, Miss Anne Elliot, you have the most extraordinary taste!»* (Маю сказати, міс Енн Елліот, ви маєте надзвичайний смак!)

I was curious to see how he would comport himself to Mrs. Graham. (Мені було цікаво побачити, як він заспокоїть пані Грем.)

«Her sewing is exquisite; it is the nicest thing I know about Mary.» (Найкраще, що я знаю про Марію – це її шиття.)

«She was the less, however, impatient of this delay.» (Вона дуже хвилювалась через цю затримку.)

Аналіз перекладацьких трансформацій у мові жінки на прикладі романів авторів-чоловіків та авторів-жінок дає підстави стверджувати, що в тексті перекладу найбільш часто зустрічаються такі види граматичних трансформацій як опущення та граматичні заміни, стилістичні трансформації – синонімічний переклад, модуляція та компенсація, і лексичні – цілісне перетворення та конкретизація.

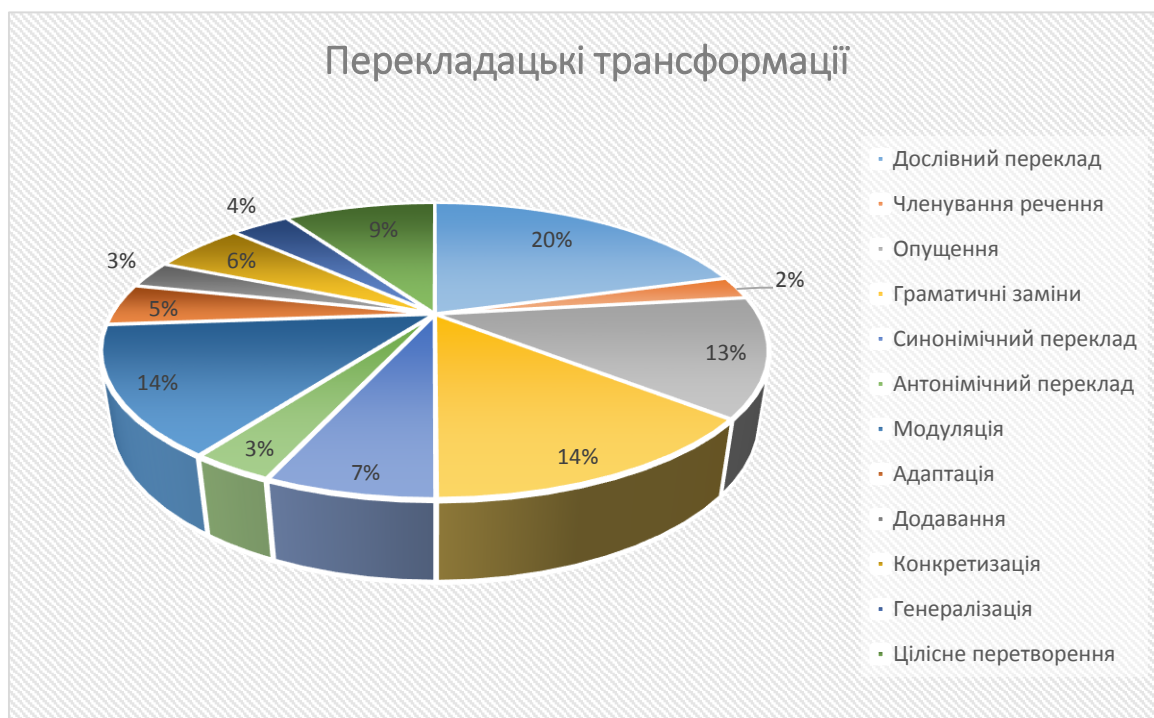
З вищенаведених прикладів можна зробити висновок, що дані перекладацькі трансформації є одним з найважливіших засобів адекватного відтворення оригінальних художніх текстів, особливо тоді, коли відсутній прямий відповідник того чи іншого слова, словосполучення і навіть речення. Варто звернути увагу на те, що коли переклад не можна здійснити методом підстановок, вище зазначені перекладацькі трансформації, у такому випадку, це єдиний можливий засіб перекладу. У проаналізованих нами прикладах прості лексичні і граматичні трансформації комбінуються між собою і утворюють складні перетворення, що ми називаємо комплексними перекладацькими трансформаціями.

3.4.2. Аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мовленні жінки.

Аналізуючи переклад гендерно маркованих одиниць дослідження у мовленні жінки ми виявили граматичні трансформації (дослівний переклад, членування речення, опущення і граматичні заміни); стилістичні трансформації (синонімічні та антонімічні заміни, описовий переклад, модуляція і компенсація, адаптація); лексичні трансформації (заміна, додавання, конкретизація і генералізація, цілісне перетворення). Див. Додаток В і Додаток Г.

Рисунок 3.4.2.1.

Вживання перекладацьких трансформацій при перекладі гендерно маркованих одиниць у мовленні жінки у романах авторів-чоловіків

На діаграмі ми бачимо, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією у романах авторів-чоловіків є **дослівний переклад (20%)**, **граматичні заміни (14%)**, **модуляція (14%)**, **опущення (13%)** та **цілісне перетворення (9%)**.

Наприклад: «*Don't be angry with me, Marian,*» she said, mistaking my silence. (Не гнівайся на мене, Меріан, - сказала вона, незрозумівши моє мовчання).

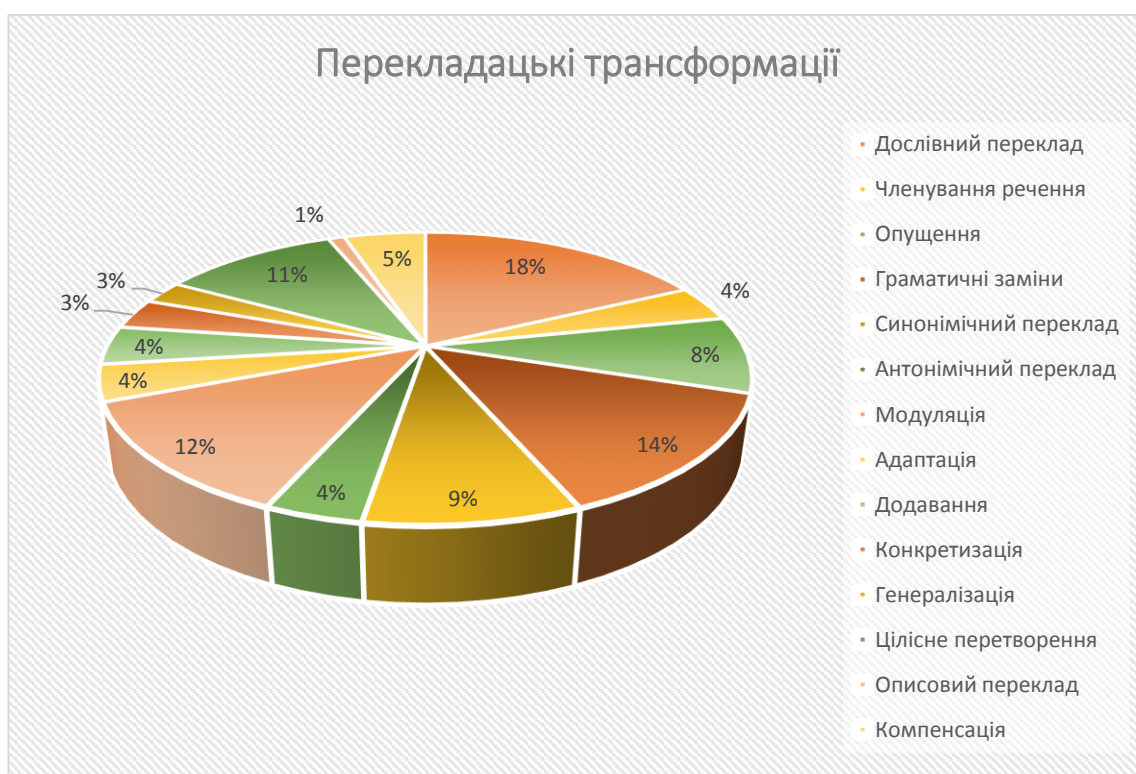
«*I will write to her, if you please,*» said the wife, who felt that she could hardly refuse any longer. (Будь ласка, дайте написати їй листа, - сказав дружина, бо не могла мовчати більше).

«*Do not ask what I do not wish to tell!*» she begged, and flashed her appeal to him from her upturned face and lash-shadowed eyes. (Не питай, чого я не хочу розповісти! Вона благала, звернувшись до нього).

«*Get up his strength!*» said Tess impetuously, the tears welling to her eyes. «*O my God! Go to a public-house to get up his strength! And you as well agreed as he, mother!*» (Вставай! - різко промовила Тесс, сльози, що накриваються на її очі. Боже мій, іди до публіки, щоб піднятися своєю силою! І ти також погодився, як він, мати).

Рисунок 3.4.2.2.

Вживання перекладацьких трансформацій при перекладі гендерно маркованих одиниць у мовленні жінки у романах авторів-жінок

На діаграмі ми бачимо, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією у романах авторів-жінок є **дослівний переклад** (18%), **граматичні заміни** (14%), **модуляція** (13%), та **цілісне перетворення** (11%).

Наприклад: *«You are my little friend, are you not?» «I like to serve you, sir, and to obey you in all that is right.»* (Адже ви мій маленький друг, правда? Я залюбки служу вам, сер, і слухаю вас в усьому, що правильно.)

«I will take care not to come and spoil it,» thought poor Alice. «You don't know how sorry I am I said it.» (Я постараюсь нічого не зіпсувати, - подумала бідна Аліса. Ти не знаєш, як мені шкода, що я це сказала.)

«My dear Mr. Bennet,» replied his wife, «how can you be so tiresome! You must know that I am thinking of his marrying one of them.» (Вельмишановний містере Беннет, - відказала його дружина. Ви мене просто вражаєте вашою нетямущістю! Невже незрозуміло, що я думаю про його одруження з однією з них?)

Аналіз перекладацьких трансформацій на прикладі романів авторів-чоловіків та авторів-жінок дає підстави стверджувати, що в тексті перекладу найбільш часто зустрічаються такі види граматичних трансформацій, як перестановка, зокрема слів, та заміни, особливо форм слів, членів речення та типів синтаксичного зв'язку, а також додавання членів речення, найчастіше головних (підмета).

У ході аналіз художніх текстів оригіналу нами були виявлені різновиди граматичних трансформацій, а саме: заміна типу речення, заміни активного стану на пасивний чи навпаки, заміни частин мови, заміна стверджувальної форми на заперчну.

У процесі зіставлення тексту оригіналу та тексту перекладу українською мовою було виявлено типи додавання як головних так і другорядних членів речення. У тексті перекладу виявлено також незначну кількість опущень, вмотивованих мовностилістичними особливостями української мови.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III

Порівнюючи способи номінації концептуального поля WOMAN слід зазначити, що найбільша гендерна диференціація спостерігається у концептуальному вузлі, що описує соціальний статус жінки: у авторів-чоловіків (49,9%), у авторів-жінок (48,2%) та її родинні стосунки: у авторів-чоловіків (22,5%), у авторів-жінок (24%). Автори-чоловіки більше акцентують увагу на соціальний статус жінки, її заміжнє положення та стереотипно жіночі ролі матері та дружини в той час як автори-жінки більше дають акцент на родинні стосунки, її піклування про свою родину, чоловіка, дітей та братів і сестер.

Жінки автори більше звертають увагу на інші деталі зовнішності, такі як *dimples, smile, mouth* та навіть *accent*. Автори чоловіки використовують для опису рис зовнішності більше негативних прикметників: *horrid* (140::74), *gross* (54::46), *ugly* (137::106), *fat* (170::85), *plain* (393::366), а автори жінки більше акцентують увагу на описі зовнішності за допомогою позитивних прикметників: *pretty* (817::1343), *sweet* (411::703), *nice* (258::315), *lovely* (185::262), *smooth* (106::124), *graceful* (99::145), *attractive* (50::57).

Отже, аналіз слота «характеристика зовнішності» вказує на те, що автори чоловіки для опису зовнішності жіночих персонажів найбільше звертають увагу на очі, обличчя та голос, а от автори жінки більш детально описують героїнь, звертаючи увагу на такі деталі як ямочки на щічках, волосся (якого воно типу, коротке, довге накручене чи пряме), одяг, брови та навіть акцент. Чоловіки використовують більше негативних прикметників для опису жіночих персонажів, в той час як жінки надають перевагу позитивним прикметникам не тільки для опису зовнішності та фізичних характеристик, але і для опису сили характеру жінки.

Також цікавим було те, що автори чоловіки у своїх романах більше наділяють своїх жіночих персонажів емоціями занепокоєння та знервованості набагато більше ніж жінки автори, а також типовими стереотипними емоціями цікавості та здивування, підтверджуючи стереотип про жіночу цікавість та допитливість. Відносно однакову картину маємо і з іншими емоціями, тому можна зробити висновок, що незважаючи

на стать автора, жіночі персонажі в обох випадках наділені практично однаковим рівнем вираження чуттєвої стороною психіки.

Підводячи підсумок даних аналізу вузла «професійно-духовна діяльність жінки» у XIX столітті підтверджувала всі стереотипи про жінок, що вони повинні сидіти вдома. Забезпечення сім'ї заключалося у вихованні дітей, а самореалізувати себе жінка могла лише в таких професіях як *maid*, *nurse* та *governess*, адже кількість та варіативність чоловічих професій перевищувала більше ніж вдвічі жіночі. Фемінні соціальні ролі XIX століття обмежені сферою їх діяльності і дані стереотипні уявлення знаходять свої підтвердження як у творах авторів чоловіків, так і у авторів жінок. Хоча кількість концептів жіночі «професії», «відпочинок та розваги» автори жінки використовують частіше за чоловіків.

Автори чоловіки та автори жінки найбільше звертають на інтелектуальну сферу психіки жінки, а саме на «знання-розум». У той самий час, автори жінки приділяють більшу увагу воловій сфері, а саме «активності та енергійності» жінки, а чоловіки акцентують увагу на інтелектуальній сфері «незнання та нерозуміння». Цікавим є те, що автори жінки руйнують стереотип, що жінки є обмеженими у процесі волевиявлення, управління та контролювання, адже чисельність вживань наведених концептів перевищує на декілька позицій частотність їх вживання у авторів чоловіків.

Автори чоловіки акцентують увагу на тому, що жінки повинні бути слухняними та покірними, а також не надто активними та енергійними, а автори жінки йдуть наперекір усім упередженням, представляючи жіночі персонажі впевненими у собі. Проте незважаючи на це, концептуальні вузли «слухняність покірність» та «порядність» відображаються у творах жінок авторів набагато менше, ніж у чоловіків.

Отримані дані є досить суперечливими наявним стереотипам про жінок, оскільки як автори жінки, так і чоловіки зображають свої жіночі персонажі з різних сторін і не можна однозначно сказати, що у тому чи іншому творі наявні певні загальноприйняті стереотипи. Так, наприклад, «пасивність-бездіяльність» займає останню сходинку як у творах чоловіків, так і творах жінок, що суперечить думці про

те, що жінка не повинна заважати та лізти у справи чоловіка, повинна бути непомітною сірою мишею. А от «знання-розум» посідає першу позицію, підриваючи стереотип про те, що чоловіки вважають жінок неспроможними до будь-якої розумової активності.

Що стосується мовлення жінки, то жінки у романах авторів-чоловіків надають перевагу регулятивно-спонукальній стратегії (34%) та інформативно-комунікативній стратегії (32%). Тактиками, якими найбільше користувалась жінка, згідно Рисунку були тактики запиту інформації (12,3%), скарги (6,9%), незгоди (6,9%) та прохання (6,5%). Авторів-чоловіки підтвердили стереотип того, що мовлення жінки насичене різноманітними питаннями, але повністю спростували те, що жінка надає перевагу партнерській та рівноправній комунікації, адже жінка у романах авторів-чоловіків показана завжди невдоволеною та сварливою (тактика скарги 6,9%, наказу 4,6%, незгоди 6,9%). Також відповідно до типових гендерних стереотипів жіночого мовлення, жінки надають перевагу засобам опису почуттів, настрою та емоцій. Але, аналіз показав, що автори-чоловіки не зовсім дотримуються даного стереотипу, оскільки з 250 діалогів, лише 7% належать емоційно-комунікативним стратегіям. Також низьку ланку займає оцінно-впливова стратегія 3% – тобто жінки дуже рідко виражають свою власну думку та емоційну оцінку, що також підтверджує стереотип, що жінка у 19 столітті не мала права на власну думку, а повинна була лише вести себе відповідно до правил етикету, вибачатись при кожній нагоді та виражати подяку господарю, що і відображається у конвенційно-комунікативній стратегії, яка була застосована у 24% у творах авторів-чоловіків.

У творах авторів-жінок жіночі персонажі надають перевагу оцінно-впливовій (26%) та емоційно-комунікативній (26%) стратегіям. Найбільшим вживанням тактик, які використовує жінка для досягнення певної комунікативної мети є тактика вербального вираження емоційно оцінки (14,2%), що підтвердило стереотип, що жінки є дуже емоційними та часто описують свої почуття, враження та емоції. Також жінка у творах авторів-жінок використовує тактику апеляції до цінностей (6,7%),

подяки (6,3%) та схвалення (4,7), що також підтверджує мовленнєвий стереотип про те, що жінки націлені на дружню атмосферу спілкування та віддають перевагу партнерству та рівноправ'ю у спілкуванні. Проте, стереотип про те, що жінка часто формує свої бажання у вигляді питань був спростований авторами-жінками, адже лише 3,1% тактик належить тактиці запиту інформації. На відміну від чоловіків-авторів, жінки-автори зображають жінок у комунікації приємним співрозмовником, який здатний підтримати розмову та створити необхідну комунікативну атмосферу. Жінки не перебивають свого співрозмовника та вміють залучити до процесу спілкування.

Аналіз перекладацьких трансформацій у мові жінки на прикладі романів авторів-чоловіків та авторів-жінок дає підстави стверджувати, що в тексті перекладу найбільш часто зустрічаються такі види граматичних трансформацій як опущення та граматичні заміни, стилістичні трансформації – синонімічний переклад, модуляція та компенсація, і лексичні – цілісне перетворення та конкретизація.

З прикладів можна зробити висновок, що дані перекладацькі трансформації є одним з найважливіших засобів адекватного відтворення оригінальних художніх текстів, особливо тоді, коли відсутній прямий відповідник того чи іншого слова, словосполучення і навіть речення. Варто звернути увагу на те, що коли переклад не можна здійснити методом підстановок, вище зазначені перекладацькі трансформації, у такому випадку, це єдиний можливий засіб перекладу. У проаналізованих нами прикладах прості лексичні і граматичні трансформації комбінуються між собою і утворюють складні перетворення, що ми називаємо комплексними перекладацькими трансформаціями.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У цій Магістерській дисертації було розкрито всі основні питання стосовно обраної теми – «Образ жінки у класичному англійському романі у сприйнятті авторів-чоловіків та жінок: концептуальний та перекладознавчий аналіз». Результатом проведеного дослідження стало вирішення завдань, поставлених у вступі, а саме: надати визначення основних понять гендерної лінгвістики (гендер, стереотип, гендерний стереотип, фемінізм, сексизм, андроцентризм); надати визначення основних понять когнітивної лінгвістики (концепт, концепт-маркер, фрейм, концептуальне поле, концептуальний вузол, лексема, концептуальний аналіз); розглянути особливості реалізації мовного андроцентризму; розглянути особливості прояву гендерних стереотипів на рівні мовлення; провести концептуальний аналіз засобів вираження гендерних стереотипів у мові та мовленні жіночих персонажів; розглянути концептуальне поле WOMAN у творах авторів-чоловіків та авторів-жінок; провести перекладознавчий аналіз перекладу гендерно маркованих одиниць дослідження у мові та мовленні жінки.

Було виявлено, що створення людини як представника певної статі формується під впливом її стереотипних уявлень. Образ жінки, що зберігається в мовній свідомості народу, можна проаналізувати, досліджуючи їх мову (на фонологічному та фонетичному рівнях, морфологічному та лексичному) та мовлення (стратегії і тактики).

Для концептуального аналізу образу жінки у класичному англійському романі, а саме відображення типових гендерних стереотипів у мові жінки, у сприйнятті авторів чоловіків та жінок було відпрацьовано 40 книг: з них 20 книг належать авторам чоловікам та 20 – авторам жінкам. Період та місце написання книг є однаковими: Англія XIX століття. Для проведення даного аналізу був створений власний корпус із зазначених вище 40 книг, який був оброблений за допомогою корпус-менеджера AntConc – системою керування текстовими та лінгвістичними даними.

У процесі аналізу матеріалу подається структура концептуального поля ЖІНКА за допомогою методу когнітивного моделювання. Фрейм жінки у творах чоловіків авторів та жінок авторів об'єднані можливістю виділити спільні слоти. У нашому дослідженні було виокремлено 5 відповідних семантико-асоціативних блоків: слот суб'єктної номінації, характеристики зовнішності, чуттєво-емоційної та інтелектуально-вольової сфери психіки, а також слот професійно-духовної діяльності.

У межах кожного слота вважаємо за доцільне виділити групи другого і третього порядку – концептуальні вузли (блоки), які далі розгалужуються на концептуальні угруповання. Аналіз базується на точних підрахунках кількості вживань концептів-маркерів, установлений перелік яких формує слоти виділених у дослідженні базових концептуальних полів з урахуванням гендерної специфіки кожного випадку.

Для дослідження відображення гендерних стереотипів жінки в мові у класичному англійському романі у сприйнятті авторів чоловіків та жінок було виокремлено п'ять семантико-асоціативних блоків []:

- слот суб'єктної номінації,
- слот характеристики зовнішності,
- слот чуттєво-емоційної,
- слот професійно-духовної діяльності,
- інтелектуально-вольової сфери психіки.

У слоті суб'єктної номінації, автори-чоловіки більше акцентують увагу на соціальний статус жінки, її заміжнє положення та стереотипно жіночі ролі матері та дружини в той час як автори-жінки більше дають акцент на родинні стосунки, її піклування про свою родину, чоловіка, дітей та братів і сестер.

У слоті характеристики зовнішності, автори чоловіки для опису зовнішності жіночих персонажів найбільше звертають увагу на очі, обличчя та голос, а от автори жінки більш детально описують героїнь, звертаючи увагу на такі деталі як ямочки на щічках, волосся (якого воно типу, коротке, довге накручене чи пряме), одяг, брови та

навіть акцент. Чоловіки використовують більше негативних прикметників для опису жіночих персонажів, в той час як жінки надають перевагу позитивним прикметникам не тільки для опису зовнішності та фізичних характеристик, але і для опису сили характеру жінки.

У слоті чуттєво-емоційної сфери автори чоловіки у своїх романах більше наділяють своїх жіночих персонажів емоціями занепокоєння та знервованості набагато більше ніж жінки автори, а також типовими стереотипними емоціями цікавості та здивування, підтверджуючи стереотип про жіночу цікавість та допитливість. Відносно однакову картину маємо і з іншими емоціями, тому можна зробити висновок, що незважаючи на стать автора, жіночі персонажі в обох випадках наділені практично однакоvim рівнем вираження чуттєвої стороною психіки.

У слоті професійно-духовної діяльності було наявне підтвердження стереотипів про жінок, що вони повинні сидіти вдома. Забезпечення сім'ї заключалося у вихованні дітей, а самореалізувати себе жінка могла лише в таких професіях як *maid*, *nurse* та *governess*, адже кількість та варіативність чоловічих професій перевищувала більше ніж вдвічі жіночі. Фемінні соціальні ролі XIX століття обмежені сферою їх діяльності і дані стереотипні уявлення знаходять свої підтвердження як у творах авторів чоловіків, так і у авторів жінок. Хоча кількість концептів жіночі «професії», «відпочинок та розваги» автори жінки використовують частіше за чоловіків.

У слоті інтелектуально-вольової сфери психіки автори чоловіки акцентують увагу на тому, що жінки повинні бути слухняними та покірними, а також не надто активними та енергійними, а автори жінки йдуть наперекір усім упередженням, представляючи жіночі персонажі впевненими у собі. Проте незважаючи на це, концептуальні вузли «слухняність покірність» та «порядність» відображаються у творах жінок авторів набагато менше, ніж у чоловіків.

Дослідження гендерних стереотипів у мові жінки відбувалося через аналіз стратегій і тактик у мовленні жінки базується на типології комунікативних стратегій та тактик Тетяни Толмачової, що ґрунтується на групах мовленнєвих актів,

об'єднаних схожими комунікативними функціями: обмін інформацією, оцінювання, вираження емоцій, спонування тощо.

Аналіз виявив, що на відміну від авторів-чоловіків, автори-жінки надавали своїм героїням типові гендерно марковані характеристики, що виражались у оцінно-впливовій (26%) та емоційно-комунікативній (21%) стратегіях. Цікавим є те, що героїні романів авторів-жінок для досягнення своєї цілі використовували тактики створення необхідної комунікативної атмосфери, похвали, симпатії та зміни психоемоційного стану співрозмовника, що також підтверджує стереотипність жіночого мовлення – а саме те, що жінки надають перевагу партнерській комунікації та зорієнтовані на встановлення добрих стосунків між собою і партнером. Також мовлення героїнь романів авторів-жінок є досить емоційно-забарвленим, на відміну від героїнь романів авторів-чоловіків.

Також героїні використовували конвенційно-комунікативну стратегію, що виражається у тактиках вибачення, подяки та ухилення від неприємних тем, що підтверджує те, що жінки у конфліктних ситуаціях відмовляються від своїх поглядів. Цікавим є те, що автори-чоловіки підтвердили мовленнєвий стереотип, що жінки формулюють пропозиції у вигляді питань (32%), а жінки-автори, навпаки, простували (3,1%). Проте, автори-чоловіки спростували стереотип, що жінки налаштовані на встановлення добрих стосунків та прагнуть до їх зміцнення, адже переважно жіночі персонажі вдавались до тактик скарги (6,9%), вимоги (4,2%), наказу (4,6%) та незгоди (6,9%), в той час як автори-жінки зображали жінок у своїх романах приємними співрозмовницями, яким вдавалось формувати гармонійну та позитивну атмосферу перебігу комунікації, що і відображалось у тактиках схвалення (4,7%), симпатії (4,3%), створення необхідної комунікативної атмосфери (3,5%) та вербального вираження емоційної оцінки (14,2%), в той час як героїні авторів-чоловіків користувалися даними тактиками дуже рідко (0,4%, 1,9%, 0,8% та 1,1% відповідно).

Тому не можна однозначно сказати, хто саме – автори-чоловіки чи автори-жінки – підтвердили всі існуючі стереотипи жіночого мовлення. Деякі були

підтвердженні, деякі були спростовані. Проте склалося враження, що все ж таки автори-жінки зображають своїх героїнь більш приємними співрозмовницями, аніж автори-чоловіки.

SUMMARY

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ПРИКЛАДИ ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ЖІНКИ У МОВІ У ТВОРАХ АВТОРІВ-ЧОЛОВІКІВ

Англійський варіант	Характеристика	Переклад	Стратегія перекладу
«What's your name, little <u>woman</u> ?» (1) he asked, with a sudden wave of gentleness.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Як тебе звати, дівчинко? – лагідно запитав він.	Конкретизація Опущення
His manner did not encourage the poor <u>woman</u> . (2)	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Його поведінка не підбадьорила бідну жінку.	Дослівний переклад
Every good <u>woman</u> (3) is by nature a mother, and finds best in maternity her social and moral salvation.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Кожна хороша жінка за своєю природою є матір'ю, і у материнстві знаходить свій соціальний та моральний порятunek.	Додавання Дослівний переклад
At this unexpectedly repressing manner in her lover the <u>girl</u> (4) seemed to repress herself also.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Через його занадто агресивну поведінку, дівчина відчувала себе дуже пригніченою.	Опущення Антонімічний переклад
«Oh you bad little <u>girl</u> !» (5) Mrs. Beale humorously protested.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Ах, ти погане маленьке дівчисько! – з ноткою гумору відповіла місіс Біл.	Граматичні заміни Дослівний переклад
Her own <u>maid</u> (6) had already given her notice. It was manifestly the intention of her family to ostracize her altogether.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Покоївка вже передала їй новини. Це явно був намір її родини повністю її ошукати.	Граматичні заміни Опущення
Once more she was a fresh-cheeked <u>lass</u> (7) of eighteen; she was at evening church, and the hectic writing-master and she were quavering out of the same psalm-book.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Вона була гарненькою дівчинкою вісімнадцяти років. Вона була в вечірній церкві, де вона і її вчитель краснопisu спілкувалися про той самий псалтир.	Опущення Синонімічний переклад
Given once, the pure bashful <u>maiden</u> (8) was too modest, too tender, too trustful, too weak, too much woman to recall it.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Ця незаймана дівчина була занадто скромна, занадто ніжна, занадто довірлива, занадто слабка, занадто жіночна.	Дослівний переклад Опущення
This little <u>maiden</u> (9) was now become a very great favourite with me, having long outgrown, no doubt, her childish fancies and follies, such as my mother and	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Ця маленька дівчинка стала моєю улюбленицею, безсумнівно, через її дитячі фантазії і несерйозність, які моя мати і Енні зростили в ній.	Опущення Граматичні заміни

Annie had planted under her soft brown hair.			Синонімічний переклад
The little sly <u>hussy</u> (10) has been to the cobwebbed arch of the cellar, where she has no right to go, for any one under a magistrate.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Вона була прикута до покритої павутинням арки підвалу, звідки вона не мала можливості піти.	Граматичні заміни
«She's a nasty <u>slut</u> (11) to go and treat a young man as she's treating you,» said Mrs. Pipkin.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Вона бридка повія, яку чоловіки повинні обходити десятою дорогою, - вигукнула місіс Піпкін.	Модуляція
«Oh, God! what have I done that it should be my lot to meet man after man false and cruel as this! You tell me to my face that I am to bear it! Who is the <u>jade</u> (12) that has done it? Has she money? or rank? Or is it that you are afraid to have by your side a woman who can speak for herself,--and even act for herself if some action be necessary? Perhaps you think that I am old.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- О, Боже! За що мені таке нещастя, що ти є таким жорстоким до мене! І ти смієш говорити мені, що я повинна це терпіти! Хто ця відьма, що приворожила тебе? Вона має гроші? А статус? Чи ти боїшся мати жінку, яка може постояти за себе? Можливо ти вважаєш, що я занадто стара.	Граматичні заміни Опущення Генералізація
«I must and will go,» Amelia cried with the greatest spirit; and George, applauding her resolution, patted her under the chin, and asked all the persons present if they ever saw such a <u>termagant</u> (13) of a wife, and agreed that the lady should bear him company.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Я повинна і я це зроблю, - простогнала Амелія. Джордж, аплодуючи їй, спитав всіх присутніх, чи вони коли-небудь бачили таку грубу дружину, і погодився, що жінка повинна скласти йому компанію.	Синонімічний переклад Модуляція
«Look here, <u>Dolly</u> (14). I know more probably of Melmotte's affairs than you do or perhaps than anybody else. If it will induce you to remain quiet for a few days and to hold your tongue here, I'll make myself responsible for the entire sum he owes you.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Глянь-но сюди, Доллі. Я знаю більше про справи Мелмотта, ніж ти, чи хтось інший. Якщо це спонукає вас залишитись на декілька днів, то тобі треба тримати язик за зубами. Я беру на себе відповідальність за всю суму, яку він заборгував.	Опущення Модуляція
I asked myself the question whether I did not surely know that if Estella were beside me at that moment instead of <u>Biddy</u> (15), she would make me miserable?	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Я спитала себе, що було б якби поряд зі мною була Естелла, а не Бідді? Почувалася б я тоді жалюгідною?	Граматичні заміни Синонімічний переклад
If <u>Fanny</u> (16) had been charming in the morning, she was now thrice charming, very becomingly dressed in her most suitable colours.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Якщо Фанні була чарівною вранці, зараз вона була втричі чарівнішою, дуже стильно одягнена в кольори, що дуже їй пасують.	Граматичні заміни Опущення
<u>Lizzie</u> (17) will play us the virginal. Won't you, Lizzie dear?	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Ліззі, заграє нам на вірджиналі. Чи не так, Ліззі?	Дослівний переклад
«Back to Weatherbury. I've got poor little <u>Fanny</u> (18) Robin in my waggon outside, and I must be at the	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Коли я повернулась до Вірджинії, я зустріла бідну Фанні Робін на вулиці. Ми	Цілісне перетворення

churchyard gates at a quarter to five with her.»		домовились зустрітись біля воріт церкви.	
Mrs. <u>Becky's</u> (19) interest with her admirable, her respectable, relative.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Місіс Беккі зацікавилася її чудовим, респектабельним родичем.	Граматичні заміни
«Never speak of that day again,» Emmy cried out, so contrite and humble that William turned off the conversation by his account of Glorvina and dear old <u>Peggy</u> (20) O'Dowd, with whom he was sitting when the letter of recall reached him.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Ніколи не згадуй цей день, - закричала Еммі. Вільгельм одразу перевів розмову на Пеггі О'Доуд, з якою він сидів, коли надійшла відкликна грамота.	Синонімічний переклад Адаптація
«Oh! Marquess, my poor <u>Julie!</u> » (21)	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Ох, маркіза, моя бідна Джулія!	Дослівний переклад
«Pray how do you like Madame <u>Clara</u> (22) and Owlface too?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Чи подобається тобі мадам Клара та Оулфейс?	Модуляція
«I wish they had them equally strong when they sell us false articles for real that certainly aint worth the money I shall be quite vexed, said <u>Flora</u> » (23).	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Я б хотіла, що ви навчилися розпізнавати, коли вони продають вам неправдиві статті. Вони насправді не коштують грошей і я дуже розчарована, - сказала Флора.	Цілісне перетворення
<u>Fanny</u> (24) must have been happy.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Фанні напевно дуже щаслива.	Дослівний переклад
«Your <u>mother</u> (25) will be delighted to have you back again.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Твоя мати буде щаслива побачити тебе знову.	Дослівний переклад
«Has your <u>mother</u> (26) been told?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Чи ти розказав свої матері цю новину?	Граматичні заміни
Now Ruth looked very grave indeed, upon hearing of this my enterprise; and crying, said she could almost cry, for the sake of my dear <u>mother</u> . (27)	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Рут виглядала дуже серйозною, почувши про мою нову справу. Вона почала плакати і сказала, що робить це заради своєї дорогої матері.	Конкретизація Опущення
Had she not come home her <u>mother</u> (28) and the children might probably have been allowed to stay on as weekly tenants.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Її мати ще не прийшла додому, тому дітям дозволили залишитись у гостей.	Граматичні заміни Модуляція
The boy's <u>mother</u> (29) turned to Clym and said, «This is something you didn't expect?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Мати хлопчика звернулась до Кліма і сказала: Ти не цього очікував, чи не так?	Дослівний переклад

His <u>mother</u> (30) had been living there just before she met with his father living under her maiden name, the truth being that she was really a married woman, married in Ireland, where her husband had ill-used her, and had afterwards gone off with some other person.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Його мати жила там незадовго до того, як вона зустрілась з його батьком, під своїм дівочим прізвиськом, хоча насправді вона була заміжня жінка. Вона одружилась в Ірландії, але її чоловік погано поводився з нею і невдовзі пішов до іншої.	Дослівний переклад Членування речення
His <u>mother</u> (31) could not see him for awhile, through the mist that dimmed her eyes.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Його мати могла бачити його, оскільки туман затьмарив її очі.	Опущення
Her <u>mother</u> (32) might be sure that she would not again accept her lover till this story of Mrs. Hurtle had been sifted to the very bottom.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Її мати могла бути впевнена, що знову не прийме свого коханого, доки не покінчить з історією про місіс Хартл.	Синонімічний переклад
«Oh, I meant between <u>mother</u> (33) and daughter,» said the duchess.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Ох, я мала на увазі мати і дочку, - відповіла герцогиня.	Граматичні заміни
She showed her <u>sister</u> (34) this communication, and asked if she could understand the passage which concerned her.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона показала сестрі лист і запитала, чи зможе вона зрозуміти, про що в ньому йдеться.	Опущення
My <u>sister</u> (35) is in her own room, nursing that essentially feminine malady, a slight headache; and her old governess, Mrs. Vesey, is charitably attending on her with restorative tea.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Моя сестра зараз у своїй кімнаті з легким головним болем. Її стара гувернантка, місіс Вейзі, навідує її з чаєм.	Членування речення Опущення
Your <u>daughter's</u> (36) love for him is as much your doing as his.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Любов вашої дочки до нього, така сама, як і його до неї.	Цілісне перетворення
She might be a devil of a <u>wife</u> . (37)	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона може бути жакливою дружиною.	Генералізація
Poor old <u>grandmother</u> (38) had a weakness for the sweet stuff.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Старенька бабуса мала слабкість до солодощів.	Опущення
Miss Crawley was, in consequence, an object of great respect when she came to <u>Queen's</u> (39) Crawley, for she had a balance at her banker's which would have made her beloved anywhere.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Внаслідок цього, міс Кроулі була предметом великої поваги, коли вона приїхала до королеви Кроулі, тому що вона мала добрі стосунки зі своїм банкіром, який міг зробити її улюбленицею усяди.	Синонімічний переклад
A royal <u>princess</u> (40) had remarked him, and kissed him, and asked his name in Kew Gardens.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Принцеса представилась і поцілувала його, і запитала його ім'я в Кью Гарденс.	Опущення

The <u>lady</u> (41) took it, and said yes, and read it.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Пані взяла листа і прочитала його.	Модуляція
«Can you read, <u>madam</u> (42)? Look at this envelope.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Чи можете ви прочитати це, пані? Подивіться на цей конверт.	Модуляція
«Pray, <u>madam</u> , (43) shall I tell you some little anecdotes about my Lady Bareacres, your mamma?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Мадам, чи можу я вам розповісти декілька маленьких анекдотів про мою леді Барреарес, вашу мати?	Дослівний переклад
The <u>landlady</u> (44) and I recognized him at the same moment.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Господарка і я впізнали його в той самий момент.	Модуляція
The <u>landlady</u> (45) looked through the keyhole.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Господарка зазирнула через отвір у дверях.	Модуляція
«And did you love him, <u>miss</u> (46)?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Чи кохаете ви його, міс?	Граматичні заміни
So he altered these words, bowing to the superior knowledge of his little <u>Missis</u> (47).	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Він змінив свою думку, вклонившись розуму своєї маленької місіс.	Адаптація
<u>Mrs.</u> (48) Beale was again amused.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Місіс Бель було знову зворушена.	Синонімічний переклад
I never observed <u>Mrs.</u> (49) Beaully with any attention, and I never encouraged the prisoner in talking to me about her.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Я ніколи не звертав увагу на місіс Бель, і я ніколи не спонукав в'язня говорити мені про неї.	Модуляція
<u>Mrs.</u> (50) Greenow was the only daughter and the youngest child of the old squire at Vavasor Hall.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Місіс Грінов була єдиною донькою і наймолодшою дитиною старого солдата в Вавасорі.	Дослівний переклад
This occurs with peculiar force when the lady is as <u>beautiful</u> (51) as was the girl I saw before me.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Це відбувається зі своєю особливістю, коли жінка така красива, як була дівчина, яку я бачив перед собою.	Адаптація
«My dear, sweet, <u>beautiful</u> (52) little girl.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Моя дорога, улюблена, гарна маленька дівчинка.	Синонімічний переклад
His large clear blue eyes and his long delicate white hands were like the eyes and hands of a <u>beautiful</u> (53) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Його великі блакитні очі та довгі делікатні білі руки були схожі на очі та руки гарної жінки.	Опущення
It is a great deal more natural to marry a <u>pretty</u> (54) young lady that	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Набагато природніше одружитись на прекрасній молодій леді, яку ви кохаете,	Синонімічний переклад

you are in love with than it is to remain single on false principles.		ніж залишитись при своїх примарних принципах.	
She was very <u>pretty</u> , (55) and, report said, as witty as a pretty woman need be.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була дуже гарна, як і того потребує справжня жінка.	Синонімічний переклад
When your husband was here today he took occasion to remind me that I was as weak as water in the hands of a <u>pretty</u> (56) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Коли ваш чоловік був тут сьогодні, він нарешті нагадав мені, що я такий же слабкий, як і вода в руках прекрасної жінки.	Дослівний переклад
«Not at all. She's a <u>nice</u> (57) little girl enough, and he'll have nothing to trouble him.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Зовсім ні. Вона гарна маленька дівчинка і йому немає про що турбуватися.	Дослівний переклад
«And is your sister-in-law a <u>nice</u> (58) pretty woman?»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- А твоя невістка хороша жінка?	Опущення
«A very <u>nice</u> (59) little girl indeed.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Вона і справді хороша маленька дівчинка.	Дослівний переклад
She also was very <u>lovely</u> , (60) being like her brother.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона також була дуже мила, як і її брат.	Дослівний переклад
And she was <u>lovely</u> (61).	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була дуже мила.	Дослівний переклад
How <u>lovely</u> (62) she looked as she sat down to the breakfast-table, after breathing sea air at the open windows, in her charming dress, her black hair arranged in some new fashion just to please him!	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Як мило вона виглядала, коли сіла за стіл снідати у своєму чарівному платті. Вона тільки що повернулася з прогулянки і її волосся мало чудовий вигляд, що неймовірно тішив його.	Членування речення Модуляція
She raised his <u>smooth</u> (63) brows.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона підняла брови від здивування.	Додавання Опущення
Its half-classical drapery exactly suited the severe regularity of her pensive features and her <u>graceful</u> (64) figure.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Його напівкласична драпіровка точно відповідає суворій закономірності рис її витонченої фігури.	Опущення
«How can it be final, when you're so <u>gracious</u> , (65) so graceful, so beautiful?»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Як це може бути остаточним рішенням, коли ти така милостива, граціозна і гарна?	Додавання
Now, though our Annie was a <u>graceful</u> (66) maid, and Lizzie a very learned one, you should have seen how differently Lorna managed her dining.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Хоча наша Енні була витонченою покоївкою і Ліззі дуже здібною, ви повинні були бачити, як Лорна завжди обідала по різному.	Модуляція
Mrs Merdle is generally considered a very <u>attractive</u> (67) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Місіс Мердл вважається дуже привабливою жінкою.	Опущення
Beyond a politic wish to remain unknown, there suddenly arose in him now a sense of shame at the possibility that his <u>attractive</u> (68)	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Окрім політичного бажання залишитися невідомим, тут несподівано виникла в ньому почуття сорому з приводу	Додавання Синонімічний переклад

young wife, who already despised him, should despise him more by discovering him in so mean a condition after so long a time.		того, що його приваблювала молода дружина, яка вже зневажала його, повинна більше зневажати його, відкривши його в такому значеному стані після такого довгого часу.	
Mrs. Beauclaire, on the other hand, was a most <u>attractive</u> (69) lady.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Місіс Бель була найпривабливішою жінкою.	Конкретизація
The widow was almost <u>gorgeous</u> (70) in her weeds.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вдова була дуже привабливою у своєму траурі.	Граматичні заміни
Ladies' dresses are <u>gorgeous</u> , (71) and crowds of tradesmen from the neighbouring town have come there to look at the grand folk.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Жіночі сукні були розкішні, а натовп торговців із сусіднього міста прийшов туди, щоб подивитися на великий народ.	Граматичні заміни
It was a <u>slim</u> (72) girl, rather thinly clad.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Це була струнка дівчина у делікатному одязі.	Модуляція
Bathsheba had been perplexed how to act, for she was not much more than a <u>slim</u> (73) young maid herself, and the weight of stateliness sat heavy upon her.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Батшеба не знала, як себе поводити, так як вона була молодою стрункою дівчиною.	Опущення
The <u>slim</u> (74) figure was well fitted in a costume of pale blue, cheap but becoming.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Струнка фігура добре підходила до блідо-блакитного костюму, дешевого, але вишуканого.	Синонімічний переклад
The foreign personages thought that she was a lady of great distinction, and the Prince and the Princess asked severally of Lord Steyne and the Marchioness, whom they conducted to dinner, who was that <u>petite</u> (75) dame who spoke so well?	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Іноземці вважали, що вона була розкішною дамою, а принц та принцеса попросили лорда Стейна, якого вони запросили на вечерю, хто та маленька дама, яка так добре говорила?	Компенсація
She looked around at me, her <u>fat</u> (76) face flushing, her dull eyes dilating, with the unaccustomed effort to express herself in speech, and to understand what was said to her in return.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона подивилась на мене, її товсте обличчя світилось, її похмурі очі розширились, вона намагалась зрозуміти, що від неї хочуть.	Опущення
Don't you remember the blowsy <u>fat</u> (77) woman at the top of the stairs.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Чи ти пам'ятаєш ту товсту жінку, яка стояла на сходах?	Опущення
A woman may possess the wisdom and chastity of Minerva, and we give no heed to her, if she has a <u>plain</u> (78) face.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Жінка може володіти мудрістю і цілеспрямованістю Мінерви, і ми не прислухаємося до неї, якщо вона має дуже бліде обличчя.	Додавання
She is a <u>plain</u> (79) woman; but I have seen uglier women than she.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона є простою жінкою; але я бачив більш некрасивих жінок, ніж вона.	Модуляція

He loved her much too fondly to subject her to that <u>horrid</u> (80) woman and her vulgarities.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Він її дуже кохав, що віддати її цій жахливій жінці та її вульгарності.	Дослівний переклад
The women especially were staring at her, those <u>horrid</u> (81) women with vermilion cheeks, and loud bonnets half off their heads, and hard, shameless eyes, and white gloves.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Особливо жінки дивилися на неї, ті жахливі жінки з гнівними обличчями, і великими капелюшками, а також жорсткими, безсоромними очами і білими рукавичками.	Опущення Синонімічний переклад
I heard you once say that the vainest women were always the <u>ugly</u> (82) women.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Я чув, як ви колись казали, що пихаті жінки завжди є самими потворними.	Граматичні заміни
Still, <u>ugly</u> (83) as she was, I felt a pang of jealousy as I noticed the familiarly affectionate action by which the artist (with the permission of his sitters, of course) had connected the two figures in a group.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	І все-таки потворна, як вона була, я відчував палаю ревнощів, коли помітив лаконічну дію, за якою художник (з дозволу його присутніх, звичайно) з'єднав двох фігур у групі.	Опущення
«You are as <u>strong</u> (84) as she.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ти така ж сильна, як і вона.	Дослівний переклад
«I am <u>weak</u> (85) and foolish, and I don't know what, and I can't fend off my miserable grief!»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Я слабка і дурна, і я не знаю, що може втамувати моє горе!	Цілісне перетворення
«My poor life and heart, how <u>weak</u> (86) I am!» she moaned, in a relaxed, desultory way, heedless of Liddy's presence.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Мої бідні нерви! Ох, яка я нещасна! – простонала вона, не звертаючи уваги на присутність Лідді.	Компенсація
«I never let go her hand once,» said the <u>stout</u> (87) lady afterwards, «until after sunset, when the firing was over.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Я ніколи не відпускала її руку, - сказала кремезна леді, - аж до заходу сонця, коли вогонь згаснув.	Граматичні заміни
The glass shows a tall and <u>slender</u> (88) young woman of three-and-twenty years of age.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Я бачу високу та струнку молоду жінку двадцяти трьох років.	Цілісне перетворення
She was reassured quickly enough by her sense of his great good manners, which was not impaired by the fact that he had already touched the furthest limit of good taste in expressing his admiration of a <u>young</u> (89) lady who had confided in his hospitality.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона досить швидко заспокоїлася відчуттям своїх чудових добрих звичаїв, що не порушили той факт, що він вже торкнувся найглибшою межею хорошого смаку, виражаючи своє захоплення молоді леді, яка довіряла його гостинністю.	Додавання
You keep a good watch, <u>young</u> (90) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ви добре справляєтесь, молода леді.	Компенсація
Well, my dear, <u>young</u> (91) women need never despair.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Моя дорога леді, ви ніколи не зазнаєте розпачу.	Граматичні заміни

Our <u>young</u> (92) bride and bridegroom had chosen Brighton as the place where they would pass the first few days after their marriage.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Наша молода наречена і наречений обрали Брайтон, де вони хочуть провести перші кілька днів після їхнього одруження.	Дослівний переклад
But both the <u>young</u> (93) women were fairly cheerful.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Але обидві молоді жінки були досить веселими.	Синонімічний переклад
Against one side of the quarry a little two-room cottage was built, and just outside the door an <u>old</u> (94) woman was engaged in washing.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	На одній стороні кар'єру був побудований невеликий двокімнатний котедж, а за дверима стара жінка поралася по домогосподарству.	Компенсація
«Why, yes. She has gone to take her turn of attendance on your rich <u>old</u> (95) aunt, Gustave.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Так, вона пішла провідати свою стару багату тітку.	Опущення
Various <u>old</u> (96) ladies in the neighbourhood spoke of him as The Last of the Patriarchs.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Старі жінки в околиці говорили про нього як про останнього з патріархів.	Опущення
He could not make much use of the <u>elder</u> (97) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Він не мав ніякої вигоди від старшої жінки.	Компенсація
«My dear,» said the <u>elder</u> (98) woman gravely, «believe me that the less we talk or think about such things the better for the peace of us all.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Моя дорога, сказала старша жінка, - повірте, що чим менше ми говоримо або думаємо про такі речі, тим краще для нас всіх.	Опущення
The <u>elder</u> (99) woman had a very unhappy countenance; she looked worn out; her eyes never lifted themselves from the table.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Старша жінка мала дуже нещасний вигляд. Вона виглядала змученою, а її очі були опущені.	Цілісне перетворення
The instilment thereof into her mind would probably have caused this <u>aged</u> (100) sister to drop down dead, at once, as by the effect of an intensely poisonous infusion.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Ця думка, ймовірно, призвела б до того, що її старша сестра померла б, якби випила цю отруту.	Конкретизація
Mrs. Touchett fixed her bright little <u>eyes</u> (101) upon him a moment and transferred them coldly to her niece.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Місіс Тушетт натякнула йому і передала їх свої племінниці.	Модуляція
It was a fine morning, and the sun lighted up to a scarlet glow the crimson jacket she wore, and painted a soft lustre upon her bright <u>face</u> (102) and dark hair.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Це був прекрасний ранок, а сонце виблискувало на її куртці, обличчі та волоссі.	Опущення
She passed her white <u>hands</u> (103) over one another, observant of the sisters now.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Вона склала руки і почала спостерігати за сестрами.	Опущення
There was a sorrowfully affectionate and regretful sound in her <u>voice</u> , (104) which made her visitor refrain from looking at her for the moment.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Її голос був дуже засмучений, що змусило її гостя не дивитися на неї в цей момент.	Опущення

You are generosity itself, said Mrs Merdle in return, smiling her best <u>smile</u> ; (105) let us hope so.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	- Ти – сама щедрість, - сказала місіс Мердлі, усміхнувшись своєю найкращою посмішкою. Давайте на це сподіватись.	Граматичні заміни
Go and write her a long letter. Do something to make her <u>happy</u> . (106)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	- Напиши їй довгого листа. Зроби її щасливою.	Дослівний переклад Граматичні заміни
Mrs. Beale was much <u>amused</u> . (107)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	Місіс Бейл була у доброму гуморі.	Адаптація
Her woman's heart was <u>thrilled</u> ; (108) for she had concealed the dejection from Emma.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	Її жіноче серце розривалось, оскільки вона вимушена була приховати свої почуття від Емми.	Модуляція
Glad you're come down. Emmy'll be <u>delighted</u> (109) to see you.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	- Я рада, що ти прийшов. Еммі буде рада тебе побачити.	Компенсація
Arthur saw she was <u>troubled</u> (110) and took nothing.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	Артур побачив, що вона була засмучена і тому нічого не взяв.	Синонімічний переклад
One cause of unhappiness, or rather one doubt as to his entire good fortune, was beginning to make itself felt, as his wife had to her <u>sorrow</u> (111) already discovered.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	Причина нещастя в тому, що існує сумнів в тому самому щасті, яке його дружина вже відкрила для себе через скорботу.	Модуляція Опущення
She is in <u>sad</u> (112) trouble, poor thing.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	Вона у біді, бідна дитина.	Опущення
She felt bitter and <u>angry</u> , (113) but she warned herself against betraying this heat.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Вона відчувала злість, але стримувала себе до останнього.	Цілісне перетворення
I persist in declaring that Mrs. Macallan had a most <u>violent</u> (114) temper.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Я продовжую заявляти, що пані Макаллан мав найжорстокіший характер.	Компенсація
Pain and <u>fear</u> (115) and grief written on her as with a brand.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Біль, страх і горе були її маскою.	Компенсація
There have been <u>wicked</u> (116) women before her time, Lizzie, who have used honest men who loved them as a means of saving their characters.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	До її часу були беззахисні жінки, Ліззі, які використовували чесних людей, котрі любили їх як засіб збереження своїх інтересів.	Синонімічний переклад

She was of a <u>wild</u> , (117) roving nature, inherited from father and mother.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Вона була норовливою від природи, що успадкувала від свого батька та матері.	Синонімічний переклад
«Yes; how could you be so <u>cruel</u> (118) as to make me eat that horrid pepper-dish at dinner, the first day I ever saw you? You are not so good to me as dear Amelia.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	- Як ти можеш бути настільки жорстоким, щоб змусити мене з'їсти цей занадто перчений обід в перший день, коли я тебе побачив? Ти погано поводишся зі мною, Амелія.	Антонімічний переклад
«Poor young thing! She's very <u>anxious</u> (119) about summit.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	- Бідне дитя! Вона дуже переживає через цю зустріч.	Модуляція
There will come a day, Alice, when neither man nor woman is <u>troubled</u> (120) with such sordid care.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	- Настане день, Еліс, коли ні чоловік, ні жінка не будуть занепокоєні дрібницями.	Антонімічний переклад
Georgiana was also <u>impatient</u> , (121) but she asserted boldly that treachery, such as that which her mother and sister contemplated, was impossible.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Джорджиана була нетерплячою, але сміливо стверджувала, що віроломство її матері і сестри, є неможливим.	Опущення
She was <u>scared</u> (122) at first, but seemed to take courage while he spoke to her.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Вона була налякана спочатку, але, здавалося, сміливішала, коли він говорив з нею.	Граматичні заміни
Mrs. Yeobright was <u>vexed</u> (123) at this, having reckoned on finding her son and his wife by themselves.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Місіс Йоебрайт була обурена, коли побачила свого сина та його дружину самих по собі.	Синонімічний переклад
She had been <u>irritated</u> (124) then, she was reconciled now.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Вона була роздратована, але зараз їй краще.	Адаптація
Rebecca was very <u>kind</u> , (125) very affectionate and affected.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Ребекка була дуже доброю, ласкавою і манерною.	Синонімічний переклад
«You are an <u>honest</u> (126) woman, Alice,--the honestest I ever knew.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	- Ти чесна жінка, Еліс, найчесніша у світі!	Дослівний переклад Додавання
«And she is <u>innocent</u> ,» (127) said Alice, rising from her chair, as though she might thus give emphasis to words which she hardly dared to speak above a whisper.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	- Вона невинна, - сказала Еліс, піднявшись зі свого стільця, сміливо виговорюючи слова, які вона ледь наважувалася говорити вголос.	Цілісне перетворення

She looked at him with a <u>friendly</u> (128) frown, stroking her chin with her large white hand.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Вона подивилась на нього з дружньою посмішкою, торкаючись свого підборіддя своєю білою рукою.	Граматичні заміни
That <u>faithful</u> (129) creature, whom I began to admire as if she were my own.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Вона є чистим створінням, яким я захоплююсь так, ніби вона належить мені.	Граматичні заміни
She admired her sister, she <u>adored</u> (130) her mother.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Вона захоплювалася своєю сестрою, вона обожнювала свою матір.	Дослівний переклад
And Kate was <u>surprised</u> (131) to see that real tears--one or two on each side--were making their way down her aunt's cheeks.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Кейт була здивована, побачивши справжні сльози, які мимовільно стікали по щокам її тітки.	Модуляція
«Give him this,» said Becky, quite <u>interested</u> , (132) and put a paper into the boy's hand.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	- Віддай йому це, - сказала Беккі з зацікавленням поглядом і відклала листок від хлопчика.	Опущення
The Countess was <u>shocked</u> (133) at the familiarity of General Tufto with the aide-de-camp's wife.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Герцогиня була здивована при знайомстві з генералом Туфто і його дружиною.	Компенсація
She was <u>curious</u> , (134) moreover; for one of the impressions of her former visit had been that her brother had found his match.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Їй було цікаво, більше того, вона була вражена після того, як її брат нарешті знайшов собі супутницю.	Модуляція
At first I was a little <u>scared</u> , (135) my mind being in the tune for wonders.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Спочатку я трохи злякалася і мені затьмарило розум.	Компенсація
She was so <u>afraid</u> (136) that the baby would annoy me, and I thought the baby was so much the best of it.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Вона була налякана, що дитина буде мене дратувати, але все обійшлося.	Модуляція
She was a little <u>afraid</u> (137) of Ruby, not feeling herself justified.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Вона трохи боялась Рубі, не вважаючи себе виправданою.	Дослівний переклад
She had sinned against her sex; and, in an agony of <u>despair</u> , (138) as she crouched down upon the floor with her head against her chair, she told herself that there was no pardon for her.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Вона згрішила в агонії відчаю і, опустившись головою на підлогу. Вона розуміла, що їй немає виправдання.	Опущення
«Something that makes you sorry you promised to marry me?» she cried aloud in her <u>despair</u> . (139)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	- Щось змушує вас пошкодувати про ваше бажання одружитися на мені? – голосно закричала вона у відчай.	Граматичні заміни
A swift glance from Marie Delhasse told me that her <u>suspicion</u> (140) as to my knowledge was aroused.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки,	Швидкий погляд Марі Делхасс дав мені зрозуміти, що її	Граматичні заміни

	концептуальний вузол страху	підозри стосовно мої знань виправдалися.	
«I am <u>proud</u> ,» (141) she said, in her letter to Alice.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Я дуже горда, - написала вона у листі до Еліс.	Граматичні заміни
She is so <u>proud</u> , (142) and thinks so much of her family respectability.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Вона така горда і думає занадто багато про поважність своєї родини.	Дослівний переклад
Emma had to be <u>satisfied</u> (143) with it, for the present.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Емма повинна бути задоволена сьогодні.	Опущення
The intrigue itself was dear to her, and success in it was necessary to her <u>self-respect</u> . (144)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Сама інтрига була їй дорогою, і успіх у ній був необхідний для її самоповаги.	Дослівний переклад
I have the highest <u>respect</u> (145) for the English nation!	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Я маю найбільшу повагу для англійської нації!	Дослівний переклад
This was why she had borne herself with <u>dignity</u> , (146) and had looked people calmly in the face at times, even when holding the baby in her arms.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Ось чому вона сама себе гідно почувала і спокійно дивилася людям в обличчя навіть під час тримання дитини на руках.	Цілісне перетворення
She is <u>brave</u> (147) enough to give me her hearty sympathy.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Вона дуже хоробра, достатньо, щоб проявити до мене симпатію.	Граматичні заміни
Even if she felt <u>brave</u> (148) enough to try the experiment herself for humanity's sake, was it not his duty as a man to protect her from her own sublime and generous impulses?	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Навіть якщо б вона відчувала себе хороброю, щоб випробувати даний експеримент заради людства, але чи це не обов'язок людства захищати її від її власних імпульсів?	Дослівний переклад Синонімічний переклад
«I hope I am not a <u>bold</u> (149) sort of maid -- mannish?» she continued with some anxiety.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	- Я зовсім не смілива покоївка, - відповіла вона з тривоги.	Опущення
I saw that hard, firm, <u>fearless</u> , (150) self-possessed woman.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Я бачив цю жорстку, тверду, безстрашну самовіддану жінку.	Синонімічний переклад
Finally, little <u>heroic</u> (151) as she was, it seemed more decorous to be overthrown in the downfall.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Нарешті, будучи хороброю, вона подумала, що краще залишиться при своїх думках.	Модуляція
Ever since the accident with her father's horse Tess Durbeyfield, <u>courageous</u> (152) as she naturally was, had been exceedingly timid on	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	З того дня, як загинув кінь її батька, Тесс Дарбейфілд, хоча і смілива від природи, стала	Додавання

wheels; the least irregularity of motion startled her.		боятися їзди, навіть легкі поштовхи її лякали.	
She moved with extraordinary <u>grace</u> (153) and agility, and seemed never at rest.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Вона рухалась з надзвичайною спритністю і здавалася неабияк спокійною.	Синонімічний переклад
Then Alice got up, and kissing her aunt, tried to explain to her that she resented no interference from her, and felt <u>grateful</u> (154) for all that she both said and did.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Еліс встала і поцілувала свою тітку. Вона намагалася пояснити їй, що вона була вдячна за все, що вона для неї зробила.	Опущення
In the meanwhile it can be understood that Lady Midlothian's <u>praise</u> (155) would gall her.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	У той же час, можна зрозуміти, що похвала леді Мідлотіан засмутить її.	Дослівний переклад
She was gratified, if <u>gratification</u> (156) were possible to such a mood.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Вона була задоволена, якщо задоволення було можливим для такого настрою.	Синонімічний переклад
In half a moment she had seen what was the nature of the reply respecting the proposed companion of her tour, and then she had completed her <u>reading</u> (157) slowly enough.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Через півроку вона бачила, яка природа відповідає поважності супутниці її подорожі, а потім вона повільно закінчила читання.	Опущення Модуляція
I have been <u>walking</u> (158) all day. I shall be glad to rest and <u>read</u> . (159)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Я гуляла весь день і буду щаслива сісти і трохи почитати.	Дослівний переклад
She was <u>dancing</u> (160) to wondrous music.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Вона танцювала під чудову музику.	Синонімічний переклад
She sate down at the <u>piano</u> (161) which Dobbin had bought for her, and <u>sang</u> (162) over all her father's favourite old songs.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Вона сіла за фортепіано, яке Доббін купив для неї і заспівала улюблену пісню свого батька.	Граматичні заміни
Would it not be well if she spent an hour a day in <u>sewing</u> (163) or fancy work?	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Було б добре проводити хоча б годинку в день за шиттям, чи не так?	Опущення
Biddy looked at me for an instant, and went on with her <u>sewing</u> . (164)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Бідді якось подивився на мене і продовжила шити.	Дослівний переклад
I am confident that the Signora would have been <u>singing</u> (165) this night in our Opera House.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Я впевнена, що Сінора буде співати цього вечора в оперному театрі.	Граматичні заміни
But singing, and beautiful <u>singing</u> (166) in a Catholic chapel by a woman; perhaps a beautiful woman, that is quite a different thing, and I	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Я маю бути вражений, оскільки чую чудовий спів чудової жінки в католицькій каплиці.	Опущення Модуляція

should have been amused, which nobody seems ever to think of here.			
After dinner, he took Laura by the hand, and asked her if she would be «so sweet as to <u>play</u> (167) to him.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Після вечері він взяв Лауру за руку і запитав її, чи не хотіла б вона пограти на фортепіано для нього.	Граматичні заміни
She found her <u>maid</u> (168) unpacking her clothes.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона застала свою покоївку за розпаковуванням речей.	Модуляція
She may even have a <u>maid</u> (169) if she likes; but of course she has no occasion to dress.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона могла б мати покоївку, але, звичайно, у неї не було приводу гарно вдягатися.	Модуляція
«The <u>nurse</u> (170) is carrying the baby?» said Eustacia.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Медсестра принесе дитину? – спитала Естасія.	Граматичні заміни
She may be the best <u>nurse</u> (171) in existence, but she is not a nurse of my providing.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона може бути кращою медсестрою у світі, але вона мені не підходить.	Адаптація
His mother was a French <u>governess</u> , (172) and it seems that a secret attachment existed between her and the late Lord Severn.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Його мати була французькою гувернанткою і, мабуть, між нею та лордом Северном існувала таємна прихильність.	Дослівний переклад
«Oh I didn't mind! But Mrs. Wix did,» she added with an intention benevolent to her <u>governess</u> . (173)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Ох, я не проти, але місіс Уїкс проти, - додала вона з доброзичливістю своєї гувернантки.	Додавання
She was perforce the <u>actress</u> (174) of her part.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона була чудовою акторкою.	Цілісне перетворення
A French <u>actress</u> , (175) clever as French actresses always are.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона була розумною французькою акторкою, якою є всі французькі акторки.	Додавання
It gave me for a wife the <u>maiden</u> (176) that I had ever loved; and it gathered my children round my hearth with plenteousness and peace.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Я отримав дружину, яку завжди кохав і зібрав моїх дітей навколо сімейного вогнища у тиші і мирі.	Опущення
And I saw my friend, the little <u>nun</u> (177) who had first opened the door to me when I came seeking the duchess, pass by and pause a moment to look at me.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	І я побачив мого друга, маленьку черницю, яка спочатку відкрила мені двері, коли я приїхав шукати герцогиню, пройшла повз і зупинилась на мить, щоб подивитись на мене.	Членування речення
The <u>nun</u> (178) gave a temperate shrug, as if to intimate that such things might be beyond our knowledge.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Черниця знизала плечима неначе такі речі можуть бути поза нашим розумінням.	Модуляція

It's Grey's! I <u>clean</u> (179) it for him.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Це Грея! Я приберу тут для нього.	Граматичні заміни
There was not litter enough, when she had <u>swept</u> (180) the floors and <u>cleaned</u> (181) and <u>washed</u> (182) the grates, to even half fill the housemaid's bucket which she carried with her.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Сміття було недостатньо, коли вона прибирала поверхи, адже не могла до кінця заповнити відро, яке носила за собою.	Конкретизація Опущення
I shall get the house <u>swept</u> (183) out and whitened tomorrow morning.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Я маю прибрати в будинку до завтрашнього ранку.	Опущення
The number of times I've <u>swept</u> (184) those offices out, and seen the old gentleman come trotting in to business on his white pony.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Коли я прибирала у кімнатах, я бачила, як старий джентльмен приїзжав на білому коні.	Конкретизація
She had <u>washed</u> (185) her little shrivelled collar, and had smoothed it out painfully.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Вона попрала свій маленький збаччений комір і зжала його з болем в серці.	Адаптація
I reckon, said Betty, being cross with sleepiness, for she had <u>washed</u> (186) up everything.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	- Я думаю, - відповіла сонна Бетті, що вона прибрала все.	Опущення
Which had been wrung up and <u>ironed</u> (187) by her mother's own hands.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Її одяг був випраний власними руками її матері.	Компенсація
Trust me as if I had the <u>care</u> (188) of you.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Довіряй мені, оскільки я турбуюсь про тебе.	Граматичні заміни
For even if Lorna could make up her mind to come away with me and live at Plover's Barrows farm, under my good mother's <u>care</u> . (189)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Якби Лора могла б задуматись, щоб піти зі мною і жити на фермі Плевера Барроу, під моєю материнською опікою.	Граматичні заміни
I nodded. I did <u>care</u> , (190) somehow.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Я кивнула. Так, мені не байдуже.	Антонімічний переклад
The women and <u>children</u> (191) of the village had been gathered into the factory yard, of which the great gates were closed.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Жінки та діти села були зібрані на дворі заводу, який був давно закритий.	Компенсація
She grew to have a dread of <u>children</u> . (192)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Вона дуже хвилювалась за дітей.	Синонімічний переклад
She was only fond of her <u>children</u> (193) in private.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Вона була зацікавлена своїми дітьми лише, коли вони були на самоті.	Компенсація

The love of <u>children</u> (194) would not generally, in itself, be strong enough to outweigh matrimonial wretchedness.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Любов дітей була б достатньо сильною, щоб побороти подружні знування.	Модуляція
She had brought her <u>children</u> (195) to Italy after her husband's death.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Вона привезла своїх дітей до Італії після смерті чоловіка.	Дослівний переклад
God! Bless Him for my <u>children's</u> (196) appetites; and what is Uncle Ben to them?	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Благослови Боже його за апетит моїх дітей. І хто для них дядько Бен?	Граматичні заміни
«Did you really <u>care</u> (197) for him at all?»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Ти взагалі переживаєш за нього?	Граматичні заміни
«A woman who seems to <u>care</u> (198) for nothing at all, as you may say.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Лише жінка, яка хоч трохи піклується, могла це сказати.	Антонімічний переклад
I wish you to take <u>care</u> (199) of these two letters.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Подбай про ці листи.	Опущення
«I shall never begin to think about it, till I <u>buy</u> (200) my wedding clothes.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Я не хочу думати про це, поки не куплю весільне вбрання.	Антонімічний переклад
«Yes, she <u>knows</u> , (201) Suzanne. Come, show me the way to my quarters; and no more «sir» just now.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	- Так, вона знає, Сюзанна. Приходь і покажи мені дорогу до моєї кімнати. І, будь ласка, більше ніяких «сер».	Конкретизація
She <u>knows</u> (202) what friends we are; she knows you are eager to be among her friends.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона знає, які ми друзі. Вона знає, що ти хочеш бути її другом.	Граматичні заміни
My belief is that she follows me about to tell you if she <u>thinks</u> (203) that I do wrong.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Я думаю, що вона хоче розповісти тобі про мою погану поведінку.	Цілісне перетворення
She <u>thinks</u> (204) herself that only a new life in a new place will give her the strength.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона думала, що нове життя у цьому місці дасть їй силу.	Дослівний переклад
She <u>understands</u> (205) all that; that's why I love her.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона знає, що я її люблю.	Членування речення
She was <u>clever</u> , (206) and in her own way persuasive.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона була розумною і по-своєму переконливою.	Дослівний переклад

«Come, don't be <u>silly</u> , (207) mother. We can settle our accounts with Mr. Aycon in another way than this.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Не будь дурною, мамо! Ми можемо владнати справи з містером Айконом інакше.	Компенсація
«She's a <u>silly</u> (208) and a vulgar woman. But I told him that in plain terms before he married.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	Вона дурна і вульгарна жінка. Я сказала йому це перед тим, як він одружився.	Модуляція
She is never <u>stupid</u> , (209) and she is very good-natured.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	Вона ніколи не була дурною, і вона дуже добродушна.	Дослівний переклад
«Discreet?» she <u>asked</u> , (210) interrupting again.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Скромний? – запитала вона, перериваючи знову.	Дослівний переклад
«You knew he was going to Cumberland?» she <u>asked</u> (211) in a slow, careful voice.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Ви знали, що він їде в Камберленд? – запитала вона повільним голосом.	Опущення
«What was it I said just now?» she <u>asked</u> (212) after a while.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Що я зараз сказала? – запитала вона через деякий час.	Дослівний переклад
Lady Carbury was at this time so miserable in regard to her son that she found herself unable to be <u>active</u> (213).	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Леді Карбурі в цей час поводитись настільки жадливо по відношенню до свого сина, що зрозуміла свою безпомічність.	Опущення
A small table and a couple of chairs were placed in a corner of the room by the innkeeper's wife, a bustling <u>active</u> (214) dame, who apparently found no difficulty in laying the cloth.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Невеликий стіл і пара стільців знаходились в кутку кімнати дружини хазяїна, активної дами, яка, очевидно, не мала жодних труднощів при складці тканини.	Дослівний переклад
I am pretty active, (215) Mrs. Valeria, considering I am a cripple.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	- Я дуже активна, місіс Валерія. Я думаю, що я можу покалічитись.	Модуляція
«How do you do, Mr Jermyn?» said a <u>lively</u> (216) little lady with sparkling beady black eyes, and a very yellow complexion, though with good features.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	- Як ви, пане Джермін? – сказала жвава маленька леді з блискучими чорними очима і жовтим кольором обличчя, хоча і гарними рисами.	Модуляція
Mrs. Bute, that brisk, managing, <u>lively</u> , (217) imperious woman, had committed the most fatal of all errors with regard to her sister-in-law.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Місіс Бут дуже жвава, владна жінка здійснила найбільшу помилку щодо своєї невістки.	Синонімічний переклад
«And to begin to dance at six,» said an <u>eager</u> (218) young lady.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Спритна молода жінка сказала, що танці почнуться в шість.	Членування речення

She <u>wanted</u> (219) his advice.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона потребувала його поради.	Дослівний переклад
She <u>wanted</u> (220) some one to support her under the circumstances of an elopement.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона хотіла підтримки.	Цілісне перетворення
For many weeks past Kate had <u>begged</u> (221) her uncle to allow the clergyman of Vavasor to come to him.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Протягом багатьох тижнів Кейт прохала свого дядька дозволити священнику Вавасора прийти до нього.	Дослівний переклад
On the next day Roger called. She had <u>begged</u> (222) Mrs. Pipkin to attend the door, and had asked her to declare, should any gentleman ask for Ruby Ruggles, that Ruby Ruggles was out.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Наступного дня Роджер завітав. Вона благала місіс Піпкін відчинити двері і попросила сказати джентльмену, що Рубі Рагглеса немає вдома.	Модуляція
She had <u>begged</u> (223) both the ladies to consider the conversation as strictly private and there it had ended.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона попросила обох жінок продовжити розмову у більш приватній обстановці.	Компенсація
«Yes, we talked of it. My mother <u>wishes</u> (224) it. Good-night, Mr. Aycon.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	- Так, ми про це говорили. Моя мати хоче цього. Доброго вечора, містер Айкон.	Дослівний переклад
I felt <u>sure</u> (225) that she must manage the nuns admirably.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Я була впевнена, що вона стане хорошою наставницею для черниць.	Додавання
She said they were <u>sure</u> (226) to meet some of the farm-labourers as soon as they got to the moor.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона сказала, що вони були вирішили зустрітись з деякими фермерами, як тільки вони дістануться причалу.	Конкретизація
The palpitation at her heart was already gone, and she was <u>determined</u> (227) that she would speak.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона вирішила, що настав час говорити.	Цілісне перетворення
She was <u>determined</u> (228) to bring them up properly.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона вирішила виростити їх достойно.	Цілісне перетворення
The brilliant sunrise made her unusually brisk; she <u>decided</u> (229) to open the contiguous mansion immediately, and to air it thoroughly on such a day.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Блискучий схід сонця зробив її надзвичайно жвавою, вона вирішила негайно відкрити сусідній маєток і ретельно провітрити його.	Синонімічний переклад
Before I had <u>decided</u> (230) what to say or what to do, another domestic incident happened.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Перш ніж я вирішила, що сказати або що зробити, стався ще один інцидент.	Опущення
Though he was dying, I could hardly <u>control</u> (231) myself to hear him speak such words.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Хоча він і вмирав, я не могла контролювати себе, щоб	Дослівний переклад

	концептуальний вузол влада	почути, які самі слова він говорить.	Граматичні заміни
She had her own ideas and <u>self-control</u> (232).	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Вона мала свої власні погляди та самоконтроль.	Дослівний переклад
So far I had <u>forced</u> (233) myself to listen to him.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Я змусила себе послухати його.	Дослівний переклад
She <u>managed</u> (234) to carry herself with some dignity.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Їй вдалося вийти з цієї ситуації з гідністю.	Граматичні заміни
She <u>managed</u> (235) to hint at his authority.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Їй вдалося натякнути йому.	Цілісне перетворення
Strange to say of a woman in full bloom and vigor, she always <u>allowed</u> (236) her interlocutors to finish their statements before rejoining with hers.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Дуже дивно казати таке про жінку в повному розквіті сил, що вона завжди дозволяла своїм співрозмовникам закінчити, перш ніж почати говорити.	Модуляція
Angelica, a noble lady; <u>noble</u> (237) alike in spirit and in birth.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Анжеліка була шляхетною леді, благородною як по духу, так і по народженню.	Модуляція
Oh, madam! madam! how can I kill the dear and <u>noble</u> (238) lady?	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Ох, мадам! Як я могла вбити вельмишановну пані?	Опущення
She has been very <u>polite</u> (239) to me.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Вона була дуже ввічливою зі мною.	Дослівний переклад
«As I say, I know nothing about her, except that she'd be an <u>honest</u> (240) girl if you'd let her alone.»	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Я не знаю нічого про неї, хіба що те, що вона є чесною дівчиною і ти повинен її відпустити.	Граматичні заміни
«You are his <u>honest</u> (241) wife. Glencora, listen to me.» And Alice took hold of her arm.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Ти його чесна дружина. Генкора, послухай мене. Еліс взяла її за руку.	Дослівний переклад
But being made an <u>honest</u> (242) woman of, so to speak, Becky would not consort any longer with these dubious ones.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Будучи чесною жінкою, Беккі не стала сперечатися з цими сумнівними людьми.	Опущення
Not that your wife will ever <u>obey</u> (243) you though; you are much too easy-tempered.	Слот ітелектуально- вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Ваша дружина не завжди покірна, оскільки ти дуже м'який з нею.	Граматичні заміни Модуляція

She would <u>obey</u> (244) him a great deal sooner than she would me. But she has her mind stuffed with nonsense about love.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Вона підкорилася б йому. Але вона забила собі голову дурницями про кохання.	Компенсація
She was very <u>patient</u> , (245) and for the time was meek.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Вона була дуже терплячою і лагідною.	Компенсація
With Mr. Crawley Miss Sharp was respectful and <u>obedient</u> . (246)	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Міс Шарп була слухняною з містером Кроулі.	Опущення
Here I am <u>useless</u> ; (247) I cannot write, not screw a thought from my head.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Я безпомічна. Я не можу вижати і слова з моєї голови.	Синонімічний переклад
She is <u>lazy</u> (248) and dissatisfied. But that is not all of it.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	Вона лінива і незадоволена. Але це ще не все.	Дослівний переклад
Now, Molly, Molly, Molly, Molly, how <u>slow</u> (249) you are today!	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Ох, Моллі, яка ж ти повільна сьогодні!	Опущення
«And you are always too <u>slow</u> , (250) miss,» said the hungry old squire.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Ви занадто повільні, міс, - відповів голодний сквайр.	Адаптація

ДОДАТОК Б

ПРИКЛАДИ ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ЖІНКИ У МОВІ У ТВОРАХ АВТОРІВ-ЖІНОК

Англійський варіант	Характеристика	Переклад	Стратегія перекладу
Beatrice had loved the beautiful, gracious <u>woman</u> (1) who was coming to visit them.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Беатріс подобалась ця прекрасна жінка, яка приїжджала відвідати їх.	Синонімічний переклад Граматичні заміни
«Little Emma, grow up a better <u>woman</u> (2) than your aunt. Be infinitely cleverer and not half so conceited.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Маленька Емма, стань кращою жінкою, ніж твоя тітка. Будь розумнішою і не настільки пихатою.	Модуляція
She might possibly make a handsome <u>woman</u> ; (3) but she was far too big-boned and awkward ever to be called a pretty <u>girl</u> , (4) and at present she cared little about it.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Можливо вона і є гарною жінкою, але вона була занадто великою і незграбною, щоб назвати її красивою. В даний момент вона зовсім не переймалась цим.	Синонімічний переклад Опущення
«Hush, Tiny! you naughty little <u>girl</u> ! (5) you will waken your mistress.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Тихіше, маленьке неслухняне дівчисько! Ви розбудите пані!	Опущення Модуляція
The likeness which the lady's <u>maid</u> (6) bore to Lucy Audley was, perhaps, a point of sympathy between the two women.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	Приязнь, яку служниця відчувала до Люсі Одлі була, можливо, взаємним співчуттям між двома жінками.	Синонімічний переклад Додавання
«She's a pretty <u>lass</u> , (7) sure enough,» thought he.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Вона дуже гарна молода дівчина, - подумав він.	Опущення Модуляція
«Catherine Linton was her <u>maiden</u> (8) name. I nursed her, poor thing! I did wish Mr. Heathcliff would remove here, and then we might have been together again.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Кетрін Лінтон – це її дівоче прізвище. Я виховала її, бідне дитя! Я хотіла, щоб містер Хіткліфф переїхав сюди, і тоді ми могли б знову бути разом.	Конкретизація Модуляція
My mother's <u>maiden</u> (9) name was Graham, and therefore I fancy I have some claim to it, and prefer it to any other, except my own, which I dare not resume.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Дівоче прізвище моєї матері було Грахам, тому я віддаю перевагу іншому прізвищу, окрім мого власного, яке я не маю бажання відновлювати.	Конкретизація Опущення
«You <u>hussy</u> , (10) how dare you talk in that way? Where's your respect for me, and your proper bringing up?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Ти шльондра, як ти смієш так говорити? Де твоя повага, де твоє виховання?	Опущення
«She degenerates into a mere <u>slut</u> ! (11).»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Вона перетворюється в справжню повію!	Дослівний переклад

«Only you're right in saying she's too good an opinion of herself to think of you. The saucy <u>jade</u> ! (12) I should like to know where she'd find a better!»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Тільки ти маєш рацію, коли кажеш, що вона занадто високої думки про себе. Справжня відьма! Я б хотіла знати, чи знайде вона щось краще.	Модуляція Компенсація
«What would you do, you lovely <u>termagant</u> ? (13) Would you make me pass for a devil of a ravisher?»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол жінка як така	- Що б ви зробили, грубіянку? Чи хочеш ти послати мене до всіх чортів?	Опущення Антонімічний переклад Адаптація
Mr. Glegg's unmistakable kind-heartedness was shown in this, that it pained him more to see his wife at variance with others,--even with <u>Dolly</u> , (14) the servant.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Неперевершена добросердечність пана Глега відображалась у тому, що він дуже переймався через свою дружину, яка відрізнялась від інших – навіть від Доллі, їх покоївки.	Модуляція Конкретизація Додавання
«I remember her aunt very well, <u>Biddy</u> (15) Henshawe; she married a very wealthy man.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Я дуже добре пам'ятаю її тітку, Бідді Хетшейв. Вона вийшла заміж за заможного пана.	Додавання Модуляція
When little <u>Fanny</u> (16) came into the schoolroom, I hoped she would be mild and inoffensive, at least.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Коли маленька Фанні увійшла до школи, я сподівалась, що вона буде хоча б слухняною і нешкідливою.	Генералізація Синонімічний переклад
«They'd only asked <u>Lizzie</u> (17) and Fanny (18) Orford, and their brother; but Mr. Roger Hamley had ridden over and called on Miss Brownings, and they kept him to tea. No one else.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	- Вони б попросили Ліззі і Фанні Орфорд та їх брата, але пан Роджер Хамлі переїхав і запросив міс Браунінгс на чай. І більше нікого.	Адаптація
She could hardly speak when she sat down at last, and told her mother that she was no longer <u>Peggy</u> (19) the laundry-maid, but Margaret Hale the lady.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Вона навряд чи могла говорити, коли вона нарешті присіла, і сказала матері, що вона більше не покоївка Пеггі, а пані Маргарет Хейл.	Модуляція Генералізація
In a tone of raillery I represented to Olivia her resemblance to <u>Julie</u> , (20) and observed that it was a pity she had not a lover whose temper was more similar than mine.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	З насмішкою я представив подібність Олівії до Джулі і помітив, що дуже шкода, що у неї не було коханого, характер якого був би схожий на мій.	Адаптація Конкретизація
The nurse now entered, and <u>Bessie</u> (21) followed.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Медсестра зайшла до кімнати і Бессі послідувала за нею.	Дослівний переклад
If that girl, <u>Clara</u> (22) Talboys, had been five minutes later, I should have left Dorsetshire thinking her cold, hard, and unwomanly.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Якби ця дівчина Клара Тальбойс пришла на п'ять хвилин пізніше, я мав би поїхати з Дорсетширу, вважаючи її зовсім нежіночною та холодною.	Опущення
Chagrined, she repaired to <u>Flora</u> , (23) telling the accident.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Вона звернулась до Флори з наміром розповісти про нещасний випадок.	Додавання

Because <u>Maggie</u> (24) says all their hearts are set on Tom's getting back the mill some time.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол власна номінація	Меггі каже, що всі вони сподіваються, що Том повернеться до млина на деякий час.	Адаптація
Sometimes our <u>mother</u> (25) would amuse us with stories and anecdotes of her younger days	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Іноді мати розважувала нас розповідями та анекдотами про її життя.	Генералізація
Our <u>mother</u> (26) laughed with delight to see him so hopeful and happy: but still she feared he was setting his heart too much upon the matter.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Наша мати із захопленням розсміялася, побачивши його настільки щасливим, але вона все ж таки боялася, що він надто сильно переймається через цю справу.	Адаптація
The dispute between the <u>mother</u> (27) and <u>daughter</u> (28) was interrupted,--not finished.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Суперечка між матір'ю і дочкою була перервана, але не закінчена.	Дослівний переклад
Old texts from the Bible that her <u>mother</u> (29) used to read (or rather spell out) aloud, in the days of childhood, came up to her memory.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона згадала старі Біблійні тексти, які її мати читала (а точніше вимовляла) вголос у роки її дитинства.	Граматичні заміни
«My <u>mother</u> (30) is a better-looking woman.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Моя мати – дуже гарна жінка.	Генералізація
«I am only too glad, for your <u>mother's</u> (31) sake,--your <u>mother</u> (32) is a very worthy woman, and did her duty very well while she was in our family.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Я дуже радий заради вашої матері. Вона – дуже щира жінка, і вона виконувала свій обов'язок дуже добре, коли вона перебувала в нашій сім'ї.	Синонімічний переклад
«I dote upon it. My <u>sister</u> , (33) Meg, used to ride when Papa was rich, but we don't keep any horses now, except Ellen Tree,» added Amy, laughing.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Я обдумала все. Моя сестра, Мег, їздила верхи, коли наш батько був заможний, але зараз ми не тримаємо коней, окрім Еллен Трі, - вимовила Емі, сміючись.	Адаптація Модуляція
And as she looked at her younger <u>sister</u> , (34) with the twilight glow on her face--they were taking an evening stroll up and down the terrace.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона подивилася на свою молодшу сестру, коли місячне сяйво падало на її обличчя під час вечірньої прогулянки вгору і вниз по терасі.	Адаптація
She smiled as her <u>daughter</u> (35) entered.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона посміхнулася, коли її дочка зайшла до кімнати.	Додавання
«Yes, very. My <u>daughter</u> (36) writes me word, that for two days last week the packet could not sail from Boulogne.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	- Так. Моя донька напише мені, що минулого тижня пакунок не було доставлено з Булоні.	Модуляція
He said his <u>wife</u> (37) was a good woman, and that he loved her dearly; but she was a French Roman Catholic.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Він зауважив, що його дружина була гарною жінкою, і що він кохав її, але вона була французькою римо-католичкою.	Дослівний переклад

What happiness it must be to her good old <u>grandmother</u> (38) and excellent aunt, when she comes to visit them!	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Яке щастя відчувала її старенька бабуса і тітонька, коли вона їх відвідувала.	Граматичні заміни
She should be a <u>queen</u> , (39) and he would be her knight.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Вона повинна бути королевою, а він її рицарем.	Дослівний переклад
When the prince and <u>princess</u> (40) left Earlescourt they made Lady Helena promise that Beatrice and Lillian should visit them at Florence.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол родинні стосунки	Коли принц і принцеса покинули Ерласкорт, вони змусили леді Єлену дати обіцянку, що Біатріс та Ліліан повинні навістити їх у Флоренції.	Дослівний переклад
It is always the <u>lady's</u> (41) right to decide on the degree of acquaintance.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Пані завжди має право вирішувати, чи буде знайомство успішним.	Цілісне перетворення
«I was talking to <u>madam</u> (42) the other day about Osborne's marrying a daughter of Lord Hollingford's.»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Я розмовляла з пані стосовно Осборна, що одружився на дочці лорда Холлінгфорда.	Модуляція
He takes after <u>madam's</u> (43) side, who, as I said, can't tell who was her grandfather.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Він стоїть на стороні мадам, яка не може згадати, ким був її дід.	Адаптація
He spoke of his <u>landlady</u> , (44) as a good, trustworthy woman; but if he named her name, it has slipped my memory.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Він говорив про свою хазяйку як добру, довірливу жінку, але коли він назвав її ім'я, це закарбувалося мені в пам'яті.	Синонімічний переклад Компенсація
Certainly any one remembering the fact might think that Mrs. Vincy had the air of a very handsome good-humored <u>landlady</u> , (45) accustomed to the most capricious orders of gentlemen.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Звичайно, той, хто пам'ятав міг подумати, що місіс Вінсі є дуже гарною та добродушною господинею, яка звикла до найбільш вимогливих джентльменів.	Модуляція
«Upon my word, <u>Miss</u> (46) Anne Elliot, you have the most extraordinary taste!»	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	- Маю сказати, міс Енн Елліот, ви маєте надзвичайний смак!	Опущення
But the doctor says <u>missis</u> (47) must go: he says she's been in a consumption these many months.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Але лікар наказав місіс припинити. Вона вже декілька місяців пила ці ліки.	Цілісне перетворення
I went and with some difficulty found my way into the room where <u>Mrs.</u> (48) Bloomfield awaited me.	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	З деякими труднощами я знайшла дорогу до кімнати, де мене вже чекала місіс Блумфілд.	Опущення
The same manners, however, which recommended <u>Mrs.</u> (49) John Dashwood to the good opinion of Lady Middleton did not suit the fancy of <u>Mrs.</u> (50) Jennings	Слот суб'єктної номінації, концептуальний вузол соціальний статус	Манери, якими зарекомендувала себе місіс Джон Дешвуд леді Мідлтон, не підходили пані Дженнінгс.	Адаптація

No, they had never heard her name; and Beatrice wondered that her mother could have known and forgotten one so <u>beautiful</u> (51) as the princess.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вони ніколи не чули її ім'я і Беатріс була здивована, що її мати не могла згадати таку прекрасну принцесу.	Граматичні заміни Синонімічний переклад
«I remember some story of a romantic marriage. Today I hear of nothing but the <u>beautiful</u> (52) Miss Earle.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Я пам'ятаю історію про романтичний шлюб. Сьогодні я чую лише історії про прекрасну міс Ерл.	Синонімічний переклад
She was very <u>beautiful</u> (53) he had never seen a face like hers.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була дуже красивою, він ніколи не бачив такого личка, як у неї.	Граматичні заміни
She was so <u>pretty</u> (54) and so graceful in her deep mourning.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була настільки красива і настільки витончена у її траурі.	Синонімічний переклад Опущення
She was a very <u>pretty</u> (55) girl, and her beauty happened to be of a sort which Emma particularly admired.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була дуже гарна дівчина, і її краса була такою, якою захоплювалась Емма.	Синонімічний переклад Опущення
They sent my <u>pretty</u> (56) Dora away, and some one who loved her-who wanted to make her his wife-came, and quarreled with me.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вони відкликали мою Дору, а той, хто хотів одружитися на ній і любив її, прийшов і влаштував скандал.	Опущення Граматичні заміни Модуляція
«This <u>nice</u> little (57) lady's come to live with us; aren't you glad?»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ця приємна маленька жінка буде тепер жити з нами. Чи ти не радий?	Синонімічний переклад Конкретизація
«And very <u>nice</u> (58) young ladies they both are; I hardly know one from the other.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Вони є дуже приємними молодими панночками. Я навряд чи можу їх розрізнити.	Модуляція
«I wish I'd known that <u>nice</u> (59) girl. Maybe she would have helped me, I'm so stupid,» said Beth, who stood beside him, listening eagerly.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Мені хотілося б знати цю гарну дівчину. Можливо, вона допомогла б мені, я така дурна, - сказала Бет, яка стояла поруч з ним.	Граматичні заміни Опущення
«How is the <u>lovely</u> (60) Miss Randal?» asked Amy with a significant smile.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Як там прекрасна міс Рендал? – запитала Емі із посмішкою.	Синонімічний переклад Опущення
And ice cream made by <u>lovely</u> (61) Peg.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Мила Пег приготувала це морозиво.	Граматичні заміни
«She is a <u>lovely</u> (62) creature, certainly,» murmured Robert, with placid admiration.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Вона чудове створіння, - пробурмотів Роберт із захопленням.	Опущення
But Mrs. Gibson's <u>smooth</u> (63) brows contracted a little at the sight of him, and her reception of him was much cooler than that which she usually gave to visitors.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Тонкі брови пані Гібсон привернули його увагу, але її погляд був холодним, зовсім не такий, яким вона завжди зустрічала відвідувачів.	Модуляція Компенсація

She looked so much better that Sir Charles noticed it to Lady Harriet; and several of the visitors spoke of her this morning as a very pretty, lady-like, and <u>graceful</u> (64) girl.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона виглядала набагато краще, і пан Чарльз зауважив на це пані Герріет. Багато гостей говорили про неї цього ранку, як про дуже гарну, жіночну та граційну пані.	Модуляція
He watched the <u>graceful</u> , (65) slender figure until the turn of the road hid Beatrice from his view.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Він спостерігав за витонченою стрункою фігурою, аж до того моменту, поки Біатріс не зникла.	Синонімічний переклад Адаптація
Mrs. Gibson greeted her with soft words and a <u>gracious</u> (66) smile.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Місіс Гібсон привітала її добрим словом і люб'язною посмішкою.	Модуляція
So while Molly quietly repelled him, Cynthia drew him to her by her soft <u>attractive</u> (67) ways.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Коли Моллі відмовила йому, Синтія звабила його своїми привабливими чарами.	Компенсація
My neighbour struck me as bordering on repulsive; I knew, through experience, that I was tolerably <u>attractive</u> . (68)	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Мій сусід зауважив, що я неприваблива. Але я вважаю навпаки.	Синонімічний переклад Цілісне перетворення Членування речення
«He sees nothing <u>attractive</u> (69) in me; not even youth – only a few useful mental points.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Він не бачить нічого привабливого в мені, навіть молодість мене не рятує.	Опущення Додавання
«Every one of us, but Beth, wants to be rich and famous, and <u>gorgeous</u> (70) in every respect.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Кожен із нас, крім Бет, хоче бути багатого, відомого та розкішного.	Опущення
She dressed herself in her most <u>gorgeous</u> (71) silk, a voluminous robe of silvery.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона вдягла свій найпрекрасніший шовковий сріблястий халат.	Опущення
Mary was too <u>slim</u> (72) for her height, but Blanche was moulded like a Dian.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Марія була занадто худю для свого росту, але Бланш була схожа на Діан.	Синонімічний переклад
She inwardly declined to believe that the light-brown curls and <u>slim</u> (73) figure could have any relationship to Mr. Tucker.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона зовсім відмовилася вірити, що світлі кучері та струнка фігура ніяк не привернули увагу пана Такера.	Опущення Компенсація
Her figure was <u>slim</u> (74) and fragile, and in spite of her humble dress, she had something of the grace and carriage of a gentlewoman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона була стрункою, незважаючи на її скромне плаття, вона мала риси привабливої дворянки.	Опущення Модуляція
She grew <u>fat</u> (75) and flourishing, even cheerful.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона росла кремезною та веселою.	Синонімічний переклад
Mrs. Jennings, Lady Middleton's mother, was a good-humoured, merry, <u>fat</u> , (76) elderly woman, who talked a great deal, seemed very happy, and rather vulgar.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Місіс Дженнінгс, мати леді Міддлтон, була доброю, веселою, повною, літньою жінкою, яка багато говорила та виглядала досить щасливою і досить вульгарною.	Дослівний переклад

A country squire and his <u>fat</u> (77) wife occupied the tapestried chamber.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Солдат та його товста дружина оселилися в кімнаті з гобеленами.	Конкретизація
«Do you think, because I am poor, obscure, <u>plain</u> , (78) and little, I am soulless and heartless? You think wrong!»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ви думаєте, що, через те, що я бідна і проста, я є бездушною? Ви не праві!	Синонімічний переклад Опущення
«Sir, I was too <u>plain</u> ; (79) I beg your pardon.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Сер, вибачте за мою нетямущість. Я прошу вибачення.	Цілісне перетворення
«No, not just now. Don't think I'm <u>horrid</u> . (80) I only wanted a little fun.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ні, тільки не зараз. Не думайте, що я жахлива. Я лише хочу трохи розважитись.	Граматичні заміни
«Bleed! oh, how <u>horrid</u> ! (81) How has she got hurt?»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Кров! Ох, як жахливо! Як вона поранилася?	Граматичні заміни
I grant an <u>ugly</u> (82) woman is a blot on the fair face of creation.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Потворна жінка – це пляма на чистому обличчі творіння.	Граматичні заміни
But still, there certainly were a dreadful multitude of <u>ugly</u> (83) women in Bath; and as for the men!	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Але все-таки, там було багато потворних жінок і чоловіків у Базі.	Опущення
All within Elinor's breast was satisfaction, silent and <u>strong</u> . (84)	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Еліонора почувалась задоволеною і сильною в той момент.	Цілісне перетворення
<u>Weak</u> (85) as she was, she shook Margaret to force out an answer.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Будучи слабкою жінкою, вона як могла струснула Маргарет, щоб та дала їй відповідь.	Граматичні заміни Додавання
I find myself too <u>weak</u> (86) to bear the distress of my unhappy sister.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Я вважаю себе занадто слабкою, щоб винести страждання моєї нещасної сестри.	Модуляція
Mrs. Reed was rather a <u>stout</u> (87) woman.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Місіс Рід була досить гладкою жінкою.	Синонімічний переклад
She was tall and <u>slender</u> , (88) yet not thin; perfectly formed.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Її фігура була чудово сформована, струнка та висока.	Цілісне перетворення
I entered, and found two <u>young</u> (89) ladies and two young gentlemen.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Я зайшов і побачив двох молодих дам і двох молодих джентльменів.	Дослівний переклад
«That <u>young</u> lady, (90) you know, that we have all been so concerned for.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ми дуже стурбовані через цю молоду леді.	Граматичні заміни
His <u>young</u> (91) wife's presence made the sunshine of his life.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Присутність його молодої дружини додало фарб до його сірого життя.	Адаптація
He loves a beautiful <u>young</u> (92) lady called Rosamond.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Він кохає молоду прекрасну пані Розмунд.	Дослівний переклад
«Say good-morning to the <u>young</u> (93) lady,» dictated Harriet.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Побажайте доброго ранку молодій пані, сказала Гаррієт.	Конкретизація

She communicated these little transactions to Mrs Charlton, that kind-hearted <u>old</u> (94) lady, who knew her fondness for Fidel.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Вона передала новини місіс Чарлтон, цій люб'язній літній жінці, яка знала про свою приязнь до Фіделія.	Компенсація
The <u>old</u> (95) woman nodded, and muttered something.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Старенька жінка кивнула і пробурмотіла щось.	Конкретизація
However, let's go back to them; your <u>old</u> (96) woman may have done her good.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Однак повернімося до них. Твоя дружина вже все підготувала.	Членування речення
After a formal greeting, the <u>elder</u> (97) girl asked if I should like to go upstairs.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Після офіційного привітання старша дочка запитала, чи хочу я піднятися наверх.	Дослівний переклад
«And from what I see,» continued the <u>elder</u> (98) lady, «I think it is likely to be your home.»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Я вважаю, що це місце може стати вашим домом, - вимовила старша пані.	Членування речення Опущення
A handsome middle- <u>aged</u> (99) lady in dark velvet.	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	Це була чарівна пані середніх років одягнена в темний оксамит.	Синонімічний переклад
«By that <u>aged</u> (100) lady, Madame Walravens?»	Слот зовнішності, концептуальний вузол загальні фізичні ознаки	- Ця літня леді, мадам Валраменс?	Опущення
She kept her <u>eyes</u> (101) upon him in the same dull, fixed manner, until he was fairly out of the house.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Вона стояла, опустивши похмурий погляд, поки він не пішов з дому.	Граматичні заміни Опущення
She covered her <u>face</u> (102) with her <u>hands</u> , (103) and tried to stop thinking.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Вона закрила своє обличчя руками і намагалась не думати про це.	Конкретизація
Her <u>voice</u> (104) never faltered; and she herself gained strength by doing this.	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Її голос був непохитний і вона відчувала неабияку силу.	Цілісне перетворення
She had sat patiently silent the greater part of the night, and now greeted Mary with a quiet <u>smile</u> . (105)	Слот зовнішності, концептуальний вузол риси зовнішності	Вона терпляче сиділа більшу частину вечора, і тепер вітала Мері тихою посмішкою.	Опущення Конкретизація
It was a struggle between propriety and vanity; but vanity got the better, and then Elizabeth was <u>happy</u> (106) again.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	Це була боротьба між пристойністю та марнославством. Але марнославство перемогло і Елізабет була знову щаслива.	Членування речення Адаптація
«There's reason in it, too,» said Hilary, <u>amused</u> (107).	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	- В цьому не має потреби, - сказала Хіларі, розсміявшись.	Граматичні заміни Модуляція
The succeeding words <u>thrilled</u> (108) me strangely as he spoke them.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол радості-задоволення	Від його слів я відчувала мурах по шкірі.	Цілісне перетворення
«I am very glad you have had that pleasure,» said Dorothea, <u>delighted</u>	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки,	- Я дуже рада, що ви задоволені, - сказала Доротей, щаслива	Синонімічний переклад

(109) to see her husband less weary than usual at this hour.	концептуальний вузол радості-задоволення	бачити свого чоловіка менш втомленим ніж зазвичай.	Опущення
He caught Molly's <u>troubled</u> (110) eyes and heightened colour, and he saw that she was feeling this contretemps more seriously than she needed to do.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	Він побачив Моллі стурбовану, яка переймалась набагато більше, ніж за потрібно.	Опущення
Her <u>sorrow</u> (111) found no vent in tears.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	Її горе не потребувало сліз.	Граматичні заміни Адаптація
«What are you thinking of, Lillian?» he asked. «You look <u>sad</u> (112) and <u>anxious</u> .» (113)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол смутку	- Про що ти думаєш, Ліліан? – запитав він. – Ви виглядаєте сумною і тривожною.	Дослівний переклад
She could never have guessed what she had done to make Maggie <u>angry</u> (114) with her.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Вона ніколи б не здогадалась, чим вона розізлила Меггі.	Граматичні заміни
Her temper being naturally good, she was never <u>violent</u> (115) or morose.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Її темперамент був від природи спокійним, оскільки вона не була жорстокою і відлюдною.	Синонімічний переклад
So, without <u>fear</u> , (116) without hesitation, she rose and unbarred the door.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Без страху та роздумувань, вона піднялася і відкрила двері.	Граматичні заміни
«Then it's very <u>wicked</u> (117) and cruel of you to wish so,» said Maggie.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	- Це дуже жорстоко з вашої сторони хотіти цього, - сказала Меггі.	Опущення
Lady Audley almost snatched the letter from Phoebe's hand in her <u>wild</u> (118) impatience.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол ворожості	Пані Одлі вихопила лист з рук Фібі через свою дику нетерплячість.	Опущення Генералізація
«Why, I've seen her do <u>cruel</u> (119) things with those slender white fingers, and laugh at the pain she inflicted.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	- Я бачив, як вона робила ці жорстокі речі цими тонкими білими пальцями, і сміялась над тією біллю, яку вона заподіює.	Дослівний переклад
«Don't be <u>troubled</u> , (120) Meg, poverty seldom daunts a sincere lover.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	- Не хвилюйся, Мег, бідність рідко відпугує щирого коханця.	Граматичні заміни
She was the less, however, <u>impatient</u> (121) of this delay.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Вона дуже хвилювалась через цю затримку.	Синонімічний переклад
«I've been so <u>scared</u> (122) and worried, I don't want to have anything to do with lovers for a	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол	- Я була дуже налякана та знервована. Я не хочу мати нічого спільного з коханнями, - пихато відповіла Мег.	Синонімічний переклад Опущення

long while, perhaps never,» answered Meg petulantly.	занепокоєння-знервованості		
Margaret was <u>vexed</u> (123) with herself for not having timed her visit better.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Маргарет переймалась, що не запланувала свій візит раніше.	Компенсація
Amy teased Jo, and Jo <u>irritated</u> (124) Amy.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол занепокоєння-знервованості	Емі дражнила Джо, а Джо дратувала Емі.	
«Be very <u>kind</u> , (125) and don't let her think anyone watches or talks about her.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	- Будь доброю, і не дозволяй їй думати, що хтось обговорює її.	Конкретизація
One I found to be an <u>honest</u> (126) woman, but a narrow thinker, a coarse feeler, and an egotist.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Вона виявилась чесною жінкою, але з обмеженим світобаченням, грубою та егоїстичною.	Модуляція
She was <u>innocent</u> (127) and inoffensive.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Вона була невинна та безнадійна.	Дослівний переклад
Colonel Campbell is a very agreeable man, and Mrs. Campbell a <u>friendly</u> , (128) warm-hearted woman. I like them all.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Полковник Кампбелл дуже приємний чоловік, а місіс Кампбелл – доброзичлива та сердечна жінка. Мені вони подобаються.	Синонімічний переклад
My dear, <u>faithful</u> (129) Rachel evidently guessed my sorrows and felt for them.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Моя дорога та вірна Рейчел, очевидно, здогадалась про моє горе.	Опущення Граматичні заміни
Lady Aurora had hardly any other home than that of her almost <u>adored</u> (130) sister.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол приязні-відданості	Леді Аврора не мала іншого дому, окрім як із своєю коханою сестрою.	Синонімічний переклад
«Why should you be <u>surprised</u> , (131) my dear Eliza?»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	- Чому ти така здивована, Еліза?	Опущення Граматичні заміни
She was deeply <u>interested</u> (132) in the wedding.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Вона була дуже зацікавлена у весіллі.	Дослівний переклад
Lady Aurora, <u>shocked</u> (133) and alarmed, asked for her salts.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Здивована і стурбована Аврора попросила склянку води.	Компенсація
I was <u>curious</u> (134) to see how he would comport himself to Mrs. Graham.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол цікавості-здивування	Мені було цікаво побачити, як він заспокоїть пані Грем.	Модуляція

«I've been so <u>scared</u> (135) and worried, I don't want to have anything to do with lovers for a long while, perhaps never,» answered Meg petulantly.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	- Я була дуже налякана та знервована. Я не хочу мати нічого спільного з коханцями, - пихато відповіла Мег.	Синонімічний переклад Опущення
Mrs. Weston was <u>afraid</u> (136) of draughts for the young people in that passage.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Місіс Вестон побоювалася грати в шашки.	Цілісне перетворення
«I like to please Laurie, and I'm not <u>afraid</u> (137) of Mr. Brooke, he is so kind.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	- Я люблю радувати Лорі, і я не боюсь містера Брука. Він дуже добрий.	Членування речення
«I am in <u>despair</u> , (138) dear Victoire.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	- Я у відчаї, дорога Вікторія.	Дослівний переклад
«I am in the depths of <u>despair</u> . (139) My daughter has left me! You may imagine my feelings!»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	- Я у повному відчаї. Моя дочка залишила мене! Ви навіть уявити собі не можете, що я відчуваю.	Додавання Антонімічний переклад
She looked at me with evident <u>suspicion</u> . (140)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол страху	Вона подивилась на мене з підозрою.	Опущення
«Own? I am <u>proud</u> (141) of you! My other sister alone can be as dear to me!»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Володіти? Я пишаюсь тобою! Моя сестра є дорогою мені!	Адаптація
This <u>proud</u> , (142) angry woman and her passionate words frightened them.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	Ця горда, зла жінка і її запальні слова лякали їх.	Синонімічний переклад
«I hope you are <u>satisfied</u> , (143) Miss Cathy, that you are not the person to benefit him.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Я сподіваюсь, ви задоволені, міс Кейті, що ви йому не підходите.	Адаптація
«My feelings in every <u>respect</u> (144) forbid it.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Я маю вас покинути.	Цілісне перетворення
«You have done a great deal for your country, sir,' I said, feeling <u>respect</u> (145) now, instead of pity.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Ви багато зробили для своєї країни, сер, - сказала я, відчуваючи повагу, а не жалість.	Модуляція
«There is no fear but that my Cynthia will have everything this world can give!» said Mrs. Gibson with <u>dignity</u> . (146)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол гідності-гордості	- Моя Синтія буде мати все, що може дати цей світ! – сказала місіс Гібсон з гідністю.	Опущення
«Bear up, Margaret, and be <u>brave</u> (147) enough to hope!»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	- Зберись, Маргарет, і будь сміливою у своїх сподіваннях.	Адаптація

«It was a <u>brave</u> (148) deed in one sense,» said Valentine.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	- Це був сміливий крок, - сказала Валентина.	Адаптація
«Yes, sir. I ought to thank you, sir. But it is on a little matter of business I made so <u>bold</u> (149) as to speak to you now.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	- Так, сер. Я повинна подякувати вам, сер. Але лише через цю справу, я можу так сміливо говорити з вами.	Модуляція
It made her <u>bold</u> (150) to ask the only favor.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Вона посміливішала, щоб попросити про послугу.	Граматичні заміни
Lydia was Lydia still; untamed, unabashed, wild, noisy, and <u>fearless</u> . (151)	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Лідія залишилась Лідією, тією ж неприборканою, диною та безстрашною.	Опущення
<u>Heroic</u> (152) at this moment will I hold him to be.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол сміливості-відваги	Я хочу зберегти це героїчне почуття надовго.	Цілісне перетворення
She was afraid of him, her steady gray eyes met his with <u>courageous</u> (153) innocence.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Вона боялась його, її сірі очі зустріли його з сміливою невинністю.	Опущення
With her beauty and <u>grace</u> , (154) her magnificent voice, her frank, fearless spirit, and piquant, charming wit, she would be a queen of society.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Вона була б улюбленицею завдяки своїй красі, чудовому голосу, відвертості, безстрашному духу та чарівності.	Синонімічний переклад
I could not but feel <u>grateful</u> (155) to him under such circumstances.	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	Я відчувала лише вдячність у цей момент.	Антонімічний переклад
«I should understand whom I might <u>praise</u> (156) without any danger of being thought extravagant in my terms.»	Слот чуттєво-емоційної сфери психіки, концептуальний вузол вдячності	- Я маю знати, кого мені хвалити, без шансу бути екстравагантною.	Модуляція
«There was some French book that Molly was <u>reading</u> .» (157)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	- Це була якась французька книга, яку Моллі читала.	Дослівний переклад
«I am much obliged,» said Mary, hastening away again, «but I have little time for <u>reading</u> .» (158)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	- Я дуже зайнята, тому в мене немає часу на читання, - сказала Марія, поспішаючи.	Членування речення
«I liked <u>walking</u> (159) better.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Мені більше подобаються прогулянки.	Модуляція
The girls were wild for <u>dancing</u> ; (160) and the evenings ended, occasionally, in an unpremeditated little ball.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Дівчата обожнювали танці, тому кожен вечір закінчувався непередбачуваним балом.	Граматичні заміни
			Адаптація
			Опущення

«Since I had my little <u>piano</u> , (161) I am perfectly satisfied.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	- Я дуже задоволена, оскільки в мене є моє маленьке фортепіано.	Граматичні заміни
She and Mr. Rochester <u>sang</u> (162) a duet.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Містрє Ротчестер з нею заспівали дует.	Граматичні заміни
«I went on with my <u>sewing</u> (163) as long as I could see.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Я продовжила шити, поки ще був день.	Адаптація
«Her <u>sewing</u> (164) is exquisite; it is the nicest thing I know about Mary.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	- Найкраще, що я знаю про Марію – це її шиття.	Граматичні заміни
Annabella had been <u>singing</u> (165) and <u>playing</u> , (166) with Arthur as usual at her side.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Анабелла співала і грала, а Артур як завжди допомагав їй.	Модуляція
Cynthia's <u>singing</u> (167) and <u>playing</u> (168) was light and graceful.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол відпочинок та розваги	Спів та гра Синтії були витонченими і легкими.	Дослівний переклад
«Whose lady's <u>maid</u> (168)?» he says.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Як звати покоївку пані? – запитав він.	Цілісне перетворення
Robert rung for my lady's <u>maid</u> . (169)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Роберт покликав покоївку пані.	Модуляція
She told me her <u>nurse</u> (170) could do it in half the time.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Вона сказала, що її няня може зробити це вдвічі швидше.	Конкретизація
The Italian <u>nurse</u> (171) who had come with them from Florence had preferred remaining with Dora.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Італійська няня, яка приїздила з ними з Флоренції, вважала за краще залишитись з Дорою.	Конкретизація
The name of <u>governess</u> , (172) I soon found, was a mere mockery as applied to me.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Ім'я гувернантки було просто знущанням з мене.	Адаптація
«Therefore, you see. I can not help you as a <u>governess</u> .» (173)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Ви бачите, що я не можу бути вашою гувернанткою.	Модуляція
She was by nature an <u>actress</u> . (174) of parts that entered into her physique.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	За своєю природою вона була акторкою.	Опущення Компенсація
«Good Heaven! what an actress this <u>woman</u> (175) is.»	Слот професійно-духовної діяльності,	- Яка вона чудова акторка!	Цілісне перетворення

	концептуальний вузол професії		
He had seen beautiful and stately ladies, but none so coy or bewitching as this pretty <u>maiden</u> . (176)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	Він бачив красивих і чудових пані, але ні одну з таких пихатих, як ця симпатична дівчина.	Синонімічний переклад
«Justine Marie! What was this? Justine Marie--the dead <u>nun</u> (177) - -where was she?»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Джастіна Марі! Що це було? Джастіна Марі – мертва черниця – де вона була?	Дослівний переклад
«At prayers? She's a <u>nun</u> , (178) then, depend upon it. Make her tell us the history of her convent.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол професії	- Молитви? Вона черниця. Нехай вона розповість нам історію її монастиря.	Граматичні заміни
«Molly must go and <u>clean</u> (179) white frock,» said Mr. Gibson.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	- Моллі повинна попрали білу сукню, - наказав пан Гібсон.	Конкретизація Модуляція
She had <u>swept</u> (180) and <u>cleaned</u> (181) the hearth, and made a bright blazing fire for our reception.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Вона прибрала камін, і запалила яскраве вогнище до нашого прийому.	Опущення Адаптація
She <u>swept</u> (182) up the hearth, asked at what time she should prepare tea.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Вона запалила вогнище і запитала, коли подавати чай.	Адаптація
«Getting leaves,» meekly answered Jo, sorting the rosy handful she had just <u>swept</u> up (183).	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	- Підготуй хмиз, - наказала Джо, прибираючи біла каміну.	Цілісне перетворення
Hannah <u>washed</u> (184) and <u>ironed</u> (185) them for me, and I marked them all myself.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Вона попрали і попросувала одяг для мене.	Опущення Компенсація
Mrs. Jones <u>ironed</u> (186) and folded her clothes.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	Місіс Джонс попросувала і склала її одяг.	Дослівний переклад
«I'd dried and <u>cleaned</u> (187) his clothes.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол хатня робота	- Я попрали і висушила його одяг.	Граматичні заміни
Thanks to my retired life and the protecting <u>care</u> (188) of my mother and sister.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Тільки дякуючи моєму досвіду та догляду моєї матері та сестри.	Адаптація
«Do you <u>care</u> (189) for me, Lucy?»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Ти переживаєш за мене, Люсі?	Модуляція
«Of course I <u>care</u> (190) the more because of the family.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Звичайно, я дбаю про свою сім'ю.	Опущення

«You will be under the <u>care</u> (191) of a motherly good sort of woman.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Ви будете під опікою дуже доброї жінки.	Опущення Генералізація
«I should like it so much: I am so fond of <u>children</u> .» (192)	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Мені це дуже сподобається. Я дуже люблю дітей.	Модуляція
«They are Dora's <u>children</u> , (193) and she ought to see them.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Вони діти Дори і вона повинна їх побачити.	Дослівний переклад
She knew how one of those <u>children</u> (194) had gone wrong.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Вона знала, що один з її дітей припустив помилки.	Адаптація
«We are going to have enough to <u>raise</u> (195) the boys well and to keep Mary at home.»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- В нас достатньо грошей аби підняти на ноги дітей і утримувати Марію вдома.	Генералізація Модуляція
«Will it support Mrs. Mawmsey, and enable her to <u>raise</u> (196) six children when I am no more?»	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Чи допоможе це місіс Мавмсі, і допоможе їй підняти на ноги шість дітей, коли я вже не буду спроможний?	Модуляція Адаптація
That functionary having orders from Mrs. Reed to <u>buy</u> (197) of his young lady all the products.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Цей службовець мав розпорядження від місіс Рід купити молодій пані продукти.	Опущення Граматичні заміни
She would <u>buy</u> (198) them all over and over again: she would <u>buy</u> (199) up every copy.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	Вона купляла їх знову і знову. Вона скуповувала кожен екземпляр.	Членування речення Граматичні заміни
« <u>Buy</u> (200) the vases,» whispered Amy to Laurie.	Слот професійно-духовної діяльності, концептуальний вузол забезпечення сім'ї	- Купи ці вази, - прошепотіла Емі до Лорі.	Дослівний переклад
She <u>knows</u> (201) now what gentlemen are.	Слот інтелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона знає тепер, хто були ці джентльмени.	Граматичні заміни
«She <u>knows</u> (202) I would not offend for the world.»	Слот інтелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона знає, що б ніколи її не образив.	Адаптація
It's as well Phoebe shouldn't know, for she <u>thinks</u> (203) me perfect.	Слот інтелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Фібі вважає мене ідеальним.	Цілісне перетворення
She <u>thinks</u> (204) you are all spies for her husband.	Слот інтелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	Вона вважає, що за її чоловіком спостерігають.	Адаптація

«I did not mean to offend you, but I meant just to give Molly a hint. She <u>understands</u> (205) what I mean.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	- Я не хотів тебе образити, але я хотів лише натякнути Моллі. Вона знає, що я маю на увазі.	Модуляція Членування речення
«Such a <u>clever</u> (206) little lady,» said the woman with the baby sitting down by Maggie.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол знання-розум	- Така розумна маленька пані, - сказав жінка з дитиною на руках.	Опущення Модуляція Додавання
«What a little <u>silly</u> (207) you are, Maggie!»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Яка ж ти дурненька, Меггі!	Граматичні заміни
«I know I'm a <u>silly</u> (208) little girl, and I'll stay with you till I'm fit to take care of myself.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	Я знаю, що я дурна маленька дівчинка. Я залишусь з тобою, поки не зможу подбати про себе.	Антонімічний переклад
«I couldn't seem to imagine myself anything but <u>stupid</u> (209) little Beth.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	Я не могла уявити себе ніким іншим, окрім як дурненькою маленькою Бет.	Граматичні заміни
She then <u>asked</u> (210) me if I would take some tea or coffee.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	Вона запитала мене, чи я буду каву або чай.	Дослівний переклад
«Did your friend die?» she <u>asked</u> . (211)	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Ваш друг помер? – запитала вона.	Дослівний переклад
«Why not?» she <u>asked</u> , (212) wonderingly.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол незнання-нерозуміння	- Чому ні? – запитала вона.	Опущення
Highly-accomplished woman, once so courted and admired, transformed into an <u>active</u> (213) managing housewife.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Успішна жінка, яка була так захоплена своєю справою, почала перетворюватись на домогосподарку.	Конкретизація Модуляція
«You must learn to take things easy, and to be more <u>active</u> (214) and cheerful.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Ви повинні навчитися сприймати речі легше, бути більш активними та веселими.	Синонімічний переклад
«I am glad to hear that,» said Dorothea. «Your mind, I feared, was too <u>active</u> (215) last night.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	- Я рада це чути, - сказала Доротея. – Ви були дуже енергійні вчора.	Адаптація
«I suppose they are <u>lively</u> , (216) good-tempered girls.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Я гадаю, вони жваві та добрі дівчата.	Синонімічний переклад
«I should hardly call her a <u>lively</u> (217) girl--she is very earnest, very eager in all she does»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	- Я б не назвала її жвавою, вона дуже серйозна та енергійна у всьому, що вона робить.	Синонімічний переклад

Emma was quite <u>eager</u> (218) to see this superior treasure.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол активність-енергійність	Емма дуже хотіла побачити це багатство.	Опущення
She <u>wanted</u> , (219) rather, to be quiet, and out of temptation.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона хотіла сидіти тихою та спокійною.	Додавання
She <u>wanted</u> (220) a pair of blue boots for Sallie's party.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона хотіла пару синіх чобіт для вечірки Саллі.	Дослівний переклад
But Molly had <u>begged</u> (221) hard to remain two or three days longer – only that--only till Friday.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Молі благала залишитися ще на два чи три дні.	Опущення
She <u>begged</u> (222) therefore to see her in Portman-square whenever she had leisure.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона благала зустрітися з нею на площі Портман, де вона відпочивала.	Модуляція
She <u>begged</u> , (223) therefore, permission, as a weary traveller, to pass the night in the cottage.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Вона благала дати їй дозвіл заночувати в котеджі, як втомленому мандрівнику.	Граматичні заміни
If she <u>wishes</u> (224) to prosper in her vocation she must devote all her energies to her business.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол потреба	Якщо вона хоче бути успішною у своєму покликанні, вона повинна присвятити всі свої сили своїй справі.	Модуляція
She had been at school with girls of higher position, whose brothers, she felt <u>sure</u> , (225) it would have been possible for her to be more interested in, than in these inevitable Middlemarch companions.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона була в школі з дівчатами вищого рангу, чиї брати, вона була впевнена, більше цікавились компаніями з Мідлмарчу.	Опущення Компенсація
But Mary had felt <u>sure</u> (226) that her parents would want to see her.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Але Марія була впевнена, що її батьки хотіли б її побачити.	Дослівний переклад
She was <u>determined</u> (227) to make no further resistance or suggestions.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона була впевнена, що не буде сперечатися.	Цілісне перетворення
She was quite <u>determined</u> (228) not to utter a word that should hurt Jane Fairfax's feelings.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Вона була цілком впевнена не вимовляти ні слова, які можуть зашкодити почуттям Джейн.	Адаптація
There was no resource! She <u>decided</u> (229) upon studying the part.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол впевненість-воля	Для цього не було підстав! Вона вирішила стояти на своєму.	Цілісне перетворення
Hannah scolded, Meg cried, and Jo was at her wits' end, till she <u>decided</u>	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки,	Ханна і Мег кричали, а Джо була при своїх думках, поки не вирішила взяти все в свої руки.	Модуляція Адаптація

(230) to take things into her own hands.	концептуальний вузол впевненість-воля		
She turned from me to hide the emotion she could not quite <u>control</u> ; (231) but I took her hand and fervently kissed it.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Вона відвернулася від мене, щоб приховати свої емоції, які вона не змогла контролювати, але я взяв її за руку і поцілував.	Додавання Опущення
Now she felt the reaction from all her self- <u>control</u> . (232)	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Тепер вона відчувала себе у повному контролі.	Компенсація
She <u>forced</u> (233) herself to speak.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Вона змусила себе говорити.	Дослівний переклад
By an effort Mary <u>managed</u> (234) to keep down her vexation.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Завдяки зусиллям Мері вдалося утримати свою прикрість.	Адаптація
Mrs. Kirkpatrick <u>managed</u> (235) to get up a very becoming blush, and as for Molly, her face glowed with delight.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Місіс Кіркпатрік сиділа з рум'янцем на щоках.	Цілісне перетворення
She had never <u>allowed</u> (236) herself to recognize the restraint she was under in her stepmother's presence.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол влада	Вона ніколи не дозволяла собі визнати стриманість у присутності мачухи.	Антонімічний переклад Компенсація
«She is a <u>noble</u> (237) creature,» said the loyal-hearted Sir James.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Вона є благородним створінням, - сказав пан Джеймс.	Модуляція Опущення
«Isn't she a dear, <u>noble</u> -looking (238) creature?»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Хіба вона не шляхетне створіння?	Дослівний переклад
The calm and <u>polite</u> (239) unconcern of Lady Middleton on the occasion was a happy relief to Elinor's spirits.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Спокійність леді Мідлтон була щасливим полегшенням для Еліонор.	Модуляція Опущення
Clara was <u>honest</u> (240) and quiet.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Клара була чесною і тихою.	Дослівний переклад
«Pack them up, Ginevra, like a good, <u>honest</u> (241) girl, and send them back.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	- Підготуйте Жиневру, як добру, чесну дівчинку, і відправте її назад.	Граматичні заміни Адаптація
Now the <u>honest</u> (242) Scotswoman, as she said, hated anything underhand, but she respected the right of every human being to maintain silence if necessary.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол порядність	Чесна шотландська жінка ненавиділа недоліки, однак вона поважала право кожної людини зберігати мовчання у разі необхідності.	Опущення

There was something in Mr. Gibson's manner that made Maria <u>obey</u> (243) him.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Щось було у манері Гібсона, що змусило Марію слухати його.	Модуляція
Juliet was compelled to <u>obey</u> . (244)	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	Джюльєта була змушена підкорятися.	Дослівний переклад
Mary could not be <u>patient</u> (245) in her loneliness.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	- Мері є нетерплячою у своїй самотності.	Антонімічний переклад
«Go on. Was Catherine <u>obedient</u> (246) to her father's commands?»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол слухняність-покірність	- Продовжуй. Чи була Кетрін слухняною?	Опущення
She shall know how <u>useless</u> (247) her artifices are with me.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	Вона має знати, як безглуздо виглядають її махінації.	Компенсація
«It might be if it was kept nice, but the maids are <u>lazy</u> , (248) and I don't know how to make them mind. It worries me though.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Все було б добре, якби покоївки не були такими ледачими, а я знаю, як їх розважити. Це мене турбує.	Антонімічний переклад
«I am very <u>slow</u> . (249) When I want to be busy with books, I am often playing truant among my thoughts.»	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Я дуже повільна. Коли я хочу почитати, я завжди копірсаюся в своїх думках.	Адаптація Граматичні заміни
«Then speak accordingly, Mr. Glegg!» said his wife, with <u>slow</u> , (250) loud emphasis, bending her head toward him significantly.	Слот ітелектуально-вольової сфери психіки, концептуальний вузол пасивність-бездіяльність	- Говоріть відповідно, пан Гелг! – сказала його дружина з повільним тоном і, нахилиючи голову.	Опущення Модуляція

ДОДАТОК В

ПРИКЛАДИ СТРАТЕГІЙ ТА ТАКТИК МОВЛЕННЯ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЄ ЖІНКА У ТВОРАХ АВТОРІВ-ЧОЛОВІКІВ

Англійський варіант	Характеристика	Переклад	Стратегія перекладу
«I have heard,» she said,» and I believe it, that the fondest and truest of all affections is the affection which a woman ought to bear to her husband. When our engagement began that affection was mine to give, if I could, and yours to win, if you could. Will you pardon me, and spare me, Sir Percival, if I acknowledge that it is not so any longer?» (1)	(1) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Я чула і вірю, що найбільша і віддана любов - це любов, яку дружина повинна відчувати до свого чоловіка, - сказала вона. - На початку наших заручин я думала, що з часом полюблю вас. Чи вибачите ви мене, сер Персіваль, якщо я зізнаюся вам, що більше не думаю так?	Опущення Дослівний переклад
«Don't be angry with me, Marian,» she said, mistaking my silence. (2)	(2) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Не гнівайся на мене, Меріан, - сказала вона, незрозумівши моє мовчання.	Дослівний переклад
She paused after I had spoken those words, and looked at me with a singular expression of perplexity and distress. «I accuse nobody, and I suspect nothing,» she broke out abruptly. (3) «But I cannot and will not accept the responsibility of persuading Laura to this marriage.» (4)	(3) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (4) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	Вона помовчала у відповідь і подивилася на мене з дивним, тривожним і скорботним виразом. - Я нікого не звинувачую і нічого не підозрюю! - раптово вибухнула вона. Але я не хочу і не візьму на себе відповідальність переконувати Лору в необхідності цього шлюбу.	Модуляція Дослівний переклад
«I will talk of nothing to distress you,» I said soothingly. «You want something,» she answered sharply and suspiciously. «Don't look at me like that. Speak to me and tell me what you want.» (5) «I only want you to quiet yourself, and when you are calmer, to think over what I have said.» «Said?» She paused-twisted the cloth in her hands, backwards and forwards, and whispered to herself, «What is it he said?» She turned again towards me, and shook her head impatiently. «Why don't you help me?» she asked, with angry suddenness. (6)	(5) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (6) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (7) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (8) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Я не скажу нічого, що могло б засмутити вас, - сказав я м'яко. - Ви чогось хочете від мене, - відповідала вона різко і підозріло. - Не дивіться на мене так. Кажучи: Що вам потрібно? - Я хочу тільки, щоб ви заспокоїлися і, коли прийдете в себе, подумали над моїми словами. - Якими словами? - Вона помовчала і почала смикати в руках ганчірку, шепочучи про себе: «Що він сказав?» Потім знову повернулася до мене і нетерпляче кивнула головою. - Чому ви не хочете допомогти мені? - різко запитала вона.	Опущення Дослівний переклад Модуляція

<p>«<u>Mr. Hartright, you surprise me. Whatever women may be, I thought that men, in the nineteenth century, were above superstition.</u>» (7) «<u>Pray call her in!</u>» (8)</p>		<p>- Ви дивуєте мене, містер Хартрайт. Це дозволено жінкам, і я вважала, що чоловіки в дев'ятнадцятому столітті вже не забобонні. - Покличте її сюди!</p>	
<p>«I am going,» she said again, in a gentler voice,» to be married to him. <u>The preparations for my marriage are making, and I shall be married soon.</u> Why do you injuriously introduce the name of my mother by adoption? It is my own act.» (9) «Your own act, Estella, to fling yourself away upon a brute?» «On whom should I fling myself away?» she retorted, with a smile. «Should I fling myself away upon the man who would the soonest feel (if people do feel such things) that I took nothing to him? There! It is done. <u>I shall do well enough, and so will my husband. As to leading me into what you call this fatal step, Miss Havisham would have had me wait, and not marry yet; but I am tired of the life I have led, which has very few charms for me, and I am willing enough to change it. Say no more. We shall never understand each other.</u>» (10) «Such a mean brute, such a stupid brute!» I urged in despair. «Don't be afraid of my being a blessing to him,» said Estella; «<u>I shall not be that. Come! Here is my hand. Do we part on this, you visionary boy - or man?</u>» (11) «O Estella!» I answered, as my bitter tears fell fast on her hand, do what I would to restrain them; «even if I remained in England and could hold my head up with the rest, how could I see you Drummle's wife?» «Nonsense,» she returned, «nonsense. This will pass in no time.» «Never, Estella!» «<u>You will get me out of your thoughts in a week.</u>» (12)</p>	<p>(9) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (10) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (11) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (12) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації</p>	<p>- Я виходжу за нього заміж,- повторила вона лагіднішим тоном.- Підготовка до весілля вже почалася, і незабаром воно відбудеться. А мою прибрану матір ви даремно винуватите. Це все я роблю з власної волі. - З власної волі, Естелло, кидаєтесь на шию такий тварюці? - А кому ж би я мала кинутись на шию? - усміхнено заперечила Естелла.- Може, такому, котрий зразу відчує (якщо люди відчують такі речі), що я нічого не зможу йому дати? Облиште! Все вже вирішено. Мені буде непогано, та й моєму чоловікові. А щодо того, що це згубний крок, як ви кажете, то міс Гевішем якраз відмовляла мене від нього й радила зачекати. Але мені набридло дотеперішнє моє життя, в ньому нема нічого привабливого, і я хочу його змінити. І годі про це. Ми ніколи не зрозуміємо одне одного. - Але ж така підла, така дурна тварюка! - розпачливо вигукнув я. - Не бійтесь, я не буду йому благословенням божим,- сказала Естелла.- Я не з таких. Ну, ось вам моя рука. На цьому й розпрощаймося, мрійний ви хлопчику... чи дорослий? - Ох, Естелло! - скрикнув я, і гіркі мої сльози, хоч як я стримувався, зросили їй руку.- Навіть якби мені судилося лишитись в Англії й далі дивитись людям в очі,</p>	<p>Граматичні заміни Антонімічний переклад Опущення Дослівний переклад</p>

		<p>як я зміг би бачити вас Драмловою дружиною?!</p> <p>- Дурниці,- відказала вона,- дурниці. Це скоро минеться.</p> <p>- Ніколи, Естелло!</p> <p>- Збіжить тиждень, і ви забудете про мене.</p>	
<p>«So proud, so proud!» moaned Miss Havisham, pushing away her grey hair with both her hands.</p> <p><u>«Who taught me to be proud?» returned Estella. «Who praised me when I learnt my lesson?» (13)</u></p> <p>«So hard, so hard!» moaned Miss Havisham, with her former action.</p> <p><u>«Who taught me to be hard?» returned Estella. «Who praised me when I learnt my lesson?» (14)</u></p> <p>«But to be proud and hard to me!» Miss Havisham quite shrieked, as she stretched out her arms. <u>«Estella, Estella, Estella, to be proud and hard to me!» (15)</u></p> <p>Estella looked at her for a moment with a kind of calm wonder, but was not otherwise disturbed; when the moment was past, she looked down at the fire again.</p> <p>«I cannot think,» said Estella, raising her eyes after a silence <u>«why you should be so unreasonable when I come to see you after a separation. I have never forgotten your wrongs and their causes. I have never been unfaithful to you or your schooling. I have never shown any weakness that I can charge myself with.»(16)</u></p> <p>«Would it be weakness to return my love?» exclaimed Miss Havisham.</p> <p>«But yes, yes, she would call it so!»</p>	<p>(13) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги</p> <p>(14) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги</p> <p>(15) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги</p> <p>(16) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги</p>	<p>- Самі гордощі, самі гордощі!</p> <p>- простогнала міс Гевішем, обіруч відкидаючи своє сиве волосся.</p> <p>- А хто прищепив мені ці гордощі? - відказала Естелла.- Хто хвалив мене, коли я засвоювала вашу науку?</p> <p>- І така недобра, така недобра! - простогнали міс Гевішем, повторивши той самий жест.</p> <p>- А хто навчив мене буди недоброю? - відказала Естелла.- Хто хвалив мене, коли я засвоювала вашу науку?</p> <p>- Але ти ж горда й недобра зі мною - голос міс Гевішем мало не зірвався на крик, коли вона простягла вперед руки.- Естелло, Естелло, Естелло, ти ж горда й недобра зі мною! Естелла хвильку подивилась на неї з холодним подивом і ані здригнулася, а потім знов перевела погляд на вогонь,,</p> <p>- Мені незрозуміло,- помовчавши, промовила Естелла і підвела очі на міс Гевішем,- чому ви влаштовуєте ці недоречні сцени, коли я приїжджаю до вас після розлуки. Я ніколи не забувала ні вашого горя, ні його причини. Я ніколи не відступаюся від вас і від вашої науки. Я не можу собі закинути, щоб хоч раз проявила якусь слабкість.</p> <p>- Хіба це була б слабкість,- відповісти любов'ю на любов? - вигукнула міс Гевішем.- Але що ж - вона назвала б це слабкістю!</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Генералізація</p> <p>Додавання</p> <p>Опущення</p> <p>Дослівний переклад</p> <p>Модуляція</p>

«I'll tell you,» said she, in the same hurried passionate whisper, «what real love is. <u>It is blind devotion, unquestioning self-humiliation, utter submission, trust and belief against yourself and against the whole world, giving up your whole heart and soul to the smiter - as I did!</u> » (17)	(17) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Я тобі скажу,- провадила вона тим своїм хапливим пристрасним шепотом,- що таке справжнє кохання. Це сліпа відданість, безоглядна покора, цілковите самозабуття, коли віриш і надієшся наперекір собі й усьому світові, коли всю душу й серце віддаєш мучителеві... як я зробила!	Конкретизація Дослівний переклад
«Master,» she again murmured. « <u>Please!</u> » (18)	(18) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Ради бога, хазяїне! - знов стала вона благодати.	Модуляція
«You naughty child, how dare you? <u>Go and sit down this instant!</u> » (19)	(19) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Як ти смієш, зухвале дівчисько? Ану марш на своє місце!	Конкретизація Граматичні заміни
«Mr. Drummle,» said Mrs. Pocket, «will you ring for Flopson? <u>Jane, you undutiful little thing, go and lie down. Now, baby darling, come with ma!</u> » (20)	(20) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Містере Драмл,- сказала місіс Покет,- подзвоніть, будь ласка, щоб прийшла Флопсон. Ти, Джейн, вредне дівчисько, забирайся спати! А ти, ясочко моя, іди до мамусі!	Модуляція Конкретизація
«Gracious me, Flopson!» said Mrs. Pocket, looking off her book for a moment, «everybody's tumbling!» (21) «Gracious you, indeed, Mum!» returned Flopson, very red in the face; «what have you got there?» «I got here, Flopson?» asked Mrs. Pocket. « <u>Why, if it ain't your footstool!</u> » cried Flopson. « <u>And if you keep it under your skirts like that, who's to help tumbling? Here! Take the baby, Mum, and give me your book.</u> » (22)	(21) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (22) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Боже милий, Флопеон! - промовила місіс Покет, на мить підводячи погляд від книжки.- Всі спотикаються! - І справді - боже милий, мем! - відрізала Флоп--сон, вся червона, як буряк.- Бо що це у вас тут таке? - У мене, Флопеон? - здивувалася місіс Покет. - Що ж, коли це не ваша підніжка! - скрикнула Флопеон.- Як же тут не спіткнутися, коли у вас лавочка під спідницями! Візьміть-но дитя, мем, а книжку дайте мені.	Цілісне перетворення Граматичні заміни
«Hear me out - but if I were to remove Joe into a higher sphere, as I <u>shall hope to remove him when I fully come into my property, they would hardly do him justice.</u> » (23) «And don't you think he knows that?» asked Biddy. It was such a very provoking question (for it had never in the most distant manner occurred to me), that I said, snappishly, «Biddy, what do you mean?» Biddy having rubbed the leaf to pieces between her hands - and the	(23) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (24) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (25) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (26) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Вислухай же мою думку!.. Адже якщо мені вдасться ввести його у вищі кола, а я маю надію, що така змога у мене з'явиться, коли моя власність перейде до мене в руки, то тоді його манери ледве чи свідчитимуть на його користь. - А ти гадаєш, він цього не знає? - спитала Бідді. Запитання було таке ущипливе (мені-он самому воно навіть і на думку не	Додавання Дослівний переклад Антонімічний переклад

<p>smell of a black-currant bush has ever since recalled to me that evening in the little garden by the side of the lane - said, «Have you never considered that he may be proud?»</p> <p>«Proud?» I repeated, with disdainful emphasis.</p> <p><u>«Oh! there are many kinds of pride,» said Biddy, looking full at me and shaking her head; «pride is not all of one kind»</u> (24)</p> <p>«Well? What are you stopping for?» said I.</p> <p>«Not all of one kind,» resumed Biddy. «He may be too proud to let any one take him out of a place that he is competent to fill, and fills well and with respect. <u>To tell you the truth, I think he is: though it sounds bold in me to say so, for you must know him far better than I do.»</u> (25)</p> <p>«Now, Biddy,» said I, «I am very sorry to see this in you. I did not expect to see this in you. <u>You are envious, Biddy, and grudging. You are dissatisfied on account of my rise in fortune, and you can't help showing it.»</u> (26)</p> <p>«If you have the heart to think so,» returned Biddy, «say so. Say so over and over again, if you have the heart to think so.»</p>		<p>могло спасти), що я аж огризнувся:</p> <p>- Що ти хочеш цим сказати, Бідді?</p> <p>Вона розтерла листок між пальців - відтоді, коли я не почую запах чорносмородинового куща, він зразу нагадає мені той вечір у нашому садку біля провулка - і сказала:</p> <p>- І ти ніколи не подумав, що він, може, гордий?</p> <p>- Гордий? - повторив я, зневажливо скривившись.</p> <p>- Гордощі ж бувають різні,- сказала Бідді, дивлячись мені просто в вічі й похитуючи головою.- Гордощі не в усіх однакові...</p> <p>- Ну? Чому ти не договориєш? - спитав я.</p> <p>- Не в усіх однакові,- повторила Бідді.- Може ж, він занадто гордий і не погодиться, щоб хтось забрав його з місця, де у нього своя робота, яку він виконує добре і має від людей повагу. Як на правду, то я думаю, що він таки і є гордий, хоч не мені б це говорити: ти повинен знати його куди краще.</p> <p>- Мені, Бідді,- сказав я,- дуже прикро таке чути від тебе. Я цього не сподівався. Ти просто заздриш, Бідді, тебе беруть зазидки. Ти невдоволена, що мені так пощастило, і не вмієш цього приховати.</p> <p>- Якщо сумління тобі дозволяє, можеш так і говорити,- відказала Бідді.- Повтори це ще раз і ще, якщо сумління тобі дозволяє.</p>	
<p><u>«Come here! You may kiss me, if you like.»</u> (27)</p>	<p>(27) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради</p>	<p>- Іди сюди! Можеш поцілувати мене, коли хочеш.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p><u>«Boy! Let your behaviour here be a credit unto them which brought you up by hand!»</u> (28)</p>	<p>(28) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги</p>	<p>- Гляди ж, хлопче, щоб твоя поведінка була до честі тим, хто виховав тебе власною рукою!</p>	<p>Додавання</p>

«I tell you what, young fellow,» said she, « <u>I didn't bring you up by hand to badger people's lives out. It would be blame to me, and not praise, if I had.</u> » (29) People are put in the Hulks because they murder, and because they rob, and forge, and do all sorts of bad; and they always begin by asking questions. <u>Now, you get along to bed!</u> » (30)	(29) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (30) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Ось що я тобі скажу, парубче: я не для того виховувала тебе власною рукою, щоб ти людям душу вимотував своїми балачками. Ніхто б мене за це не похвалив, а тільки осудили б. У в'язницю садять тих, хто вбиває, грабує, підробляє гроші й коїть усякі інші неподобства, і починають вони з того, що ставлять дурні запитання. А тепер марш спати!	Цілісне перетворення Модуляція
«You are best for'n,» said Marian. (31) «More ladylike, and a better scholar than we, especially since he had taught 'ee so much. <u>But even you ought to be proud. You be proud, I'm sure!</u> » (32) «Yes, I am,» she said; «and I am ashamed at so breaking down.»	(31) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (32) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Ти краще нас, - говорила Мерієн. - Манери у тебе краще, і ти вчених нас ... адже він сам тебе навчав. І ти повинна пишатися цим. Так ти і пишаєшся, правда? - Так, - сказала Тесс, - і мені соромно, що я так розплакалася.	Модуляція Граматичні заміни
«I am only just up, Mr Clare, and it is too early to take me to task!» she pouted. « <u>You need not call me Flirt. This cruel and untrue. Wait till by and by. Please wait till by and by! I will really think seriously about it between now and then. Let me go downstairs!</u> » (33)	(33) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Я тільки що встала, містер Клер, і, слово честі, зараз ще занадто рано, щоб мене лаяти, - прикинулася вона скривдженою. - Не називайте мене кокеткою, це жорстоко і несправедливо. Зачекайте трохи. Тепер я подумаю про це серйозно. Дайте мені пройти!	Адаптація Опущення
«And my question, Tessy?» « <u>O no-no!</u> » replied she with grave hopelessness, as one who had heard anew the turmoil of her own past in the allusion to Alec d'Urberville. « <u>It can't be!</u> » (34)	(34) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Що ж ви мені відповісте, Тесс? - Ні ні! - сказала вона суворо і безнадійно, немов в оповіданні про Алека д'Ербервіллей почула голос свого тривожного минулого. - Цього не буде!	Додавання Модуляція
«Mr Clare, you have ranged the cows!» she said, blushing; and in making the accusation, symptoms of a smile gently lifted her upper lip in spite of her, so as to show the tips of her teeth, the lower lip remaining severely still. (35)	(35) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Містер Клер, ви розставили так корів навмисне! - сказала вона, червоніючи. Коли вона висловила це звинувачення, легка усмішка ковзнула по її обличчю і, крім її волі, верхня губа злегка підвелася, відкривши кінчики зубів, а нижня залишилася суворо нерухомою.	Модуляція Дослівний переказ
«Bless thy simplicity, Tess,» said her companions. «He's got his market-nitch. Haw-haw!»	(36) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Ну і простачка ж ти, Тесс! - відгукнулися її товаришки. -	Адаптація

<p>«<u>Look here; I won't walk another inch with you, if you say any jokes about him!</u>» Tess cried, and the colour upon her cheeks spread over her face and neck. (36)</p>		<p>Він сьорбнув сьогодні на базарі. Ха-ха! - Слухайте, я ні кроку не ступлю далі, якщо ви будете над ним сміятися! - крикнула Тесс, і рум'янець, що горів на її щоках, розлився по обличчю і шиї.</p>	<p>Антонімічний переклад</p>
<p>«I've got a family vault at Kingsbere!» «Hush-don't be so silly, Jacky,» said his wife. «Yours is not the only family that was of 'count in wold days. <u>Look at the Anktells, and Horseys, and the Tringhams themselves-gone to seed a'most as much as you-though you was bigger folks than they, that's true. Thank God, I was never of no family, and have nothing to be ashamed of in that way!</u>» (37) «Don't you be so sure o' that. <u>From you nater 'tis my belief you've disgraced yourselves more than any o' us, and was kings and queens outright at one time.</u>» (38) Tess turned the subject by saying what was far more prominent in her own mind at the moment than thoughts of her ancestry-«I am afraid father won't be able to take the journey with the beehives tomorrow so early.» «I? I shall be all right in an hour or two,» said Durbeyfield.</p>	<p>(37) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (38) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації</p>	<p>- У мене є сімейний склеп в Кінгсбіре! - Шш ... не дурний, Джекі, - сказала дружина. - У старі часи не одна тільки твоя сім'я була знатна. Подивися на Енктеллей, Хорей, та й на Трінгхемов, - вони зубожіли майже, як і ти, хоча твій рід познатее, це вірно. Слава богу, я ні з якого типу не походжу, і тепер мені соромитися не доводиться. - Щось дуже вже ти в цьому впевнена. А мені, дивлячись на тебе, здається, що ти себе принизила більше, ніж будь-який з нас, і були у тебе колись в роду і королі і королеви. Тесс змінила тему розмови, згадавши про те, що в ту хвилину займало її набагато більше, ніж думки про предків. - Боюся, що батько не зможе виїхати з вуликами на світанку. - Я? Через годину-другу я буду молодцем, - сказав Дарбейфілд.</p>	
<p>«And you say your people have lost their horse?» «I-killed him!» she answered, her eyes filling with tears as she gave particulars of Prince's death. «And I don't know what to do for father on account of it!» (39) «I must think if I cannot do something. My mother must find a berth for you. But, Tess, no nonsense about «d'Urberville»;- «Durbeyfield» only, you know-quite another name.» «I wish for no better, sir,» said she with something of dignity. (40)</p>	<p>(39) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (40) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання</p>	<p>- І ви говорите, що ваші батьки втратили коня? - Я вбила її! - відповіла вона, і очі її наповнилися сльозами, коли вона розповіла про смерть Принца. - Я не знаю, як тепер допомогти батькові. - Потрібно подумати, чи не можу я що-небудь для вас зробити. Моя мати повинна знайти для вас місце. Але тільки, Тесс, ніяких дурниць про «д'Ербервіллей». Дарбейфілд - і тільки. Це зовсім інше прізвище.</p>	<p>Конкретизація Дослівний переклад Модуляція</p>

		- Кращої я і не хочу, сер, - відповіла вона з гідністю.	
«Now then, again!» said d'Urberville. «No, no!» said Tess. «Show more sense, do, please.» (41)	(41) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Ну ось, ще разок! - сказав д'Ербервіллей. - Ні! - вигукнула Тесс. - Прошу вас, сер, будьте розумніше.	Граматичні заміни
«How darest th' laugh at me, hussy!» she cried. «I couldn't really help it when t'others did,» apologized Tess, still tittering. «Ah, th'st think th' beest everybody, dostn't, because th' beest first favourite with He just now! But stop a bit, my lady, stop a bit! I'm as good as two of such! Look here-here's at «ee!» (42)	(42) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Як ти смієш сміятися наді мною, дівка? - крикнула вона. - Право ж, я не могла втриматися, коли всі сміялися, - вибачаючись сказала Тесс, все ще сміючись. - А ти думаєш, що ти краще за всіх, так? Тому що тепер ти у нього перша коханка? Ну, почекайте, міледі, зачекайте! Я стою двох таких, як ви! Зараз я тобі покажу!	Генералізація Адаптація
«Never mind that,» she coaxed. «Put me down, I beg you. I don't mind where it is; only let me get down, sir, please!» (43)	(43) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Нічого! Прошу вас, спустіть мене, - благала вона. - Мені все одно, де б ми не знаходилися, тільки, прошу вас, сер, дайте мені зійти з коня!	Членування речення Додавання
«No-in all truth; we have no chance against her!» She looked joylessly at Tess. (44) «What do you mean?» asked the latter. «He likes «ee best-the very best! We could see it as he brought 'ee. He would have kissed 'ee, if you had encouraged him to do it, ever so little.» (45) «No, no,» said she.	(44) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (45) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Так, що й казати, куди нам до неї! Вона понуро глянула на Тесс. - Про що ти говориш? - спитала та. - Ти йому більше всіх подобаєшся, більше всіх! Ми це зрозуміли, коли він тебе ніс на руках. Він би тебе поцілував, якби ти хоч трішки його підбила. - О ні! - сказала Тесс.	Модуляція Конкретизація
«God gave her into my keeping!» repeated Hester Prynne, raising her voice almost to a shriek. «I will not give her up!» And here by a sudden impulse, she turned to the young clergyman, Mr. Dimmesdale, at whom, up to this moment, she had seemed hardly so much as once to direct her eyes. «Speak thou for me!» cried she. «Thou wast my pastor, and hadst charge of my soul, and knowest me better than these men can. I will not lose the child! Speak for me! Thou knowest--for thou hast sympathies which these	(46) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Господь довірив її мені! - майже до крику підвищуючи голос, повторила Гестер. - Я її не віддам! - І тут, рухома раптовим поривом, вона обернулася до молодого священика, містеру Димсдейлу, на якого досі, здавалося, ні разу не глянула. - Вступися ж хоч ти за мене! - вигукнула вона. - Ти був моїм пастирем і дбав про мою душу; ти знаєш мене краще, ніж ці люди! Я не віддам дитину! Вступися за	Адаптація Граматичні заміни Опущення

men lack--thou knowest what is in my heart, and what are a mother's rights, and how much the stronger they are when that mother has but her child and the scarlet letter! Look thou to it! I will not lose the child! Look to it!» (46)		мене! У тебе більше доброти, ніж в них, і ти знаєш, що приховано в моєму серці, і які материнські права, і наскільки вони великі, коли у матері немає нічого, крім її дитини і червоної літери! Захисти ж мене! Я не віддам дитину! Захисти мене!	
«Oh, peace, neighbours--peace!» whispered their youngest companion; «do not let her hear you! Not a stitch in that embroidered letter but she has felt it in her heart. « (47)	(47) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Тихіше, сусідки, тихіше! - прошепотіла молодша з глядачок. - Недобре, якщо вона нас почує! Адже кожен стібок на цій вишитій букві пройшов крізь її серце!	Граматичні заміни Дослівний переклад
«I am here to speak French with the children,» Rebecca said abruptly, «not to teach them music, and save money for you. Give me money, and I will teach them.» (48) Minerva was obliged to yield, and, of course, disliked her from that day. «For five-and-thirty years,» she said, and with great justice, «I never have seen the individual who has dared in my own house to question my authority. I have nourished a viper in my bosom.» (49) «A viper--a fiddlestick,» said Miss Sharp to the old lady, almost fainting with astonishment. «You took me because I was useful. There is no question of gratitude between us. I hate this place, and want to leave it. I will do nothing here but what I am obliged to do.» (50)	(48) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги (49) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги (50) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Мій обов'язок - розмовляти з ними по-французькому, - а не вчити їх музики й ощадити для вас гроші,- гостро мовила Ребека. - Платіть мені, і я вчитиму їх. Мінерві довелося здатись, але, звичайно, відтоді вона зненавиділа дівчину. За тридцять п'ять років, - сказала вона, і то була правда,- за тридцять п'ять років ніхто ще в моєму домі не наслідювався ставити під сумнів мій авторитет. Я пригріла в себе на грудях гадюку. - Гадюку? Що за дурниці,- відказала Ребека старій дамі яка мало не зомліла з дива. - Ви взяли мене, бо я вам потрібна. Тут про вдячність не може бути й мови. Я ненавиджу цю школу й хочу піти звідси. Я не робитиму тут нічого, крім того, що зобов'язана робити.	Граматичні заміни Додавання Антонімічний переклад Модуляція
«My purse, dear Tony!» exclaimed Emma. «My house! You will stay with me? Why do you shake your head? With me you are safe.» «Ever since your marriage, Tony, you have been strange in your trick of refusing to stay with me. (51) And you and I made our friendship the pledge of a belief in eternity! We vowed it. Come, I do talk sentimentally, but my heart is in it. I beg you--all the	(51) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації (52) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання.	- Мій гаманець, дорогий Тоні! - вигукнула Емма. Мій будинок! Ти залишишся зі мною? Чому ти трясеш головою? Зі мною ти в безпеці. - З моменту вашого шлюбу, Тоні, ти був незрозумілим у твоїй уловці, відмовляючись залишитися зі мною. І ти та я зробили нашу дружбу запорукою віри в вічність! Ми обіцяли це.	Дослівний переклад Членування речення Опущення

reasons are with me--to make my house your home. You will. You know I am rather lonely.» (52)		Прийди, я сентиментально розмовляю, але в цьому є серце моє. Я прошу тебе - все Причини зі мною - зробити мій дім твоїм домом. Ви знаєте, що я самотня.	
«You will not object?... I must accompany you to town. Permit it, I beg. You shall not be worried to talk.» «He may be everything you tell me. He should not have chosen the last night of the Opera to go to your box and sit beside you till the fall of the curtain. The presence at the Opera of a man notoriously indifferent to music was enough in itself.» (53)	(53) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Ви не будете заперечувати? Я повинна супроводжувати вас у місто. Дозвольте це мені, я благаю. Ви не повинні мовчати. - Він не повинен був йти до опери і сидіти біля вас до падіння завіси. Наявність в опері людини, яка, як відомо, байдужа до музики була достатньою сама по собі.	Дослівний переклад
«We must walk out to find one. I must go, though I should have to go on foot. (54) Quick with bonnet and shawl; muffle up warmly. We have never been out so late: but does it matter? You're a brave soul, I'm sure, and you shall have your fee.» (55)	(54) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (55) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Ми повинні піти, щоб знайти її. Я повинна йти, хоча мені доведеться піти пішки. Швидко з капелюшком та хусткою. Ми ніколи не були так пізно, але чи важливо це? Ви дуже відважна людина і ви отримаєте те, що заслуговуєте.	Дослівний переклад Конкретизація
«Oh! don't class me, Percy, pray! I think of you, not of myself.» (56)	(56) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Ох, Персі, я думаю лише про вас, а не про себе.	Дослівний переклад
«You are a good faithful soul. I think you have never kissed me. Kiss me on the forehead.» (57)	(57) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Ви добросовісна душа. Я думаю, ти ніколи мене не цілував. Поцілуй мене в чоло.	Конкретизація
«You had better go to bed, Danvers, or you will lose your bloom. (58) Stop; you are a faithful soul. Great things are happening and I am agitated. Mr. Dacier has told me news. He came back purposely.» (59)	(58) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (59) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Вам краще піти в ліжко, Денверс, бо ви втратите свій шарм. Почекайте; ви добросовісна душа. Чудові речі відбуваються і я дуже хвилююсь, бо містер Дасієр повідомив мені новини. Він навмисно повернися.	Модуляція
«Because,» she gave her reason, «I wish Diana to know she has not lost a single friend through her marriage, and is only one the richer.» (60)	(60) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика	- Тому що, відповіла вона. Я бажаю, щоб Діана знала, що вона не втратила друзів через її одруження, а лише є однією з найбагатших.	Генералізація Граматичні заміни
«She's tremendous fun--she can do all sorts of things better than I've ever seen any one. She has the pluck of fifty--and I know; I assure you I do.» (61)	(61) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Вона дуже весела – вона може робити всілякі речі краще, ніж будь-хто інший. Їй п'ятдесят років.	Граматичні заміни Опущення
«My dear Maisie, your mother's an angel!» (62)	(62) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Моя дорога Мейзі, твоя мати просто ангел.	Дослівний переклад

«Had you come up to wash hands?» Mrs. Beale hereupon asked them. «Go and do it quickly and I'll be with you: they've put my boxes in that nice room--it was Sir Claude's. Trust him,» she laughed, «to have a nice one!» (63). «Dear lady, please attend to my daughter.» (64)	(63) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу (64) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Ти прийшла помити руки? Спитала місіс Бейл. Йди і зроби це швидко, а я побуду з тобою: вони віднесли мої речі в чудову кімнату – це був сер Клод. Довірай йому, вона засміялась, щоб отримати кращу кімнату. - Шановна леді, будь ласка, підійдіть до моєї доньки.	Дослівний переклад Опущення Граматичні заміни
She looked at him for an instant, and then said frowningly, «I won't. Miss Wade, take me away, please.» (65)	(65) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	Вона подивились на нього і похмуро сказала, - Ні, міс Вейд, заберіть мене, будь ласка.	Дослівний переклад
«Never mind with what,» she returned, «or with what not. Please to leave us. (66) Come back at any other time when you may consider it a duty to bury half an hour wearily here. Good night.» (67)	(66) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (67) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Не турбуйтеся про це, сказала вона. – Будь ласка, покиньте нас. Повертайтеся тоді, коли будеш мати, що нам сказати. Надобраніч.	Опущення Модуляція
«Yes, pray leave us to go there by ourselves. Pray do!» begged Little Dorrit. (68)	(68) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Так, будь ласка, відпусти нас одних! – благала маленька Дорріт.	Цілісне перетворення
«You are very good, sir. You speak very earnestly to me. But I--but I wish you had not watched me.» (69)	(69) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Ви дуже хороший, сер. Ви серйозно говорите про мене. Але, будь ласка, не спостерігайте за мною.	Дослівний переклад
«Pray, do not be so distressed. Pray, pray, Little Dorrit! This is quite understood now.» (70)	(70) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Боже, не будьте такою стурбованою. Все тепер цілком зрозуміло, маленька Дорріт.	Цілісне перетворення
«Pray, don't be violent, Mr Merdle,» said Mrs Merdle. (71)	(71) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Боже, ну будьте таким жорстоким, містер Мердль, сказала місіс Мердль.	Модуляція
«How dare you, how dare you do it? Have you no memory? Have you no heart?» (72)	(72) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Як ти смієш? Чи ти все забула? У вас немає серця.	Опущення Граматичні заміни
«Oh!» said Miss Wade, coldly subduing and removing her glance; «if you had any desire to see the place where you led the life from which I rescued you because you had found out what it was, that is another thing. (73)	(73) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Ох, - холодно відповіла міс Уейд. Якби ви мали бажання побачити те місце, від якого я вас врятувала.	Членування речення Адаптація
«I will write to her, if you please,» said the wife, who felt that she could hardly refuse any longer. (74)	(74) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Будь ласка, дайте написати їй листа, - сказав дружина, бо не могла мовчати більше.	Граматичні заміни
«You must bring her to show me--we can manage that. Good-bye, little fright. (75)	(75) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Приведіть її, я хочу її побачити.	Опущення
«Ah don't do it till I've had my coffee! You're growing up clever,» she added. Then she said: «I suppose you've breakfasted?» (76)	(76) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Нічого не робіть, поки я не вип'ю своєї кави. Ви зростаєте дуже розумним! – додала вона. Ви вже снідали?	Дослівний переклад

«You shouldn't talk to me of such things!» (77)	(77) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Ви не маєте права говорити зі мною про це!	Граматичні заміни
«Do not ask what I do not wish to tell!" she begged, and flashed her appeal to him from her upturned face and lash-shadowed eyes. (78)	(78) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Не питай, чого я не хочу розповідати! - Вона благала, звернувшись до нього.	Модуляція
«Get up his strength!» said Tess impetuously, the tears welling to her eyes. "O my God! Go to a public-house to get up his strength! And you as well agreed as he, mother!» (79)	(79) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Вставай! - різко промовила Тесс, сльози, що накриваються на її очі. Боже мій, іди до публіки, щоб піднятися своєю силою! І ти також погодився, як він, мати.	Опущення
«Because nobody could love 'ee more than Tess did! ... She would have laid down her life for 'ee. I could do no more.» (80)	(80) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	Тому що ніхто не міг любити його більше, ніж Тесс! ... Вона б віддала своє життя заради нього. Я б так не змогла.	Конкретизація Цілісне перетворення
«I never insulted you, sir. I said I begged you to remember your son was a gentleman as well as yourself. I know very well that you give me plenty of money," "You tell it me often enough, sir. There's no fear of my forgetting it.» (81)	(81) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика	Я ніколи не ображала вас, сер. Я прошу вас згадати, що ваш син був джентльменом, і так як і ви. Я знаю, що ви дасте мені гроші. Ви досить часто кажете, сер. Там не боюся, що я забуваю це.	Опущення Дослівний переклад
«Get her up,» said she; «she must get up, I say»: and she stamped his foot energetically. (82)	(82) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Розбудіть її. – сказала вона. – Вона повинна встати! – тупнула вона ногою.	Цілісне перетворення
«I want to see the list for your dinner on Friday; and I want you, if you please, to write a card for Colonel and Mrs. Crawley.» (83)	(83) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	Я хочу побачити список на вечерю в п'ятницю; і я хочу, щоб ви, будь ласка, написали лист полковнику та міс Кроулі.	Дослівний переклад
«Yes: but remember, Jane, you promised to wake with me the night before my wedding.» (84)	(84) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	Так, але пам'ятайте, Джейн, ви обіцяли побути зі мною вночі перед моїм весіллям.	Дослівний переклад
«Could I speak to you for a moment, miss?» said the girl, in rather a flurried, unsettled manner. (85)	(85) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Можна попросити вас на хвилину, міс? - сказала дівчина схвильовано і зніяковіло.	Граматичні заміни
«No!» (86) she said firmly. « <u>The most wretched of her sex, if she must give herself in marriage when she cannot give her love.</u> » (87)	(86) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (87) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	– Ні! – твердо відповіла вона. – Від найнещасливішої з жінок, якщо я повинна віддати себе тому, кого не зможу полюбити.	Конкретизація Опущення Граматична заміна
«Never!» (88) she answered. «If you still persist in maintaining our engagement, I may be your true and faithful wife, Sir Percival-your	(88) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	– Ніколи! – відповідала вона. – Якщо ви все ще наполягаєте на нашому шлюбі, я буду вам вірною і відданою дружиною, сер	Модуляція

loving wife, <u>if I know my own heart, never!</u> » (89)	(89) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	Персіваль, але люблячою дружиною, наскільки я себе знаю, – ніколи!	
« <u>I hope, Sir Percival, you don't do me the injustice to suppose that I distrust you</u> » (90) she said quickly.	(90) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	– Сподіваюся, сер Персіваль, ви не настільки несправедливі до мене, щоб запідозрити мене в недовірі до вас? – швидко сказала вона.	Дослівний переклад
« <u>Shall I play some of those little melodies of Mozart's which you used to like so much?</u> » (91) she asked, opening the music nervously, and looking down at it while she spoke.	(91) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	– Чи не зіграти вам котрусь із мелодій Моцарта, які вам так подобалися? – запитала вона зніяковіло, відкриваючи ноти і опустивши очі.	Опущення
« <u>I am afraid, Mr. Gilmore, I have the misfortune to differ from you in the view I take of the case</u> » (92)	(92) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	- На жаль, містере Гілмор, я не поділяю ваших поглядів на цю справу.	Цілісне перетворення
« <u>You are, in every way, Mr. Gilmore, much fitter to advise and to act in the matter than I am</u> (93). <u>Is it an indiscretion on my part to ask if you have decided yet on a course of proceeding?</u> » (94)	(93) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення (94) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Звичайно, ви набагато краще за мене можете поради, як треба діяти, містер Гілмор. Чи не буде нескромним з мого боку, якщо я запитаю, що ви думаєте робити?	Цілісне перетворення
« <u>Are you calmer now?</u> » (95) I said, as soon as I thought it time to speak again.	(95) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ви заспокоїлися? - запитала я, як тільки вирішила, що можна звернутися до нього.	Граматичні заміни Модуляція
« <u>Can you talk to me without feeling frightened, and without forgetting that I am a friend?</u> » (96)	(96) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Чи можете ви говорити зі мною, вже не боячись мене і не забуваючи, що я вам друг?	Дослівний переклад
« <u>How did you come here?</u> » (97) she asked, without noticing what I had just said to her.	(97) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Як ви потрапили сюди? - сказала вона, не звернувши уваги на мої слова	Дослівний переклад
« <u>You don't say so, Mr. Hartright! May I hear it?</u> » (98)	(98) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Не кажіть так, містер Хартрайд! - Чи можу я це почути?»	Дослівний переклад
« <u>Are you quite sure of those words referring to my mother?</u> » (99) she asked.	(99) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ви абсолютно впевнені в тих словах, які стосуються моєї матері? - вона запитала.	Дослівний переклад
« <u>You said, I think, that she denied belonging to this place?</u> » (100)	(100) інформативно-комунікативна	- Ви, здається, сказали, що вона не з цих місць?	Граматичні заміни

	стратегія, тактика запиту інформації		
«Yes (101), she told me she came from Hampshire»	(101) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Вона казала, що вона з Хемпшира.	Дослівний переклад
«And you entirely failed to find out her name?» (102)	(102) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- І вам не вдалося з'ясувати, хто вона?	Генералізація
«I can't (103) - I daren't - I forget myself when I mention it»	(103) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Я не можу, я не смію, я виходжу з себе, коли згадую про нього!	Модуляція
«So!» said she, assenting with her head, but not looking at me. «And how much money is wanting to complete the purchase?» (104)	(104) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ага! - сказала вона, киваючи головою, але не переводячи погляду на мене. - І скільки ж треба грошей для завершення справи?	Конкретизація
«Are you sullen and obstinate?» (105)	(105) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- То ти неслухняний і норовистий?	Синонімічний переклад
«Where have you been, you young monkey?» (106) said Mrs. Joe, stamping her foot.	(106) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Де тебе, мавпеня, носило? - спитала місіс Джо, тупнувши ногою.	Опущення
«Churchyard!» repeated my sister. «If it warn't for me you'd have been to the churchyard long ago, and stayed there. Who brought you up by hand?» (107)	(107) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- На цвинтарі! - повторила сестра. - Якби не я, ти б уже давно й навіки був на цвинтарі. Хто виховав тебе власною рукою?	Опущення
«How can I prove it more than I have done?» (108) she cried, in a distraction of tenderness. «Will this prove it more?» (109)	(108) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (109) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Які вам ще потрібні докази? - вигукнула вона в пориві нескінченної неясності. - Бути може, ось це?	Цілісне перетворення
«No-in all truth (110); we have no chance against her!» She looked joylessly at Tess. «What do you mean (111)?» asked the latter. «He likes 'ee best-the very best! We could see it as he brought 'ee. He would have kissed 'ee, if you had encouraged him to do it, ever so little (112).»	(110) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (111) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (112) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	- Так, що й казати, куди нам до неї! Вона понуро глянула на Тесс. - Про що ти говориш? - спитала та. - Ти йому більше всіх подобася, більше всіх! Ми це зрозуміли, коли він тебе ніс на руках. Він би тебе поцілував, якби ти хоч трішки його підбила. - О ні! - сказала Тесс.	Опущення Модуляція

« <u>No, no,</u> » (113) said she.	(113) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди		
« <u>Some lady looked out for him</u> (114)?» gasped Tess, starting. «I have never heard o» that!»	(114) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- А хіба йому нагляділи наречену? Я про це не чула.	Граматичні заміни
« <u>O yes-'tis whispered; a young lady of his own rank, chosen by his family; a Doctor of Divinity's daughter near his father's parish of Emminster; he don't much care for her, they say. But he is sure to marry her</u> » (115)	(115) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Так, ходить слух. Вона рівня йому, і її вибрала його сім'я; вона дочка доктора богослов'я, який живе недалеко від Еммінстера, де знаходиться прихід його батька. Кажуть, він в неї не дуже-то закоханий. Але, звичайно, він на ній одружується.	Додавання Цілісне перетворення
« <u>I've been told that it goes up into their horns at such times</u> » (116) said a dairymaid.	(116) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Мені говорили, що молоко їм в роги кидається, - втрутилася одна з доїльниць.	Дослівний переклад
«I'll rock the cradle for 'ee, mother,» said the daughter gently. « <u>Or I'll take off my best frock and help you wring up</u> (117)? I thought you had finished long ago.»	(117) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Дай-но я похитаю колиску, мама, - м'яко сказала дочка. - Або, може, мені зняти святкову сукню і допомогти тобі вичавити білизну? Я думала, ти давним-давно скінчила.	Модуляція Адаптація
«I tried her fate in the <i>Fortune-Teller</i> , and it brought out that very thing! ... <u>You should ha' seen how pretty she looked to-day; her skin is as sumple as a duchess</u> ».» (118) « <u>What says the maid herself to going?</u> » (119) «I've not asked her. <u>She don't know there is any such lady-relation yet</u> (120). But it would certainly put her in the way of a grand marriage, and she won't say nay to going.» «Tess is queer.» « <u>But she's tractable at bottom. Leave her to me.</u> » (121)	(118) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (119) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (120) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (121) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	- Я гадала по «Провіснику долі», і так воно все і виходить ... Ти б подивився, яка вона була сьогодні гарненька; шкіра у неї ніжна, як у герцогині. - А що каже вона сама? Чи піде вона туди? - Я її не питала. Вона ще не знає, що у нас є така родичка. Але, звичайно, це допоможе їй знайти благородного чоловіка, і вона не відмовиться піти. - Тесс не зрозумієш! - Але з нею можна впоратися ... Це вже надай мені.	Синонімічний переклад Конкретизація Граматичні заміни
« <u>O no-I wouldn't have it for the world!</u> » (122) declared Tess proudly. «And letting everybody know the reason-such a thing to be ashamed of! <u>I think I could go if</u>	(122) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- О ні, ні за що на світі! - гордо заявила Тесс. - Щоб все дізналися, в чому тут справа? Який сором! Може, мені	Цілісне перетворення

« <u>Abraham could go with me to keep me company</u> » (123)	(123) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	самій поїхати - тільки разом з Абрехемом?	
« <u>No-no!</u> » (124) she said quickly, putting her fingers between his hand and her lips. «I would rather take it in my own hand.»	(124) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Ні ні! - швидко сказала вона, затуляючи пальцями губи. - Я краще візьму її рукою.	Опущення
«He is a mighty handsome man!» « <u>I don't think so</u> ,» (125) said Tess coldly. « <u>Well, there's your chance, whether or no</u> (126); and I'm sure he wears a beautiful diamond ring!»	(125) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (126) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	- Він дуже гарний чоловік! - Я так не вважаю, - холодно сказала Тесс. - Ну, тепер вирішуй свою долю - йти чи не йти. А у нього на пальці прекрасне діамантове кільце!	Опущення Конкретизація
« <u>Very well; I suppose you know best</u> ,» (127) replied Tess with calm abandonment.	(127) інформативно-комунікативна стратегія, тактика згоди	- Добре, тобі краще знати, - з незворушною байдужістю відповіла Тесс.	Дослівний переклад
« <u>Do what you like with me, mother</u> ,» (128)	(128) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запити інформації	- Роби зі мною, що хочеш, мати.	Дослівний переклад
« <u>Never!</u> » (129) said Tess independently, holding on as well as she could without touching him.	(129) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Нізащо! - з незалежним виглядом відгукнулася Тесс і намагалася втриматися, не торкаючись до нього.	Дослівний переклад
«Oh, I don't know-very well; <u>I don't mind!</u> » (130) she panted miserably.	(130) інформативно-комунікативна стратегія, тактика згоди	- Не знаю ... Ну, добре, мені все одно! - тоскно вимовила вона.	Цілісне перетворення
« <u>Indeed, then, I shall not fight!</u> » (131) said the latter majestically; «and if I had know you was of that sort, <u>I wouldn't have so let myself down as to come with such a whorage as this is!</u> » (132)	(131) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (132) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Не буду я битися! - велично сказала Тесс. - І знай я, яка ти є, не стала б бруднитися і пішла б одна - я з шльондрою справи не маю!	Опущення Членування речення
« <u>I hope, Sir Percival, you don't do me the injustice to suppose that I distrust you</u> ,» (133) she said quickly.	(133) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Сподіваюся, сер Персіваль, ви не настільки несправедливі до мене, щоб запідозрити мене в недовірі до вас? - швидко сказала вона.	Граматичні заміни
« <u>Thy acts are like mercy</u> ,» said Hester, bewildered and appalled; « <u>but thy words interpret thee as a terror!</u> » (134)	(134) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Твої вчинки ніби милосердні, - промовила перелякана і вражена Гестер, - але, судячи зі слів, ти нещадний.	Граматичні заміни

«Goodwives» said a hard-featured dame of fifty, «I'll tell ye a piece of my mind. It would be greatly for the public behoof if we women, being of mature age and church-members in good repute, should have the handling of such malefactresses as this Hester Prynne (135). What think ye, gossips? (136) If the hussy stood up for judgment before us five, that are now here in a knot together, would she come off with such a sentence as the worshipful magistrates have awarded? (137) Marry, I trow not» (138)	(135) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (136) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (137) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (138) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Я вам, сусідки, ось що скажу, - просторікувала жінка років п'ятдесяти з жорстким обличчям. - Було б куди краще для громади, якби така лиходійка, як Гестер Прин, потрапила в руки поважних жінок і добрих парафіянок, начебто нас з вами. Як по-вашому, кумасі? Доведись ось хоч нам п'ятьом, які стоять тут, судити повію, хіба відбулася б вона таким вироком, який винесли їй високоповажні судді? Як би не так!	Конкретизація Дослівний переклад Синонімічний переклад
«People say,» said another, that the Reverend Master Dimmesdale, her godly pastor, takes it very grievously to heart that such a scandal should have come upon his congregation.» (139)	(139) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Люди розповідають, - підхопила інша, - що преподобний містер Димсдейл, її духовний батько, просто убитий таким скандалом в його прихід!	Конкретизація Модуляція
«What do we talk of marks and brands, whether on the bodice of her gown or the flesh of her forehead?» (140) cried another female, the ugliest as well as the most pitiless of these self-constituted judges. «This woman has brought shame upon us all, and ought to die; Is there not law for it? (141) Truly there is, both in the Scripture and the statute-book. Then let the magistrates, who have made it of no effect, thank themselves if their own wives and daughters go astray» (142)	(140) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (141) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (142) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- До чого всі ці розмови про те, де краще ставити знаки і клейма – на платті або просто на лобі? - вигукнула ще одна учасниця цього самочинного суду, сама потворна і сама безжалісна з усіх. - Вона нас всіх зганьбила, значить її треба стратити. Хіба це не буде справедливо? І в Писанні так сказано і в зведенні законів. Нехай же судді, які забули про це, нарікають самі на себе, коли їх власні дружини і дочки зіб'ються зі шляху!	Опущення Цілісне перетворення Адаптація
«And is your sister-in-law a nice pretty woman?» (143)	(143) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- А твоя невістка, звичайно, чарівна жінка?	Опущення Синонімічний переклад
«She hath good skill at her needle, that's certain» (144) remarked one of her female spectators; «but did ever a woman, before this brazen hussy, contrive such a way of showing it? (145)	(144) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (145) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Нічого не скажеш, рукодільниця вона хоч куди! - зауважила одна з глядачок. - Тільки треба бути зовсім вже безсовісною шльондрою, щоб хвалитися цим в таку хвилину!	Граматичні заміни Членування речення

« <u>Never,</u> » (146) replied Hester Prynne, looking, not at Mr. Wilson, but into the deep and troubled eyes of the younger clergyman. « <u>It is too deeply branded. You cannot take it off. And would that I might endure his agony as well as mine!</u> » (147)	(146) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (147) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Ніколи! - відповіла Гестер, дивлячись нема на містера Вілсона, а в глибокі, повні сум'яття очі молодого священика. - Вона дуже глибоко випалена в моєму серці. Вам не вирвати її звідти! Я готова страждати одна за нас обох!	Синонімічний переклад Модуляція
« <u>I will not speak!</u> » (148) answered Hester, turning pale as death, but responding to this voice, which she too surely recognised.	(148) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Не скажу! - збліднівши, відповіла Гестер тому, чий голос вона занадто добре знала.	Дослівний переклад
« <u>No, sir; that I am certain I could not;</u> (149) and therefore I see there is but one way: but you will be furious if I mention it.» (150)	(149) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (150) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Ні, сер. Я певна, що так не зможу, і тому бачу тільки один вихід. Проте ви знов будете сердитись, коли я скажу.	Додавання Синонімічний переклад
« <u>I must leave Adèle and Thornfield. I must part with you for my whole life: I must begin a new existence among strange faces and strange scenes.</u> » (151)	(151) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Я мушу покинути Адель і Торнфілд. Я повинна розлучитися з вами назавжди і почати нове життя серед чужих людей і в іншому місці.	Цілісне перетворення
« <u>I do love you,</u> » I said, « <u>more than ever: but I must not show or indulge the feeling: and this is the last time I must express it.</u> » (152)	(152) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Я люблю вас, - сказала я, - і то дужче, ніж будь-коли, але я не можу ні виявляти цього почуття, ані потурати йому і змушена висловити його востаннє.	Дослівний переклад
« <u>Do you, sir, feel calm and happy?</u> » (153)	(153) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запити інформації	- А ви, сер, щасливі і спокійні?	Дослівний переклад
« <u>No, but I thought you would never come.</u> (154) <u>I could not bear to wait in the house for you, especially with this rain and wind.</u> » (155)	(154) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (155) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Все добре. Просто мені здалося, що ви ніколи не приїдете. Мені було несила чекати на вас дома, особливо коли надворі дощ і вітер.	Дослівний переклад
« <u>Nothing now; I am neither afraid nor unhappy.</u> » (156)	(156) інформативно-комунікативна стратегія, тактика вираження прихованого волевиявлення	- Тепер нічого. Я вже поборолла і страх, і смуток.	Граматичні заміни

«My opinion, my Lord! <u>what should my opinion be, but an echo of the circle in which I live, but a faithful representation of the feelings of general society?</u> » (157)	(157) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Моя думка, сер! моя думка - це лише відлуння, в якому я живу, та вірне уявлення про почуття загального суспільства?	Цілісне перетворення
«You tell me I don't understand your mother,» I said, gently. « <u>Will you help me to understand her?</u> » (158)	(158) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ви кажете, що я не розумію вашої матері, я мовчки сказав. Ви допоможете мені зрозуміти її?	Дослівний переклад
«Impossible!» (159) I exclaimed. « <u>Why should your mother drop the letter on purpose?</u> » (160)	(159) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди (160) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Неможливо! – вигукнула я. – Чому ваша мати повинна була відправляти листа навмисно?	Модуляція
« <u>Are you not satisfied with my explanation?</u> » (161)	(162) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ви не задоволенні моїм поясненням?	Дослівний переклад
«I have just returned from <u>Broadstairs,</u> » (163) she began. « <u>I hope you will do me the justice to believe that I sincerely regret what has happened.</u> » (164)	(163) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (164) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Я тільки но повернулась з Бродстейрс. – сказала вона. – Я сподіваюсь, що ви не будете несправедливими до мене, щоб повірити, що я щиро шкодую про те, що сталося.	Граматичні заміни
« <u>No,</u> » she said. «Not that tone; not those looks. It's natural you should be annoyed; it's natural you should be angry. But do please try and control yourself. I put it to your own common-sense (we will say a week for the notice to quit)- <u>why not treat me like a friend</u> (165)? You don't know what a sacrifice, what a cruel sacrifice, I have made-entirely for your sake.	(165) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ні – сказала вона. Не таким тоном і не з таким поглядом. Цілком природно, що ви роздратовані та злі. Але будь-ласка, постарайтеся взяти себе в руки. Чому б не ставитися до мене, як до друга? Ти навіть і не уявляєш, на які жертви я пішла заради тебе.	Членування речення Граматичні заміни
"You are, in every way, Mr. Gilmore, much fitter to advise and to act in the matter than I am. <u>Is it an indiscretion on my part to ask if you have decided yet on a course of proceeding?</u> " (166)	(166) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного преривання	- Звичайно, ви набагато краще за мене можете порадити, як треба діяти, містер Гілмор. Чи не буде нескромним з мого боку, якщо я запитаю, що ви думаєте робити?	Цілісне перетворення
Tess turned the subject by saying what was far more prominent in her own mind at the moment than thoughts of her ancestry- " <u>I am afraid father won't be able to take the journey with the beehives to-</u>	(167) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	Тесс змінила тему розмови, згадавши про те, що в ту хвилину займало її набагато більше, ніж думки про предків.	Дослівний переклад Адаптація

<u>morrow so early." "I? I shall be all right in an hour or two," said Durbeyfield. (167)</u>		- Боюся, що батько не зможе виїхати з вуликами на світанку. - Я? Через годину-другу я буду молодцем, - сказав Дарбейфілд.	
"It is so very foolish," she stammered; "I fear can't tell you!" (168) "Never mind; I like foolish things. Try again, my dear," said he kindly.	(168) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Це все дуже нерозумно ... - пробурмотіла вона. - Боюся, що я вам не скажу! - Нічого, мені подобаються дурниці. Спробуйте ще разок, моя мила, - ласкаво сказав він.	Дослівний переклад Синонімічний переклад
"You will go down slow, sir, I suppose?" she said with attempted <u>unconcern</u> . (169) D'Urberville looked round upon her, nipped his cigar with the tips of his large white centre-teeth, and allowed his lips to smile slowly of themselves. "Why, Tess," he answered, after another whiff or two, "it isn't a brave bouncing girl like you who asks that? Why, I always go down at full gallop. There's nothing like it for raising your spirits."	(169) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Я думаю, спускатися ви будете повільно, сер? - сказала вона з удаваною безтурботністю. Д'Ербервіллей повернувся до неї, прикусив сигару великими білими зубами, і губи його розсунулися в повільну посмішку. - Що ж це, Тесс? - сказав він, попихкуючи сигарою. - Як можете ви, смілива дівчина, задавати таке питання? Звичайно, я завжди пускаю коня в галоп - найкращий спосіб підняти настрій.	Модуляція
"Why, maids" (he frequently, with unconscious irony, gave her this pet name), "the prettiest milker I've got in my dairy; you mustn't get so fagged as this at the first breath of summer weather, or we shall be finely put to for want of 'ee by dog-days, shan't we, Mr Clare?" <u>"I was faint-and-I think I am better out o' doors," she said mechanically; and disappeared outside. (170)</u>	(170) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Що ж це ти, дівчинка? Сама гарненька молочниця на моїй мизі і раптом розкисла, як тільки настала спека. Як же ми без тебе обійдемося в середині літа? А, що скажете, містер Клер? - Мені погано ... я ... я краще вийду на повітря, - мовила вона і зникла за дверима.	Генералізація Опущення
Mrs. Joe replied, as she now replied, "Oh, Uncle Pum - ble - chook! This is kind!" (171)	(171) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Ох, дя-дечко Пам-бле-чук! Це так мило з вашого боку!	Цілісне перетворення
"My dear Biddy, they do very well here--" <u>"Oh! they do very well here?" interrupted Biddy, looking closely at the leaf in her hand. (172)</u> "Hear me out - but if I were to remove Joe into a higher sphere, as I shall hope to remove him when I fully come into my property, they would hardly do him justice."	(172) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання (173) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Люба Бідді, тут вони цілком нормальні... - Ах, саме тут цілком нормальні? - урвала вона мене, пильно роздивляючись листок у себе в руці. - Вислухай же мою думку!.. Адже якщо мені вдасться ввести його у вищі кола, а я маю надію, що така змога у мене з'явиться, коли моя	Дослівний переклад Антонімічний переклад Модуляція Опущення Додавання

<p><u>"And don't you think he knows that?" asked Bidly. (173)</u></p> <p>It was such a very provoking question (for it had never in the most distant manner occurred to me), that I said, snappishly, "Bidly, what do you mean?"</p> <p>Bidly having rubbed the leaf to pieces between her hands - and the smell of a black-currant bush has ever since recalled to me that evening in the little garden by the side of the lane - said, "Have you never considered that he may be proud?"</p> <p><u>"Proud?" I repeated, with disdainful emphasis. (174)</u></p> <p>"Oh! there are many kinds of pride," said Bidly, looking full at me and shaking her head; "pride is not all of one kind--"</p> <p>"Well? What are you stopping for?" said I.</p> <p>"Not all of one kind," resumed Bidly. "He may be too proud to let any one take him out of a place that he is competent to fill, and fills well and with respect. To tell you the truth, I think he is: though it sounds bold in me to say so, for you must know him far better than I do."</p> <p><u>"Now, Bidly," said I, "I am very sorry to see this in you. I did not expect to see this in you. You are envious, Bidly, and grudging. You are dissatisfied on account of my rise in fortune, and you can't help showing it." (175)</u></p> <p>"If you have the heart to think so," returned Bidly, "say so. Say so over and over again, if you have the heart to think so."</p>	<p>(174) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови</p> <p>(175) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>власність перейде до мене в руки, то тоді його манери ледве чи свідчитимуть на його користь.</p> <p>- А ти гадаєш, він цього не знає? - спитала Бідді.</p> <p>Запитання було таке ущипливе (мені-он самому воно навіть і на думку не могло спасти), що я аж огризнувся:</p> <p>- Що ти хочеш цим сказати, Бідді?</p> <p>Вона розтерла листок між пальців - відтоді, коли я не почую запах чорносморородинового куща, він зразу нагадає мені той вечір у нашому садку біля провулка - і сказала:</p> <p>- І ти ніколи не подумав, що він, може, гордий?</p> <p>- Гордий? - повторив я, зневажливо скривившись.</p> <p>- Гордощі ж бувають різні,- сказала Бідді, дивлячись мені просто в вічі й похитуючи головою.- Гордощі не в усіх однакові...</p> <p>- Ну? Чому ти не договориєш? - спитав я.</p> <p>- Не в усіх однакові,- повторила Бідді.- Може ж, він занадто гордий і не погодиться, щоб хтось забрав його з місця, де у нього своя робота, яку він виконує добре і має від людей повагу. Як на правду, то я думаю, що він таки і є гордий, хоч не мені б це говорити: ти повинен знати його куди краще.</p> <p>- Мені, Бідді,- сказав я,- дуже прикро таке чути від тебе. Я цього не сподівався. Ти просто заздриш, Бідді, тебе беруть зазидки. Ти невдоволена, що мені так пощастило, і не вмієш цього приховати.</p> <p>- Якщо сумління тобі дозволяє, можеш так і говорити,- відказала Бідді.- Повтори це ще раз і ще, якщо сумління тобі дозволяє.</p>
---	--	--

<p>"Pip," said Estella, casting her glance over the room, <u>"don't be foolish about its effect on you. It may have its effect on others, and may be meant to have. It's not worth discussing."</u> (176)</p> <p>"Yes it is," said I, "because I cannot bear that people should say, 'she throws away her graces and attractions on a mere boor, the lowest in the crowd.'"</p>	<p>(176) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Не говоріть дурниць, Піпе,- сказала Естелла, кинувши оком по кімнаті.- Хоча на інших, може, це й справді так впливав, і, може, я цього й хочу. Але про це не варто балакати.</p> <p>- Ні, таки варто,- заперечив я,- бо я не витерплю, коли люди почнуть говорити, що «вона свою вроду й чари пускає на цього суцього хама».</p>	<p>Модуляція</p>
<p>The strange woman spoke first. "Is that the road to London?" she said.</p> <p>"Did you hear me?" she said, still quietly and rapidly, and without the least fretfulness or impatience. "I asked if that was the way to London."</p> <p>"Yes," I replied, "that is the way: it leads to St. John's Wood and the Regent's Park. You must excuse my not answering you before. I was rather startled by your sudden appearance in the road; and I am, even now, quite unable to account for it."</p> <p><u>"You don't suspect me of doing anything wrong, do you? I have done nothing wrong. I have met with an accident-I am very unfortunate in being here alone so late. Why do you suspect me of doing wrong?"</u> (177)</p> <p>She spoke with unnecessary earnestness and agitation, and shrank back from me several paces. I did my best to reassure her.</p> <p>"Pray don't suppose that I have any idea of suspecting you," I said, "or any other wish than to be of assistance to you, if I can. I only wondered at your appearance in the road, because it seemed to me to be empty the instant before I saw you."</p> <p><u>"I heard you coming," she said, "and hid there to see what sort of man you were, before I risked speaking. I doubted and feared about it till you passed; and then I was obliged to steal after you, and touch you."</u> (178)</p>	<p>(177) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p> <p>(178) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови</p> <p>(179) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p> <p>(180) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови</p>	<p>- Ви чуєте? - сказала вона квапливо і глухо, але без будь-якого роздратування або занепокоєння. - Я питаю: це дорога в Лондон?</p> <p>- Так, - відповів я. - Вона веде до Сент-Джонз-Вуд і Рідженсі-Парку. Вибачте, що я не відразу відповів вам: мене здивувало ваше раптова поява. Я все ще ніяк не можу пояснити собі його.</p> <p>- Ви не думаєте, що я зробила щось погане, ні? Я нічого поганого не зробила. Зі мною трапилося ... На жаль, мені довелося опинитися тут однієї так пізно ... Чому ви підозрюєте мене в чомусь поганому?</p> <p>Вона говорила з незрозумілою серйозністю, стривожено і навіть відступила на кілька кроків.</p> <p>Я поспішив заспокоїти її.</p> <p>- Прошу вас, не думайте, що я вас у чомусь підозрюю, - сказав я. - У мене немає ніяких інших намірів, окрім бажання допомогти вам, якщо я зможу. Я просто дуже здивувався, побачивши вас. Дорога здавалася мені зовсім безлюдній ще за хвилину до цього.</p> <p>Вона повернулась і вказала на пролом в огорожі біля перехрестя чотирьох доріг.</p> <p>- Я почула ваші кроки і сховалася, - сказала вона, - я хотіла подивитися, що ви за людина, перш ніж</p>	<p>Цілісне перетворення</p> <p>Синонімічний переклад</p> <p>Модуляція</p> <p>Генералізація</p>

Steal after me and touch me? Why not call to me? Strange, to say the least of it.

"May I trust you?" she asked. "You don't think the worse of me because I have met with an accident?" She stopped in confusion; shifted her bag from one hand to the other; and sighed bitterly.

The loneliness and helplessness of the woman touched me. The natural impulse to assist her and to spare her got the better of the judgment, the caution, the worldly tact, which an older, wiser, and colder man might have summoned to help him in this strange emergency.

"You may trust me for any harmless purpose," I said. "If it troubles you to explain your strange situation to me, don't think of returning to the subject again. I have no right to ask you for any explanations. Tell me how I can help you; and if I can, I will."

"You are very kind, and I am very, very thankful to have met you."

(179) The first touch of womanly tenderness that I had heard from her trembled in her voice as she said the words; but no tears glistened in those large, wistfully attentive eyes of hers, which were still fixed on me. "I have only been in London once before," she went on, more and more rapidly (180), "and I know nothing about that side of it, yonder. Can I get a fly, or a carriage of any kind? Is it too late? I don't know. If you could show me where to get a fly- and if you will only promise not to interfere with me, and to let me leave you, when and how I please-I have a friend in London who will be glad to receive me-I want nothing else-will you promise?"

заговорити з вами. Мені було страшно, я вагалася, поки ви не пройшли повз. А потім мені довелося підкрастися ззаду і доторкнутися до вас. Підкрастися? Доторкнутися? Вона могла б гукнути мене. Дивно ...

- Чи можу я довіритися вам?
- запитала вона. - Ви не засуджуєте мене за те, що ... - Вона в замішанні замовкла, переклала сумочку з однієї руки в іншу і гірко зітхнула.
- Ви можете довіритися мені,
- сказав я. - Якщо вам не хочеться пояснювати, що з вами сталося і чому ви тут, що не пояснюйте, не треба. Я не маю права питати вас ні про що. Скажіть, чим я можу допомогти вам? Якщо я зможу, я постараюся це зробити.

- Ви дуже добрі, і я вам дуже-дуже вдячна. - Вперше нотки жіночності м'яко зазвучали в її голосі, коли вона вимовляла ці слова. Але в замислених і сумних очах, які були спрямовані на мене, не було сліз. - Я була в Лондоні тільки одного разу, - продовжувала вона швидко, - і я майже нічого не знаю про нього. Чи можна найняти кеб? Або вже занадто пізно? Я не знаю. Якщо б ви могли проводити мене до кеба і якби ви тільки обіцяли не перешкоджати мені, коли я захочу залишити вас, - у мене є подруга в Лондоні, вона буде рада мені. Мені нічого більше не треба. Ви обіцяєте?
- Злякано озируючись на всі боки, вона знову переклала сумочку з однієї руки в іншу і повторила: - Ви обіцяєте? - спрямувавши на мене погляд, повний такої благання і відчаю, що мені стало боляче.

<p>"It's so late," she said. "I am only in a hurry because it's so late." (181)</p> <p>"I can't take you, sir, if you're not going towards Tottenham Court Road," said the driver civilly, when I opened the cab door. "My horse is dead beat, and I can't get him no further than the stable."</p> <p>"Yes, yes. That will do for me. I'm going that way-I'm going that way." She spoke with breathless eagerness, and pressed by me into the cab.</p> <p>I had assured myself that the man was sober as well as civil before I let her enter the vehicle. And now, when she was seated inside, I entreated her to let me see her set down safely at her destination.</p> <p>"No, no, no," she said vehemently. <u>"I'm quite safe, and quite happy now. If you are a gentleman, remember your promise. Let him drive on till I stop him. Thank you-oh! thank you, thank you!"</u> (182)</p>	<p>(181) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p> <p>(182) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Зараз так пізно, - говорила вона. - Я поспішаю лише через те, що так пізно ...</p> <p>- Я не можу підвезти вас, сер, якщо вам не в сторону Тотнема, - ввічливо сказав кебмен, коли я відкривав дверцята кеба. - Кінь падає від втоми. Вона дотягне тільки до стайні.</p> <p>- Так, так, мені в ту сторону, мені саме в ту сторону, - промовила вона, задихаючись від нетерпіння, і швидко села в кеб.</p> <p>Упевнившись, що візник так само тверезий, як і ввічливий, я все ж попросив дозволу проводити її.</p> <p>- Ні ні! - різко відмовилася вона. - Тепер мені добре, тепер я спокійна. Якщо ви порядна людина, пам'ятайте ваше обіцянку. Нехай кебмен їде, поки я не зупиню його. Дякую вам, о, дякую, дякую вам!</p>	<p>Дослівний переклад</p> <p>Модуляція</p> <p>Синонімічний переклад</p>
<p>"Mr. Hartright?" said the lady interrogatively, her dark face lighting up with a smile, and softening and growing womanly the moment she began to speak. "We resigned all hope of you last night, and went to bed as usual. <u>Accept my apologies for our apparent want of attention; and allow me to introduce myself as one of your pupils. Shall we shake hands? I suppose we must come to it sooner or later-and why not sooner?"</u> (183)</p>	<p>(183) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Містер Хартрайт? - сказала леді. Її кругле обличчя освітілося посмішкою і стало відразу м'яким і жіночним. - Ми вчора вже зневірилися побачити вас і лягли спати в звичайний час. Прийміть мої вибачення за цю нечемність і дозвольте представитися: я - одна з ваших учениць. Потиснемо один одному руки. Рано чи пізно нам доведеться зробити це, то чому не зараз?</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Антонімічний переклад</p> <p>Модуляція</p>
<p>"And how did you get on with Mr. Fairlie?" inquired Miss Halcombe, as we left the lawn and turned into a shrubbery. "Was he particularly nervous this morning? Never mind considering about your answer, Mr. Hartright. <u>The mere fact of your being obliged to consider is enough for me. I see in your face that he was particularly nervous; and, as I am amiably unwilling to throw you into the same condition, I ask no more.</u>" (184)</p>	<p>(184) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Як вам сподобався містер Ферлі? - запитала міс Голкомб, коли ми пішли по алеї. - Він дуже нервував сьогодні? Не трудіться відповідати, містер Хартрайт: досить того, що ви зам'ялися. Мені зрозуміло, що сьогодні він особливо нервував. Щоб ви самі не нервували, я більше ні про що не питаю вас.</p>	<p>Антонімічний переклад</p> <p>Опущення</p>

" <u>Could I speak to you for a moment, miss?" said the girl, in rather a flurried, unsettled manner.</u> (185) Miss Halcombe descended the steps into the shrubbery, and walked aside a few paces with the maid.	(185) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Можна попросити вас на хвилину, міс? - сказала дівчина схвильовано і зніяковіло. Міс Голкомб спустилася до неї, і вони відійшли на кілька кроків.	Граматичні заміни Цілісне перетворення
" <u>I think I may be of help to you in both cases," said Miss Halcombe, rising. "Let us go, Mr. Hartright, at once, and do the best we can together."</u> (186)	(186) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Я думаю, що можу допомогти вам і в тому і в іншому, - сказала міс Голкомб. - Ходімо разом, містер Хартрайт, і зробимо все, що тільки можливо.	Граматичні заміни
"Oh yes, miss, I mentioned that," said the girl simply. "The company coming, and the accident to the brindled cow, was all the news I had to take to the farm." "Did you mention names? Did you tell them that Sir Percival Glyde was expected on Monday?" " <u>Yes, miss-I told them Sir Percival Glyde was coming. I hope there was no harm in it-I hope I didn't do wrong.</u> " (187) "Oh no, no harm. Come, Mr. Hartright, Hannah will begin to think us in the way, if we interrupt her any longer over her work."	(187) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- О, так, міс, говорила, - щиросердно відповіла дівчина. - І про те, що в Ліммерідж чекають гостей, і про те, що корова-форель захворіла. Ось і все новини, які були у мене для моїх рідних. - Ви сказали, кого саме ми чекаємо? Сказали, що сер Персіваль Глайд приїде в понеділок? - Так, міс. Я сказала, що чекають сера Персиваля Глайда. Сподіваюся, нічого поганого я не зробила? - О ні ... Ходімо, містер Хартрайт. Якщо ми будемо продовжувати відволікати її розмовами, Ганна вирішить, що ми з'явилися з наміром заважати їй працювати.	Модуляція Синонімічний переклад Опущення
" <u>No," she said, looking away from the drawing rather confusedly. "it is not my doing."</u> (188)	(188) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприсманих тем	- Ні, - сказала вона, зніяковіло відводячи очі від малюнка. - Це малювала не я.	
" <u>I have said all I wish to say," she added quietly-"I have said more than enough to justify you in withdrawing from your engagement."</u> (189)	(189) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприсманих тем	- Я сказала все, що хотіла, - додала вона тихо, - я сказала більш ніж достатньо для того, щоб ви могли взяти назад ваше слово.	Синонімічний переклад
" <u>But is there anything the matter, Janet, that you come to meet me at such an hour? Is there anything wrong?"</u> " <u>No, but I thought you would never come. I could not bear to wait in the house for you, especially with this rain and wind.</u> " (190) "Rain and wind, indeed! Yes, you are dripping like a mermaid; pull my	(190) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови (191) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприсманих тем	- Але чи є щось справа, Джанет, що ви прийшли зустріти мене в таку годину? Чи щось не так? - Ні, але я думала, що ти ніколи не прийдеш. Я не могла терпіти, щоб зачекати в домі для вас, особливо з цим дощем і вітром	Опущення Синонімічний переклад Цілісне перетворення

<p>cloak round you: but I think you are feverish, Jane: both your cheek and hand are burning hot. I ask again, is there anything the matter?"</p> <p>"Nothing now; I am neither afraid nor unhappy."</p> <p>"Then you have been both?"</p> <p>"Rather: but I'll tell you all about it by-and-bye, sir; and I daresay you will only laugh at me for my pains." (191)</p>		<p>- Дощ і вітер, дійсно! Так, ви капаєте як русалка; витягніть мій плащ навколо вас, але я думаю, що ви гарячкові, Джейн: обидві боки і рука горять. Що з вами?</p> <p>- Я не нещаслива і нічого вже не боюсь.</p> <p>- Тоді ви відчуваєте все одразу?</p> <p>- Так, але я скажу вам до побачення, сер, оскільки ви лише посмієтесь з мого горя.</p>	
<p>"I'm very sorry, my lord--" I began. (192)</p>	<p>(192) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Мені дуже шкода, мій лорд.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>"It will be better," said the duchess, getting into the cart (unassisted by me, I am sorry to say). "Because he may find out I'm gone, and come after us, you know." (193)</p>	<p>(193) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови</p>	<p>- Це буде краще, - сказала герцогиня, сідаючи в карету.</p> <p>- Тому що він може побачити, що мене немає, і прийти за мною.</p>	<p>Опущення</p> <p>Дослівний переклад</p>
<p>"Oh, of course you must say that!" she interrupted. "But come along, supper is ready. How delightful to have supper again! You'll be terribly uncomfortable, gentlemen." (194)</p>	<p>(194) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Звичайно, ти маєш це сказати! – перервала вона. – Але приїжджай, вечеря вже готова. Наскільки чудово вечеряти знову! Вам буде надзвичайно незручно, джентльмени.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>"That will do very well thank you, Mrs. Marsham," Lady Glencora said at this moment. (195)</p>	<p>(195) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Це чудово підійде, дякую, міссіс Маршам, - відповідала леді Гленсора.</p>	<p>Опущення</p>
<p>"Upon my word, Grey, I don't know how to thank you enough. I don't, indeed." (196)</p>	<p>(196) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Ох, Грей, я навіть і не знаю, яка вам дякувати.</p>	<p>Цілісне перетворення</p>
<p>"Thank you, I will. I should have said that that was rather good wine, now." (197)</p>	<p>(197) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Дякую. Я мав би сказати, що вино дуже смачне.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>"Though I am very glad to see you," she said, at last, "I am sorry that my letter should have given you the trouble of this journey." (198)</p>	<p>(198) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Я дуже рада бачити вас, - сказала вона. – Мені шкода, що мій лист приніс вам стільки неприємностей в даній подорожі.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>"We are so sorry," said Lady Monk. "We have been looking forward to having Lady Glencora with us beyond everything." (199)</p>	<p>(199) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Мені шкода, - сказав леді Монк. Ми чекаємо на леді Гленсору з нетерпінням.</p>	<p>Модуляція</p>
<p>"Of course you are," said Lady Glencora. "Why shouldn't you? I'd go home in a wheelbarrow if I couldn't walk, and had no other conveyance. That's not the question."</p>	<p>(200) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови</p>	<p>- Звичайно, - сказала леді Гленсора. – Чому б і ні? Я поїхала каретою, якби не могла ходити, або не мала б іншого виходу.</p>	<p>Модуляція</p>

<u>Mrs. Marsham understands that.</u> (200) <u>"Upon my word, I don't understand anything," said that lady.</u> (201)	(201) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Я нічого не розумію, - сказала ця леді.	
<u>"I am so sorry that you should have had the trouble."</u> (202)	(202) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Мені шкода, що ви потрапили в халепу.	Граматичні заміни
<u>"I have to thank you and Madame Melmotte for a very pleasant evening spent at your house last week."</u> (203)	(203) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Я маю подякувати вам і мадам Мелмот за кожен чудовий вечір, що я провела у вашу домі минулого тижня.	Дослівний переклад
<u>"Thank you, my dear, but I shouldn't like it at all."</u> (204)	(204) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, моя дорога, але я не маю це схвалювати.	Конкретизація
<u>"No, thank you. I'm sorry that I have not been able to make you understand me."</u> (205)	(205) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Ні, дякую. Мені шкода, що ви не змогли зрозуміти мене.	Дослівний переклад
<u>"Thank you, Mr. Melmotte. On matters such as that I think that I can see my own way."</u> (206)	(206) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, пан Мелмотт. Я думаю, що знаю свій власний шлях.	Дослівний переклад
<u>"May I speak to Sir Damask about it?" asked Miss Longestaffe, who was very urgent on the occasion.</u> (207)	(207) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Чи можу я поговорити з сером Дамаском про це? - запитала міс Лонгестафе, яка була надзвичайно стурбована.	Граматичні заміни
<u>"May I be allowed to tell her who was asking after her?"</u> (208)	(208) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Чи дозвольте мені сказати їй, хто запитусь її?	Модуляція
<u>«May I be permitted to ask whether-you have any business with my daughter?»</u> (209)	(209) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Чи можу я запитати, чи є у вас якісь справи з моєю дочкою?	Адаптація
<u>«I am sorry for my words; sorry for the pain I unconsciously gave you; sorry indeed for all that has past: and that my father has lost a pleasant friend.»</u> (210)	(210) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Я вибачаюсь; вибачте за біль, який я несвідомо дав тобі; Вибач за все, що минуло: і що мій батько втратив приємного друга.	Дослівний переклад
<u>«I am sorry, my dear Lord, but I have an appointment in the city. I have got to go to the Temple, and I am already behind my time.»</u> (211)	(211) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Мені шкода, мій дорогий сер, але в мене зустріч у місті. Я маю йти до церкви, але я вже не встигаю.	Адаптація
<u>«I am sorry for poor Lady St Julians," said Lady Bardolf to Lady de Mowbray.</u>	(212) конвенційно-комунікативна	- Мені шкода бідну леді Сент-Джуліанс, - сказала леді Бардольф леді де Моубрей.	Дослівний переклад

«It must be such a disappointment, and she has had so many; but I understand there is nobody to blame but herself.» (212)	стратегія, тактика вибачення	- Це повинно бути таке розчарування, і у неї було так багато, але я розумію, що нікого не треба звинувачувати, крім себе.	
«I thank you,» said Sybil, very gravely, «but I never quit my home.» (213)	(213) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, - сказала Сибілла, - велике, але я не піду з дому.	Опущення
"Sir, you are very polite. These warm nights are a great blessing, but I am sure I know not what we shall do in the fall of the leaf." (214)	(214) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Сір, ви дуже ввічливий. Ці теплі ночі чисте благословінні, але я впевнена, що знаю, що нам необхідно зробити, як тільки настане осінь.	Дослівний переклад Генералізація
"I thank you heartily," said Lorna; "but you need not come to see me." (215)	(215) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Я щиро дякую вам, - сказала Лорна, - але ви повинні прийти до мене.	Генералізація
"And does she love you, Cousin Ridd? Does she say that she loves you with--with all her heart?" (216) "Certainly, she does," I answered. "Do you think it impossible for one like her to do so?" (217)	(216) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови (217) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Чи вона любить тебе, дядько Рідд? Чи вона щира з вами від усього серця? - Звичайно, - відповів я. - Ти думаєш, що вона на це неспроможна?	Синонімічний переклад
"Well, mother dear, I am very sorry. But let us have our dinner." (218)	(218) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Що ж, мамо, мені дуже шкода. Але дозвольте нам пообідати.	Граматичні заміни
"O, mistress, don't talk so!" said Liddy, taking her hand; "but I knew you had too much sense to bide away. May I ask what dreadful thing it is that has happened between you and him?" (219)	(219) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- О, піні, не кажіть так! – сказала Лідді, беручи її руку. Чи можу я запитати, що сталося між вами?	Адаптація Цілісне перетворення
"I am sorry to hear that, sir." (220)	(220) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Мені шкода чути це, сер.	Дослівний переклад
"Very good. Thank you. I expect I shall have gone away before you are in to breakfast tomorrow." (221)	(221) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дуже добре. Дякую. Сподіваюсь, я піду раніше ніж ви поснідаєте завтра.	Дослівний переклад
She hurriedly interrupted: "I'd rather not; though I don't mind your twos and fours; but your ones and threes are terrible!" (222)	(222) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Я не проти двійок та чітвірок, але тільки не одиниці і трійки, – вигукнула вона.	Модуляція
She interrupted with -- "I wonder if Fanny is gone by this time?" "I will go and see." (223)	(223) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика ввічливого	- Мені цікаво, чи пішла вже Фанні, – вигукнула вона. Я піду і перевірю.	Модуляція

	комунікативного переривання		
"Thank you. It was very good of you to take care of it." (224)	(224) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую. Це було мило з вашого боку подбати про все.	Дослівний переклад
"Thank you so much!" (225) Maisie was radiant.	(225) конвенційно-комунікативна стратегія, тактика подяки	- О, дякую вам велике! – вигукнула щаслива Мейзі.	Дослівний переклад
"Not so soon!" she pleaded. "Oh, Marian, not so soon!" (226) The slightest hint she could give was enough for me. I rose to leave the room, and fight her battle for her at once with Mr. Fairlie. Just as my hand was on the door, she caught fast hold of my dress and stopped me. "Let me go!" I said. "My tongue burns to tell your uncle that he and Sir Percival are not to have it all their own way." She sighed bitterly, and still held my dress. "No!" she said faintly. "Too late, Marian, too late!" "Not a minute too late," I retorted. "The question of time is our question-and trust me, Laura, to take a woman's full advantage of it." (227) I unclasped her hand from my gown while I spoke; but she slipped both her arms round my waist at the same moment, and held me more effectually than ever. "It will only involve us in more trouble and more confusion," she said. "It will set you and my uncle at variance, and bring Sir Percival here again with fresh causes of complaint." "So much the better!" I cried out passionately. "Who cares for his causes of complaint? Are you to break your heart to set his mind at ease? No man under heaven deserves these sacrifices from us women. Men! They are the enemies of our innocence and our peace-they drag us away from our parents' love and our sisters' friendship-they take us body and soul to themselves, and fasten our helpless lives to theirs as	(226) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії (227) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки (228) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Не так скоро, Меріан, - благала вона. - Не так скоро! Цього було достатньо для мене. Найменшого її натяку для мене було б досить. Я встала, щоб вийти з кімнати і здобути перемогу над містером Ферлі. Коли я була вже в дверях, вона схопила мене за плаття. - Пусти! - сказала я. - Мені не терпиться сказати твоєму дядечкові, що йому з сером Персивалем не завжди вдасться чинити по-своєму. Вона гірко зітхнула, не випускаючи з рук моєї сукні. - Ні, - тихо сказала вона, - занадто пізно, Меріан, занадто пізно! - Зовсім не пізно! - відрізала я. - Питання про день весілля вирішуємо ми, жінки. І повір мені, Лора, я зумію скористатися цим по-жіночому. З цими словами я вивільнила плаття з її рук, але вона обхопила мене за талію, утримуючи мене ще міцніше. - Все це заплутає нас ще більше і заподіє нам тільки зайві тривоги й прикросці, - сказала вона. - Дядько розсердиться, а у сера Персиваля, коли він приїде, будуть нові приводи для невдоволення і скарг. - Тим краще! - вигукнула я. - Кому яке діло до його невдоволення і скарг! Ти готова розбити своє серце, щоб догодити йому! Жоден чоловік не варто жертв з нашого боку! Чоловіки! Це	Опущення Граматичні заміни Генералізація Модуляція

<u>they chain up a dog to his kennel. And what does the best of them give us in return? Let me go, Laura-I'm mad when I think of it!"</u> (228)		вороги нашої чистоти і спокою - вони відривають нас від батьківської любові і сестринської дружби, вони цілком привласнюють нас, беззахисних жінок, і прив'язують до себе, як садять на ланцюг собак! Що дають нам натомість кращі з них? Пустити мене, Лора! Я просто у нестямі від обурення, в мені все кипить, коли я думаю про це!	
"I will talk of nothing to distress you," I said soothingly. <u>"You want something," she answered sharply and suspiciously. "Don't look at me like that. Speak to me-tell me what you want."</u> (229)	(229) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Я не скажу нічого, що могло б засмутити вас, - сказав я м'яко. - Ви чогось хочете від мене, - відповідала вона різко і підозріло. - Не дивіться на мене так. Кажучи: Що ми вам потрібно?	Антонімічний переклад
"I think I may be of help to you in both cases," said Miss Halcombe, rising. <u>"Let us go, Mr. Hartright, at once, and do the best we can together."</u> (230)	(230) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Я думаю, що можу допомогти вам і в тому і в іншому, - сказала міс Голкомб. - Ходімо разом, містер Хартрайт, і зробимо все, що тільки можливо.	Цілісне перетворення
<u>"I suppose it is the change in the wind," said the old lady. "The winter is coming-ah, my love, the winter is coming soon!"</u> <u>In her heart and in mine it had come already!</u> (231)	(231) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	- Це, напевно, тому, що вітер змінив напрям, - сказала стара дама. - Скоро настане зима, да, душа моя, скоро настане зима! Для нас з нею зима вже настала!	Конкретизація Опущення
"I hope Mr. Hartright will pay me no compliments," said Miss Fairlie, as we all left the summer-house. "May I venture to inquire why you express that hope?" I asked. <u>"Because I shall believe all that you say to me," she answered simply.</u> (232)	(232) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Я сподіваюся, що містер Хартрайт не говоритиме мені компліментів, - сказала міс Ферлі, коли ми вийшли з будиночка. - Смію запитати: чому? - сказав я. - Тому що я повірю всьому, що ви мені скажете, - просто відповіла вона.	Цілісне перетворення
"I am going," she said again, in a gentler voice, "to be married to him. The preparations for my marriage are making, and I shall be married soon. Why do you injuriously introduce the name of my mother by adoption? It is my own act." <u>"Your own act, Estella, to fling yourself away upon a brute?"</u> (233)	(233) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Я виходжу за нього заміж, - повторила вона лагіднішим тоном. - Підготовка до весілля вже почалася, і незабаром воно відбудеться. А мою прибрану матір ви даремно винуватите. Це все я роблю з власної волі. - З власної волі, Естелло, кидаєтесь на шию такий тварюці?	Опущення Модуляція

<p>"Pip," said Estella, casting her glance over the room, "don't be foolish about its effect on you. It may have its effect on others, and may be meant to have. It's not worth discussing." (224)</p> <p>"Yes it is," said I, "because I cannot bear that people should say, 'she throws away her graces and attractions on a mere boor, the lowest in the crowd.'"</p> <p>"I can bear it," said Estella.</p> <p>"Oh! don't be so proud, Estella, and so inflexible."</p> <p>"Calls me proud and inflexible in this breath!" said Estella, opening her hands. "And in his last breath reproached me for stooping to a boor!" (225)</p> <p>"There is no doubt you do," said I, something hurriedly, "for I have seen you give him looks and smiles this very night, such as you never give to - me."</p> <p>"Do you want me then," said Estella, turning suddenly with a fixed and serious, if not angry, look, "to deceive and entrap you?" (226)</p> <p>"Do you deceive and entrap him, Estella?"</p> <p>"Yes, and many others - all of them but you. Here is Mrs. Brandley. I'll say no more."</p>	<p>(224) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії</p> <p>(225) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану</p> <p>(226) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії</p>	<p>- Не говоріть дурниць, Піпе,- сказала Естелла, кинувши оком по кімнаті.- Хоча на інших, може, це й справді так впливав, і, може, я цього й хочу. Але про це не варто балакати.</p> <p>- Ні, таки варто,- заперечив я,- бо я не витерплю, коли люди почнуть говорити, що «вона свою вроду й чари пускає на цього сущого хама».</p> <p>- Я це витерплю,- сказала Естелла.</p> <p>- Ох, та не будьте ж така гордовита, така непоступлива, Естелло!</p> <p>- Тепер я гордовита й непоступлива! - сказала Естелла, розводячи руками.- А хвилину тому мені дорікали, що я зійшла на рівень хама!</p> <p>- Бо й правда,- гарячково мовив я,- адже ось цього самого вечора у мене на очах ви дарували йому такі погляди й усмішки, яких ніколи не дарували... мені!</p> <p>- То ви хочете,- сказала Естелла, раптом звертаючи на мене пильний і зосереджений, мало не гнівний погляд,- щоб вас дурили й заманювали в пастку?</p> <p>- Тобто ви його дурите й заманюєте в пастку, Естелло?</p> <p>- Атож, і багатьох інших теж - усіх, крім вас. Ось підходить місіс Брендлі. Більше я нічого не скажу.</p>	<p>Синонімічний переклад</p> <p>Адаптація</p>
<p>Mrs. Pocket instantly showed much amiable emotion, and said, "This is that odious Sophia's doing!" (227)</p> <p>"What do you mean, Belinda?" demanded Mr. Pocket.</p> <p>"Sophia has told you," said Mrs. Pocket. "Did I not see her with my own eyes and hear her with my own ears, come into the room just now and ask to speak to you?" (228)</p> <p>"But has she not taken me down stairs, Belinda," returned Mr.</p>	<p>(227) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки</p> <p>(228) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії</p> <p>(229) емоційно-комунікативна стратегія, тактика</p>	<p>Місіс Покет негайно розхвилювалась і сказала:</p> <p>- Ну ж ця противна Софія!</p> <p>- Як це так, Біліндо? - не зрозумів містер Покет.</p> <p>- Таж це Софія тобі наговорила! Хіба ж я не бачила на власні очі, не чула на власні вуха, як вона сюди приходила й зверталася до тебе?</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Синонімічний переклад</p>

<p>Pocket, "and shown me the woman, and the bundle too?"</p> <p><u>"And do you defend her, Matthew," said Mrs. Pocket, "for making mischief?"</u> (229)</p> <p>Mr. Pocket uttered a dismal groan.</p> <p>"Am I, grandpapa's granddaughter, to be nothing in the house?" said Mrs. Pocket. "Besides, the cook has always been a very nice respectful woman, and said in the most natural manner when she came to look after the situation, that she felt I was born to be a Duchess."</p>	<p>зміни психоемоційного стану</p>	<p>- Але ж вона провела мене вниз,- заперечив містер Покет,- і показала мені й куховарку, й масло!</p> <p>- І ти ще її захищаєш, Метью,- не здавалась місіс Покет,- цю призвідницю?</p> <p>Містер Покет гірко зітхнув.</p> <p>- То це я, онучка свого дідуся, нічого не важу в цьому домі?</p> <p>- вигукнула місіс Покет.- А куховарка, між іншим, дуже порядна жінка, вона ще коли напитувала місця, так широко мені казала, що я просто вроджена герцогиня.</p>	
<p><u>"I am glad of one thing," said Biddy, "and that is, that you have felt you could give me your confidence, Pip. And I am glad of another thing, and that is, that of course you know you may depend upon my keeping it and always so far deserving it. If your first teacher (dear! such a poor one, and so much in need of being taught herself!) had been your teacher at the present time, she thinks she knows what lesson she would set. But It would be a hard one to learn, and you have got beyond her, and it's of no use now."</u> (230)</p>	<p>(230) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії</p>	<p>- Я все-таки рада,- сказала Бідді,- що ти мені довірився, Піпе. І ще я рада, що ти знаєш, що я твою таємницю збережу й не підведу тебе. Якби твоя перша вчителька (бідненька, як же то вона сама потребувала, щоб її хтось навчив!) була й зараз тобі вчителькою, вона, здається, знала б, який урок тобі задати. Тільки його важко було б вивчити, а що ти вже й так її випередив, то й ні до чого про це говорити.- Вона наділила мене тихим зітханням, підвелася з піску й сказала зовсім іншим, свіжим і бадьорим голосом: - Пройдемося ще далі чи вже за-ррнемо додому?</p>	<p>Генералізація</p> <p>Членування речення</p>
<p><u>"Poor dear soul!" said this lady, with an abruptness of manner quite my sister's. "Nobody's enemy but his own!"</u> (231)</p>	<p>(231) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії</p>	<p>- Бідолаха! - рвучко промовила ця леді таким тоном, як у моєї сестри.- Він тільки сам собі шкодить.</p>	<p>Опущення</p> <p>Модуляція</p>
<p><u>"Well?" said my sister, in her snappish way. "What are you staring at? Is the house a-fire?"</u> (232)</p>	<p>(232) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії</p>	<p>- Ну? - гаркнула моя сестра.- Ти чого витріщився? У домі пожежа?</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>"Why do you cry, dearest?"</p> <p>"I can't tell-quite!-I am so glad to think-of being yours, and making you happy!"</p> <p>"But this does not seem very much like gladness, my Tessy!"</p> <p><u>"I mean-I cry because I have broken down in my vow! I said I would die unmarried!"</u> (233)</p>	<p>(233) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану</p>	<p>- Про що ти плачеш?</p> <p>- Не можу сказати ... не знаю ... я так рада, що я ваша і можу дати вам щастя.</p> <p>- Але це не дуже-то схоже на радість, моя Тесс!</p> <p>- Я ... плачу тому, що не стримала клятви! Я говорила, що ніколи не вийду заміж.</p>	<p>Опущення</p> <p>Граматичні заміни</p>

"But, if you love me you would like me to be your husband?" "Yes, yes, yes! But O, I sometimes wish I had never been born!"		- Але якщо ти мене любиш, значить, ти хочеш, щоб я був твоїм чоловіком. - Так Так Так! Але ... ах, навіщо тільки я народилася на світ!	
"This is a thousand pities," he said gallantly, to two or three of the girls nearest him, as soon as there was a pause in the dance. "Where are your partners, my dears?" "They've not left off work yet," answered one of the boldest. "They'll be here by and by. Till then, will you be one, sir?" (234) "Certainly. But what's one among so many!" "Better than none. 'Tis melancholy work facing and footing it to one of your own sort, and no clipsing and colling at all. Now, pick and choose." (235) "Ssh-don't be so for'ard!" said a shy girl.	(234) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії (335) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Яка жалість, мої милі! - галантно звернувся він під час перерви в танцях до двох або трьом дівчатам, що стояли поблизу. - Де ж ваші кавалери? - Вони ще не закінчили працювати, - відповіла сама жвава. - Скоро вони з'являться. А поки не хочете бути нашим кавалером, сер? - Зрозуміло. Але вас багато, а я один. - Все краще, ніж нічого. Дуже вже нудно танцювати дівчині з дівчиною. Ніхто тебе не обійме, що не притисне. Ну-ка, вибирайте! - Шш ... не приставай! - сказала інша, більш сором'язлива.	Граматичні заміни Цілісне перетворення Антонімічний переклад
"O mother, my mother!" cried the agonized girl, turning passionately upon her parent as if her poor heart would break. "How could I be expected to know? I was a child when I left this house four months ago. Why didn't you tell me there was danger in men-folk? Why didn't you warn me? Ladies know what to fend hands against, because they read novels that tell them of these tricks; but I never had the chance o' learning in that way, and you did not help me!" (236)	(236) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Ох, мама, мама! - крикнула змучена дівчина, пристрасно кидаючись до матері, немов її бідне серце готове було розірватися. - Чи могла я щонебудь знати? Я була дитиною, коли пішла звідси чотири місяці тому. Чому ти не сказала, що мені треба побоюватися чоловіків? Чому не застерегла мене? Багаті дами знають, чого їм остерігатися, тому що читають романи, в яких йдеться про такі витівки; але я-то нічого не могла дізнатися, а ти мені не допомогла.	Синонімічний переклад Адаптація
"I'll carry you through the pool-every Jill of you." The whole four flushed as if one heart beat through them. "I think you can't, sir," said Marian. (237) "It is the only way for you to get past. Stand still. Nonsense-you are not too heavy! I'd carry you all four together. Now, Marian, attend," he	(237) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Я вас перенесу через калюжу ... перенесу всіх чотирьох. Всі четверо миттєво спалахнули, немов серце у них було одне. - Навряд чи ви впораєтеся, сер, - сказала Мерієн. - Інакше вам тут не пройти. Стійте тихо. Дурниці, зовсім	Конкретизація Граматичні заміни

continued, "and put your arms round my shoulders, so. Now! Hold on. That's well done."		ви не такі важкі. Так я б міг перенести вас всіх відразу. Ну, Меріен, - продовжував він, - обійміть мене руками за плечі, ось так. Тримайтеся. Відмінно.	
"I hope I am not too heavy?" she said timidly. "O no. You should lift Marian! Such a lump. You are like an undulating billow warmed by the sun. And all this fluff of muslin about you is the froth." <u>"It is very pretty-if I seem like that to you."</u> (238)	(238) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Вам не дуже важко? - несміливо запитала вона. - О ні! Спробували б ви підняти Меріен! Ось це вантаж! Ви немов хвиля, зігріта сонцем. А це пишне муслинове плаття - морська піна. - Це дуже красиво ... якщо я здаюся вам такою.	Синонімічний переклад Модуляція
"But you will not accept me as a husband?" <u>"Ah-that's different-it is for your good, indeed, my dearest! O, believe me, it is only for your sake! I don't like to give myself the great happiness o' promising to be yours in that way-because-because I am sure I ought not to do it."</u> (239) "But you will make me happy!" "Ah-you think so, but you don't know!"	(239) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	- Але вийти за мене ви не хочете? - А це інша справа ... це для вашого ж блага, милий! Повірте мені, це тільки заради вас! Я була б безмежно щаслива, якби могла обіцяти вам стати вашою дружиною, але ... але я впевнена, що не повинна це робити. - Але з вами я буду щасливий! - Так, ви так думаєте, а якщо буде не так?	Граматичні заміни Цілісне перетворення
<u>"I quite adore him," Isabel after a moment said.</u> (240)	(240) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Я обожнюю його, - сказала Ізабелла, трохи подумавши.	Дослівний переклад
At last we came to the door of a room, and she said, "Go in." I answered, more in shyness than politeness, "After you, miss." To this, she returned: <u>"Don't be ridiculous, boy; I am not going in." And scornfully walked away, and - what was worse - took the candle with her.</u> (241)	(241) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	Нарешті ми підійшли до дверей кімнати, і дівчинка сказала: - Заходь. Я відповів - не так з чемності, як через сором'язливість: - Ні, спершу ви, міс. Вона на це кинула: - Що за дурниці, хлопчику. Я не збираюся заходити. І, сповнена зневаги, пішла собі назад, а найгірше - забрала з собою свічку.	Антонімічний переклад Граматичні заміни
She drew an arm round my neck, and drew my head close down to hers as she sat in the chair. <u>"Love her, love her, love her! How does she use you?"</u> Before I could answer (if I could have answered so difficult a	(242) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	Стара жінка обвила мене рукою за шию й притягла мою голову ближче до крісла. - Кохай її, кохай, кохай! Як вона до тебе ставиться? Але не встиг я відповісти (якщо я	Конкретизація Синонімічний переклад

question at all), she repeated, <u>"Love her, love her, love her! If she favours you, love her. If she wounds you, love her. If she tears your heart to pieces - and as it gets older and stronger, it will tear deeper - love her, love her, love her!"</u> (242)		взагалі міг дати якусь відповідь на таке запитання), як міс Гевішем повторила: - Кохай її, кохай, кохай! Коли вона прихильна до тебе - кохай її! І коли вона ранить тебе - кохай її! І коли вона шматує тобі серце - а що старші ми стаємо, то це болючіше,- все одно кохай її, кохай, кохай!	
<u>"Come, come, it's getting late, and your wife's ill; you're a good soul, we'll say fi'pence a pound, and I'll throw you the scrag end in for love."</u> (243)	(243) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Йдіть сюди, вже темнішає, а ваша дружина хвора. Ви дуже хороша людина і ви заслуговуєте на любов.	Конкретизація Опущення
<u>"He calls the knaves, Jacks, this boy!" said Estella with disdain, before our first game was out. "And what coarse hands he has! And what thick boots!"</u> (244)	(244) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Він на даму каже краля, цей хлопчик! - зневажливо заявила Естелла, коли вони скінчили перший гру.- І які у нього пошерхлі руки! А черевики які простацькі!	Синонімічний переклад Генералізація
"Am I pretty?" "Yes; I think you are very pretty." "Am I insulting?" "Not so much so as you were last time," said I. "Not so much so?" "No." She fired when she asked the last question, and she slapped my face with such force as she had, when I answered it. <u>"Now?" said she. "You little coarse monster, what do you think of me now?"</u> "I shall not tell you." "Because you are going to tell, upstairs. Is that it?" "No," said I, "that's not it." "Why don't you cry again, you little wretch?" <u>"Because I'll never cry for you again," said I.</u> (244)	(244) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери	- То я вродлива? - Так, дуже вродлива. - І зла? - Але не така зла, як того разу,- відповів я. - Не така зла? - Не така. Вона вся спалахнула, ставлячи останнє запитання, і коли я відповів, вимашисто ляснула мене в обличчя. - А тепер? - спитала вона.- Якої ти тепер про мене думки, злиденя миршаве? - Я не скажу. - Бо ти скажеш там, нагорі. Чи не так? - Ні,- відповів я,- не так. - Чому ти зараз не плачеш, здохля? - Бо я вже більш ніколи через вас не плакатиму,- відказав я.	Адаптація Синонімічний переклад Модуляція
<u>"You ought to be ashamed of yourself for using such wicked words!"</u> cried Tess with spirit, from the top of the hedge into which she had scrambled. "I don't like 'ee at all! I hate and detest you! I'll go back to mother, I will!" (245)	(245) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Соромно вам говорити такі нехороші слова! - сердито крикнула Тесс з верхівки огорожі, на яку піднялася. - Ви мені зовсім не подобається! Я вас ненавиджу! Я вас ненавиджу! Я повернуся додому, до матері!	Граматичні заміни Конкретизація Опущення

"No!" she said firmly. <u>"The most wretched of her sex, if she must give herself in marriage when she cannot give her love."</u> (246)	(245) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Ні! - твердо сказала вона. - Від найнещасної з жінок, якщо я повинна віддати себе тому, кого не можу любити.	Конкретизація Граматичні заміни
"No, no," she interposed hastily, "not before I am out of my room. I shall be down to breakfast with Marian. <u>I am not so ungrateful, not so forgetful of the past three months</u> " (247)	(245) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Ні, ні, - швидко перебила вона, - не колись, ніж я встану. Я спущуся до сніданку з Меріан. Я не настільки невдячна, щоб забути останні три місяці ...	Дослівний переклад
"I must not take credit to myself where no credit is due," she said, <u>her clear, truthful blue eyes looking alternately at Miss Halcombe and at me.</u> (248) "Fond as I am of drawing, I am so conscious of my own ignorance that I am more afraid than anxious to begin. Now I know you are here, Mr. Hartright, I find myself looking over my sketches, as I used to look over my lessons when I was a little girl, and when I was sadly afraid that I should turn out not fit to be heard."	(245) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я не стою цих похвал, - заперечила вона, дивлячись своїми ясними, правдивими очима то на міс Голкомб, то на мене. - Як не люблю я малювати, я завжди усвідомлюю, що малюю погано, і швидше за боюся, ніж спрагу уроків. Дізнавшись, що ви тут, містер Хартрайт, я стала переглядати свої малюнки, як колись, дівчинкою, я переглядала шкільні уроки в страху, що отримаю за них погану оцінку.	Граматичні заміни Модуляція
" <u>Be cust if I'd have done either o't,</u> " said Beck Knibbs, <u>a married helper from one of the cottages.</u> "All's fair in love and war. I'd ha' married en just as she did, and if he'd said two words to me about not telling him beforehand anything whaksomdever about my first chap that I hadn't chose to tell, I'd ha' knocked him down wi' the rolling-pin-a scam little feller like he! Any woman could do it." (249)	(245) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Ось вже цього б я не зробила! - оголосила Бек Нібс, одна з заміжніх працівниць. - В любові, як на війні, всі засоби хороші. Я б за нього пішла, як і вона; а посмію він мене хоч словом дорікнути, чому я йому раніше не розповіла про перший чоловічка, я б його пригостила качалкою. Хлопець він немічний, будь-яка жінка з ним впорається.	Цілісне перетворення Членування речення
"Ah, that's the secret," said Joan Durbeyfield sagely. <u>"However, 'tis well to be kin to a coach, even if you don't ride in 'en."</u> (250)	(250) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери	- Хто його знає! - розсудливо відповіла Джоан Дарбейфілд. - Все ж непогано бути в родинних стосунках з каретою, навіть якщо в ній і не їдиш.	Цілісне перетворення

ДОДАТОК Г

ПРИКЛАДИ СТРАТЕГІЙ ТА ТАКТИК МОВЛЕННЯ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЄ ЖІНКА У ТВОРАХ АВТОРІВ-ЖІНОК

Англійський варіант	Характеристика	Переклад	Стратегія перекладу
<p>«Exert yourself, dear Marianne,» she cried, «if you would not kill yourself and all who love you. Think of your mother; think of her misery while you suffer: for her sake you must exert yourself.» (1)</p> <p>«I cannot, I cannot,» cried Marianne; «leave me, leave me, if I distress you; leave me, hate me, forget me! but do not torture me so. Oh! how easy for those, who have no sorrow of their own to talk of exertion!» (2) Happy, happy Elinor, you cannot have an idea of what I suffer.»</p> <p>«Do you call me happy, Marianne? Ah! if you knew!--And can you believe me to be so, while I see you so wretched!»</p> <p>«Forgive me, forgive me,» throwing her arms round her sister's neck; «I know you feel for me; I know what a heart you have; but yet you are--you must be happy; Edward loves you--what, oh what, can do away such happiness as that?»</p> <p>«Many, many circumstances,» said Elinor, solemnly.</p> <p>«No, no, no,» cried Marianne wildly, «he loves you, and only you. You can have no grief.»</p> <p>«I can have no pleasure while I see you in this state.» (3)</p> <p>«And you will never see me otherwise. Mine is a misery which nothing can do away.»</p> <p>«You must not talk so, Marianne. Have you no comforts? no friends? Is your loss such as leaves no opening for consolation? Much as you suffer now, think of what you would have suffered if the discovery of his character had been delayed to a later period-- if your engagement had been carried on for months and months, as it might have been, before he chose to put an end to it. Every additional day of unhappy</p>	<p>(1) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляцій до цінностей</p> <p>(2) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(3) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(4) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей</p>	<p>- Постарайся оволодіти собою, Маріанно, - вигукнула вона, - якщо ти не хочеш убити себе і всіх, хто тебе любить. Подумай про маму, подумай, якими важкими для неї будуть твої страждання. Заради неї ти мусиш заспокоїтися.</p> <p>- Не можу! Не можу! - скрикнула Маріанна. - Іди, залиш мене, якщо тобі зі мною тяжко! Зненавидь мене, забудь про мене, але не муч мене! О, як легко тим, хто не знає печалі, умовляти інших заспокоїтися!</p> <p>Щасливиця Елінор, ти ж навіть уявити собі не можеш, яких страждань я зазнаю!</p> <p>- Ти називаєш мене щасливицею, Маріанно! Якби ти тільки знала... Та і як я можу бути щасливою, дивлячись на твої страждання!</p> <p>- Пробач, пробач мені, - сказала Маріанна, обіймаючи сестру. - Я знаю, як ти мені співчуваєш, я знаю твоє любляче серце. Та все ж ти... ти повинна бути щасливою. Едвард любить тебе, то що ж, що може затьмарити твоє щастя?</p> <p>- Дуже, дуже багато чого, - сумно відповіла Елінор.</p> <p>- Ні, ні, ні! - несамовито вигукнула Маріанна. - Він любить тебе і лише тебе. Так яке ж може бути в тебе горе?</p> <p>- Доки я бачу тебе в такому стані, я не можу радіти.</p> <p>- Але іншою ти мене ніколи не побачиш! Моє горе ніщо не здатне зцілити!</p> <p>- Не кажи так, Маріанно. Невже ти не маєш ніякої</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Додавання</p> <p>Опущення</p> <p>Модуляція</p>

<p><u>confidence, on your side, would have made the blow more dreadful.»</u> (4)</p>		<p>утіхи? Друзів? Хіба твоя втрата така, що її неможливо відшкодувати? Хоч як ти тепер страждаєш, подумай, наскільки більшими були б твої страждання, якби справжній його характер відкрився пізніше, якби ваші заручини тривали ще довгі місяці, перш ніж він намислив би покласти їм край. Кожний зайвий день нещасливого твого невідання зробив би удар ще більш жахливим.</p>	
<p><u>«Poor Elinor! how unhappy I make you!»</u> (5) «I only wish,» replied her sister, «there were any thing I could do, which might be of comfort to you.» This, as every thing else would have been, was too much for Marianne, who could only exclaim, in the anguish of her heart, <u>«Oh! Elinor, I am miserable, indeed.»</u> before her voice was entirely lost in sobs. (6)</p>	<p>(3) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (4) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p>	<p>- Бідолаха Елінор! Як я тебе засмутила! - сказала вона. - Я тільки шкодую, що нічим не можу тобі допомогти або втішити тебе, - відповіла Елінор. Цього - як, утім, і будь-чого іншого, Маріанна не витримала і знову розридалася, встигнувши тільки вигукнути з жалем: - О, Елінор, я така нещасна!</p>	<p>Граматичні заміни Модуляція</p>
<p><u>«You have no ambition, I well know. Your wishes are all moderate.»</u> (7) «As moderate as those of the rest of the world, I believe. I wish as well as every body else to be perfectly happy; but, like every body else it must be in my own way. Greatness will not make me so.» «Strange that it would!» cried Marianne. <u>«What have wealth or grandeur to do with happiness?»</u> (8) «Grandeur has but little,» said Elinor, «but wealth has much to do with it.» <u>«Elinor, for shame!»</u> said Marianne (9), <u>«money can only give happiness where there is nothing else to give it. Beyond a competence, it can afford no real satisfaction, as far as mere self is concerned.»</u> (10)</p>	<p>(7) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери (8) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей (9) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей (10) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p>	<p>- Так, я знаю, що ви позбавлені честолобства. І дуже помірковані у своїх помислах. - Гадаю, не більше і не менше, ніж усі люди. Як кожна людина, я хочу бути щасливим, але, як і кожна людина, бути нею можу тільки на свій лад. Велич мене щасливим не зробить. - О, ще б пак! - вигукнула Маріанна. - Невже щастя може залежати від багатства і величі! - Від величі, можливо, і ні, - зауважила Елінор, - але багатство здатне добряче йому посприяти. - Соромся, Елінор! - вигукнула Маріанна з докором. - Гроші здатні дати щастя, тільки якщо людина нічого іншого не шукає. У всіх же інших випадках тим, хто має скромний достаток, ніякої</p>	<p>Антонімічний переклад Граматичні заміни Цілісне перетворення</p>

		радість вони принести не можуть!	
<p>«Infirmity!» said Elinor, «do you call Colonel Brandon infirm? <u>I can easily suppose that his age may appear much greater to you than to my mother; but you can hardly deceive yourself as to his having the use of his limbs!</u>» (11)</p> <p>«Did not you hear him complain of the rheumatism? and is not that the commonest infirmity of declining life?»</p> <p>«My dearest child,» said her mother, laughing, «<u>at this rate you must be in continual terror of my decay; and it must seem to you a miracle that my life has been extended to the advanced age of forty.</u>» (12)</p> <p>«Mamma, you are not doing me justice. I know very well that Colonel Brandon is not old enough to make his friends yet apprehensive of losing him in the course of nature. He may live twenty years longer. But thirty-five has nothing to do with matrimony.»</p> <p>«Perhaps,» said Elinor, «<u>thirty-five and seventeen had better not have any thing to do with matrimony together. But if there should by any chance happen to be a woman who is single at seven and twenty, I should not think Colonel Brandon's being thirty-five any objection to his marrying her.</u>» (13)</p>	<p>(11) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей</p> <p>(12) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери</p> <p>(13) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p>	<p>- Немічному?! - здивувалася Елінор. - Ти називаєш полковника Брендона немічним? Нехай тобі він здається набагато старшим за нашу матінку, але ж ти не можеш заперечувати, що він ще не скутий паралічем!</p> <p>- А хіба ти не чула, як він скаржився на ревматизм? І хіба ця неміч не є звичайнісінькою ознакою похилого віку?</p> <p>- Дитино моя, - розсміялася місіс Дешвуд, - якщо міркувати таким чином, то ти мушиш перебувати в безперервному страхові через мою немічність; ти мушиш вважати чудом те, що я дожила до похилого віку в сорок років.</p> <p>- Мамо, ти до мене несправедлива. Я чудово розумію: полковник Брендон ще не настільки старий, щоби його друзі почали побоюватися, що він помре. Може, він іще двадцять років протягне. Але в тридцять п'ять уже надто пізно думати про одруження.</p> <p>- Коли чоловікові тридцять п'ять, а жінці сімнадцять, - мовила Елінор, - то, може, краще було б і не думати про шлюб. Але якщо, припустімо, незаміжній жінці двадцять сім років, то не думаю, що тридцять п'ять років полковника Брендона зможуть стати на заваді його одруженню з нею.</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Антонімічний переклад</p> <p>Модуляція</p> <p>Членування речення</p> <p>Додавання</p>
<p>«You blushed, and now you are white, Jane: what is that for?»</p> <p>«Because you gave me a new name- Jane Rochester; and it seems so strange.»</p> <p>«Yes, Mrs. Rochester,» said he; «young Mrs. Rochester-Fairfax Rochester's girl-bride.»</p> <p>«<u>It can never be, sir; it does not sound likely. Human beings never</u></p>	<p>(14) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(15) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери</p>	<p>- Ти горіла рум'янцем, Джейн, а це враз зблідла. Чому?</p> <p>- Бо ви назвали мене новим ім'ям - Джейн Рочестер, а це звучить чудно.</p> <p>- Так. Місіс Рочестер, - сказав він, - молода місіс Рочестер, дружина Фейрфакса Рочестера.</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Синонімічний переклад</p> <p>Генералізація</p> <p>Додавання</p>

enjoy complete happiness in this world. I was not born for a different destiny to the rest of my species: to imagine such a lot befalling me is a fairy tale-a day-dream.» (14)

«Which I can and will realise. I shall begin to-day. This morning I wrote to my banker in London to send me certain jewels he has in his keeping, - heirlooms for the ladies of Thornfield. In a day or two I hope to pour them into your lap: for every privilege, every attention shall be yours that I would accord a peer's daughter, if about to marry her.»

«Oh, sir!-never rain jewels! I don't like to hear them spoken of. Jewels for Jane Eyre sounds unnatural and strange: I would rather not have them.» (15)

«I will myself put the diamond chain round your neck, and the circlet on your forehead,-which it will become: for nature, at least, has stamped her patent of nobility on this brow, Jane; and I will clasp the bracelets on these fine wrists, and load these fairy-like fingers with rings.»

«No, no, sir! think of other subjects, and speak of other things, and in another strain. Don't address me as if I were a beauty; I am your plain, Quakerish governess.»

«You are a beauty in my eyes, and a beauty just after the desire of my heart,-delicate and ærial.»

«Puny and insignificant, you mean. You are dreaming, sir,-or you are sneering. For God's sake don't be ironical!» (16)

(16) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей

- Цього не може бути, сер, воно звучить неймовірно. В цьому світі людським істотам не випадає зазнати повного щастя. І мені не могла судитися інша доля, ніж моїм ближнім. Я думаю про щастя, що припадає мені, як про казку або ж чарівний сон наяву.

- Який я можу й хочу обернути на дійсність. І почну віднині. Я вже написав своєму банкірові в Лондоні, щоб він вислав мені деякі самоцвіти, які зберігаються в нього, - спадкові коштовності господинь Торнфілда. За день-два я сподіваюсь покласти їх тобі на коліна, бо тобі належить така сама честь і увага, які б я віддав дочці пера, коли б надумав брати з нею шлюб!

- О сер, не треба коштовностей! Я не хочу й чути про них. Коштовності і Джейн Ейр! Це звучить дивно й неприродно! Краще мені їх не мати!

- Я сам надіну діамантове намисто тобі на шию й золоту діадему на твою голову. Вона буде тобі дуже до лиця, бо природа поклала на твоє чоло печать аристократизму, Джейн. І я оздоблю браслетами твої ніжні руки, а твої пальчики феї - каблучками.

- Ні, ні, сер! Поговорімо краще про інше! Не обходьтеся зі мною, ніби я красуня, - я просто ваша гувернантка, ваша квакерка.

- В моїх очах ти - красуня, і цю красуню вподобало моє серце. Тендітна й ніжна.

- Маленька й непоказна, хочете ви сказати. Ви, сер, або спите, або глузуєте з мене. Ради Бога, облиште іронію!

«Good-bye, cousin Jane Eyre; I wish you well: you have some sense.» I then returned: « <u>You are not without sense, cousin Eliza; but what you have, I suppose, in another year will be walled up alive in a French convent. However, it is not my business, and so it suits you, I don't much care.</u> » (17) «You are in the right,» said she; and with these words we each went our separate way.	(17) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- На все добре, кузино Джейн Ейр. Хай вам щастить. Ви таки маєте голову на в'язах. А я відповіла: Так само, як і ви, кузино Елізо. І все ж ви збираєтеся за якийсь рік живцем замурувати себе у французькому монастирі. Щоправда, це не моє діло. Аби вам було до вподоби. - Ваша правда, - сказала вона, і з цими словами ми розпрощалися.	Цілісне перетоврення Модуляція Адаптація
«Come where there is some freshness, for a few moments,» he said; «that house is a mere dungeon: don't you feel it so?» « <u>It seems to me a splendid mansion, sir.</u> » (18)	(18) оцінно-впливова стратегія, тактика	- Ходіть сюди, на свіже повітря... Цей будинок схожий на тюрму. Ви цього не помічаєте? - Мені він здається розкішним замком, сер.	Конкретизація Модуляція
«Well, and you want your fortune told?» she said, in a voice as decided as her glance, as harsh as her features. « <u>I don't care about it, mother; you may please yourself: but I ought to warn you, I have no faith.</u> » (19) « <u>It's like your impudence to say so: I expected it of you; I heard it in your step as you crossed the threshold.</u> » (20)	(19) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери (20) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- То й вам поворожити? - запитала вона таким же рішучим голосом, як її погляд, і таким же різким, як її риси. - А це вже, як ваша ласка, матінко, хоч ворожіть, хоч ні. Тільки я наперед скажу, що ворожбитам не вірю. - Зухвала відповідь, нічого не скажеш. Я від вас цього й чекала. Я вчула вашу вдачу в ході, тільки-но ви переступили поріг.	Додавання Граматичні заміни
«I don't think I shall ever be afraid of you again, Bessie, because I have got used to you, and I shall soon have another set of people to dread.» « <u>If you dread them they'll dislike you.</u> » (21) «As you do, Bessie?» «I don't dislike you, Miss; I believe I am fonder of you than of all the others.» «You don't show it.» « <u>You little sharp thing! you've got quite a new way of talking. What makes you so venturesome and hardy?</u> » (22)	(21) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей (22) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Ні, більше не боятимось вас, Бесі, я до вас звикла. Незабаром мені доведеться боятися інших людей. - Якщо ви боятиметесь, то вас не любитимуть. - Як і ви, Бесі? - А то я вас не люблю, міс! Здається, я люблю вас більше, ніж будь-кого в цім домі. - Однак ви цього не показуєте. - Ох ви ж мала хитруха! Щось ви заговорили по-новому. Чого це ви сьогодні така смілива й завзята?	Дослівний переклад Модуляція
« <u>From the very beginning-from the first moment, I may almost say-of</u>	(23) оцінно-впливова стратегія, тактика	- Із самого початку, навіть із найпершої миті нашого	Граматичні заміни

<u>my acquaintance with you, your manners, impressing me with the fullest belief of your arrogance, your conceit, and your selfish disdain of the feelings of others, were such as to form the groundwork of disapprobation on which succeeding events have built so immovable a dislike; and I had not known you a month before I felt that you were the last man in the world whom I could ever be prevailed on to marry.»</u> (23)	вербального вираження емоційної оцінки	знайомства я була вражена вашими манерами, вони повністю переконали мене, що ви - людина пихата, марнослава, егоїстично-зневажлива до почуттів інших людей. Саме ваші манери стали своєрідним фундаментом негативного ставлення, на якому наступні події спорудили таку непорушну антипатію; не минуло й місяця, як я відчула, що ви - найостанніший чоловік на світі, за якого я коли-небудь наважилася б вийти заміж.	Членування речення
«And what is fifty miles of good road? Little more than half a day's journey. Yes, I call it a very easy distance.» «I should never have considered the distance as one of the advantages of the match,» cried Elizabeth. «I should never have said Mrs. Collins was settled near her family.» (24)	(24) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- А що таке п'ятдесят миль по гарній дорозі? Подорож тривалістю трохи більше ніж півдня. Так, я певен, що це - зовсім близько. - Особисто я ніколи б не вважала відстань чимось таким, що має велике значення, коли виходиш заміж або одружуєшся, - вигукнула Елізабет. - Я ніколи не погоджуся з думкою, що місіс Коллінз оселилася близько до своєї родини.	Додавання Модуляція Адаптація
«Oh, Charlotte says she hardly ever does. It is the greatest of favours when Miss de Bourgh comes in.» «I like her appearance,» said Elizabeth, struck with other ideas. «She looks sickly and cross. Yes, she will do for him very well. She will make him a very proper wife.» (25)	(25) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Та куди там! Шарлотта каже, що вона до них майже ніколи не заходить. - Її зовнішність мене цілком задовольняє, - мовила Елізабет, думаючи про своє. - Вона має вигляд дурноверхої та злої. - Певна річ, така підійде йому дуже добре. Саме вона і стане йому підходящою дружиною.	Додавання Синонімічний переклад
«Really, Mr. Collins,» cried Elizabeth with some warmth, « <u>you puzzle me exceedingly. If what I have hitherto said can appear to you in the form of encouragement, I know not how to express my refusal in such a way as to convince you of its being one.</u> » (26)	(26) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери	- Містере Коллінз, - запально вигукнула Елізабет, - ви мене просто ошелешуєте. Якщо все, що я вам досі сказала, видається вам різновидом заохочення, то я дійсно не знаю, як висловити свою відмову таким чином, аби ви переконалися, що це - справді відмова.	Опущення Дослівний переклад

<p>«But there seems an indelicacy in directing his attentions towards her so soon after this event.»</p> <p>«A man in distressed circumstances has not time for all those elegant decorums which other people may observe. If she does not object to it, why should we?»</p> <p>«Her not objecting does not justify him. It only shows her being deficient in something herself-sense or feeling.»</p> <p>«Well,» cried Elizabeth, «have it as you choose. He shall be mercenary, and she shall be foolish.» (27)</p> <p>«No, Lizzy, that is what I do not choose. I should be sorry, you know, to think ill of a young man who has lived so long in Derbyshire.»</p> <p>«Oh! if that is all, I have a very poor opinion of young men who live in Derbyshire; and their intimate friends who live in Hertfordshire are not much better. I am sick of them all. Thank Heaven! I am going to-morrow where I shall find a man who has not one agreeable quality, who has neither manner nor sense to recommend him. Stupid men are the only ones worth knowing, after all.» (28)</p> <p>«Take care, Lizzy; that speech savours strongly of disappointment.» (29)</p>	<p>(27) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(28) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(29) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей</p>	<p>- Відсутність заперечень з її боку не є для нього виправданням. Це лише демонструє, що їй самій чогось бракує - розуму чи такту...</p> <p>- Гаразд, - вигукнула Елізабет, - судіть, як вам заманеться. Нехай так і буде: він - пожадливий, вона - дурепа.</p> <p>- Та ні, Ліззі. Я зовсім цього не бажаю. Навпаки - мені б зовсім не хотілося, щоб у мене склалося погане враження про молодого чоловіка, котрий так довго жив у Дербіширі.</p> <p>- Ось воно як! Якщо це і все, що вас турбує, то моя думка про молодиків із Дербішира є вкрай погана, а про їхніх близьких друзів, що мешкають у Гертфордширі, - не набагато краща. Господи, як вони всі мені обридли! Завтра мені доведеться зустрітись із молодим чоловіком, котрий не має жодної приємної риси, котрий не вирізняється ні розумом, ні манерами. Мабуть, пустоголові чоловіки - єдині, з якими варто знатися.</p> <p>- Твої слова, Ліззі, недвозначно свідчать про розчарування в чоловіках, тож раджу тобі - не треба ставати такою песимісткою!</p>	<p>Цілісне перетворення</p> <p>Антонімічний переклад</p> <p>Граматичні заміни</p> <p>Синонімічний переклад</p> <p>Модуляція</p>
<p>«I dare say you will find him very agreeable.» (30)</p> <p>«Heaven forbid! That would be the greatest misfortune of all! To find a man agreeable whom one is determined to hate! Do not wish me such an evil.» (31)</p>	<p>(30) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p> <p>(31) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей</p>	<p>- Не переймайся! Ось побачиш - він дуже приємний.</p> <p>- Боже борони! Саме цього я більше за все і боюсь! Уяви собі: визнати приємним того, кого тобі хочеться ненавидіти! Не треба бажати мені такої халепи.</p>	<p>Граматичні заміни</p> <p>Цілісне перетворення</p>
<p>«To walk three miles, or four miles, or five miles, or whatever it is, above her ankles in dirt, and alone, quite alone! What could she mean by it? It seems to me to show an abominable sort of conceited</p>	<p>(32) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p>	<p>- Пройти три, чотири, п'ять - чи скільки там? - миль по коліна у грязюці, і до того ж сама, абсолютно сама! Цікаво, що вона хотіла цим сказати? Як на мене, то в</p>	<p>Модуляція</p>

<u>independence, a most country-town indifference to decorum.» (32)</u>		такий задержуватиме хвалькуватий спосіб вона хотіла продемонструвати свою самостійність і свою селянську байдужість до правил пристойності.	
«They have none of them much to recommend them,» replied he; «they are all silly and ignorant like other girls; but Lizzy has something more of quickness than her sisters.» «Mr. Bennet, how can you abuse your own children in such a way? You take delight in vexing me. You have no compassion for my poor nerves.» (33)	(33) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Вони не потребують рекомендацій, бо не мають нічого такого, що можна було б вихвалити, - відповів чоловік. - Усі вони дурноверхі та неосвічені - як і інші дівчата. Ліззі ж дещо кмітливіша за своїх сестер. - Містер Беннет, як ви можете так зневажливо відзиватися про власних дітей? Чи вам просто подобається навмисне дратувати мене? Ви зовсім не поважаєте мої слабкі нерви.	Граматичні заміни Описовий переклад Синонімічний переклад
«You mistake me, my dear. I have a high respect for your nerves. They are my old friends. I have heard you mention them with consideration these last twenty years at least.» «Ah, you do not know what I suffer.» (34)	(34) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Серденько, ви неправильно мене зрозуміли. Ваші слабкі нерви викликають у мене надзвичайну повагу. Вони - мої давні друзі. Останні двадцять років я тільки й чую, як ви з теплою згадуєте про них. - Ви просто не знаєте, як я страждаю!	Модуляція
«He is just what a young man ought to be,» said she, «sensible, good-humoured, lively; and I never saw such happy manners!-so much ease, with such perfect good breeding!» (35) «He is also handsome,» replied Elizabeth, «which a young man ought likewise to be, if he possibly can. His character is thereby complete.» (36) «I was very much flattered by his asking me to dance a second time. I did not expect such a compliment.» «Did not you? I did for you. But that is one great difference between us. Compliments always take you by surprise, and me never. What could be more natural than his asking you again? He could not help seeing that you were about five times as pretty as every other woman in the room. No thanks to his gallantry for that. Well, he certainly is very agreeable,»	(35) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (36) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери (37) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (38) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Він такий, яким і має бути молодий чоловік: розважливий, доброзичливий, жвавий; а які прекрасні в нього манери! Я таких ніколи не зустрічала раніше - така невимушеність, така бездоганна вихованість! - А ще він вродливий, - додала Елізабет, - бо, окрім усього іншого, молодий чоловік має бути - по можливості - ще й вродливим. Тож він - особистість просто бездоганна. - Мені було так приємно, коли він запросив мене до танцю вдруге. Я і не сподівалася на такий комплімент. - Та невже? Зате я сподівалася - замість тебе. У цьому, власне, і	Синонімічний переклад Цілісне перетворення Адаптація Граматичні заміни Членування речення

<p><u>and I give you leave to like him. You have liked many a stupider person.»</u> (37)</p> <p>«Dear Lizzy!»</p> <p>«<u>Oh! you are a great deal too apt, you know, to like people in general. You never see a fault in anybody. All the world are good and agreeable in your eyes. I never heard you speak ill of a human being in your life.»</u> (38)</p> <p>«I would not wish to be hasty in censuring anyone; but I always speak what I think.»</p>		<p>полягає одна із значних відмінностей між нами. Тебе компліменти завжди захоплюють зненацька, мене - ніколи. Що могло бути природним із його боку, ніж запросити тебе знову? Він просто не міг не побачити, що ти вп'ятеро привабливіша за будь-яку іншу жінку в кімнаті. Для цього не потрібно особливої галантності. Так, він дійсно дуже привабливий, нехай тобі подобається - я не проти. Тобі ж часто подобалися типи, набагато дурніші за нього.</p> <p>- Ліззі, люба, чого це ти?</p> <p>- Та нічого! Просто ти надто схильна симпатизувати людям узагалі. Ти ні в кому не бачиш ніяких вад. Всі на світі здаються тобі добрими та приємними. Ніколи в житті я не чула, щоб ти про когось говорила погано.</p> <p>- Просто я ніколи не поспішаю когось засуджувати, хоча завжди кажу те, що думаю.</p>	
<p>«Upon my word! Well, that is very decided indeed-that does seem as if-but, however, it may all come to nothing, you know.»</p> <p>«My overhearings were more to the purpose than yours, Eliza,» said Charlotte. «<u>Mr. Darcy is not so well worth listening to as his friend, is he? -poor Eliza!- to be only just tolerable.»</u> (39)</p>	<p>(39) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки</p>	<p>- Оце так! Він дійсно висловився цілком конкретно... і справді схоже, що... але ви ж прекрасно знаєте, що такі речі часто не закінчуються нічим.</p> <p>- Те, що підслухала я, було більше до теми, ніж те, що підслухала ти, Елізо, - сказала Шарлотта. - Містера Дарсі далеко не так цікаво слухати, як його друга, правда ж? Бідолашна Еліза! Вона всього лише нічогенька.</p>	<p>Компенсація Граматичні заміни Синонімічний переклад</p>
<p>«Do you prefer reading to cards?» said he; «that is rather singular.»</p> <p>«Miss Eliza Bennet,» said Miss Bingley, «despises cards. She is a great reader, and has no pleasure in anything else.» (40)</p> <p>«I deserve neither such praise nor such censure,» cried Elizabeth; «I</p>	<p>(40) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної ситуації</p> <p>(41) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей</p>	<p>- Вам цікавіше читати, ніж грати в карти? - запитав він. - Це щось оригінальне!</p> <p>- Міс Еліза Беннет, - сказала міс Бінглі, - карти терпіти не може. Книги для неї - все, інше ж її просто не цікавить.</p> <p>- Я не заслуговую ні на таку похвалу, ні на такий осуд! -</p>	<p>Модуляція Граматичні заміни</p>

<u>am not a great reader, and I have pleasure in many things.» (41)</u>		вигукнула Елізабет. - Книги для мене - далеко не все, інші речі мене теж цікавлять і дають мені насолоду!	
«Do as you please, sir.» «That is no answer; or rather it is a very irritating, because a very evasive one. Reply clearly.» « <u>I don't think, sir, you have a right to command me, merely because you are older than I, or because you have seen more of the world than I have; your claim to superiority depends on the use you have made of your time and experience.</u> » (42)	(42) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Робіть, як вважаєте слušним, сер. - Це не відповідь, тобто досить прикра відповідь, бо вона дуже ухильна. Відповідайте ясніше. - Не думаю, сер, що ви маєте право наказувати мені тільки тому, що старші за мене, чи тому, що побачили більше світу, ніж я. Претендуючи на такі переваги, ви повинні враховувати й те, чого саме вас навчили літа й досвід.	Конкретизація Дослівний переклад
«Do you know Mr. Robert Ferrars?» asked Elinor. «Not at all--I never saw him; but I fancy he is very unlike his brother--silly and a great coxcomb.» (43) «A great coxcomb!» repeated Miss Steele, whose ear had caught those words by a sudden pause in Marianne's music.-- «Oh, they are talking of their favourite beaux, I dare say.» «No sister,» cried Lucy, «you are mistaken there, our favourite beaux are not great coxcombs.» «I can answer for it that Miss Dashwood's is not,» said Mrs. Jennings, laughing heartily; «for he is one of the modestest, prettiest behaved young men I ever saw; but as for Lucy, she is such a sly little creature, there is no finding out who she likes.» (44) «Oh,» cried Miss Steele, looking significantly round at them, «I dare say Lucy's beau is quite as modest and pretty behaved as Miss Dashwood's.» (45)	(43) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідно комунікативної атмосфери (44) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки (45) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- А з містером Робертом Ферраром ви знайомі? - спитала Елінор. - Ні. Я ніколи в житті його не бачила. Але, здається, він зовсім не схожий на брата - дурноверхий і неабиякий франт. - Неабиякий франт! - повторила її сестра, чий слух розрізнув ці слова, бо Маріанна на мить припинила грати. - Ага! Вони базикають про своїх красенів-кавалерів! - Зовсім ні, сестричко! - вигукнула Люсі. - Серед наших кавалерів франтів ніколи не було. - За кавалера міс Дешвуд я можу поручитися, - з веселим сміхом підхопила місіс Дженнінгс. - Більш скромну і виховану молоду людину рідко зустрінеш. Але Люсі така потайлива хитрунка, що важко здогадатися, хто їй до вподоби. - Як це так?! - скрикнула міс Стіл, багатозначно на них поглянувши. - Їй-богу, кавалер Люсі точнісінько такий же скромний і вихований, як і у міс Дешвуд.	Цілісне перетворення Граматичні заміни Членування речення Синонімічний переклад
«You know I am a scoundrel, Jane?» ere long he inquired wistfully-wondering, I suppose, at my continued silence and tameness, the	(46) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального	- Тепер ти знаєш, Джейн, що я негідник? - сумно спитав він, певно, дивуючись моїй мовчанці й покірності, що	Модуляція Дослівний переклад

result rather of weakness than of will. «Yes, sir.» «Then tell me so roundly and sharply-don't spare me.» «I cannot: I am tired and sick. I want some water.» (46)	вираження емоційної оцінки	було скорше наслідком кволості, ніж наміром не озиватися до нього. - Так, сер. То скажи мені це щиро й відверто - не жалій мене. Не можу. Я стомлена й хвора. Я хочу води.	
«They would look around them, no doubt, and bless their good fortune,» said Mrs Clay. (47)	(47) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери	- Вони без сумніву приглянуть за ними і благословлять їх, - сказала міміс Клей.	Дослівний переклад Опущення
«I cannot possibly do without Anne,» was Mary's reasoning; and Elizabeth's reply was, «Then I am sure Anne had better stay, for nobody will want her in Bath.» (48)	(48) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я не можу без Анни, - сказала Марія, а Елізабет відповіла, - Тоді я впевнена, що Анні краще залишитись, бо ніхто не захоче її бачити у Баті.	Опущення Дослівний переклад
«I am very glad you were well enough, and I hope you had a pleasant party.» (49)	(49) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я дуже рада, що у вас все добре, і я сподіваюся, що ви чудово провели час на вечірці.	Дослівний переклад
«So you and I are to be left to shift by ourselves, with this poor sick child; and not a creature coming near us all the evening! I knew how it would be. This is always my luck.» (50)	(50) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Отже, ви і я повинні сидіти з цією хворою дитиною; ні єдина душа не завітала до нас весь вечір! Я знала, що так буде. Це моя гірка вдача.	Опущення Модуляція
«Captain Wentworth is not very gallant by you, Anne, though he was so attentive to me. Henrietta asked him what he thought of you, when they went away, and he said, 'You were so altered he should not have known you again.» (51)	(51) оцінно-впливова стратегія, тактика створення необхідної комунікативної атмосфери	- Капітан Вентворт не дуже галантний з вами, Анна, хочу він був дуже уважним до мене. Генрієта запитала в нього, якої він думки про вас, коли ви пішли. Він сказав, що ви дуже змінилися і він не хоче вас знати.	Членування речення Дослівний переклад
«But, Captain Wentworth,» cried Louisa, «how vexed you must have been when you came to the Asp. to see what an old thing they had given you.» (52)	(52) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Але, капітан Вентворт, - вигукнула Луїза, - ви напевне були дуже розлючений, коли завітали до Асп, що побачити ту стару річ, яку вам вручили.	Синонімічний переклад Дослівний переклад
«We had better not talk about it, my dear,» replied Mrs Croft, pleasantly; «for if Miss Elliot were to hear how soon we came to an understanding, she would never be persuaded that we could be happy together. I had known you by character, however, long before.» (53)	(53) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Нам краще про це не говорити, - відповіла місіс Крофт, - якщо б міс Еліот почула, як швидко ми порозумілися, вона ніколи б не повірила, що ми зможемо бути щасливі разом. Але, я знала ваш характер ще задовго до цього.	Опущення Граматичні заміни
«Mr Elliot is an exceedingly agreeable man, and in many respects	(54) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального	- Містер Еліот є надзвичайно приємним чоловіком і в багатьох відношеннях я дуже	Генералізація Компенсация

<u>I think highly of him,» (54) said Anne.</u>	вираження емоційної оцінки	гарної думки про нього, - сказала Анна.	
<u>«A bad thing! Do you really think it a bad thing?--why so?» (55)</u> <u>«I think they will neither of them do the other any good.»</u>	(55) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Погано? Ви дійсно вважаєте, що я вчинила погано? Чому? Я думаю, що ніхто з них не поступив би краще.	Граматичні заміни
<u>«Oh! you would rather talk of her person than her mind, would you? Very well; I shall not attempt to deny Emma's being pretty.» (56)</u>	(56) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Ох! Ви б краще говорили про її зовнішність, аніж про її розум, чи не так? Дуже добре! Я не буду заперечувати у тому, що Емма є симпатичною.	Модуляція Синонімічний переклад
<u>«I do not know what I could imagine, but I confess that I have seldom seen a face or figure more pleasing to me than hers.» (57)</u>	(57) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я не знаю, але я маю зізнатись, що рідко бачила таке приємне лице та фігуру, ніж у неї.	Модуляція
<u>«Aye, very true. Mr. Perry did say so. I shall never forget it. Poor little Emma! You were very bad with the measles.» (58)</u>	(58) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Ваша правда. Містер Перрі так сказав. Я ніколи цього не забуду. Бідна Емма! Вона дуже страждала від кору.	Компенсація
<u>«How she could dare to fancy herself the chosen of such a man till actually assured of it!» (59)</u>	(59) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Як вона могла наважитися подумати, що він вже її обрав перед тим як справді впевнитися в цьому.	Цілісне перетворення
<u>«Do you dare say this? Do you dare to suppose me so great a blockhead, as not to know what a man is talking of?--What do you deserve?» (60)</u>	(60) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Як ви смієте це казати? Як ви смієте говорити те, чого самі не знаєте? На що ви розраховуєте?	Адаптація
<u>«I can never think of it,» she cried, «without extreme shame.» (61)</u>	(61) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я не можу про це думати без надмірного сорому, - сказала вона.	Генералізація
<u>«I have always admired her complexion,» replied Emma, archly; «but do not I remember the time when you found fault with her for being so pale?» (62)</u>	(62) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Я завжди захоплювався її статуєю, - відверто відповіла Емма, - але я не пам'ятаю, коли ти звинуватив її у тому, що вона занадто бліда?	Конкретизація
<u>«I do suspect that in the midst of your perplexities at that time, you had very great amusement in tricking us all.--I am sure you had.--I am sure it was a consolation to you.» (63)</u>	(63) оцінно-впливова стратегія, тактика апеляції до цінностей	- Я підозрюю, що ви дуже добре нас всіх обдурили. – Я впевнений у цьому. Я впевнений, що ви потішилися.	Опущення Цілісне перетворення
<u>«How delighted I am to see you again! and to see you in such excellent looks!--I would not have missed this meeting for the world. I should certainly have called at Hartfield, had you failed to come.» (64)</u>	(64) оцінно-впливова стратегія, тактика вербального вираження емоційної оцінки	- Як я рада знову тебе бачити! Я б не пропустила нашу зустріч. Я б надіслала до Хартфілду, якщо б ви не змогли прийти.	Членування речення Модуляція

« <u>How you can bear such recollections, is astonishing to me! They will sometimes obtrude!</u> » (65)	(65) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Як ви можете тримати ці спогади у голові? Мене це вражає! Вони можуть стати вам перешкодою.	Конкретизація
«Good heavens!» she exclaimed, «he is there--he is there--Oh! why does he not look at me? why cannot I speak to him?» « <u>Pray, pray be composed,</u> » cried Elinor, « <u>and do not betray what you feel to every body present. Perhaps he has not observed you yet.</u> » (66)	(66) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Боже! - вигукнула вона. - Він тут! Він тут! Чому ж він не дивиться на мене? Чому я не можу до нього підійти? - Благаю тебе, заспокойся, - сказала Елінор. - І не виказуй присутнім своїх почуттів. Мабуть, він просто тебе ще не побачив.	Компенсація Генералізація
« <u>Indeed I shall be very much obliged to you for your help,</u> » (67) cried Lucy, «for I find there is more to be done to it than I thought there was; and it would be a shocking thing to disappoint dear Annamaria after all.» «Oh! that would be terrible, indeed,» said Miss Steele-- « <u>Dear little soul, how I do love her!</u> » (68) «You are very kind,» said Lady Middleton to Elinor; « <u>and as you really like the work, perhaps you will be as well pleased not to cut in till another rubber, or will you take your chance now?</u> » (69)	(67) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення (68) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки (69) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Я і справді була б надзвичайно вам вдячна! - негайно озвалася Люсі. - Роботи, я бачу, і справді набагато більше, ніж мені здалося, а все-таки засмутити нашу милу Анну-Марію було б так несправедливо! - Так, неймовірно! - підхопила міс Стіл. - Крихітка любенька - як я її обожнюю! - Ви такі ласкаві, - сказала леді Мідлтон, звертаючись до Елінор. - І позаяк вам подобається ця робота, то, можливо, ви вважатимете за краще пропустити цей ровер або все ж таки візьмете карту, поклавшись на долю?	Генералізація Граматичні заміни Модуляція
«Poor little creatures!» said Miss Steele, as soon as they were gone. «It might have been a very sad accident.» «Yet I hardly know how,» cried Marianne, « <u>unless it had been under totally different circumstances. But this is the usual way of heightening alarm, where there is nothing to be alarmed at in reality.</u> » (70) « <u>What a sweet woman Lady Middleton is!</u> » said Lucy Steele. (71)	(70) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки (71) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Бідолашна крихітка! - відразу ж вигукнула міс Стіл. - Адже це страх як небезпечно! - Не розумію чому? - заперечила Маріанна. - Дріб'язкова подряпина... Але тривогу завжди перебільшують, якщо для неї немає справжніх причин. - Що за чарівна пані леді Мідлтон! - сказала Люсі Стіл.	Граматичні заміни Модуляція Адаптація
«John is in such spirits today!» said she, on his taking Miss Steeles's pocket handkerchief, and throwing it out of window. - He is full of monkey tricks.» And soon afterwards, on the second boy's violently pinching one of the same lady's fingers, she fondly	(72) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Джон нині невичерпний на вигадки, мов мавпеня! - зауважила вона, коли малюк витягнув у міс Стіл носову хустку і викинув її у вікно. А коли через кілька хвилин другий її синочок заходився	Цілісне перетворення Модуляція Синонімічний переклад

<p>observed, «How playful William is!» <u>«And here is my sweet little Annamaria,» she added, tenderly caressing a little girl of three years old, who had not made a noise for the last two minutes; «And she is always so gentle and quiet--Never was there such a quiet little thing!»</u> (72)</p>		<p>щосили щипати пальці тієї ж панночки, вона лише сказала: - А Вільям такий грайливий! - А це моя крихітка Анна-Марія, - додала вона, ніжно пестячи трирічну дівчинку, яка вже цілих дві хвилини як перестала бігати і кричати. - Завжди така слухняна і тиха. Таку слухняну й тиху дитину ще пошукати треба!</p>	
<p><u>«Elinor,» cried Marianne, «is this fair? is this just? are my ideas so scanty? But I see what you mean. I have been too much at my ease, too happy, too frank.</u> (73) I have erred against every common-place notion of decorum; <u>I have been open and sincere where I ought to have been reserved, spiritless, dull, and deceitful--had I talked only of the weather and the roads, and had I spoken only once in ten minutes, this reproach would have been spared.»</u> (74) <u>«My love,» said her mother, «you must not be offended with Elinor--she was only in jest.</u> (75) I should scold her myself, if she were capable of wishing to check the delight of your conversation with our new friend.»-- Marianne was softened in a moment.</p>	<p>(73) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану (74) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії (75) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану</p>	<p>- Елінор! - вигукнула Маріанна. - Хіба ж це чесно? Хіба ж справедливо? Невже мої інтереси такі вбогі? Однак я зрозуміла твій натяк. Я була надто невимушеною, надто відвертою, надто щасливою! Я схибила проти всіх занудливих світських правил. Я була відвертою і щирою, а мала бути стриманою, банальною, нудною й лицемірною. Коли б я говорила тільки про погоду і погані дороги, розтуляючи рота хіба що один раз на десять хвилин, мені б не довелося вислухати цей докір. - Серденько, - сказала місіс Дешвуд, - не треба ображатися на Елінор. Вона ж просто пожартувала. Я б і сама її строго засудила, якби вона і справді намагалася пригасити твою радість від розмови з нашим новим знайомим.</p>	<p>Генералізація Модуляція Цілісне перетворення Компенсація</p>
<p><u>«And so have I, sir,» I returned, putting my hands and my purse behind me. «I could not spare the money on any account.»</u> <u>«Little niggard!» said he, «refusing me a pecuniary request! Give me five pounds, Jane.»</u> <u>«Not five shillings, sir; nor five pence.»</u> <u>«Just let me look at the cash.»</u> <u>«No, sir; you are not to be trusted.»</u> (76)</p>	<p>(76) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії</p>	<p>- І мені так само, сер, - відповіла я, сховавши гаманця за спину. - Я ніяк не обійдуся без цих грошей. - Не будьте скупі! - сказав він. - Ви жалієте мені грошей! Дайте мені хоч п'ять фунтів, Джейн! - Ані п'яти шилінгів, сер, ані п'яти пенсів! - То дайте хоч глянути на гроші! - Не можна, сер, ви втратили моє довір'я.</p>	<p>Модуляція Граматичні заміни</p>

«Can I help you, sir?-I'd give my life to serve you.» «Jane, if aid is wanted, I'll seek it at your hands; I promise you that.» «Thank you, sir. Tell me what to do,-I'll try, at least, to do it.» (77)	(77) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Чим я можу стати вам у пригоді, сер? Я віддам своє життя, коли це потрібно. - Обіцяю вам, Джейн, що коли шукатиму допомоги, то звернуся тільки до вас. - Дякую, сер, кажіть мені, що робити, і я принаймні докладу всіх зусиль...	Цілісне перетворення Додавання
«You are cold; you are sick; and you are silly.» (78) «Prove it,» I rejoined. «I will, in few words. You are cold, because you are alone: no contact strikes the fire from you that is in you. You are sick; because the best of feelings, the highest and the sweetest given to man, keeps far away from you. You are silly, because, suffer as you may, you will not beckon it to approach, nor will you stir one step to meet it where it waits you.» (79)	(78) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки (79) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- А я знаю, що вам холодно і що ви слаба й дурненька. - Доведіть, - заперечила я. - Будь ласка, і то в двох словах! Вам холодно, бо ви самотні і нема кому зігріти вам серце. Ви слабі, бо ще не зазнали найсолодшого почуття, найкращого і найвищого, яке дане людям. Ви дурненька, бо мордуєте себе і страждаєте, а не хочете поманити свого щастя, не хочете й кроку ступити назустріч тому, хто вас чекає.	Синонімічний переклад Модуляція
«Is it all over?» she asked, looking down at my face. «Have you cried your grief away?» «I am afraid I never shall do that.» «Why?» «Because I have been wrongly accused; and you, ma'am, and everybody else, will now think me wicked.» «We shall think you what you prove yourself to be, my child. Continue to act as a good girl, and you will satisfy us.» (80)	(80) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Ну як, уже все минулось? - спитала вона, дивлячись мені в лице. - Ти вже виплакала своє горе? - Боюсь, що я ніколи його не виплачу. - Чому? - Бо мене несправедливо звинуватили, тепер і ви, міс, і всі інші вважатимуть мене поганою. - Ми вважатимемо тебе такою, якою ти себе покажеш, дитино моя. Поводься добре, як досі, і я буду тобою задоволена.	Граматичні заміни Модуляція
«You mean to frighten me, Mr. Darcy, by coming in all this state to hear me? I will not be alarmed though your sister does play so well. There is a stubbornness about me that never can bear to be frightened at the will of others. My courage always rises at every attempt to intimidate me.» (81)	(81) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	- Ви що, містере Дарсі, прийшли злякати мене, якщо слухаєте моє музикування з таким виглядом? Але я не збираюсь лякатися, навіть якщо ваша сестра дійсно грас дуже добре. Я - людина вперта, мене так просто не залякаєш. Чим дужче мене намагаються налякати, тим хоробрішою я стаю.	Граматичні заміни Компенсація
«My dear Mr. Bennet,» replied his wife, «how can you be so tiresome! You must know that I am thinking of his marrying one of them.» (82)	(82) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	- Вельмишановний містере Беннет, - відказала його дружина. - Ви мене просто вражаєте вашою	Граматичні заміни Модуляція

		нетямущістю! Невже незрозуміло, що я думаю про його одруження з однією з них?	
<p>«I am sorry to hear that; but why did not you tell me that before? If I had known as much this morning I certainly would not have called on him. It is very unlucky; but as I have actually paid the visit, we cannot escape the acquaintance now.»</p> <p><u>«How good it was in you, my dear Mr. Bennet! But I knew I should persuade you at last. I was sure you loved your girls too well to neglect such an acquaintance. Well, how pleased I am! and it is such a good joke, too, that you should have gone this morning and never said a word about it till now.»</u> (83)</p> <p>«Now, Kitty, you may cough as much as you choose,» said Mr. Bennet; and, as he spoke, he left the room, fatigued with the raptures of his wife.</p> <p><u>«What an excellent father you have, girls!» said she, when the door was shut. «I do not know how you will ever make him amends for his kindness; or me, either, for that matter.»</u> (84) At our time of life it is not so pleasant, I can tell you, to be making new acquaintances every day; but for your sakes, we would do anything. Lydia, my love, though you are the youngest, I dare say Mr. Bingley will dance with you at the next ball.»</p>	<p>(83) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали</p> <p>(84) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали</p>	<p>- Дуже шкода таке чути; але чому ж ви раніше мені цього не сказали? Якби я знав про це сьогодні вранці, то не заходив би до нього. Вийшло недоречно, але я все ж таки зробив йому візит, і тепер вам ніяк не вдасться уникнути знайомства з ним.</p> <p>- Це так мило з вашого боку, мій любий містере Беннет. Але я не сумнівалася, що, врешті-решт, мені вдасться-таки вас переконати. Я знала: ви так любите наших дівчаток, що неодмінно зав'яжете це знайомство. Ой, яка ж я рада! Ви так вдало пожартували, що пішли до нього сьогодні вранці, а нам розповіли про це лише зараз.</p> <p>- Тепер, Кітті, - сказав містер Беннет, - можеш кахикати, скільки тобі забажається. - Сказавши це, він вийшов з кімнати, бо втомився від захоплених вигуків своєї дружини.</p> <p>- Дівчатка, у вас такий прекрасний батько, - мовила вона, коли за ним зачинилися двері. - Навіть не знаю, як ви зможете віддячити йому за його доброту; якщо вже на те пішло, то не знаю, як я сама зможу йому віддячити. По правді кажучи, в нашому віці нові знайомства заводити нелегко, але заради вас ми готові на все. Лідіє, серденько, хоча ти і наймолодша, гадаю, що на балу, який має відбутися, містер Бінглі обов'язково з тобою потанцює.</p>	<p>Дослівний переклад Модуляція Членування речення Синонімічний переклад Граматичні заміни</p>
<p>«Oh, Jane, you torture me!» he exclaimed. «With that searching and yet faithful and generous look, you torture me!»</p> <p><u>«How can I do that? If you are true, and your offer real, my only feelings</u></p>	<p>(85) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану</p>	<p>- О Джейн, ви катуєте мене! - вигукнув він. - Ваш пильний, а водночас відданий і великодушний погляд катує мене!</p>	<p>Цілісне перетворення</p>

to you must be gratitude and devotion-they cannot torture.» (85)		- Як же це я вас катую? Коли ви щирі й не жартуєте, то в моїх очах світитиметься вдячність і відданість, вони не можуть катувати.	
Have you an agreeable neighbourhood here? Are the Middletons pleasant people?» «No, not all,» answered Marianne; «we could not be more unfortunately situated.» «Marianne,» cried her sister, « <u>how can you say so? How can you be so unjust? They are a very respectable family, Mr. Ferrars; and towards us have behaved in the friendliest manner. Have you forgot, Marianne, how many pleasant days we have owed to them?</u> » (86) «No,» said Marianne, in a low voice, «nor how many painful moments.»	(86) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- А як ваші нові знайомі? Мідлтони - приємні люди? - Ой, ні! - відповіла Маріанна. - Нам так з ними не пощастило! - Маріанно! - з докором вигукнула її сестра. - Соромся! Це дуже достойні люди, містер Феррар і вони ставляться до нас дуже приязно. Невже ти забула, Маріанно, скільки приємних днів ми провели дякуючи їм? - Ні, не забула, - неголосно відповіла Маріанна, - як і не забула про всі болісні хвилини.	Генералізація Дослівний переклад Модуляція
«Yes: but remember, Jane, you promised to wake with me the night before my wedding.» « <u>I did; and I will keep my promise, for an hour or two at least: I have no wish to go to bed.</u> » (87) «Are all your arrangements complete?» «All, sir.» «And on my part likewise,» he returned, «I have settled everything; and we shall leave Thornfield tomorrow, within half-an-hour after our return from church.» «Very well, sir.» «With what an extraordinary smile you uttered that word-‘very well,’ Jane! What a bright spot of colour you have on each cheek! and how strangely your eyes glitter! Are you well?» «I believe I am.» «Believe! What is the matter? Tell me what you feel.» « <u>I could not, sir: no words could tell you what I feel. I wish this present hour would never end: who knows with what fate the next may come charged?</u> » (88) «This is hypochondria, Jane. You have been over-excited, or over-fatigued.» «Do you, sir, feel calm and happy?»	(87) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії (88) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Не забувай, Джейн, що ти обіцяла просидіти зі мною всю ніч перед моїм весіллям. - Я цього не забула й дотримаю свого слова. Принаймні побуду з вами годину-дві. Я зовсім не хочу спати. - У тебе все готове? - Усе, сер. - І в мене теж усе, - мовив він. - Я все владнав, і завтра ми покинемо Торнфілд. За півгодини по тому, як приїдемо з церкви. - Дуже добре, сер. - З яким чудним усміхом кажеш ти ці слова, Джейн! Що за вогонь палає на твоїх щоках? І чого так дивно блищать твої очі? Ти здорова? - Гадаю, що так. - Гадаєш! Що ж тоді у тебе таке?.. Скажи, що у тебе болить? - Не можу, сер, нема слів переказати вам, що в мене на душі. Я хочу, щоб ця година не мала кінця. Хто знає, як обернеться для нас завтрашній день?	Опущення Граматичні заміни Цілісне перетворення Модуляція Синонімічний переклад

«Calm?-no: but happy-to the heart's core.»		<p>- Це іпохондрія, Джейн. Ти перевтомлена або перехвилювалася.</p> <p>- А ви, сер, щасливі і спокійні?</p> <p>- Спокійний?.. Ні. Але щасливий. Щасливий до глибини душі.</p>	
<p>«But is there anything the matter, Janet, that you come to meet me at such an hour? Is there anything wrong?»</p> <p>«No, but I thought you would never come. I could not bear to wait in the house for you, especially with this rain and wind.» (89)</p> <p>«Rain and wind, indeed! Yes, you are dripping like a mermaid; pull my cloak round you: but I think you are feverish, Jane: both your cheek and hand are burning hot. I ask again, is there anything the matter?»</p> <p>«Nothing now; I am neither afraid nor unhappy.»</p> <p>«Then you have been both?»</p> <p>«Rather: but I'll tell you all about it by-and-bye, sir; and I daresay you will only laugh at me for my pains.» (90)</p>	<p>(89) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії</p> <p>(90) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану</p>	<p>- Чи не сталося чого, Дженет, що ти вийшла мені назустріч такої пізньої години? Чи все гаразд?</p> <p>- Все добре. Просто мені здалося, що ви ніколи не приїдете. Мені було несила чекати на вас дома, а надто коли надворі дощ і вітер.</p> <p>- Дощ і вітер - це так. І ти мокра, як русалка. Накинь собі на плечі мого плаща. Ти вся немов палаєш. І щоки, й руки гарячі. Кажи ж, не крийся, - щось і справді трапилось?</p> <p>- Тепер нічого. Я вже поборолла і страх, і смуток.</p> <p>- То, виходить, було й те, й те?</p> <p>- Ніби так. Я розповім вам усе згодом, сер, і, боюся, що ви тільки посмієтесь з моїх страхів.</p>	Опущення Граматичні заміни Цілісне перетворення Модуляція Синонімічний переклад
<p>‘But you have more frequent opportunities of meeting her than I have; and she loves you, I know, and reverences you too: there is nobody's opinion she thinks so much of. (91)</p>	(91) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	<p>- Але у вас більше можливостей зустрітись з нею, ніж у мене. Вона любить вас, в я знаю, що вона вас поважає. Їй байдуже, що говорять інші.</p>	Дослівний переклад
<p>‘Well, since you have so much influence with her, I wish you would seriously impress it upon her, never, on any account, or for anybody's persuasion, to marry for the sake of money, or rank, or establishment, or any earthly thing, but true affection and well-grounded esteem.’ (92)</p>	(92) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	<p>- Ти маєш великий вплив на неї і я хотіла б, щоб ти справив на неї таке ж враження. Ні через гроші, ні через чийсь переконання, статус чи будь-яку земну річ. Але через прихильність і повагу до неї.</p>	Дослівний переклад Опущення
<p>‘But romantic notions will not do: I want her to have true notions.’ (93)</p>	(93) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	<p>- Я хочу, щоб у неї були справжні почуття.</p>	Цілісне перетворення
<p>‘Well, to give you my candid opinion, I think there is no comparison between them. But you mustn't be offended, Helen, for you know I always speak my mind, and</p>	(94) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	<p>- Що ж, я вважаю, що їх не можна порівнювати. Не ображайтесь, адже ти знаєш, що я завжди кажу те, що думаю, так само, як і ти.</p>	Опущення Адаптація

<u>you may speak yours too. I sha'n't care.</u> ' (94)			
' <u>Yes, I believe you,</u> ' murmured she. (95)	(95) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Так, я вам довіряю, - сказала вона.	Дослівний переклад
« <u>Really, girls, you are both to be blamed,</u> » said Meg, <u>beginning to lecture in her elder-sisterly fashion.</u> « <u>You are old enough to leave off boyish tricks, and to behave better, Josephine. It didn't matter so much when you were a little girl, but now you are so tall, and turn up your hair, you should remember that you are a young lady.</u> » (96)	(96) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Дійсно, дівчата, ви обидві винуваті, - сказала Мег, розпочавши свою сестринську лекцію. – Ви досить дорослі для хлопчачих забавок і повинні поводитись краще. Це не було важливо, коли ви були маленькими дівчатками, але зараз ви вже дорослі і повинні поводити себе як молоді леді.	Граматичні заміни Опушення
« <u>How kind you are! Yes, that's what it wanted. Now please take the big chair and let me do something to amuse my company.</u> » (97)	(97) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Ти така добра! Так, це те, що я і хотіла. Тепер, будь ласка, візьми велике крісло і проведи зі мною час.	Цілісне перетворення
« <u>I agree with you, and if it can be managed you shall go.</u> » (98)	(98) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Я згідна з тобою, і якщо це можливо, зроби це.	Дослівний переклад
« <u>You rogue! You traitor! Jo, how could you?</u> » (99) cried the three girls.	(99) емоційно-комунікативна стратегія, тактика зміни психоемоційного стану	- Ти зрадниця! Джо, як ти могла? – закричали дівчата.	Синонімічний переклад Опушення
« <u>Here's a sweet prospect!</u> » (100) muttered Jo, <u>slamming the stove door open.</u>	(100) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Яка чудова нагода, - пробурмотіла Джо, відкриваючи двері кухні.	Компенсація
« <u>I like to please Laurie, and I'm not afraid of Mr. Brooke, he is so kind. But I don't want to play, or sing, or say anything.</u> (101) <u>I'll work hard and not trouble anyone, and you'll take care of me, Jo, so I'll go.</u> »	(101) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Мені подобається Лорі, і я не боюсь пана Брука, він дуже добрий. Але я не хочу грати, співати, чи щось говорити. Я буду наполегливо працювати і не стану нікому на заваді, а ти будеш пікуватись про мене, Джо, тому я піду.	Дослівний переклад
« <u>She's right, there's no time for tears now. Be calm, girls, and let me think.</u> » (102)	(102) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Вона має рацію. В нас немає часу на сльози. Заспокойтесь, дівчата, і дайте мені подумати.	Компенсація
« <u>It would be excellent and charming, and I shall gladly arrange the little dressing room for you if you like it.</u> (103) Say nothing to Madame, but when she sleeps go you and sit alone a while to think	(103) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Це було б чудово, я надам вам маленьку гардеробну, якщо вам вона сподобається. Тільки не говори нічого мадам, але коли вона засне, посиди собі наодинці і	Дослівний переклад

good thoughts, and pray the dear God preserve your sister.»		помолись Богу, щоб він вберіг твою сестру.	
«I am glad that you have agreeable company at your house; they will amuse you.» (104)	(104) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Я рада, що у вас є приємна компанія, вони зможуть вас розважити.	Додавання Конкретизація
«Well, let us hope your daughter will suit us. We will give her a fair chance at all events.» (105)	(105) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Ну, давайте сподіватися, що ваша дочка нам підійде. Ми дамо їй шанс.	Дослівний переклад
«Well, it won't last long. I shall be off shortly. What a jolly life I'll have in London, Aunt Hilary! I'll see Mr. Lyon there too.» (106)	(106) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Це буде тривати не довго. Я скоро повернусь. Яке веселе життя у мене буде у Лондоні, тітко Хіларі! Я також побачу пана Ліона.	Антонімічний переклад Дослівний переклад
«Yes, love, you are right; she must remain her month out, unless she does something very wrong. Do you think that really was a lie she told?» (107)	(107) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Так, дорога, ти маєш рацію. Вона повинна залишитися тут на місяць, якщо вона не допустить помилок. Ви справді вважаєте, що вона нам збрехала?	Граматичні заміни
«I do believe you,» (108) said Miss Leaf, kindly then waited till the pinafore, used as a pocket handkerchief, had dried up grief and restored composure.	(108) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Я вірю вам, - сказала міс Ліф, беручи до рук хустинку і витираючи сльози.	Опущення
«I think that girl is a character,» she said afterward to Johanna. «Any how she has curiously strong likes and dislikes.» (109)	(109) емоційно-комунікативна стратегія, тактика судження-думки	- Я думаю, в неї є характер, - сказала вона Йоганні. - Вона точно знає, що вона хоче.	Опущення
«You know, my dear boy,» said his Aunt Johanna to him--and at her tender tone he looked a little downcast, as when he was a small fellow and had been forgiven something --»You know you will have to work very hard.» (110)	(110) емоційно-комунікативна стратегія, тактика виконання дії	- Ти знаєш, мій дорогий, - сказала тітка Йоганна, будучи у трохи засмученому стані, як тоді, коли він був маленьким хлопчиком і зробив щось погане. - Ти повинен важко працювати.	Опущення Дослівний переклад
«I am the eldest Miss Leaf, and very glad to have an opportunity of thanking you for your long kindness to my nephew. Elizabeth, give Mr. Ascott a chair.» (111)	(111) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Я старша міс Ліф, і я дуже рада мати можливість подякувати вам за вашу доброту до мого племінника. Елізабет дай пану Аскоту стілець.	Дослівний переклад
«I am glad you did.» (112) Poor girl! «Yes; but I have no pupils, and I fear I shall never get any.»	(112) емоційно-комунікативна стратегія, тактика схвалення	- Я рада, що ти це зробила. Бідне дитя! - Так, але у мене немає учнів і я думаю в мене ніколи їх не буде.	Додавання Дослівний переклад
«I am sure we have wasted nothing, and cheated nobody;--surely God will help us.» (113)	(113) емоційно-комунікативна стратегія, тактика похвали	- Я впевнена, що ми нічого не втратили і нікого не обманювали, Бог допоможе нам.	Дослівний переклад
«Welcome, my dear! I was afraid you had forgotten your promise.» (114)	(114) емоційно-комунікативна	- Ласкаво просимо, моя дорога! Я вже думала ти забула про свою обіцянку.	Дослівний переклад

	стратегія, тактика схвалення		
« <u>Take time to answer, and speak out, my dear. Don't be afraid. You'll not offend me.</u> » (115)	(115) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Подумай і дай мені відповідь, моя дорога. Не бійся. Ти мене не образиш.	Дослівний переклад
« <u>You are a good, mindful girl,</u> » said Miss Balquidder. « <u>How did you learn to be so sensible?</u> » (116)	(116) емоційно-комунікативна стратегія, тактика симпатії	- Ти дуже хороша і розумна дівчинка, - сказав міс Балквиддер. - Як ти стала такою чутливою?	Синонімічний переклад Дослівний переклад
« <u>I am sick of Mr. Bingley,</u> » cried his wife. (117) «I am sorry to hear that; but why did not you tell me that before? If I had known as much this morning I certainly would not have called on him. It is very unlucky; but as I have actually paid the visit, we cannot escape the acquaintance now.» « <u>How good it was in you, my dear Mr. Bennet! But I knew I should persuade you at last. I was sure you loved your girls too well to neglect such an acquaintance. Well, how pleased I am! and it is such a good joke, too, that you should have gone this morning and never said a word about it till now.</u> » (118) «Now, Kitty, you may cough as much as you choose,» said Mr. Bennet; and, as he spoke, he left the room, fatigued with the raptures of his wife.	(117) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови (118) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Ваш містер Бінглі мені вже в печінках сидить, - скрикнула міс Беннет. - Дуже шкода таке чути; але чому ж ви раніше мені цього не сказали? Якби я знав про це сьогодні вранці, то не заходив би до нього. Вийшло недоречно, але я все ж таки зробив йому візит, і тепер вам ніяк не вдасться уникнути знайомства з ним. - Це так мило з вашого боку, мій любий містере Беннет. Але я не сумнівалася, що, врешті-решт, мені вдасться-таки вас переконати. Я знала: ви так любите наших дівчаток, що неодмінно зав'яжете це знайомство. Ой, яка ж я рада! Ви так вдало пожартували, що пішли до нього сьогодні вранці, а нам розповіли про це лише зараз. - Тепер, Кітті, - сказав містер Беннет, - можеш кахикати, скільки тобі забажається. - Сказавши це, він вийшов з кімнати, бо втомився від захоплених вигуків своєї дружини.	Компенсація Модуляція Граматичні заміни
«Miss Bingley,» said he, «has given me more credit than can be. The wisest and the best of men-nay, the wisest and best of their actions-may be rendered ridiculous by a person whose first object in life is a joke.» « <u>Certainly,</u> » replied Elizabeth- « <u>there are such people, but I hope I am not one of them. I hope I never ridicule what is wise and good. Follies and nonsense, whims and inconsistencies, do divert me, I own, and I laugh at them whenever I can.</u> »	(119) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови (120) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Міс Бінглі, - сказав він, - мене явно перехвалила. Найрозважливіших та найдостойніших чоловіків, ні - найрозважливіші та найдостойніші їхні вчинки може перетворити на посміховисько людина, якій хліба не давай - тільки дай посміятися. - Такі люди дійсно є, - відповіла Елізабет, - але маю надію, що я до них не належу. Сподіваюся також, що ніколи	Компенсація Граматичні заміни Модуляція Синонімічний переклад

<p><u>But these, I suppose, are precisely what you are without.»</u> (119) «Perhaps that is not possible for anyone. But it has been the study of my life to avoid those weaknesses which often expose a strong understanding to ridicule.» «Such as vanity and pride.» <u>«Yes, vanity is a weakness indeed. But pride-where there is a real superiority of mind, pride will be always under good regulation.»</u> (120)</p>		<p>не висміюватиму розумне і добре. Дурощі та нісенітниця, примхи та непослідовність дійсно потішають мене, тут ніде правди діти, і я сміюся над ними за всякої нагоди. Але, гадаю, ці вади вам не притаманні. - Вони притаманні кожному. Просто я все життя намагавсь уникати тих вад, які часто дають вагомні підстави для насмішок. - Наприклад, марнославство і гордовитість. - Так, марнославство - це дійсно вада. Але гордовитість... розумна людина завжди зможе тримати її під пильним контролем. Елізабет одвернулася, ховаючи посмішку.</p>	
<p>«What is Mr. Darcy to me, pray, that I should be afraid of him? I am sure we owe him no such particular civility as to be obliged to say nothing he may not like to hear.» <u>«For heaven's sake, madam, speak lower. What advantage can it be for you to offend Mr. Darcy? You will never recommend yourself to his friend by so doing!»</u> (121)</p>	<p>(121) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Вибач, а хто такий містер Дарсі для мене, щоб я його боялася? Чого це ми мусимо поводитися з ним настільки чемно, щоб навіть не мати змоги казати те, що йому може не сподобатися? - Заради Бога, пані, говоріть тихіше! Який вам сенс ображати містера Дарсі? Якщо ви так чинитимете, то його приятель буде про вас не найкращої думки.</p>	<p>Цілісне перетворення Антонімічний переклад</p>
<p>«Upon my word,» said her ladyship, «you give your opinion very decidedly for so young a person. Pray, what is your age?» <u>«With three younger sisters grown up,» replied Elizabeth, smiling, «your ladyship can hardly expect me to own it.»</u> (122)</p>	<p>(122) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Послухайте-но, - сказала її світлість, - як для молодшої особи, ви висловлюєте свою думку дуже переконано. Скільки ж вам років, скажіть будь ласка? - Ваша світлість, я навряд чи зізнаюся скільки, бо маю трьох уже дорослих сестер, - із посмішкою відповіла Елізабет.</p>	<p>Компенсація Цілісне перетворення</p>
<p><u>«I hardly know, sir; I have little experience of them: they are generally thought pleasant things.»</u> (123) «Generally thought? But what do you think?»</p>	<p>(123) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови (124) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика</p>	<p>- Не знаю, сер. Я мало що в цьому тямлю: взагалі вважається, що одержувати подарунки приємно. - Взагалі вважається? А як вважаєте ви?</p>	<p>Антонімічний переклад Модуляція Опушення</p>

<p>«<u>I should be obliged to take time, sir, before I could give you an answer worthy of your acceptance: a present has many faces to it, has it not? and one should consider all, before pronouncing an opinion as to its nature.</u>» (124)</p> <p>«Miss Eyre, you are not so unsophisticated as Adèle: she demands a 'cadeau,' clamorously, the moment she sees me: you beat about the bush.»</p>	<p>ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Мені потрібен час, сер, щоб подумати, перше ніж дати вам задовільну відповідь. Подарунки бувають всякі, отже, треба ще поміркувати, перше ніж висловлювати якусь думку.</p> <p>- А ви, міс Ейр, не така простодушна, як Адель: вона криком вимагає подарунка, тільки-но мене забачить, ви ж, бачу, хитруєте.</p>	
<p>«You examine me, Miss Eyre,» said he: «do you think me handsome?» I should, if I had deliberated, have replied to this question by something conventionally vague and polite; but the answer somehow slipped from my tongue before I was aware-No, sir.»</p> <p>«Ah! By my word! there is something singular about you,» said he: «you have the air of a littlenonnette; quaint, quiet, grave, and simple, as you sit with your hands before you, and your eyes generally bent on the carpet (except, by-the-bye, when they are directed piercingly to my face; as just now, for instance); and when one asks you a question, or makes a remark to which you are obliged to reply, you rap out a round rejoinder, which, if not blunt, is at least brusque. What do you mean by it?»</p> <p>«<u>Sir, I was too plain; I beg your pardon. I ought to have replied that it was not easy to give an impromptu answer to a question about appearances; that tastes mostly differ; and that beauty is of little consequence, or something of that sort.</u>» (125)</p>	<p>(125) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Ви, бачу, розглядаєте мене, міс Ейр, - спитав він. - Скажіть, я, на вашу думку, гарний?</p> <p>- Якби я трошки подумала, то відповіла б на це запитання якоюсь загальноприйнятою чемною фразою, та відповідь мимоволі злетіла мені з язика.</p> <p>- Ні, сер!</p> <p>- О! Слово честі, ви якась своєрідна особа, - мовив він.</p> <p>- Як подивитись, то ви ніби маленька черничка, чудна, спокійна, сувора й проста, коли ви отак сидите, згорнувши рученята на колінах і опустивши очі на килим (не рахуючи тих випадків, коли вони гостро дивляться мені в лице, як оце, скажімо, зараз), та коли хто поставить вам запитання або зробить зауваження, на яке треба щось сказати, то ви даєте відповідь, можливо, й не гостру, але доволі несподівану. То як мені вас розуміти?</p> <p>- Я була аж надто відверта, сер, і прошу вибачення. Мені слід було сказати, що нелегко одразу відповісти на запитання про чийось зовнішність, що смаки різняться, що краса не має ваги і таке інше.</p>	<p>Синонімічний переклад Адаптація Модуляція Граматичні заміни</p>
<p>«<u>Mr. Rochester, allow me to disown my first answer: I intended no pointed repartee: it was only a blunder.</u>» (126)</p>	<p>(126) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення</p>	<p>- Дозвольте мені взяти мої слова назад, містере Рочестер. Я не збиралась пускати шпильку, а бездумно бовкнула дурницю.</p>	<p>Цілісне перетворення</p>

«Just so: I think so: and you shall be answerable for it. Criticise me: does my forehead not please you?»		- Отож воно й є, і вам доведеться заплатити за неї. А тепер ганьте мене: вам що - не подобається мій лоб?	
«I am glad I happened to be awake,» I said: and then I was going. «What! you will go?» « <u>I am cold, sir.</u> » (127) «Cold? Yes,-and standing in a pool! Go, then, Jane; go!» But he still retained my hand, and I could not free it. I bethought myself of an expedient.	(127) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Я рада, що не спала, - мовила я й рушила до дверей. - Як, ви вже йдете? - Мені холодно, сер. - Холодно? Звісно, адже ви стоїте в калюжі! Гаразд, ідіть, Джейн, ідіть, - казав він, проте все ще тримав мене за руку, і я не могла її звільнити. Тоді я придумала спосіб.	Антонімічний переклад Граматичні заміни
«And a little depressed,» he said. «What about? Tell me.» « <u>Nothing-nothing, sir. I am not depressed.</u> » (128)	(128) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- І трохи засмучені, - додав він. - Цікаво, чим? Скажіть мені! - Засмучена? Зовсім ні. Я не засмучена.	Синонімічний переклад Дослівний переклад
«Can I help you, sir?-I'd give my life to serve you.» «Jane, if aid is wanted, I'll seek it at your hands; I promise you that.» « <u>Thank you, sir. Tell me what to do,-I'll try, at least, to do it.</u> » (129)	(129) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Чим я можу стати вам у пригоді, сер? Я віддам своє життя, коли це потрібно. - Обіцяю вам, Джейн, що коли шукатиму допомоги, то звернуся тільки до вас. - Дякую, сер, кажіть мені, що робити, і я принаймні докладу всіх зусиль...	Компенсація
«You are my little friend, are you not?» « <u>I like to serve you, sir, and to obey you in all that is right.</u> » (130)	(130) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Адже ви мій маленький друг, правда? - Я залюбки служу вам, сер, і слухаю вас в усьому, що правильно.	Дослівний переклад
«Jane, Jane,» said he, stopping before me, «you are quite pale with your vigils: don't you curse me for disturbing your rest?» « <u>Curse you? No, sir.</u> » (131)	(131) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Джейн, Джейн, - сказав він, ставши переді мною. - Ви зовсім біла. Не виспалися. Ви не лаєте мене, що я не дав вам спати? - Лаю вас? Ні, сер.	Синонімічний переклад
« <u>Indeed I shall be very much obliged to you for your help,</u> » (132) cried Lucy, «for I find there is more to be done to it than I thought there was; and it would be a shocking thing to disappoint dear Annamaria after all.» «Oh! that would be terrible, indeed,» said Miss Steele-- «Dear little soul, how I do love her!» « <u>You are very kind,</u> » said Lady Middleton to Elinor; « <u>and as you really like the work, perhaps you will be as well pleased not to cut in till another rubber, or will you take your chance now?</u> » (133)	(132) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки (133) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Я і справді була б надзвичайно вам вдячна! - негайно озвалася Люсі. - Роботи, я бачу, і справді набагато більше, ніж мені здалося, а все-таки засмутити нашу милу Анну-Марію було б так несправедливо! - Так, неймовірно! - підхопила міс Стіл. - Крихітка любенька - як я її обожнюю! - Ви такі ласкаві, - сказала леді Міддлтон, звертаючись до Елінор. - І позаяк вам подобається ця робота, то,	Синонімічний переклад Членування речення

		можливо, ви вважатимете за краще пропустити цей ровер або все ж таки візьмете карту, поклавшись на долю?	
<p>«Does not Sophie sleep with Adèle in the nursery?» he asked, as I lit my candle. «Yes, sir.» «And there is room enough in Adèle's little bed for you. You must share it with her to-night, Jane: it is no wonder that the incident you have related should make you nervous, and I would rather you did not sleep alone: promise me to go to the nursery.» <u>«I shall be very glad to do so, sir.»</u> (134)</p>	<p>(134) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Софі спить, здається, з Аделлю в дитячій кімнаті? - запитав він, коли я запалила свічку. - Так, сер. - У ліжечку Аделі стане місця й для тебе. Ляж із нею, Джейн. Нема нічого дивного, що подія, про яку ти розповіла, розхитала твої нерви, і краще було б, щоб ти спала не сама. Обіцяй мені спати в дитячій кімнаті. - З великою приємністю, сер.</p>	<p>Антонімічний переклад Адаптація</p>
<p>- You know I am a scoundrel, Jane?» ere long he inquired wistfully-wondering, I suppose, at my continued silence and tameness, the result rather of weakness than of will. «Yes, sir.» «Then tell me so roundly and sharply-don't spare me.» <u>«I cannot: I am tired and sick. I want some water.»</u> (135)</p>	<p>(135) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Тепер ти знаєш, Джейн, що я негідник? - сумно спитав він, певно, дивуючись моїй мовчанці й покірності, що було скорше наслідком кволості, ніж наміром не озиватися до нього. - Так, сер. То скажи мені це щиро й відверто - не жалій мене. Не можу. Я стомлена й хвора. Я хочу води.</p>	<p>Синонімічний переклад Дослівний переклад</p>
<p>«Don't talk any more of those days, sir.» (136) I interrupted, furtively dashing away some tears from my eyes; his language was torture to me; for I knew what I must do-and do soon-and all these reminiscences, and these revelations of his feelings only made my work more difficult. «No, Jane,» he returned: «what necessity is there to dwell on the Past, when the Present is so much surer-the Future so much brighter?» I shuddered to hear the infatuated assertion.</p>	<p>(136) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем</p>	<p>- Не говоріть більше про ті дні, сер, - урвала я його, крадькома витираючи сльози; його слова були мені мукою, бо я знала, що мушу зробити - і то негайно, а ці спогади, ця його сповідь тільки обтяжувала моє завдання. - Еге ж, Джейн, - відказав він. - Нащо говорити про минуле, коли теперішнє набагато певніше, а майбутнє яскравіше? Я здригнулася, почувши ці сповнені надії слова.</p>	<p>Дослівний переклад Компенсація</p>
<p>«Thank you, kindly; and I be willing and glad for her to learn, ma'am,» (137) replied the mother.</p>	<p>(137) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- Дякую велике і я бажаю їй навчитися, мам, - відповіла мати.</p>	<p>Дослівний переклад</p>
<p>«There is no need, thank you, Sir,» (138) said Elizabeth, putting it gently aside.</p>	<p>(138) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки</p>	<p>- В цьому немає потреби, дякую сер, - сказала Елізабет, обережно поклавши її в бік.</p>	<p>Дослівний переклад</p>

« <u>Come, now,</u> » seeing the girl hesitated, « <u>tell me the plain truth. How was it?</u> » (139)	(139) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Підійди і скажи мені правду. Як все сталося?	Опущення Цілісне перетворення
« <u>And I another. But, indeed, I don't want to talk Selina.</u> » (140)	(140) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Я зовсім інша. Але, дійсно, я не хочу говорити про Селіну.	Дослівний переклад
« <u>Thank you, Tonks; you are a most invaluable darling,</u> » (141) exclaimed Mrs. Vincent, with her sweetest smile.	(141) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, Тонкс. Ти найдорожча для мене, - вигукнула місіс Вінсент, солодко посміхаючись.	Генералізація
« <u>I never made her a favorite, you jealous Tonks,</u> » Mrs. Vincent answered, reproachfully. « <u>I never said she was as useful as you, dear. You know I never did.</u> » (142)	(142) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Вона ніколи не була моєю улюбленицею. Ти дуже заздрісна, Тонкс, - відповіла місіс Вінсент з докором. – Я ніколи не казала, що вона краща за тебе, моя дорога. Я такого ніколи не казала.	Цілісне перетворення
« <u>Thank you very much, my lady, and good-night,</u> » (143) murmured Phoebe as she backed out of the room, followed by the lady's maid.	(143) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, моя леді, і надобраніч, - пробурмотіла Фібі, коли вийшла з кімнати у супроводі покоївки.	Дослівний переклад
« <u>Oh, let me speak to you,</u> » she cried? « <u>let me speak to you, or I shall go mad. I heard it all. I believe what you believe, and I shall go mad unless I can do something?</u> » (144)	(144) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Дай мені поговорити з тобою, - закричала вона. – Дай мені поговорити або я зйду з розуму. Я все чула. Я вірю у те що й ви, і я зйду з розуму, якщо не зможу нічого зробити.	Дослівний переклад
« <u>I don't want to hear anything against her; she may have her faults, but I can never forget how I once loved her.</u> » (145)	(145) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Я не хочу нічого чути про неї. У неї є свої недоліки, але ніколи не забуду, як сильно я її люблю.	Дослівний переклад
« <u>I am sorry to grieve you,</u> » pursued the widow; « <u>but you are so young, and so little acquainted with men.</u> » (146)	(146) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Мені дуже шкода вас засмучувати, - сказала вдова, - але ти така молода і так мало знаєш чоловіків.	Дослівний переклад
« <u>I thank you for the proposal, Mr. Rivers, and I accept it with all my heart.</u> » (147)	(147) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую за пропозицію, містер Ріверс, і я з радістю приймаю її.	Дослівний переклад
« <u>The best things the world has!</u> » I interrupted. (148)	(148) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика	- Найкраща річ у світі! – перебила я.	Граматичні заміни
« <u>Well, but,</u> » interrupted Mary, « <u>I should have thought that was the best time to go home.</u> » (149)	(149) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Ну, але я думала, що це найкращий час для повернення додому, - втрутилася Мері.	Граматичні заміни

«Which will be as soon as a prettier girl makes her appearance,» interrupted Helen. (150)	(150) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ввічливого комунікативного переривання	- Ви навіть і не помітите, як швидко все станеться, - втрутилася Хелен.	Цілісне перетворення
«I will take care not to come and spoil it,» thought poor Alice. «You don't know how sorry I am I said it.» (151)	(151) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Я постараюсь нічого не зіпсувати, - подумала бідна Аліса. - Ти не знаєш, як мені шкода, що я це сказала.	Модуляція
«You know Mary Barton, don't you?» said she, trying to collect her thoughts. (152)	(152) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Ви знаєте Мері Бартон, чи не так? – спитала вона, намагаючись зібратись з думками.	Дослівний переклад
«And don't you think he did it?» asked Sally. (153)	(153) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Чи не вона це зробила, як ви вважаєте? – запитала Саллі.	Дослівний переклад
«Thank you so much for the sables,» she said, holding out her little fingers, all glittering and twinkling with the diamonds she wore upon them; «thank you for those beautiful sables. How good it was of you to get them for me.» (154)	(154) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую велике за манто, - відповіла вона, простягнувши свою руку, яка блищала від діамантів. – Дякую вам за таке красиве манто. Це було так мило з вашої сторони.	Адаптація
«I thank you most truly, sir, for your confidence.» (155)	(155) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую вам, сер, за вашу впевненість.	Дослівний переклад
'Then it is ended,' said Margaret. 'There is to be no further enquiry.' (156)	(156) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика ухилення від неприємних тем	- Досить, - сказала Маргарет. – Нема більше про що говорити.	Цілісне перетворення
«I do not understand what you mean by interrupting them,» said Elinor; «you were all in the same room together, were not you?» (157)	(157) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Я не розумію, що ви маєте на увазі, - сказала Елінор. – Ви були разом в одній кімнати, чи не так?	Опущення
«I thank you, ma'am, sincerely thank you,» said Marianne, with warmth. (158)	(158) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую вам, мадам, велике, - відповіла Маріанна.	Опущення
«Thank you, ma'am,» said Elinor. «It is a matter of great joy to me; and I feel the goodness of Colonel Brandon most sensibly. (159)	(159) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Дякую, мадам, - сказала Елінор. – Я дуже щаслива і відчуваю те саме зі сторони полковника Брендона.	Дослівний переклад
«Polly,» I interrupted, «should you like to travel?» (160)	(160) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Поллі, - перебила я, - чи не хотіла б ти подорожувати?	Дослівний переклад
'I'm sorry to hear, Miss Matilda, that you've not got rid of that shocking habit yet.' (161)	(161) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Мені жаль чути це, міс Матільда, що ви так і не позбулися цієї жакхливої звички.	Дослівний переклад

« <u>Yes, but I forgot--and I couldn't help it, indeed, Tom. I'm so very sorry,</u> » said Maggie, while the tears rushed fast. (162)	(162) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Так, але я забула і я не змогла стриматись, Том. Мені дуже шкода, - сказала Меггі, швидко витираючи сльози.	Дослівний переклад
« <u>Oh, I'm so sorry, Bob; I never thought you were so good. Why, I think you're the kindest person in the world!</u> » (163)	(163) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Ох, мені так шкода, Боб. Я ніколи не думала, що ти такий хороший. Я думаю ти сама доброзичлива людина у світі.	Синонімічний переклад
« <u>Thank you. I dare say you mean very kind. Have you had a long walk? I'm so sorry,</u> » said she. (164)	(164) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика вибачення	- Дякую. Я смію сказати, що ви дуже добрий. Ви дового гуляли? – спитала вона.	Опущення
« <u>Yes, sir, and thank you. I'm sure, sir, I don't know rightly how to thank you,</u> » faltered Mary, softly forth. (165)	(165) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика подяки	- Так, сер, і дякую вам. Я впевнена, сер, що я не знаю як вам віддячити, - тихо відповіла Мері.	Опущення Дослівний переклад
« <u>Don't you think she's happy, Margaret?</u> » (166)	(166) конвенційна-комунікативна стратегія, тактика залучення до розмови	- Вона щаслива, чи не так, Маргарет?	Антонімічний переклад
« <u>But for my mother's sake and mine</u> » (167) « <u>I would do more than for my own. But to appear happy when I am so miserable--Oh! who can require it?</u> » (168)	(167) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання (168) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Але заради мами і мене... - Для вас я зробила б більше, ніж для себе. Але видаватися веселою, коли я так страждаю... Як можна цього вимагати!	Компенсація
« <u>And have you really, Ma'am, talked yourself into a persuasion of my sister's being engaged to Mr. Willoughby? I thought it had been only a joke, but so serious a question seems to imply more; and I must beg, therefore, that you will not deceive yourself any longer. I do assure you that nothing would surprise me more than to hear of their being going to be married.</u> » (169) «For shame, for shame, Miss Dashwood! how can you talk so? Don't we all know that it must be a match, that they were over head and ears in love with each other from the first moment they met? Did not I see them together in Devonshire every day, and all day long; and did not I know that your sister came to town with me on purpose to buy wedding clothes? Come, come, this won't do. Because you are so sly about it yourself, you think nobody else has any senses; but it is no such thing, I	(169) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання (170) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Невже, добродійко, ви, врешті-решт, і справді переконали себе, ніби моя сестра заручена з містером Віллоубі? Я завжди вважала, що ви лише жартуєте, але таке запитання надто серйозне, а тому прошу вас довше не вдаватися до таких ілюзій. Запевняю вас, я була б надзвичайно здивована, почувши, що вони мають намір одружитися. - Та годі вам, міс Дешвуд! Як ви можете таке говорити! Хіба ми всі не бачили, що справа йде до весілля! Що вони по вуха закохалися одне в одного з першого погляду? Хіба я не бачила їх в Девонширі щодня разом - з ранку до ночі? І хіба я не здогадувалась, що ваша сестричка поїхала зі мною до Лондона, щоб замовити вінчальне плаття? І не	Модуляція Додавання Членування речення Синонімічний переклад

can tell you, for it has been known all over town this ever so long. I tell every body of it and so does Charlotte.» «Indeed, Ma'am,» said Elinor, very seriously, «you are mistaken. Indeed, you are doing a very unkind thing in spreading the report, and you will find that you have though you will not believe me now.» (170)		намагайтеся мене одурити! Ви самі є великою хитрухою, от вам і здається, ніби ніхто навколо ні про що не здогадується. От і ні! Вже повірте мені, все місто про це знає. Я про це розкажу всім, і Шарлотта теж. - Справді, люба пані, - з великою твердістю сказала Елінор, - ви помиляєтеся. І чините дуже погано, підтримуючи такі чутки, і невдовзі самі в цьому переконаєтеся, хоча зараз мені не вірите.	
«Remember that whatever your conjectures may be, you have no right to repeat them.» (171) «I never had any conjectures about it,» replied Margaret; «it was you who told me of it yourself.» (172)	(171) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу (172) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Не забудь, що всілякі здогадки висловлювати вголос недозволено! - Це не здогадки, - відповіла Маргарет. - Ти ж мені сама сказала!	Антонімічний переклад
It is enough,» said she; «to say that he is unlike Fanny is enough. It implies everything amiable. I love him already.» «I think you will like him,» said Elinor, «when you know more of him.» (173) «Like him!» replied her mother with a smile. «I feel no sentiment of approbation inferior to love.» «You may esteem him.» «I have never yet known what it was to separate esteem and love.» (174)	(173) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради (174) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Достатньо сказати, що він не такий, як Фанні, - зазначила вона. - І це вже означатиме численні достоїнства. Я вже його люблю. - Гадаю, що він сподобається тобі ще більше, коли ти хоч трохи його визнаєш. - Сподобається?! - посміхнулася у відповідь мати. - Мені не знайома така симпатія, що була б слабшою за любов. - Ну тоді просто поважай його. - Я ніколи не могла відокремити любов від поваги.	Модуляція Цілісне перетворення
«Do you doubt me, Jane?» «Entirely.» «You have no faith in me?» «Not a whit.» (175)	(175) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Ви сумніваєтеся в мені, Джейн? - Безперечно. - Ви мені не вірите? - Анітрохи.	Адаптація
«Jane, be still; don't struggle so, like a wild frantic bird that is rending its own plumage in its desperation.» «I am no bird; and no net ensnares me; I am a free human being with an independent will, which I now exert to leave you.» (176)	(176) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Тихо, Джейн, не виривайтеся, мов та дика, несамовита пташка, що, борсаючись, губить своє пір'я. - Я не пташка, і ніякі тенета мене не впіймають. Я - вільна людська істота з незалежною	Цілісне перетворення

		волею, яка й наказує мені вас покинути.	
«Love me, then, or hate me, as you will,» I said at last, «you have my full and free forgiveness: ask now for God's, and be at peace.» (177)	(177) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Любіть мене чи ненавидьте, як хочете, - сказала я нарешті. - Я щиро й від душі вас прощаю. Тож хай і Бог простить вас і упокоїть вашу душу.	Дослівний переклад
«It is hardly likely master would laugh, I should think, Miss, when he was in such danger: You must have been dreaming.» «I was not dreaming.» (178) I said, with some warmth, for her brazen coolness provoked me. Again she looked at me; and with the same scrutinising and conscious eye.	(178) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Я гадаю, міс, що в такій халепі господар навряд чи став би сміятися. Вам це просто приснилося. - Мені це не приснилося, - відрізала я трохи запально, обурена її безсоромним спокоєм. Вона знову глянула на мене тим же допитливим і пронизливим поглядом.	Адаптація Модуляція
«Julia's hair curls naturally,» returned Miss Temple, still more quietly. «Naturally! Yes, but we are not to conform to nature; I wish these girls to be the children of Grace: and why that abundance? I have again and again intimated that I desire the hair to be arranged closely, modestly, plainly. Miss Temple, that girl's hair must be cut off entirely; I will send a barber to-morrow.» (179)	(179) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Джулія кучерява з природи, - ще спокійніше відповіла міс Темпл. - З природи? Таж ми не повинні підлягати природі, - я хочу, щоб ці дівчатка були дітьми Милосердя. Ну навіщо оця кучма? Я знову і знову повторюю свою вимогу, щоб волосся було зачесане просто, скромно й гладенько. Міс Темпл, цю дівчину треба коротко обстригти. Завтра я пришлю перукаря.	Граматичні заміни Модуляція
«I do not believe he will ever live at Netherfield any more.» «Oh well! it is just as he chooses. Nobody wants him to come. Though I shall always say he used my daughter extremely ill; and if I was her, I would not have put up with it. Well, my comfort is, I am sure Jane will die of a broken heart; and then he will be sorry for what he has done.» (180)	(180) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Не думаю, що він коли-небудь знову мешкатиме в Недерфілді. - Нехай чинить, як знає. Теж мені - велике цабе! Ніхто й не хоче, щоб він приїжджав. А я всім і завжди казатиму, що він обійшовся з моєю дочкою вкрай погано, і якби я була на її місці, то ніколи б із цим не змирилась. Одне мене втішає - коли Джейн помре з горя, от тоді він неодмінно пошкодує про те, що скоїв.	Компенсація Цілісне перетворення
«I am thinking of what you have been telling me,» said she. «Your cousin's conduct does not suit my feelings. Why was he to be the judge?» «You are rather disposed to call his interference officious?»	(181) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Думаю про те, про що ви тільки-но мені розповіли, - відказала Елізабет. - Я не в захваті від поведінки вашого кузена. Яке він мав право виступати в ролі судді? - Ви, я бачу, схильні вважати його втручання образливим?	Конкретизація Граматичні заміни

<p>«<u>I do not see what right Mr. Darcy had to decide on the propriety of his friend's inclination, or why, upon his own judgement alone, he was to determine and direct in what manner his friend was to be happy.</u>» (181)</p> <p>But,» she continued, recollecting herself, «as we know none of the particulars, it is not fair to condemn him. It is not to be supposed that there was much affection in the case.»</p>		<p>- Я вважаю, що містер Дарсі не мав права судити про доречність чи недоречність симпатій свого приятеля, не мав права лише з власної примхи вирішувати, в який спосіб той приятель має почуватися щасливим. - Вона опанувала себе і продовжила:</p> <p>- Але оскільки ми не знаємо всіх подробиць, то засуджувати його було б несправедливо. Тим більше, що в тому випадку навряд чи йшлося про якесь сильне почуття.</p>	
<p>«<u>Dear madam, do not go. I beg you will not go. Mr. Collins must excuse me. He can have nothing to say to me that anybody need not hear. I am going away myself.</u>» (182)</p> <p>«No, no, nonsense, Lizzy. I desire you to stay where you are.» And upon Elizabeth's seeming really, with vexed and embarrassed looks, about to escape, she added: «<u>Lizzy, I insist upon your staying and hearing Mr. Collins.</u>» (183)</p>	<p>(182) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання</p> <p>(183) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу</p>	<p>- Матінко, не треба нікуди йти. Я прошу тебе - нікуди не йди. Нехай містер Коллінз мені вибачить. Він же не скаже мені нічого такого, що іншим не можна було б слухати. А то я сама піду.</p> <p>- Ліззі, що за глупство?! Будь ласка, залишайся на своєму місці. - Та побачивши, що Елізабет, із роздратованим і зніченим виглядом, дійсно збирається вишмигнути геть, місіс Беннет додала:</p> <p>- Ліззі, я наполягаю, щоб ти залишилась і вислухала містера Коллінза.</p>	<p>Конкретизація</p> <p>Граматичні заміни</p> <p>Модуляція</p>
<p>«No more have I,» said Mr. Bennet; «and I am glad to find that you do not depend on her serving you.»</p> <p>Mrs. Bennet deigned not to make any reply, but, unable to contain herself, began scolding one of her daughters.</p> <p>«<u>Don't keep coughing so, Kitty, for Heaven's sake! Have a little compassion on my nerves. You tear them to pieces.</u>» (184)</p>	<p>(184) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги</p>	<p>- І я теж, - мовив містер Беннет. - І я радий дізнатися, що ти не сподіваєшся на таку послугу з її боку.</p> <p>Місіс Беннет не удостоїла його відповіддю, та не змогла стримати свого роздратування й почала шпетити одну з дочок.</p> <p>- І чого ти так розкашлялася, Кітті?! Замокни, заради Бога! Пожалій хоч трохи мої нерви. Ти ж їх просто рвеш на шматки.</p>	<p>Антонімічний переклад</p> <p>Граматичні заміни</p>
<p>«Pride,» observed Mary, who piqued herself upon the solidity of her reflections, «<u>is a very common failing, I believe. By all that I have ever read, I am convinced that it is very common indeed; that human nature is particularly prone to it, and that there are very few of us who do</u></p>	<p>(185) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації</p>	<p>- Гадаю, що гординя, - зазначила Мері, котра хизувалася своєю глибокодумністю і начитаністю, - є дуже розповсюдженою вадою. З усього, що прочитала, я винесла переконання, що це</p>	<p>Цілісне перетворення</p> <p>Синонімічний переклад</p>

<u>not cherish a feeling of self-complacency on the score of some quality or other, real or imaginary. Vanity and pride are different things, though the words are often used synonymously. A person may be proud without being vain. Pride relates more to our opinion of ourselves, vanity to what we would have others think of us.</u> » (185)		дійсно поширений недолік, і що природа людська дуже до нього вразлива, і що мало хто з нас не плекає почуття самовдоволення, яке ґрунтується на тій чи іншій рисі - удаваній чи справжній. Марнославство і гордовитість - це різні речі, хоча слова ці часто вживають як синоніми. Людина може бути гордовитою, але не марнославною. Гордовитість більше стосується нашої власної думки про самих себе, марнославство ж стосується того, що ми хотіли б почути про себе від інших людей.	
« <u>Don't talk any more of those days, sir,</u> » (186) I interrupted, furtively dashing away some tears from my eyes; his language was torture to me; for I knew what I must do-and do soon-and all these reminiscences, and these revelations of his feelings only made my work more difficult.	(186) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Не говоріть більше про ті дні, сер, - урвала я його, крадькома витираючи сльози; його слова були мені мукою, бо я знала, що мушу зробити - і то негайно, а ці спогади, ця його сповідь тільки обтяжувала моє завдання.	Дослівний переклад Граматичні заміни
« <u>I will tease you and vex you to your heart's content, when I have finished my tale: but hear me to the end.</u> » (187) «I thought, Jane, you had told me all. I thought I had found the source of your melancholy in a dream.»	(187) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Я посміюся й поглузую з вас досхочу, коли скінчу свою розповідь. Тож вислухайте мене до кінця. - Я гадав, Джейн, що ти розповіла мені все. Я гадав, що причина твоєї меланхолії в тому сні!	Дослівний переклад
‘ <u>Arthur, you must repent!</u> ’ (188) cried I, in a frenzy of desperation, throwing my arms around him and burying my face in his bosom. ‘ <u>You shall say you are sorry for what you have done!</u> ’ (189)	(188) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу (189) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Артур, ти маєш покаятись! – закричала я, схопивши його за обличчя. – Скажи, що ти шкодуєш про те, що наробив!	Синонімічний переклад Граматичні заміни
« <u>Now, girl, take off your bonnet,</u> » (190) said Selina.	(190) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Зніми свій капелюх, дівчинко, - сказала Селіна.	Дослівний переклад Опущення
« <u>Hold your tongue, you silly chit, and don't chatter about things you don't understand.</u> » (191)	(191) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Закрий рота, ти нездара, і не говори те, чого не розумієш.	Адаптація
« <u>So did I. Don't go away, please, unless you'd rather.</u> » (192)	(192) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Я також. Не йди, будь ласка, тільки, якщо ти сам цього хочеш.	Додавання
« <u>Please give these to your mother, and tell her I like the medicine she sent me very much.</u> » (193)	(193) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Будь ласка, передай це своїй матері і скажи їй, що мені підішли ліки, які вона мені надіслала.	Дослівний переклад

« <u>Please do now. I want to hear it, so I can tell Beth.</u> » (194)	(194) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Зроби це зараз. Я хочу це почути, щоб я могла сказати Бет.	Опущення
« <u>Young ladies, attention, if you please!</u> » (195)	(195) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Молоді леді, увага, будь ласка.	Дослівний переклад
« <u>Please forgive me, Jo. I'm very, very sorry.</u> » (196)	(196) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Будь ласка, пробач мене, Джо. Мені дуже шкода.	Дослівний переклад
« <u>Eh dear! Mr. Gibson, but we shall be delighted to have her with us. You should never have thought of asking us such a thing.</u> » (197) said Miss Browning.	(197) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Дорогий містер Гібсон, ми будемо дуже раді бачити її у нас. У цьому навіть питання не може бути.	Цілісне перетворення
« <u>Then you ought to have done. You should always pay those who do your dirty work.</u> » (198)	(198) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика наказу	- Ти повинен був це зробити. Ти завжди повинен платити тим, хто робить за тебе брудну роботу.	Дослівний переклад
« <u>You are ridiculing my feelings, Mr. Gibson. Do you forget that you yourself were young once?</u> » (199)	(199) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Ви висміюєте мої почуття, містер Гібсон. Ви забули, що колись самі були молодим.	Граматичні заміни
« <u>Not if they loved each other, and their whole happiness depended upon their marrying each other.</u> » (200) put in Mrs. Hamley, mildly.	(200) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Ні, якби їхнє щастя залежало від їхнього одруження, - сказала місіс Хемлі.	Опущення
« <u>My dear Roger! I beg you will do no such thing. It will be so unkind; it will give the lie to all I said yesterday. Don't, please, do that. For my sake, don't speak to Mr. Gibson!</u> » (201)	(201) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Мій дорогий Роджер! Прошу, не роби нічого такого. Це буде дуже недоречно і заплутає всіх інших. Не роби цього, будь ласка. Заради мене, не говори з паном Гібсоном.	Опущення Членування речення
« <u>Please, don't. He must have to spend a great deal of money just now. Besides, I would rather not be at the wedding, if they'll let me stay away.</u> » (202)	(202) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Будь ласка. Йому зараз довдеться витратити багато грошей. Крім того, я б вважала за краще не бути на весіллі, якщо вони мені це дозволять.	Опущення Антонімічний переклад
' <u>That's very strange! I cannot make it out.</u> ' (203)	(203) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Це дуже дивно! Я не впораюсь.	Адаптація
'If I were in heaven, Nelly, I should be extremely miserable.' ' <u>Because you are not fit to go there.</u> ' I answered. ' <u>All sinners would be miserable in heaven.</u> ' (204)	(204) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Якщо я б потрапила до раю, Неллі, я б була дуже нещасна. - Тебе туди б ніхто не взяв, - відповіла я. – Всі грішники будуть нещасні на небесах.	Цілісне перетворення
« <u>Oh!</u> » said Lydia stoutly, « <u>I am not afraid; for though I am the youngest, I'm the tallest.</u> » (205)	(205) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Ох, - сказала Лідія. – Я не боюсь, адже я наймолодша та найвища.	Дослівний переклад
« <u>I am tired of being treated like some naughty child, who is put into a dark cellar as a punishment for its offenses. Where are you taking me?</u> » (206)	(206) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Мені набридло, що всі вважають мене неслухняною дитиною, яку можна покарати за різні злочини. Куди ти мене ведеш?	Модуляція Описовий переклад

« <u>I could never understand your fancy for broiling in Africa, when you might have been happier at home,</u> » (207) said Lionel.	(207) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика аргументації	- Я ніколи не могла зрозуміти ваше бажання поїхати до Африки, коли ви були б набагато щасливішим вдома.	Цілісне перетворення
« <u>And you gave up everything, home, friends, and position, for the love of a woman. She must have been well worth loving.</u> » (208)	(208) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика скарги	- Ви покинули все: ваш дім, друзів, посаду, жінку. Їй так важливо було ваше кохання.	Членування речення
« <u>Do not pain me!</u> » (209) begged Beatrice.	(209) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Не рань мене, - благала Біатріс.	Дослівний переклад
« <u>Pray excuse me,</u> » she begged; « <u>I will sing for you presently.</u> » (210)	(210) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Будь ласка, вибачте, - благала вона. – Я зараз заспіваю вам.	Компенсація
« <u>She is really ill,</u> » returned Lillian. « <u>I am alarmed for her. Do not be angry with me if I say she is ill through anxiety and fear.</u> » (211)	(211) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Вона дуже хвора, - сказала Лілліан. – Я хвилююсь. Не зліться на мене, якщо я вам скажу, що вона хвора через страх і невпевненість.	Дослівний переклад
« <u>She will tell you,</u> » said Lillian, « <u>and you must not blame her. Come again when she is well.</u> » (212)	(212) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика поради	- Вона скаже тобі, - відповіла Лілліан, - і ти не маєш права її звинувачувати. Повертайся, коли вона одужає.	Дослівний переклад
« <u>You forget yourself, Lionel,</u> » she said, with gentle dignity; « <u>you should not use such words to me.</u> » (213)	(213) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика вимоги	- Ти забуваєшся, Ліонель, - сказав вона з достоїнством. – Ви не повинні так говорити зі мною.	Граматичні заміни
« <u>I can not, Lionel,</u> » she whispered; « <u>I can not. For pity's sake, keep my secret!</u> » (214)	(214) регулятивно-спонукальна стратегія, тактика прохання	- Не можу, Ліонель, - прошепотіла вона. – Я не можу. Збережи мою таємницю!	Опущення
« <u>He will not come in, as Mrs. Jennings is from home.</u> » « <u>I will not trust to that,</u> » retreating to her own room. « <u>A man who has nothing to do with his own time has no conscience in his intrusion on that of others.</u> » (215)	(215) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Але місіс Дженнінгс дома немає, і він не стане заходити. - Краще я на це не покладатимуся, - заперечила Маріанна, вже прямуючи до сходів. - Людина, якій нікуди дівати власний час, завжди без найменшого докору совісті зазіхає на чужий.	Цілісне перетворення
« <u>Brandon is just the kind of man,</u> » said Willoughby one day, when they were talking of him together, « <u>whom every body speaks well of, and nobody cares about; whom all are delighted to see, and nobody remembers to talk to.</u> » « <u>That is exactly what I think of him,</u> » cried Marianne. « <u>Do not boast of it, however,</u> » (216) said Elinor, « <u>for it is injustice in both of you. He is highly esteemed</u>	(216) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації (217) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Брендон належить до тих людей, - висловив одного разу Віллоубі свою думку, коли мова зайшла про полковника, - про яких усі говорять добре, але чийого товариства не прагнуть, кого всі раді бачити, але з ким навіть забувають поговорити. - Саме таким він постає і в моїй уяві! - вигукнула Маріанна.	Модуляція Синонімічний переклад Членування речення Конкретизація

<p>by all the family at the park, and I never see him myself without taking pains to converse with him.»</p> <p>«That he is patronised by you,» replied Willoughby, «is certainly in his favour; but as for the esteem of the others, it is a reproach in itself. Who would submit to the indignity of being approved by such a woman as Lady Middleton and Mrs. Jennings, that could command the indifference of any body else?»</p> <p><u>«But perhaps the abuse of such people as yourself and Marianne will make amends for the regard of Lady Middleton and her mother. If their praise is censure, your censure may be praise, for they are not more undiscerning, than you are prejudiced and unjust.»</u> (217)</p> <p>«In defence of your protege you can even be saucy.»</p>		<p>- А чи варто цим вихвалитися? - зауважила Елінор. - Ви обоє несправедливі. В Бартон-парку всі глибоко його поважають, і я завжди рада нагоді поговорити з ним.</p> <p>- Ваша до нього поблажливість, - відповів Віллоубі, - безперечно, свідчить на його користь. А пошана тих, на кого ви послалися, сама по собі вже є докором. Хто віддасть перевагу принизливій повазі жінок на кшталт леді Мідлтон і місіс Дженнінгс на фоні байдужості решти товариства?</p> <p>- Що ж, мабуть, погане ставлення людей, подібних до вас і Маріанни, компенсує добру думку леді Мідлтон і її матері. Якщо їх похвала - то огуда, то ваша огуда чи не дорівнює похвалі? Якщо їх вважати нерозбірливими, то ви є не менш упередженими і несправедливими.</p> <p>- Захищаючи свого протеже, ви навіть здатні на в'їдливість!</p>	
<p>«Well, then, with Miss Temple you are good?» (218)</p> <p><u>«Yes, in a passive way: I make no effort; I follow as inclination guides me. There is no merit in such goodness.»</u> (219)</p>	<p>(218) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації</p> <p>(219) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди</p>	<p>- Отже, ти добре поводишся на уроках міс Темпл?</p> <p>- Так, але це не залежить від мене. Я не стараюся добре поводитися, а просто роблю те, що мені хочеться робити. То не моя заслуга.</p>	Цілісне перетворення Антонімічний переклад
<p>«And will you consent to dispense with a great many conventional forms and phrases, without thinking that the omission arises from insolence?»</p> <p><u>«I am sure, sir, I should never mistake informality for insolence: one I rather like, the other nothing free-born would submit to, even for a salary.»</u> (220)</p>	<p>(220) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення</p>	<p>- І ви пристаєте на те, щоб я відкинув численні заведені фрази і форми чемності, і не вважатимете це за зухвальство з мого боку?</p> <p>- Я певна, сер, що ніколи не переплутаю невимушеність із зухвальством: перше мені до вподоби, на друге не погодиться жодна вільнонароджена істота - навіть за гроші.</p>	Додавання Модуляція
<p>«And what is fifty miles of good road? Little more than half a day's</p>	<p>(221) інформативно-комунікативна</p>	<p>- А що таке п'ятдесят миль по гарній дорозі? Подорож тривалістю трохи більше ніж</p>	Додавання Модуляція

<p>journey. Yes, I call it a very easy distance.»</p> <p><u>«I should never have considered the distance as one of the advantages of the match,» cried Elizabeth. «I should never have said Mrs. Collins was settled near her family.» (221)</u></p>	<p>стратегія, тактика незгоди</p>	<p>півдня. Так, я певен, що це - зовсім близько.</p> <p>- Особисто я ніколи б не вважала відстань чимось таким, що має велике значення, коли виходиш заміж або одружуєшся, - вигукнула Елізабет. - Я ніколи не погоджусь з думкою, що місіс Коллінз оселилася близько до своєї родини.</p>	
<p>«Miss Bingley,» said he, «has given me more credit than can be. The wisest and the best of men-nay, the wisest and best of their actions-may be rendered ridiculous by a person whose first object in life is a joke.»</p> <p>«Certainly,» replied Elizabeth- <u>»there are such people, but I hope I am not one of them. I hope I never ridicule what is wise and good. Follies and nonsense, whims and inconsistencies, do divert me, I own, and I laugh at them whenever I can. But these, I suppose, are precisely what you are without.» (222)</u></p> <p>«Perhaps that is not possible for anyone. But it has been the study of my life to avoid those weaknesses which often expose a strong understanding to ridicule.»</p> <p>«Such as vanity and pride.»</p> <p><u>«Yes, vanity is a weakness indeed. But pride-where there is a real superiority of mind, pride will be always under good regulation.» (223)</u></p>	<p>(222) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення</p> <p>(223) інформативно-комунікативна стратегія, тактика згоди</p>	<p>- Міс Бінглі, - сказав він, - мене явно перехвалила. Найрозважливіших та найдостойніших чоловіків, ні - найрозважливіші та найдостойніші їхні вчинки може перетворити на посміховисько людина, якій хліба не давай - тільки дай посміятися.</p> <p>- Такі люди дійсно є, - відповіла Елізабет, - але маю надію, що я до них не належу. Сподіваюся також, що ніколи не висміюватиму розумне і добре. Дуроці та нісенітниці, примхи та непослідовність дійсно потішають мене, тут ніде правди діти, і я сміюся над ними за всякої нагоди. Але, гадаю, ці вади вам не притаманні.</p> <p>- Вони притаманні кожному. Просто я все життя намагавсь уникати тих вад, які часто дають вагомі підстави для насмішок.</p> <p>- Наприклад, марнославство і гордовитість.</p> <p>- Так, марнославство - це дійсно вада. Але гордовитість... розумна людина завжди зможе тримати її під пильним контролем.</p> <p>Елізабет одвернулася, ховаючи посмішку.</p>	<p>Членування речення Додавання Синонімічний переклад Модуляція</p>
<p>«My dear Miss Eliza, why are you not dancing? Mr. Darcy, you must allow me to present this young lady to you as a very desirable partner. You cannot refuse to dance, I am</p>	<p>(224) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення</p>	<p>- Шановна міс Елізо, а ви чому не танцюєте? Містере Дарсі, дозвольте мені представити вам цю дівчину як вельми бажану партнерку.</p>	<p>Граматичні заміни Конкретизація</p>

<p>sure when so much beauty is before you.» And, taking her hand, he would have given it to Mr. Darcy who, though extremely surprised, was not unwilling to receive it, when she instantly drew back, and said with some discomposure to Sir William:</p> <p>«<u>Indeed, sir, I have not the least intention of dancing. I entreat you not to suppose that I moved this way in order to beg for a partner.</u>» (224)</p>		<p>Ви ж не відмовитеся потанцювати, забачивши перед собою таку вроду. - І, взявши її за руку, він уже хотів був передати її містеру Дарсі, котрий - хоч і вкрай здивувавшись - був зовсім не проти прийняти її, як Еліза відразу ж висмикнула її і, дещо знітившись, сказала серу Вільяму:</p> <p>- Що ви, добродію, я зовсім не збираюся танцювати. Невже ви думаєте, що я підійшла до вас тому, що займалася пошуками кавалера?</p>	
<p>«My dear Mr. Bennet,» said his lady to him one day, «<u>have you heard that Netherfield Park is let at last?</u>» (225)</p>	(225) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	<p>- Мій дорогоцінний містере Беннет, - якимось звернулася дружина до свого чоловіка, - ви чули, що Недерфілд-Парк нарешті здається в найми?</p>	Граматичні заміни Конкретизація
<p>«My dear Mr. Bennet,» replied his wife, «<u>how can you be so tiresome! You must know that I am thinking of his marrying one of them.</u>» (226)</p>	(226) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	<p>- Вельмишановний містере Беннет, - відказала його дружина. - Ви мене просто вражаєте вашою нетямущістю! Невже незрозуміло, що я думаю про його одруження з однією з них?</p>	Граматичні заміни Синонімічний переклад
<p>«Upon my word! Well, that is very decided indeed-that does seem as if-but, however, it may all come to nothing, you know.»</p> <p>«<u>My overhearings were more to the purpose than yours, Eliza,» said Charlotte. «Mr. Darcy is not so well worth listening to as his friend, is he?-poor Eliza!-to be only just tolerable.</u>» (227)</p>	(227) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	<p>- Оце так! Він дійсно висловився цілком конкретно... і справді схоже, що... але ви ж прекрасно знаєте, що такі речі часто не закінчуються нічим.</p> <p>- Те, що підслухала я, було більше до теми, ніж те, що підслухала ти, Елізо, - сказала Шарлотта. - Містера Дарсі далеко не так цікаво слухати, як його друга, правда ж? Бідолашна Еліза! Вона всього лише нічогенька.</p>	Компенсація Граматичні заміни
<p>«Indeed, no!» said Dorothea, earnestly. «<u>How can you imagine it, since he has so lately declined everything from you?</u>» (228)</p>	(228) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	<p>- Звичайно ж ні! – сказав Дороті. – Як ви можете собі це уявити, так як він нещодавно відвернувся від вас?</p>	Цілісне перетворення
<p>«No, don't think that,» said Dorothea. «<u>I have no longings.</u>» (229)</p>	(229) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	<p>- Ні, не говори так, - сказала Дороті. – У мене немає бажань.</p>	Конкретизація

«Yes; I think he is a good fellow: rather miscellaneous and bric-a-brac, but likable.» (230)	(230) інформативно-комунікативна стратегія, тактика згоди	- Так, я вважаю його хорошим хлопцем із досить цікавим характером.	Конкретизація
«Oh! Mamma, how shall we do without her?» (231) «My love, it will be scarcely a separation. We shall live within a few miles of each other, and shall meet every day of our lives. You will gain a brother--a real, affectionate brother. I have the highest opinion in the world of Edward's heart. But you look grave, Marianne; do you disapprove your sister's choice?» (232) «Mamma, you are not doing me justice. I know very well that Colonel Brandon is not old enough to make his friends yet apprehensive of losing him in the course of nature. He may live twenty years longer. But thirty-five has nothing to do with matrimony.» (233)	(231) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення (232) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (233) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Ой, мамо! Як же ми без неї будемо? - Серденько, я певна, що це не буде справжньою розлукою. Ми мешкатимемо за кілька миль одне від одного і зустрічатимемося щодня. До того ж невдовзі ти матимеш зятя - справжнісінького люблячого зятя. Понад усе на світі я ціную добре серце Едварда. Але ж чому ти не радієш, Маріанно? Ти що - не схвалюєш вибору своєї сестри? - Мамо, ти до мене несправедлива. Я чудово розумію: полковник Брендон ще не настільки старий, щоби його друзі почали побоюватися, що він помре. Може, він іще двадцять років протягне. Але в тридцять п'ять уже надто пізно думати про одруження.	Граматичні заміни Додавання Синонімічний переклад Модуляція
«I have never mentioned it to her, but of course she must.» (234)	(234) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Я ніколи не говорила їй цього, але, звичайно, вона повинна це зробити.	Дослівний переклад
«And what sort of a young man is he?» (235) «As good a kind of fellow as ever lived, I assure you. A very decent shot, and there is not a bolder rider in England.» (236)	(235) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (236) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Що він за чоловік? - Я запевняю вас, він дуже пристойний і найсміливіший наїзник Англії.	Цілісне перетворення
«But who is he?» said Elinor. «Where does he come from? Has he a house at Allenham?» (237)	(237) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Але, хто він? - спитала Елінор, - Звідки він?	Цілісне перетворення
«Did he indeed?» cried Marianne with sparkling eyes, «and with elegance, with spirit?» (238) «Yes; and he was up again at eight to ride to covert.» (239)	(238) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації (239) інформативно-комунікативна стратегія, тактика	- Справді? - вигукнула Маріанна, - з духом і елегантністю? - Так, він знову поїхав туди о восьмій.	Цілісне перетворення

	повідомлення інформації		
«Oh! pray, Miss Margaret, let us know all about it,» said Mrs. Jennings. «What is the gentleman's name?» (240)	(240) інформативно-комунікативна стратегія, тактика запиту інформації	- Ох, місіс Маргарет, повідомте нам все! – сказала місіс Дженнінгс. – Як звати цього джентльмена?	Адаптація
«No, that he is not. He is of no profession at all.» (241)	(241) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Ні. Він взагалі нічим не займається.	Цілісне перетворення
«I hope he has had no bad news,» said Lady Middleton. «It must be something extraordinary that could make Colonel Brandon leave my breakfast table so suddenly.» (242)	(242) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Я сподіваюсь, що він не мав поганих новин, - сказала леді Міддлтон. – Це повинно було бути щось надзвичайне, що змусило полковника Брендона швидко піти з сніданку.	Граматичні заміни Членування речення
«Well, then, I know who it is from, Colonel. And I hope she is well.» (243)	(243) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Ну, тоді я знаю, хто цей полковник. Я ж сподіваюсь вона в порядку.	Дослівний переклад
«I wish it could be so easily settled. But it is not in my power to delay my journey for one day!» (244)	(244) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Я хотіла б вирішити це легко. Але я не можу затриматись ще на один день.	Цілісне перетворення
«I can guess what his business is, however,» (245) said Mrs. Jennings exultingly.	(245) інформативно-комунікативна стратегія, тактика прихованого волевиявлення	- Я можу здогадатись, чим він займається, - сказала місіс Дженнінгс.	Опущення
«Oh, yes; and as like him as she can stare. I dare say the Colonel will leave her all his fortune.» (246)	(246) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- Ох, так. Я смію сказати, що полковник залишить їй всі свої статки.	Дослівний переклад
«I am afraid,» replied Elinor, «that the pleasantness of an employment does not always evince its propriety.» (247)	(247) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Я боюсь, - сказала Елінор, - що приємність зайнятості не завжди свідчить про її пристойність.	Опущення Генералізація
«I hope not, I believe not,» cried Elinor. (248)	(248) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Я вважаю, що ні. Я вірю в це, - закричала Елінор.	Антонімічний переклад Конкретизація
«No. I hope my mother is now convinced that I have no more talents than inclination for a public life!» (249)	(249) інформативно-комунікативна стратегія, тактика незгоди	- Ні. Я сподіваюся, що моя мати переконана, що я не маю інших талантів, ніж схильність до суспільного життя.	Дослівний переклад
«You have no ambition, I well know. Your wishes are all moderate.» (250)	(250) інформативно-комунікативна стратегія, тактика повідомлення інформації	- В тебе немає амбіцій, я добре це знаю. Ваші бажання дуже посередні.	Граматичні заміни

